

**EKOLOJİ-SUÇ İLİŞKİSİ
-KONYA ÖRNEĞİ-**

81895

Ferhan MUTLUER

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

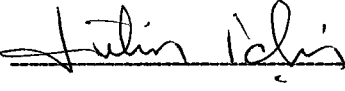
**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Sosyoloji Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
DOKTORA TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.**

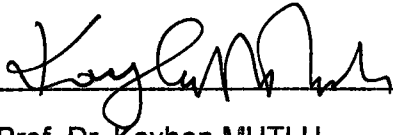
81895

**Ankara
Ocak, 1999**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

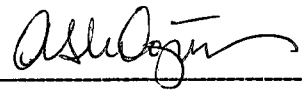
Bu çalışma, jürimiz tarafından Sosyoloji Anabilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Prof. Dr. Tülin IÇLI (Danışman)

Üye
Prof. Dr. Kayhan MUTLU

Üye
Doç. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN

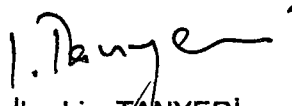
Üye
Doç. Dr. Demet ULUSOY

Üye
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Prof. Dr. İbrahim TANYERİ
Enstitü Müdürü

ABSTRACT

The subject of this study is the crime/deviance behaviours in Konya province. The aim of the research is to determine if there is a meaningful relationship between the areas showing different rates of crime/deviance from each others and the characteristics of the inhabitants in which they live.

This study, aiming to determine the relationship between ecology and crime, is based on the general principles of human ecology and its basic concept. Human ecology adopts the general principle that there is an interaction between certain place-pattern, processes and the relationship among the dwellers of that area. Human ecology emphasizes on the concepts such as age, gender, social origin, level of education, occupation and marital status that determine these relationships. Besides, it also covers the concepts such as culture, race, economy, prejudice, social organization and institution.

In this frame, a questionnaire has been applied to 500 head of households in 17 areas belonging to Meram, Karatay and Selçuklu provinces in Konya. The characteristic of these head of household, dwelling in these 17 areas showing different rates of crime/deviance behaviour from each others, have been determined. The relationship between the rate of crime/deviance of these dwelling areas and these determined characteristic have been assessed.

As a result, it has been observed that a lot of characteristics of these head of households, dwelling in these areas, differ from each others as well. Furthermore, it can be said that the head of households, dwelling in the areas with a high rate of crime/deviance behaviour, differ from those dwelling in the areas with a low or average level of crime/deviance behaviour.

ÖZET

Bu araştırmanın konusu, Konya kentindeki suç/sapma davranışlarıdır. Amacı ise birbirlerinden farklı oranlarda suç/sapma davranışı barındıran mahalle yerleşim birimleri ile bu mahallelerde ikamet edenlerin özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemektir.

Konya kentindeki ekoloji suç ilişkisini belirlemeye yönelik bu çalışmada, insan ekolojisinin genel ilkeleri ve temel kavramları esas alınmaktadır. İnsan ekolojisi, belirli mekansal örüntü ve süreçler ile bu mekanda ikamet edenlerin ilişkileri arasında etkileşim olduğu genel ilkesini benimser. O, bu ilişkileri belirleyen yaş, cinsiyet, toplumsal köken, öğrenim düzeyi, meslek ve medeni durum üzerinde durur. Bunun yanı sıra bu ilişkileri etkileyen kültür, ırk, ekonomi, önyargı, toplumsal örgüt ve kurum gibi kavramlarla ilgilenir..

Bu çerçevede, Konya kentinde yer alan Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerine bağlı 17 mahallede 500 hane reisine anket uygulandı. Birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran bu 17 mahallede ikamet eden hane reislerinin özellikleri belirlendi. Belirlenen bu özellikler ile ikamet edilen mahallenin suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiler değerlendirildi.

Sonuçta, birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet eden hane reislerinin bir çok özelliğinin birbirinden ayrıldığı gözlemlendi. Özellikle yüksek suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet eden hane reislerinin orta ve düşük düzey suç/sapma davranışı oranına sahip mahallelerde ikamet eden hane reislerinden ayrıldığı bildirilebilir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO VE ÇİZİMLER ÇİZELGESİ	vii
ÖNSÖZ	xiii
1.GİRİŞ.....	1-4
1.1 ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	1
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	5-37
2.1.ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI.....	5
2.1.1 EKOLOJİ.....	6
2.1.2 SAPMA VE SUÇ.....	11
2.2 ARAŞTIRMANIN YAKLAŞIMI.....	15
2.3 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	16
2.4 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	17
2.4.1 ARAŞTIRMA EVRENİ: KONYA	17
2.4.1.1 TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE KENTİN MEKANSAL GELİŞİMİ.....	17
2.4.1.2 KONYA KENTİNİN TİCARET MERKEZİ VE SANAYİ ALANLARI.....	24

2.4.1.3 KONYA İLİ VE KENTİNİN NÜFUS YAPISI.....	31
2.4.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	33
3. EKOLOJİ- SUÇ İLİŞKİSİ VE KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	38-60
3.1 EKOLOJİ-SUÇ İLİŞKİSİ.....	38
3.2 EKOLOJİ-SUÇ İLİŞKİSİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	40
4. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	61-155
4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	61
4.1.1 CİNSİYET.....	62
4.1.2 DOĞUM YERİ.....	62
4.1.3 YAŞ.....	68
4.1.4 ÖĞRENİM DÜZEYİ.....	69
4.1.5 MEDENİ DURUM.....	72
4.1.6 HANEDEKİ ÜYE SAYISI	73
4.1.7 MESLEK.....	75
4.1.8 GELİR DÜZEYİ.....	81
4.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ.....	86
4.2.1 İKAMET ETTİKLERİ EV İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER.....	86
4.2.2 OTURULAN YERLEŞİM BİRİMİ İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ	92
4.3 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN VE İÇİNDE YER ALDIKLARI TOPLUMSAL ÇEVRENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ.....	99
4.3.1 AİLELERİNİN VE AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ.....	100
4.3.2 KOMŞULARI VE AYNI YERLEŞİM BİRİMİNDE İKAMET EDEN DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ.....	107

4.4 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖZELLİKLERİ İLE BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANINA SAHİP MAHALLE YERLEŞİM BİRİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	117
4.4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	118
4.4.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	130
4.4.3 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN TOPLUMSAL ÇEVRELERİNİN ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	133
4.4.3.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER	134
4.4.3.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE MAHALLELERİNDEKİ DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER	138
4.5 ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN YÜKSEK SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANINA SAHİP MAHALLE YERLEŞİM BİRİMLERİNDE İKAMET EDENLERİN ÖZELLİKLERİ.....	151

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	156-169
KAYNAKÇA.....	170-181
EKLER.....	182-204
EK 1 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ İLE MAHALLEDEKİ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELAS- YON SONUÇLARI	182
EK 2 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZEL- LİKLERİ İLE MAHALLEDEKİ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELASYON SONUÇLARI	183
EK 3 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE AKRABALARIN NIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE MAHAL- LENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELASYON SONUÇLARI	184
EK 4 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE MAHALLE- LERİNİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELAS- YON SONUÇLARI	185
EK 5 : SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANININ MAHALLELERE GÖRE SIRALANIŞI	186
EK 6 : ANKET FORMU	192

TABLOLAR

TABLO 1 : SAYIM YILLARINA GÖRE KONYA İL NÜFUSU.....	31
TABLO 2 : SAYIM YILLARINA GÖRE KONYA MERKEZ İLÇE NÜFUSU.....	33
TABLO 3 : ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ.....	37
TABLO 4 : YANKEE KENTİNDE SOSYAL SINIF POZİSYONU İLE TUTUKLANANLARIN ORANI.....	60
TABLO 5 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI.....	62
TABLO 6 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DOĞDUKLARI YERLEŞİM BİRİMLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	62
TABLO 7 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN AİLESİ ASLEN KONYA’LI OLMAYANLARIN NERELİ OLDUKLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	65
TABLO 8 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNİN KONYA’YA GELİŞ NEDENLERİ.....	66
TABLO 9 : YABANCI DOĞUMLU CEVAPLAYICILARIN KONYA’YA GELDİKLERİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR.....	67
TABLO 10 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DOĞUM TARİHLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	68
TABLO 11 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	69
TABLO 12 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MEDENİ DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	72
TABLO 13 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN EVLİ OLANLARIN EVLENME BİÇİMLERİ.....	73
TABLO 14 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN YAŞADIKLARI EVDEKİ ÜYE SAYISINA GÖRE DAĞILIMI.....	74
TABLO 15 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MESLEK GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI	75

TABLO 16 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNİN AYLIK ORTALAMA GELİRLERİNİN DAĞILIMI.....	81
TABLO 17 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AYLIK ORTALAMA GELİRİ VE BU GELİRİN AİLELERİNİN GEÇİMLERİNE YETİP YETMEDİĞİNİ GÖSTEREN DAĞILIM	83
TABLO 18 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MESLEKLERİ VE AİLELERİNİN AYLIK ORTALAMA GELİRLERİ.....	84
TABLO 19 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN İKAMET ETTİKLERİ EVİN MÜLKİYETİNE İLİŞKİN DAĞILIM	87
TABLO 20 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN OTURDUKLARI EVİN MÜLKİYETİNE SAHİP OLMAYANLARIN KİRA ÖDEMELERİ İLE İLGİLİ DAĞILIM.....	88
TABLO 21 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN KİRACI OLANLARIN ÖDEDİKLERİ KİRA BEDELLERİNİN DAĞILIMI	89
TABLO 22 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN OTURDUKLARI EVİN YAŞININ YAŞ ARALIKLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	91
TABLO 23 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNDEKİ BULUNMA SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	92
TABLO 24 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN HALEN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNİ TERCİH ETMELERİNİN EN ÖNEMLİ NEDENLERİ.....	94
TABLO 25 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN HALEN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNDEN TAŞINMAYI DÜŞÜNENLERİN BİLDİRDİKLERİ NEDENLER.....	96
TABLO 26 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KARAKOLLUK OLUP OLMAMALARINA GÖRE DAĞILIMI.....	100
TABLO 27 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNDE ALKOL KULLANAN VE KULLANMAYANLARIN DAĞILIMI.....	102

TABLO 28 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN VEYA AİLE ÜYELERİNİN KUMAR OYNAYIP OYNAMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	104
TABLO 29 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KENDİLERİ VE/VEYA AİLELERİNDEN SUÇ İŞLEYİP HÜKÜM GİYENLERİN DAĞILIMI.....	105
TABLO 30 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AKRABALARININ SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	106
TABLO 31 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARININ SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI	108
TABLO 32 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİ YADA ÇEVRELERİNDEKİ BİREYLERİN ALKOL KULLANIP KULLANMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	111
TABLO 33 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİ YADA ÇEVRELERİNDEKİ BİREYLERİN KUMAR OYNAYIP OYNAMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	113
TABLO 34 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİNDE KADIN TİCARETİ YAPANLARIN BULUNMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI.....	115
TABLO 35 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİNDE KAVGANIN BULUNUP BULUNMAMASINA GÖRE DAĞILIM.....	116
TABLO 36 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ İLE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI	119
TABLO 37 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE MESLEK İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	122

TABLO 38 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÇALIŞAN ÇOCUKLARIN BULUNDUĞU AİLELER ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	124
TABLO 39 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÇOCUK SAYISI İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	125
TABLO 40 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÖĞRENİM DÜZEYİ İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	127
TABLO 41 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI İLE CEVAPLAYICILARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNDEKİ YİĞİLMAYI GÖSTEREN TABLO	127
TABLO 42 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNİN ORTALAMALARININ MAHALLELERE GÖRE FARKLILIĞINI GÖSTEREN LSD TESTİ SONUÇLARI	129
TABLO 43 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ İLE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI	130
TABLO 44 :	ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI	135

TABLO 45 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE MAHALLELERİNDEKİ DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İKAMET ET-TİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI	139
TABLO 46 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN KOMŞULARINDAN SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	141
TABLO 47 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE ALKOL KULLANAN YADA KULLANMAYANLARIN ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	142
TABLO 48 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE KUMAR OYNAYANLARIN BULUNUP BULUNMAMASI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	143
TABLO 49 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE ALIŞKANLIK YAPAN MADDE KULLANAN VE/VEYA KULLANMAYANLARIN ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	144

TABLO 50 :	MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE KAVGA OLUP OLMADIĞINA YÖNELİK ALINAN CEVAPLARIN ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK-YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI	145
TABLO 51 :	ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN SELÇUKLU İLÇESİNDEKİ SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI ..	148
TABLO 52 :	ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN KARATAY İLÇESİNDEKİ SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI	149
TABLO 53 :	ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN MERAM İLÇESİNDEKİ SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI	150

Ö N S Ö Z

İnsanlar, toplum halinde yaşamak zorundadır. Bu zorunluluk bir çok soruna yol açmaktadır. Bu sorunların başında, toplumun varlığı, birliği, işleyişi, bütünlüğü ve geleceğini tehdit eden suç/sapma davranışları gelmektedir.

Toplum halinde yaşamı tehdit eden, suç/sapma davranışlarının anlaşılıp açıklanılması yönünde birden fazla ve birbirinden farklı anlayışlar bulunmaktadır. Bunlar arasında İnsan Ekolojisi yaklaşımı da yer almaktadır.

İnsan Ekolojisi, belirli bir mekanda ikamet eden insanlar arasındaki suç/sapma davranışlarını da konu edinir. Bu davranışları belirleyen yaş, cinsiyet, toplumsal köken, öğrenim düzeyi, meslek ve medeni durum ile bu davranışları etkileyen kültür, ırk, ekonomi, önyargı, toplumsal örgüt ve kurum gibi kavramlardan hareketle suç/sapma davranışlarını anlayıp açıklamaya yönelir.

İşte bu yaklaşımla Konya kentindeki suç/sapma davranışları çözümlenilmeye çalışılmaktadır. Bunun için, Konya'da birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışlarını sergileyen mahalle yerleşim birimleri ile bu mahallelerde ikamet edenlerin özellikleri arasındaki ilişkiler irdelenmektedir. Burada, Konya kentinde, suç/sapma davranışının farklı oranlarına sahip mahalle yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin özellikleri belirlenilmektedir. Böylelikle suç/sapma davranışının anlaşılıp açıklanılması yönünde Konya kenti özelinde ama Türkiye genelinde bazı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde katkısı olan pek çok kişiye teşekkür ederim. Bunların başında, Türkiye’deki suçlularla ilgili gerçekleştirdiği çalışmalarla kamuoyunda haklı bir üne sahip olan ve aynı zamanda Danışmanlığını yapan Prof. Dr. Tülin Günşen İÇLİ gelmektedir. Bu çalışmanın verilerinin istatistik çözümlemesi Doç. Dr. Yusuf Ziya ÖZCAN’ın yol göstermesi ve yardımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. Nilgün ÇELEBİ’nin sağladığı destekler ayrıca bildirilebilir. Eleştirileri ile bu çalışmanın her aşamasına katkı sunan Prof.Dr. Eyüp KEMERLİOĞLU anılabilir. Konya Emniyet Müdürlüğü Basın Protokol ve Halkla İlişkiler Şubesi’nden Ercan DOĞAN ile Selçuklu, Karatay ve Meram Emniyet Amirliği çalışanlarının ve Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencilerinin yardımları bildirilebilir. Tabii ki anne-babamı, kardeşlerimi ve eşimi de bu kişiler arasında görüyorum.

Ferhan MUTLUER

1.GİRİŞ

Konya kentindeki ekoloji-suç ilişkisini inceleyen bu çalışmanın giriş bölümünde, araştırmanın konusu, amacı ve önemine yer verilmektedir.

1.1 ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu araştırmanın konusu, Konya kentindeki suç/sapma davranışlarının ekoloji-suç ilişkisi açısından incelenmesidir.

Bu çerçevede, Konya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yer alan Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerindeki karakollara yansıyan suç/sapma¹ davranışı oranları belirlenilmektedir. Belirlenen bu oranlardan hareketle oluşturulan mahalle bazındaki örneklem üzerinden veriler toplanılmaktadır. Böylelikle birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenlerin özelliklerinin yine birbirinden farklı olacağı anlaşıp denetlenmektedir.

Genel olarak suç/sapma davranışının ekolojik nedenlere bağlanabileceği yaygın anlayışının Konya Büyükşehir sınırlarında geçerli olup olmadığı belirlenilmektedir.

¹ Suç-sapma kavramları ilgili bölümde ayrıntılarıyla bildirilen özellikleri bakımından birbirinden ayrılmaktadır. Bununla birlikte, bu araştırmanın örneklemine oluşturulmasında izlenen yol, bu iki kavramın bir arada, daha çok “sapma” kavramını içeren yönüyle suç/sapma biçiminde kullanılmasını gerekli kılmıştır. Karakola yansıyıp kaydedilmiş bulunan eylemleri gerçekleştirenler henüz suçlu değil, sanık konumundadır. Suçlular da başlangıçta sanık durumundadır. Suçlu bulunma; karakoldan savcılığa, savcılıktan mahkemeye, mahkemeden de cezaevine kadar uzanan bir süreçte gerçekleşmektedir. Karakola yansıyıp kaydedilmiş olan sapma davranışı suçlu davranışın ilk basamağını oluşturmakla birlikte onu da içermektedir.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın ana amacı, insan ekolojisinde yer alan belirli kavramlar ve özelliklerden hareketle Konya'daki suç/sapma davranışını incelemektir.

Belirli bir mekanda ikamet eden insanlar arasındaki ilişkileri konu edinen insan ekolojisi, kültür, ırk, ekonomi, önyargı, toplumsal örgüt ve kurum gibi insan davranışlarına etki eden kavramlarla ilgili olduğu gibi yaş, cinsiyet, öğrenim düzeyi, toplumsal köken ve medeni durum gibi insan davranışlarını belirleyen özellikleri de dikkate alır. İnsan ekolojisi, bu kavramların karşıladığı çerçevenin ve bu özelliklerin bir araya gelerek oluşturduğu benzer kümelerin, aynı zamanda kendine özgü yerleşim birimleri oluşturduğu ve/veya mevcut yerleşim birimlerine insanları çektiği yargısını da öne sürmektedir.

Bu yaklaşımla Konya kentinde, birbirinden farklı sayıda suç/sapma davranışının sergilendiği yerleşim birimlerinde ikamet eden hane reislerinin özellikleri belirlenilmeye çalışılmaktadır. Burada yüksek, orta ve düşük oranlı suç/sapma davranışı sergilenen bölgelerdeki hane reislerinin özelliklerinden hareketle bu bölgelerin sosyo-ekonomik yapıları karşılaştırılacaktır. Böylelikle bu araştırmanın, birbirinden farklı oranlarda suç/sapma davranışı sergilenen yerleşim birimleri ile buralarda ikamet edenlerin özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemek amacını taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsanların toplum halinde yaşama gereği ve hep daha iyi koşullara ulaşma isteği, bir çok soruna yol açmaktadır. İnsanlık tarihi, bu sorunların çözümüne yönelik çabalardan ibarettir.

Sosyoloji'nin incelediği alanların başında toplumsal sorunlar gelmektedir. Toplumsal standartlar ile gerçeklikler arasındaki belirgin uyumsuzluk (Merton ve Nisbet 1961:701) olarak görülen toplumsal sorunlar, toplumun varlığı, birliği

bütünlüğü ve geleceğini tehdit ederler. Bu tehdit öğelerinin en önemlilerinden biri de toplum içindeki insanların suç/sapma davranışlarıdır.

Sapma, herhangi bir toplumsal sistemdeki davranışları düzenleyen geçerli/egemen yasa ve öteki türden kuralların ihlal edilmesidir. Kuralların ihlal edilmesi tüm toplumlarda görülebilir.

İhlal edilen yasa yada öteki türden kurallar karşısında, toplumdan topluma ve her bir toplumun kendi içinde değişen farklı tepkiler bulunmaktadır. Bu tepkilerin biçimi ve yoğunluğu, ihlal edilmiş bulunan kuralın, o toplumun varlığı, bütünlüğü ve görece kalıcılığını sağlama değerine bağlı olarak değişir. Yasa ile müeyyide altına alınmış bir davranış kuralının ihlali “ceza” ile karşılık bulurken bir görgü kuralının ihlali “ayıplama” ile geçirilebilir.

Yine, herhangi bir toplumdaki geçerli davranış kurallarının -özellikle yasaların- ihlal edilme sıklığı da önemli bir sorun olarak görülmektedir. Toplum halinde yaşamı düzenleyen kurallara uymama istisna olmaktan çıkmışsa o toplumun önlemler alması kaçınılmaz olmaktadır.

İşte, bir toplumda ihlal edilen herhangi bir davranış kuralının türü ve tüm kurallara uymama sıklığının belirlenmesi, özellikle çağdaş toplumların alacağı önlemlerden birisidir. Bu belirlenim, ihlal edilen kuralların türü ve ihlal edilme sıklığı ile kalmamakta, sapma davranışında bulunma nedenleri, sapma davranışındaki yükselme ve düşme oranları, sapma davranışının gerçekleşme biçimi, sapma davranışında bulunanların özellikleri, bu özelliklerdeki benzerlikler ve bu benzerliklerin içinde kümeleştiği yerleşim birimlerine kadar uzanmaktadır. Hiç kuşkusuz bu yöndeki çabalar, ancak bilimsel çalışmalarla amaca ulaşabilir. Çağdaş toplumlarda -özellikle ABD- hemen tüm sorunlarda olduğu gibi, suç/sapma davranışının da bilimsel yönden incelenmesi gereği üzerinde durulmaktadır. Uzun yıllardan bu yana bu gereği yerine getiren çağdaş toplumlarla birlikte son yıllarda Türkiye’de de bu doğrultuda kaygılar taşındığı görülmektedir. Bu kaygıların giderilmesine, Türkiye’de Suçlular- Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Özellikleri- adlı

alışmasıyla Prof. Dr. Tülin İçli katkı sunmuştur. Ancak bu alanda yapılacak daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alışma, Türkiye’deki suç/sapma davranışının sergilendiği yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin özelliklerini belirlemek ve belirlenen bu özellikler ile suç/sapma davranışının farklı oranlarda sergilendiği yerleşim birimleri arasındaki ilişkiyi anlayıp açıklamak yönünde ilgili alanlardaki bilgi birikimine katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak Konya kentinde gerçekleştirilen bu çalışmanın bulguları öteki kentlerde yapılacak çalışmaların bulguları ile karşılaştırılabileceği gibi tüm bunlardan Türkiye genelinde bazı sonuçlara da ulaşılabilir. Böylelikle Durkheim tarafından toplum halinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırı olarak tanımlanan suçun, anlaşılıp önünün alınması sağlanabilir (Görmez 1991:83).

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın metodolojisine ilişkin verilen bilgiler, sırasıyla araştırmanın temel kavramları, yaklaşımı, hipotezleri, evreni, örnekleme ve sınırlılıkları üzerindedir.

2.1 ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI

Sosyoloji’de en çok tartışılan alanlardan biri de onun kullandığı kavramlardır. Bu durum bir çok nedenden kaynaklanmaktadır. Bu nedenler üzerinde burada uzun tartışmalara girişilmesi bu araştırmanın amacını ve sınırlarını aşmaktadır. Ancak, aynı zamanda bu araştırmada kullanılan temel kavramlara biraz ayrıntılı yer verilmesinin gereğini de karşılayan bir kaç nedene kısaca değinilebilir. Bu nedenlerin başında, sosyolojinin ilgilendiği konuların çok karmaşık ve birbirleriyle ilgili çok geniş bir alan olmasına karşın, bu kadar geniş ve karmaşık alanı tam olarak karşılayacak kavramların bulunmamasıdır. Bu kadar geniş bir alanı karşılayan kavramların içeriğinin de haliyle her bir özel araştırma konusuna göre belirlenmesi durumu söz konusudur. Yine, Sosyoloji’nin çok genç bir bilim dalı olması da onun kavramlarının üzerinde henüz birlikle durulan bir içeriğe kavuşmasının önündeki temel etkenlerden biridir. Ayrıca, ele aldığı problem alanının sürekli değişen bir yapıda olması nedeniyle bu alanı karşılayan kavramın içeriğinin de değişmek durumunda olması bir başka neden olarak gösterilebilir. Bu ve benzeri nedenlerden ötürü bu araştırmada kullanılan temel kavramlar ele alınıp belirlenmektedir.

Araştırmanın temel kavramları olarak ekoloji, sapma ve suç kavramlarına yer verilmektedir.

2.1.1 EKOLOJİ

Bu terim, Yunanca, yaşanılan yer, yurt anlamına gelen oikos ve bilim anlamına gelen logia sözcüklerinden türetilmiştir (Keleş ve Hamamcı 1993:27 ; Yavuz 1975:4). Terimi ilk kez 1878 yılında Alman biyolog ve filozof Haeckel kullanmıştır. Daha sonra Danimarkalı Warming'ın "Plant Communities" adlı eserinde kullandığı bu terim, böylelikle sosyal bilimler alanının hizmetine de girmiştir (Moris 1966:1).

Ekoloji, insan ile onu çevreleyen doğal ortam arasındaki ilişkileri inceler. Kavram, Türkiye'de çevrebilim olarak biliniyor olsa da çevrebilim onun yalnızca bir bölümüdür. Yine insan ekolojisi ile çevrebilimin birbirinin yerine kullanıldığı da görülmektedir.

Başlangıçta bitki ve hayvan ekolojisi olarak görülen bu bilim, daha sonra çevre ve insanı da içeren geniş bir problem alanını kapsamıştır. Ekoloji'nin bu geniş problem alanı, uzmanlaşma gibi bir çok anlayışın etkisiyle insan ekolojisi veya çevrebilim olarak sınırlanmıştır (Görmez 1991a:6).

Bu bakımdan, Ekolojinin bu çalışmadaki sınırı, insan yada sosyal ekoloji çerçevesinde kalmaktadır. İnsan yada sosyal ekoloji, aynı yeri paylaşan insanlar arasındaki etkileşim ilişkilerini inceler. Kuşkusuz bu, bir sosyal yapı incelemesidir (Moris 1966:1).

Gerçekten, insan ekolojisinin bitki ve hayvan ekolojisinden, bazı temel noktalarda farklı olduğu bilinmektedir. Yörükân (1968:49)'ın da belirttiği gibi bu fark, "insanın diğer canlılar gibi doğrudan doğruya fiziksel çevreye bağlı olmaması ile ilgilidir". İnsan, çevresini etkileyen veya değiştirebilen bir yaratıktır. İnsan başarılarının meydana getirdiği bir atmosfer olan çevrenin dikkate değer yanı şudur: İnsanın kendi başarılarından meydana gelen çevre, aynı zamanda onun kendisini ve yapıp etmelerini etkileyerek bir biçim kazandırır (Mengüşoğlu 1979:68).

Diğer taraftan insan, biyotik yerleşme üzerinde sosyo-kültürel bir yapı da meydana getirebilmiştir. Nirun (1991:81) sosyo-kültürel çevrenin, sosyal çevre ile kültürel çevrenin karışımı olduğunu, insanın “sosyo-kültürel çevrenin imkanları oranında dış ve iç şartlara uymayı öğrendiğini” belirtir.

Bu farklılıklarla birlikte bitki ve hayvan ekolojisi ile insan ekolojisi arasında anlamlı bir ilişki de bulunmaktadır. Bu ilişki, insan ekolojisinin, bitki ekolojisine ait kavramları kullanması yönündedir. Bitki ve hayvan ekolojisinin daha önce andığı rekabet, istila, ard-ardalık ve ayrılma gibi kavramlar bugün için insan ekolojisinin vazgeçilmez kavramları durumundadır.

İnsan ekolojisi çerçevesinde, özellikle suç ve suçluluğun incelenmesine yönelenlerin vazgeçemeyecekleri diğer kavramlar ise “doğal alan” ve “bölge hipotezi” dir (Voss ve Petersen 1971:11).

Bitki ve hayvan ekolojisinin kullanmış olduğu kavramlar sosyoloji alanına Park, Burges ve McKenzie tarafından aktarılmıştır (Yörükân 1968:48). Bu nedenle bu kavramlara anlam kazandıran üç yazarın görüşlerine değinmek yerinde olacaktır.

İnsan ekolojisinin araştırma birimi, belirli bir coğrafi ve kültürel yaşama yeri içerisinde bulunan insanların oluşturdukları yerleşme gruplarıdır. Her yerleşme grubu, başka yerleşmelerle olan ilişkisi bakımından ele alındığı gibi , herhangi bir yerleşme grubunu oluşturan unsurlar da aynı karşılıklı bağlılık ve ilişkiler ağı içerisinde değerlendirilmektedir (Yörükân 1968:48-49). Başka bir deyişle her yerleşme grubu sosyal ve kültürel içeriği ile bir bütün teşkil eder ve bu bütün diğer yerleşme bütünleri ile ilişki halindedir (Nirun 1977:28).

Klasik ekolojinin kurucuları olarak kabul edilen Park, Burgess ve Mc Kenzie kent denilen yerleşme grubunun ekolojik düzeni üzerinde durmuşlar ve bu düzeni doğal alanlarla açıklamaya çalışmışlardır. Kent'in doğal alanları sistemler halinde birbirine bağlanmaktadır. Her alan ihtisaslaşmakta ve ihtisaslaşma süreci içinde bu alanlar arasında bağlanma ve iş bölümü düzeni kurulmaktadır (Nirun 1977:30). Bu

düşünörlere göre, bir kent yerleşmesi içerisinde , yarışma halinden iş bölümüne dayanan bir denge durumuna geçiş, mekan üzerinde kapladıkları alan ve sahip oldukları fonksiyon bakımından birbirinden farklı olan bir takım sahaların oluşmasıyla mümkün olmaktadır. Bu alanlara, doğal düzendeki yarışma sürecinin sonucu oldukları için “doğal alanlar” denilmektedir. Doğal alanlar insanlar ve müesseselerin mekanın belirli yerlerinde toplanmış olmasından meydana gelir (Yörükân 1968:50). McKenzie doğal alanlar kavramı içerisinde; nüfus, ırk, dil, gelir ve meslek karakteristiklerine yer verir. Yani O, doğal alan kavramını, fiziksel ayırmadan ziyade kültürel yönden tanımlar (Moris 1966:9). Kentin farklı alanları içerisinde her doğal alan, öteki alanlardan yerleşme yeri, nüfus yapısı , adet, hareket tarzı ve yaşam düzeyine bağlı olarak farklılıklar gösterir. Doğal alanların en küçüğü mahalle veya semte karşılık gelmektedir. Semt veya mahalle , belli bir yerleşme grubunun, yarışma ve ekonomik zorunluluklar sonucunda ortaya çıkan bölümlerinden her birinin, kapsamış olduğu halkın özellikleri ve duygularının etkisiyle, farklı bir tarihe ve geleneğe sahip olan bir yer halini almasından doğmuştur (Yörükân 1968:50).

Saran (1968:21-22), Park'ın “The City” adlı kitabından yaptığı alıntıda Park'ın doğal bölge kavramını aşağıdaki şekilde tanımladığını belirtir.

Şehir planı, genel bir şekilde bir kentin yerini ve yapısını, karakteristiğini tespit eder ve kentin içindeki gerek özel şahıslar, gerekse resmi müesseselerin inşa edeceği binaların düzenli bir şekilde yapılmasına gayret eder. Bununla birlikte, insan tabiatının kaçınılmaz işleyişi kent içindeki bölgelere ve binalara bir karakter vermeye başlar ki bu oluşu kontrol etmek kolay değildir. Şahsi zevkler ve kolaylıklar, mesleki ve ekonomik menfaatler büyük kentlerin halkını birbirinden ayırmaya ve böylece sınıflandırmaya başlar. İşte bu şekilde ne kontrol edilebilen ne de önceden planlanmış bir nüfus organizasyonu ve dağılımı oluşur. Zamanla kentin bütün semtleri içinde ikâmet edenlerin kalitesi ve karakterlerinden bir şeyler almaya başlar. Kentin her bölgesi kaçınılmaz bir şekilde kendi içinde yaşayan halka özgü duygularla

renklenir. Sonuç olarak başlangıçta sadece birer coğrafi bölge iken çok geçmeden buralar kendilerine has tarihi, gelenekleri, duyguları olan mahalle haline dönüşür.

Ekolojiyle ilgilenenler, doğal alanların en küçüğü olan mahalle yada semtlerden başlayarak, derece derece , kent içerisindeki diğer bölümleri ve bir bütün olarak kenti ve kent ile çevresinin ilişkisini ve daha geniş ekolojik birimler olarak da bölgeleri incelemişlerdir. İnsan ekologlarına göre, bir kent yerleşmesinin doğal alanları belirli bir hakimiyet merkezine göre düzenlenmiştir. İnsan ekolojisi, hakimiyet merkezi kavramını da bitki ve hayvan ekolojisinden almıştır. İnsan ekolojisinin kullanmış olduğu hakimiyet merkezi kavramı; genel olarak toprak fiyatlarının en yüksek olduğu merkezi yer , yani bankaların ve iş yerlerinin bulunduğu bölgeyi ifade etmektedir (Yörükân 1968:51-52).

Ekolojik teoride doğal alanların ve ekolojik düzenin açıklanmasında bazı ekolojik süreçler üzerinde durulmaktadır. Bunlar; yığılma (concentration), merkezileşme (centralization), merkezden uzaklaşma (decentralization), ayrılma (segregation), istila (invasion) ve ard-ardalık (succession) tır.

Merkezileşme, insanların isteklerini gerçekleştirmek, gereksinimlerini gidermek ve/veya belirli toplumsal işlevleri yerine getirmek için, kentin bazı ana bölgelerinde toplanma eğilimi sergilemeleri olarak tanımlanabilir. Bu yer merkezi iş bölgesidir. Merkezileşme terimi kurumsallaşmış fonksiyonlara (institutional functions) da uygulanmıştır. Böylece idari kontrollerin (administrative controls) merkezileşmesine yada belirli ekonomik uygulamaların merkezileşmesine işaret edilmektedir (Gist ve Fava 1965:105-106).

Ekolojik teoriyi kullananlar, bütün kentlerde iç ve dış ulaşırma imkanlarının merkezi iş bölgesinde birleştiğini, büyük mağazalar, gökdelenler, demiryolu istasyonları, büyük oteller, sanat müzeleri gibi yerlerin de burada toplandığını, bu bölgelerin kentin hem ekonomik, hem politik hem de kültürel merkezi olmaya doğru gittiğini ve nüfusun büyük bir kısmını kendine doğru çektiğini söylemekle yığılma ve merkezileşme olayının önemini belirtmek istemişlerdir (Nirun 1977:38-39).

Ekolojik süreci açıklamada kullanılan diğer bir kavram da **merkezden uzaklaşma** dır. Merkezden uzaklaşma, adından da anlaşılacağı üzere, merkezin ters yönünde uzağa hareket etme eğilimidir. Merkezden uzaklaşma; müesseselerin ve ikametgah yerlerinin merkezden dışa doğru yer değiştirmesi ve kentin dış alanlarında alt merkezlerin (subcenters) gelişimiyle ilgilidir Merkezileşme ve merkezden uzaklaşma birlikte meydana gelebilir. Örneğin, birey, merkez iş bölgesinde toplanmış fonksiyonları yerine getirirken kent merkezinden uzakta ikamet edebilir. Bu, merkez-kaç şeklindeki yer değişimi, ikametgah merkezinden uzaklaşma olarak görülmektedir (Gist ve Fava 1965:106).

İkametgah ve müesseselerin merkezden uzaklaşması kentteki gelişmelerle yakından ilgilidir. Burgess ve Park kent büyümesini **istila ve ard-ardalık** kavramlarıyla açıklarlar. Kent merkezinden dışa doğru yayılan bir gelişme örüntüsü görürler. Ortak bir merkezden dışa doğru büyüme, belirli bir amaç için kullanılan arazinin; -kent büyümesindeki gibi- başka bir amaca dönüşmesi sonucu gerçekleşir. Böylece örneğin; esas olarak bir kentin küçük ticaret alanları çevresinde toplanmış olan ikametgah alanları, fabrikalar ve tren yollarının yapılmasıyla kötüleşecektir. Dışa doğru büyümeden sonra ortaya çıkan genel süreçlerden biri, kentteki faaliyetlerin bitişik alanların içine doğru genişlemesidir. Kısaca, yayılma ve ard-ardalık süreçleri ile iç bölgeler (kent merkezi gibi) daima genişliyor ve alanların dışarıya doğru eklenmesi, belirli bir amaç için kullanılan yerin başka bir amaç için kullanılmak üzere istila edilmesi sonucunu doğuruyor (Shannon 1983: 11).

Görülüyor ki, doğal alanların oluşumunda ve gelişmesinde istila ve ard-ardalık süreçleri birinci derecede rol oynamaktadır. Yörükân (1968:55)'a göre bir kent yerleşmesinde istila (1) ya topraktan faydalanma şeklinde bir değişikliğe yol açmakta; (2) yada toprak üzerinde yerleşmiş olan unsurların tipinde bir değişiklik meydana getirmektedir. Bir ikametgah yerinin iş yeri veya bir iş yerinin endüstri bölgesi haline dönüşmesi birinci tip değişimdir. İkametgah yerlerinin ırk, din, kültür ve ekonomik statü bakımından farklı nüfus toplulukları tarafından istila edilmesi veya bir iş bölgesindeki iş tipinin değişmesi ise ikinci tip değişimdir. Bu

değişmelerle birlikte, herhangi bir bölgenin başka bir bölgeyi işgal etmesiyle ortaya çıkan sonuç ise ard-ardalık sürecidir.

Ekolojik süreci açıklamada kullanılan diğer bir kavram da **rekabet ve ayrılma** dır. Burgess ve Park, kentlerin homojen toprak kullanım bölgeleri bütününden oluşma eğiliminde olduğunu kaydederler. Fabrikalar bir alanda birlikte, orta sınıf evler bir başka alanda ve slum'lar da diğer bir alanda toplanacaktır (Shannon 1983:11).

Sonuç olarak doğal alanların her biri, yerleşme grubu, meslek, ırk, yaş, cinsiyet, milliyet ve kültür bakımından birbirinden farklı bölümlere ayrılmaktadır. Bu birbirinden farklı alanlar, kendine özgü nüfusu çeken ve seçen bir güç merkezi olarak rol oynamaktadır. Bu alanların ortaya çıkışında daha somut süreçler de anılabilir. Bu süreçler; ırk ve din kolonilerinin ortaya çıkması, evli ve çocuklu nüfusun şehrin merkezinden uzaklaşması, daha genç ve bekar olanların merkezde oturması, yaş ve cinsiyet gruplaşmalarının oluşması, arsa ve ev fiyat/kiralarının fazla olduğu yerlerde zenginlerin oturduğu modern mahallelerin ortaya çıkması ve arsa ve ev fiyat/kiralarının düşük olduğu yerlerde fakirlerin oturduğu sefalet mahallelerinin meydana gelmesi olarak örneklendirilebilir(Yörükân 1968:55).

2.1.2 SAPMA VE SUÇ

Sapma, oldukça soyut ve görelî bir kavramdır. Üzerinde birlikte durulan bir tanımını bulmak oldukça zordur. Çünkü sapma, sosyal değişme süreci içinde toplumdan topluma ve aynı toplumda zaman içinde değişebilen bir özellik taşımaktadır. İnsanlık tarihi iyi-kötü, doğru-yanlış yargılarının, suç kavramının ve davranış kalıplarının toplumun somut yaşama koşulları tarafından belirlendiğine ve değişebildiğine tanıktır. Örneğin bazı toplumlarda hırsızlık, çocuk öldürme, yamyamlık gibi davranışlar övülürken, başka bazı toplumlarda ayıplanarak cezalandırılmaktadır (Yavuzer 1988:19). Kısaca kültürler arasındaki farklılıklar bize sapmanın görelî olduğu gerçeğini verir. Hatta sapma olarak kabul edilen davranışlar aynı toplum içindeki alt kültürlere göre de değişebilir (Stark 1985:149). Fichter

(1990:173)'in de belirttiği gibi bu da bize, sapma incelemelerinin kültür değerleriyle ilişkili olduğu sayılıştısından hareket edildiğini gösterir.

Bunlarla birlikte sapmanın bazı genel özellikleri olduğu da kabul edilmektedir. Buna göre sapma, kabul edilmiş örüntülere uymayan davranış olarak tanımlanabilir (O'Donnell 1988:357). Sapma, bireyin başat davranış normlarından ayrılma biçimidir. Şiddet, karşı koyma, sahtekarlık, ahlaksızlık, suç, rüşvet yeme gibi problemleri hepimiz bilmekteyiz. İşte bu tür davranışların hepsi birer sapma olarak görülebilir (Vito ve Holmes 1994:278).

Sapma kavramının kavramsal çerçevesinin ve bu çerçevedeki anlamının belirli bir noktaya çekilebilmesi için, onun yakından ilgili olduğu öteki kavramlarla ilişkisine bakılması gerekir. Bu bakımdan sapma ile norm, sosyal kontrol, sosyalizasyon, sosyal düzen, sosyal problem ve suç kavramları arasındaki ilişkiye kısaca değinilebilir.

Sapma kavramı ile norm kavramı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İnsanların çoğu bir takım kurallara göre davranır. Başka bir deyişle insanların nasıl davranması gerektiğini belirleyen normlar vardır (Coser ve Rhea 1983:185). Bu kurallardan ayrılışlar, sapma olarak değerlendirilir.

Sosyologlar sosyal gruplar içindeki insan ilişkilerini yöneten kuralları norm olarak isimlendirir. Norm, üyelerin uymayı kabul ettiği, uymaya olumlu ve olumsuz yaptırımlarla mecbur olduğu, sosyal grubun üyeleri tarafından paylaşılan bir standart olarak tanımlanmıştır (McCaghy 1985:2). Toplumun uyumu ve bütünleşmesi ancak bu normlarla mümkün olur. Bu normlara uyma süreci olarak görülen sosyalleşme ise, insanların kendilerinden beklenen biçimde hareket etmelerini sağlamaktadır.

Sapma ile norm kavramı arasındaki bu anlamlı ilişki ile birlikte sapma ile sosyal kontrol kavramı arasında da önemli ilişkiler vardır. Çünkü, her toplumda toplumsal ilişkileri yöneten normlardan sapmayı önlemek ve toplumsal düzeni sağlamak için sosyal kontrol mekanizması kurulmuştur. Sosyal kontrol, bireyler arasındaki ilişkileri düzenlerken, sapma olarak görülen davranışlara karşı da tepkiler ortaya koyar (Sayın

1985:124). Kısaca sosyal kontrol çalışmaları, sapma davranış ve onu kapsayan bir çok problemten biri olan sosyal düzen problemi ile ilgilidir (Wood 1974:54). Çünkü sosyal kontrol sosyalizasyon sürecinin bir uzantısıdır. Toplumdaki bütün kültürel davranışlar, kendi üzerinde uygun kontrolleri sağlarlar. Kontroller ya formel yada informal yoldan topluma kabul ettirilir. Informel kontrolde düzen genellikle azarlama, eleştiri, kınama, alay, ayıplama, dedikodu, övme ve ödül vb. ile ailede başlar. Bireyin informal ve formel sosyal kontrollere uygun tepkiler geliştirmesi, ancak onun içinde yetiştiği ailenin, bu kontrolleri tutarlı ve kesin olarak uygulamasına bağlıdır. Informel kontroller daha çok birincil gruplarda uygulanır. Informel kontrolün aksine formel kontroller resmidir ve resmi araçlarla yaptırım gücü kurumlaşmıştır. Duygusal ilişkiler ikincil ilişkiler içinde çok seyrekler. Kurallar, yaptırım güçleri ve cezalandırmalar kesin şekilde belirtilmiştir. Okullar, hastaneler ve polis formel sosyal kontrol metotlarını kullanan ikincil sosyalleşme aracı örnekleridir (Derbyshire 1970:211).

Kısacası sapma, kişilerin kültürün kontrolünden kaçarak gerçekleştirdiği eylemleri karşılarken sosyal kontrol kişileri kültürün normal örüntülerine uygun hale getirmeye çalışan bir mekanizmadır. Normal tarzlarda davranmayan kişiler, yani beklenen geçerli davranış düzenliliklerine uymayanlar anormal veya sapkın olarak adlandırılırlar. Bunlar normsuz veya anomik değildirlar. Her insan öznel düzeyde bir dizi davranış normu sergiler. Eğer bu öznel normlar kültürde ortaklaşa kabul edilen normlardan farklı ise, bu kişi bir sapkın olacaktır (Fichter 1990:173). Örneğin akıl hastası, ruhsal rahatsızlığı olan bir kişi kendince bir dizi davranış normu sergiler ama bu kişinin davranışı kültürde ortaklaşa kabul edilen normlardan farklı olduğu için sapma niteliğindedir. Kısaca sapmanın anlamı, toplumun kabul ettiği standart yada normlardan ayrılmadır. Sosyal beklentilere uymayan, yani toplumda kültürün beklediği örf, adet, gelenek ve hukuk kurallarına uygun olmayan davranışlara sapmış davranış, bu tür davranışlarda bulunan bireye de sapmış denilmektedir (McCaghy 1985:2 ; İçli 1994:1).

Ayrıca sapma kavramı ile sosyal problem arasındaki ilişkinin varlığı da unutulmamalıdır. Nirun (1977 :85) , “sosyal ve kültürel hareketler ile değerlerden sapma işleminin kendisi bir sosyal problem”dir, demektedir. Ancak her sapma bir sosyal problem olmadığı gibi her sosyal problemin de bir sapma olmadığı bilinmektedir.

Benzer şekilde sapma ve suç kavramlarının da birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Bazı sapmalar aynı zamanda suçtur. Örneğin; yasalara uymamak hem bir sapma davranışı, hem de suçtur. Sapma ve suç sıklıkla birlikte görülmekle birlikte sapma ve sosyal problem ilişkisinde olduğu gibi; her suç bir sapmadır; ama, her sapma bir suç olarak nitelenmeyebilir.

Sapma kavramında deyindiği gibi, suç da görelî olup toplumdaki topluma yada aynı toplumda zamana göre farklılıklar sergileyebilir. Bununla birlikte, adam öldürme gibi bazı davranışlar hemen hemen tüm toplumlarda suç olarak görülmektedir (İçli 1994:4).

Suç zamanımızın bir oluşumu değil, bir şekliyle diğer geçmiş ve çağdaş toplumlarda her zaman var olan bir sosyal olgudur. İçli (1992:XV)’ye göre, “suç toplumda gruplar ve kurumlar arasındaki mevcut organizasyonu bozan, gruplar arası dayanışma bağını koparan ve sosyal yapıyı temelinden sarsan bir sosyal problem olarak tarihin ilk dönemlerinden beri araştırmacıların ve bilim adamlarının dikkatini çekmiştir”.

Kriminoloji yönünden suç; ceza yasalarına aykırı davranış, suçlu ise bu davranıştan sorumlu olan kişi olarak tanımlanılmaktadır (Yücel 1986:25). Her toplumda suç olgusu, yani yasaların öngördükleri ihlal edilerek gerçekleştirilmiş eylemler vardır. Bu eylemler değişik yapıda olabilirler (kişilere, mülke ve devlete karşı vb.). Ama bu eylemler her zaman yasayla önceden belirlenerek müeyyide altına alınmıştır (Picca 1992.13).

Ceza açısından sapma kavramı suça nazaran daha görelidir. Çünkü suçta kişinin alacağı maddi müeyyideli yaptırımlar yasalarla önceden belirlenilmiştir. Gelenek, görenek, ahlâk, din gibi maddi müeyyideden yoksun normları da içeren sapmada verilecek ceza önceden belirli değildir. Bunlar ayıplama, dedikodu, alay vb. biçiminde de olabilir.

2.2 ARAŞTIRMANIN YAKLAŞIMI

Konya kentindeki ekoloji-suç ilişkisini belirlemeye yönelik bu çalışma, ekolojik yaklaşımın genel ilkelerinden hareketle gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan, söz konusu yaklaşıma ve bu yaklaşımla daha önce yapılmış olan bazı çalışmalara aşağıda değinilmektedir.

Ekolojik yaklaşım, 1910'ların sonu ve 1920'lerin başında, Chicago'da Thraser, Shaw ve Park'ın gerçekleştirdiği çalışmalar ile birlikte anılır. Bu yaklaşım, suçlu davranışa coğrafi bir temel kazandırmaya çalışan teorik yaklaşımlardan birisidir (Kaplan 1969:173).

Ekolojik yaklaşım, aynı yeri paylaşan insanlar arasında bir etkileşim ilişkisinin bulunduğu anlayışından hareket eder. Bu etkileşim ilişkisinin de, çevrenin fiziki karakteriyle biçim kazandığını iddia eder (Timms 1967:39).

Sosyal bilimlerde ekolojik yaklaşım, insan ekolojisi ve kent ekolojisi olarak iki bölümde ele alınır. İnsan ekolojisi, mekansal yerleşmelerdeki (spatial setting) insanlar arasındaki ilişki ile ilgilenir. Kent ekolojisi ise, kentin dağılımı, iç yapısı ve kompozisyonu gibi ekolojik ilişkilerin yüzeysel anlatımlarının incelenmesini kapsar. Kent ekolojisi bu yüzeysel görünüşlerin betimlenmesine daha çok yer verir. Bu nedenle, onun temel ilgisi, bu dış örüntüleri üreten sistem üzerinde yoğunlaşır. Gerçekten, ekoloji üzerine sosyolojideki çalışmaların bir çoğu da insanların ve kurumların mekandaki dağılımı ile ilgilidir. Bununla birlikte, mekansal dağılımın incelenmesi, ekolojik analizde sadece başlama noktasını oluşturur (Gist ve Fava

1965:96). Oysa, insan ekolojisi, grupların nerede toplandığını göstermek yada bu grupların belirli fonksiyonları nerede yerine getirdiğini belirlemekten öteye gider.

Gerçekten insan ekolojisi, bireyler ve gruplar arasındaki karşılıklı ilişkiler ve bu ilişkilere çevrenin etki biçimlerini konu edinir. Başka bir ifade ile o, belirli mekansal örüntü ve süreçleri etkilemiş olan karşılıklı ilişkilerle ilgilidir. İnsan ekolojisi, kültür, ırk ve ekonomi ile insanları sosyal ve mekansal birlikteliğe mecbur bırakan önyargı ve tercihlerle ilgili farklılıkları da ele alır. Yine, insan faaliyetlerini etkileyen organizasyonlar yada kurumların mekansal dağılımından etkilenmiş olan sosyal organizasyonlar da insan ekolojisinin kapsamındadır. Bütün bunlarla birlikte, o, sosyal düzenin dinamiği olarak insan ilişkilerinin örüntülediği kurumların yapı ve fonksiyonlarındaki değişmelere de ilgi gösterir. Görülüyor ki bir bilim olarak insan ekolojisinin en küçük araştırma birimi , tek başına birey değil; yaş, cinsiyet, gelir, eğitim, ırk ve medeni durum gibi bazı ortak karakteristiklere sahip olan gruplardır (Gist ve Fava 1965:96).

2.3 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Bu araştırmanın hipotezleri aşağıda sıralanmaktadır.

- 1- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde öğrenim düzeyi düşüktür,
- 2- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde hanedeki üye sayısı fazladır,
- 3- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde nitelikli işlerde çalışmayanların oranı yüksektir,
- 4- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde gelir düzeyi düşüktür,
- 5- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimleri sanayi bölgelerinin etrafında yer almaktadır,
- 6- Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde suç/sapma davranışına neden olma riski fazla olan eylemlerde bulunanların oranı da fazladır.

Bunlarla birlikte, ekoloji suç ilişkisini irdeleyen çalışmaların üzerinde durduğu bazı konulardan hareketle bir kaç alt hipotez de belirlenilmektedir. Buna göre, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde Konya Merkez-dışı doğumlular, genç nüfus oranı, işsizlik oranı ile çalışan çocuk oranının yüksek ve ikamet edilen evin sahibi olma ile ikamet süresinin düşük olduğu yönündeki hipotezler de değerlendirilmektedir.

2.4 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

2.4.1 ARAŞTIRMA EVRENİ: KONYA

Bu bölümde araştırma alanının tanıtılması amacıyla Konya kentinin tarihsel süreç içerisindeki gelişme eğilimleri ele alınmaktadır. Ayrıca ticaret ve sanayi bölgelerinin belirlenmesi ve bunların gelişme eğilimleri üzerinde de durulacaktır.

2.4.1.1. TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE KENTİN MEKANSAL GELİŞİMİ

Bu bölümde kısa bir tarihçeden sonra, Selçuklular, Osmanlılar ve Cumhuriyet döneminde Konya kentinin mekansal gelişimi üzerinde durulacaktır.

Konya, Orta Anadolu'nun en eski kentlerinden biridir. Konya ve civarında yapılan araştırma ve kazılarda Neolitik Çağ (Cıralı Taş) kültürünün yaygın olduğu görülmüştür. Çok eski bir tarihi geçmişe sahip olan Konya Hititler, Frigler, Lidyalılar, Romalılar, Emeviler ve Abbasiler'in eline geçmiştir. Ayrıca Konya 395'te Bizans toprakları içinde kalmıştır (İlimiz Konya 1991:34-36). Konya, 1071 Malazgirt savaşından sonra Abbasilerden Selçukluların eline geçmiştir. 1076 yılında da Selçukluların Başkenti olmuştur. Anadolu Selçuklu devletinin dağılışıyla birlikte Karamanoğullarının eline geçmiştir (Konya İl Yıllığı 1973:3). Ayrıca Konya H. 872, M. 1467 tarihleri arasında çeşitli zamanlarda uzun ve kısa aralarla Karamanoğullarına da başkentlik yapmıştır (Konyalı 1965:64). Daha sonra 1471 yılında Osmanlı devletine bağlı bir eyalet haline getirilmiş ve 15 ve 16. yy da

Osmanlı devletinin önemli bir eyaleti olmuştur (Konya İl Yıllığı 1967:142). Harita: 1, 13.yy. dan 19.yy'a kadar Konya Merkezi'nin mekansal gelişimini göstermektedir.

Selçuklular Döneminde Kentte Yerleşim

Halime Doğru (1995:31-32), Selçuklu kentlerinin, kesin olmamakla birlikte kapalı kent modeli, açık kent modeli ve uç kent modeli olmak üzere üç grupta toplanabileceğini belirtmektedir. Doğru'ya göre, kapalı kent modeli kapsamına giren kentlerin temel ayırıcı özelliği; yerleşme alanının çok büyük bir kesiminin surla çevrilmiş bulunması ve diğer bir iç kaleye sahip olmasıdır. Doğru, Konya kentini kapalı kent modeline örnek olarak göstermektedir. İ. Hakkı Konyalı, (1965:121) Konya kentinin iki kat kale ile sarılmış bir kent olduğunu , kent in düz bir ovada höyük üzerine kurulduğunu ve kentlerin kalelerle korunmaya başladığı devirlerde höyüğün etrafının bir sur ile çevrildiğini belirtir. Ayrıca Yusuf Küçükdağ ve Caner Arabacı (1994:230)'da Selçuklu Konya'sında mihver noktanın Alâeddin tepesi olduğunu, devletin yönetildiği saray ve caminin (Alâeddin Cami) tepenin kuzey tarafında ve iç kale içinde bulunduğunu belirtir. Kalenin en eski mabedi kiliseden çevrilen 1920'li yıllarda yıkılmış olan Eflatun Mescidi (Saat Kulesi)'dir. Kale içinde bir duvarla ayrılan tepenin güney tarafında ise Hristiyanlar kalmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Konya'nın ilk kurulduğu yer Alâeddin tepesidir. Konya, bir tepenin üzerine kurulmuş düz bir arazidir. Bu nedenle I. Alâeddin Keykubat, kenti düşmanların saldırısından ve sellerden korumak için, kenti kuşatan bir dış kale yaptırmıştır (Konyalı 1965:128). 1221'de tamamlanan ve yaklaşık 7.5 km uzunluğunda olan surların 140'a yakın kulesi vardır. Hemen sur dışında 15 m. eninde bir hendek bulunmaktadır. Bu hendek, içindeki su ile hem kent savunmasına hem de Meram'dan kent in kuzey-doğusuna doğru tahliye edilmesine yaramaktadır. Kentten çıkılan veya gelinen yöne göre isim alan 12 sur kapısı vardır (Küçükdağ ve Arabacı 1994:230).

Mehmet Önder (1971:60-62) eserinde Konya kale kapılarının adlarını ve yerini belirtmiştir. Bunlar; Larende Kapısı, Atpazarı Kapısı, Telli Kapı, Aksaray Kapısı, Çeşme Kapısı, Ayas Kapısı, Ertaş Kapısı, Ladik Kapısı, Sille Kapısı, İstanbul Kapısı, Antalya Kapısı ve Yeni Kapı'dır.

Bu surların ve sur kapılarının yerinin belirlenmesi, özellikle Selçuklular döneminde kent yerleşiminin bilinebilmesi için önemlidir. Çünkü, Ahmet Alkan (1994:83)'ın da belirttiği gibi surlar Konya'nın mekansal gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır.

Konya surları günümüze kadar gelememiştir. Konyalı (1965:125) Fransız seyyah Charles Texier'den yaptığı alıntıda, iç kalenin dış kaleden önce yıkıldığını, iç kalenin bir taş ocağı gibi kullanıldığını, buradan sökülen taşlarla mirî ve resmi binaların, büyük konakların yapıldığını belirtir. Alâeddin Tepesinin kuzey-doğusunda toprağın sakladığı eski iç kale, Larende caddesindeki dükkanların iç tarafındaki dış kale kalıntıları dışında Konya surları günümüze kadar gelememiştir. Özellikle 19.yy'ın ikinci yarısından itibaren tamamen ortadan kalkmıştır (Küçükdağ, Arabacı 1994:231).

Önder (1971:59) mevcut bilgiler ve yapılan kazılar sonucunda Konya surunun, büyük bir ihtimalle, bugünkü Konya'nın Aziziye Cami doğusundan başlayıp, kuzeye doğru İstanbul caddesini takip ederek batıya döndüğünü, şimdiki ortaokul ve Devlet Hastanesi binalarının önünden hafif bir kıvrılma ile Zindankale semtine ulaştığını, oradan tekrar güneye kıvrılarak, Sahip Ata Külliyesinin önünden doğuya dönerek Aziziye camine kavuştuğunu belirtir. Bugün önemli birer tarihi eser olarak duran Konevi Camii, Sahip Ata Külliyesi, Mevlâna Dergahı hep sur dışındadır. Demek ki, surlar dışında da yerleşik büyük bir Konya vardır (Küçükdağ, Arabacı 1994:231).

Selçuklu halkı, mahalleler halinde oturuyordu ve Konya, Anadolu Selçuklu Devletinin Başkenti olduğu için de çok çeşitli meslek ve inançtan insanı barındırıyordu. Ama günümüzdeki anlamda kozmopolitizm bulunmuyordu. Herkes

kendi mahallesinde ikamet etmekteydi. Şehirdeki mahalle sayısının ise 11 kadar olduğu belirtilmektedir (Selçuklu Rehberi 1996:45).

Selçuklular döneminden kalma tarihi eserlere bakarak Konya'nın Selçuklular Dönemindeki yerleşim yerleri ve mahalleleri hakkında genel bir bilgiye ulaşabiliriz. Selçuklular döneminden kalma camiler; Alâeddin, İplikçi, Sahibata Külliyesi ve Şerafeddin Camileridir (Küçükdağ, Arabacı 1994:242-250).

Önder (1962:49-51,1971:105-194) de ayrıntılı olarak Selçuklu devrine ait cami ve mescitler hakkında bilgi vererek bu eserlerin hangi mahallelerde olduğunu belirtmektedir. Adı geçen mahalleler; Aksinne, Beyhekim, Bordobaşı, Çiftemerdiven, Fahrunnisa, Ferhuniye, Gazialemşah, Hoca Fakih, Hoca Hasan, İç Karaaslan, Kalecelp, Mihmandar, Piri Esat, Sırçalı, Şeyh Sadreddin, Şeker Furuş, Tercuman, Zenburi'dir.

Moğol baskınının Selçuklu devletini zayıflatmasıyla kent 1327 yılında Karamanoğullarının eline geçmiştir. Karamanoğulları zamanında sur dışına taşmalar olmuştur: Şehir batıya, bugünkü istasyona doğru bir gelişme göstermiştir. Daha sonra Konya, 1466-67 arasında Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlı Devletine katılmıştır. Bu dönemde kentin büyümesi daha da fazla olmuştur (Konya İl Analitik Etüdleri 1964:21).

Osmanlılar Döneminde Kentte Yerleşim

Osmanlılar döneminde Konya'da gelişmenin iki ayrı zamanda ve iki ayrı yöne doğru olduğu anlaşılmaktadır. 15 ve 18. yüzyıllarda doğuya, 18. ve 19. yüzyıllarda da güney ve güney doğuya doğru bir gelişme olmuştur. (Konya İl Analitik Etüdleri 1964:21).

Ruhi Özcan (1993:55)'ın 1630-1665 yılları arasında, yapılan ev satışlarının mahallelere göre dağılımını ortaya çıkarmaya çalıştığı araştırmasında bu dönemde toplam mahalle sayısının 122 olduğunu, bu mahallelerin isimleri itibariyle hala günümüz Konyasında varlıklarını sürdürdüklerini belirtmektedir. Daha çok dini

isimlerle anılan bu mahalleler genelde adlarını tekke, zaviye, cami, mescit yada bir din aliminden almışlardır. Özcan, (1993:55) bu durumun Konya’da mahalle tabir olunurken bir köşe, bir sokak, bir mescit yada yataının yanındaki birkaç evin mahalle olarak tanımlanmış olmasından kaynaklandığını belirtmektedir.

Osmanlılar devrinde Konya’da 4500 kadar ev bulunduğu bunun 300’ünün Rum ve Ermenilere ait olduğu belirtilmektedir.

1839-1876 Tanzimat devrinde Konya surlarının yıkımı devam etmiştir. Konya 1889’ da İdadiye, 1898’ de trene kavuşmuştur (Konya İl Yıllığı 1967:142).

1831 yılında yapılan Osmanlı İmparatorluğu nüfus sayımında Konya kentinin nüfusu 12457 olarak belirlenmiştir. 1935 yılındaki genel nüfus sayımında Konya kentinde 26991 erkek, 25102 kadın olmak üzere 52093 nüfus vardır.1831 nüfus sayımına göre kent nüfusunda önemli bir artış görülmüştür. Bunda Konya’ya demir yolunun gelmesinin önemli etkisi olmuştur. (Konyalı 1965:256).

Ayrıca 19. yy. sonu ve 20. yy başlarında Konya’ya göçler ve yerleşmeler görüyoruz. Eski Muhacır Pazarı dediğimiz mahalle Kırımdan getirilen göçmenlerle kurulmuştur. Balkan Savaşı günlerinde de İhsaniye Mahallesi sakinleri gelmişlerdir. 1920 yılından sonra Rumeli’den getirilen göçmenler ise kentin çeşitli semtlerine yerleştirilmişlerdir (Konya İl Yıllığı 1967: 199).

Cumhuriyet Döneminde Kentte Yerleşim

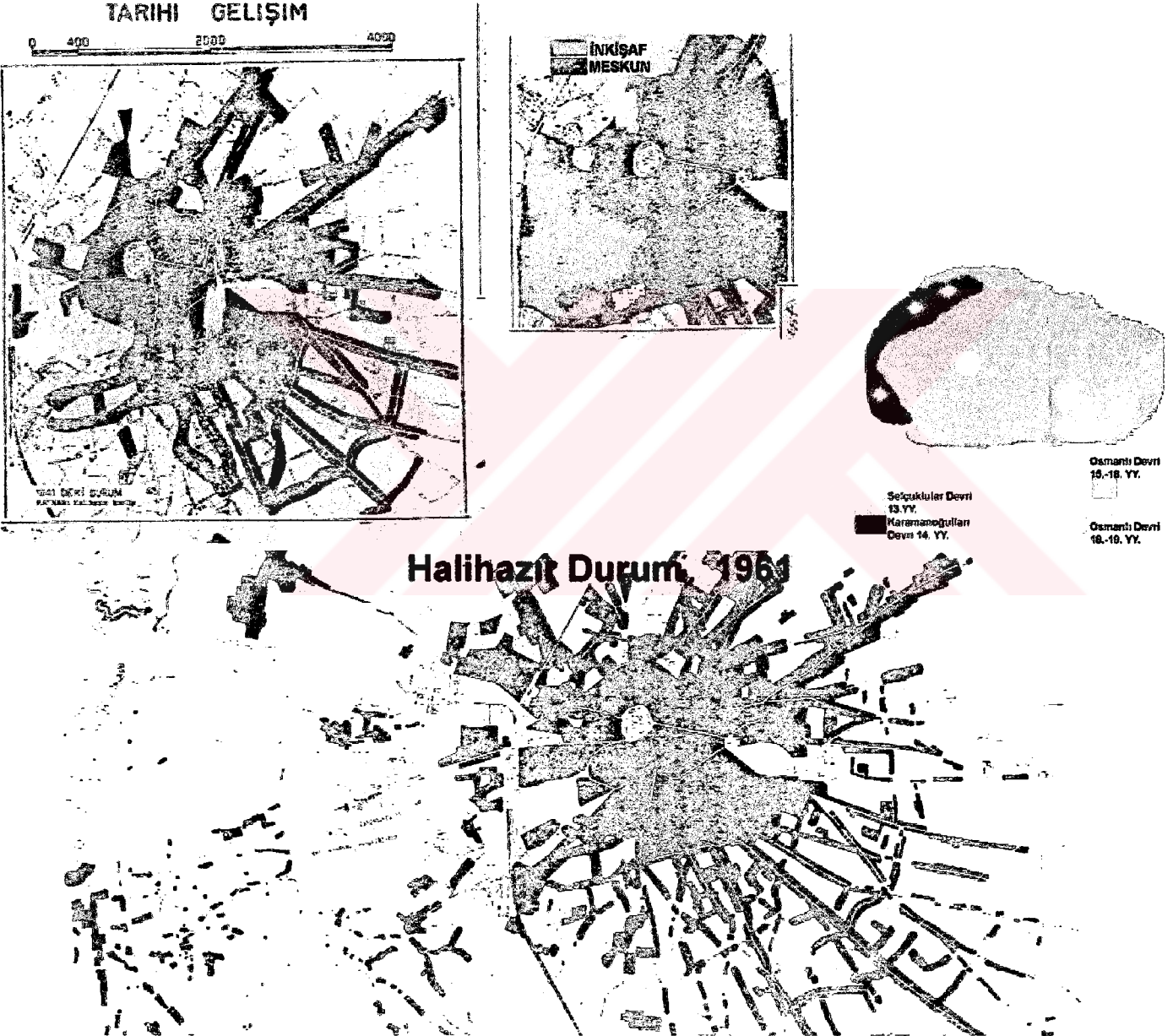
Cumhuriyet döneminde, kentin çeşitli istikametlere doğru geliştiği göze çarpmaktadır (Bkz., Harita:1).

1941 yılında yapılmış olan hali hazır haritada, doğuya doğru yol boyunca seyrek bir iskanın yayıldığı, 1945 yılında yapılan imar planında da kentin gelişim sahalarının batı ve güney batı yönünde düzenlendiği görülmektedir (Konya İl Analitik Etüdleri 1964:21).

İlk 1945 yılında hazırlanan imar planı 1960'lı yıllarda kentsel gelişmeye cevap vermekten uzak kalmıştır. Bu nedenle Konya Belediye Meclisi 1964 yılında İller Bankasına yetki vererek, kentin imar planını yarışmaya açmıştır. Kentin yarışma yoluyla elde edilecek olan imar planının düzenlenmesinde kullanılmak üzere İmar ve İskan Bakanlığı Bölge Planlama Daire başkanlığının hazırlamış olduğu “İl Sosyo-Ekonomik” araştırmalar raporundan geniş ölçüde yararlanılarak “Konya İl Analitik Etüdleri” adlı çalışma yapılmıştır (Konya İl Analitik Etüdleri 1964). Konya'nın 1961 yılındaki durumu Harita 1'de yer almaktadır.

Konya İl Analitik Etüdleri (1964:29) adlı çalışmaya göre kentin merkezi kısmındaki evlerin yenileştirildiği ve apartman haline getirildiği, doğusundaki yerleşmenin sınıf ve el değiştirdiği, köylerden gelenlere satıldığı ve kentin eski sakinlerinin merkez yörede veya Meram cihetinde yerleştiği tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada kentin güney-doğusunda köylerden gelenlerin yerleştiği ve yollar boyunca kırsal karakterde yeni bina gruplarının doğduğu, batısında merkeze yakın ve Meram yolu üzerinde memur kooperatifleri ve zengin şahısların inşa ettirdikleri bina gruplarının teşekkül ettiği, kuzeyde sanayi gelişmesine rağmen, konut gelişmesinin halen görülmediği belirtilmektedir.

HARİTA 1: KONYA KENTİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Kaynak : (İl Analitik Etüdleri 1964)

Alkan (1994:94) Konya imar planı yarışmasına katılan projelerin bazı ortak noktalarda birleştiğini belirtmektedir. Bunlar:

- Konut gelişme alanları olarak, yerleşmenin kuzeybatı ve batı yönleri seçilmiştir.
- Sanayi gelişme alanı olarak kentin kuzey yönü (Ankara ve İstanbul yolları arasında kalan alan) seçilmiştir.

Yarışmayı kazanan proje sahipleri de aldıkları tedbirlerde bu ortak noktaları uygulamışlardır. Ayrıca yerleşme içinde sıkışıp kalmış olan otogar kentin kuzeyine, Ankara- İstanbul girişine alınmıştır.

Kabul edilen Konya kenti imar planı ana hatları ile;

- Geleneksel merkeze yakın ve onunla ilişkili ikinci merkezi,
- Tek merkezli konsantrik bir gelişmeyi,
- Kuzeyde sanayi bölgelerini,
- Batıda üniversite alanını,
- Güney batıdan, güney doğuya uzanan bir kuşakta da tarım alanlarının gelişmesini öngörmektedir (Alkan 1994:95).

2.4.1.2 KONYA KENTİNİN TİCARET MERKEZİ VE SANAYİ ALANLARI

Ticaret Merkezinin Gelişimi

Selçuklular' da ikamet alanları ile çarşı ve pazar kendine has özellikler taşımaktadır. İşyeri ve ticaret alanları evlerden ayrıdır. Evlerin altında dükkana rastlanmamaktadır. Bu dönemde Konya'da halkın toplandığı yerler çarşı ve meydanlardır. Meslek dallarına göre çarşı ve pazarlar oluşturulmuştur. At pazarı, attarlar, buğday pazarı, şekerçiler, bakırcılar gibi (Küçükdağ, Arabacı 1994:236).

Selçuklular zamanında At Pazarı olarak kullanıldığı ve bu fonksiyonunu Osmanlılar devrinde de sürdürdüğünü bildiğimiz ve aynı adla anılan bir sur kapısı

bulunan, bugünkü Vakıf İş hanının bulunduğu yer ile hükümet konağı arasında kalan (Kapı Cami ve Aziziye Cami çevresi) alan Konya'nın tarihi ticaret merkezidir.

Yakın zamana kadar çarşının kenarında bulunan eski otogar, İstanbul Ankara çıkışına yapılan yeni otogara taşınmıştır. Eski otogar ise, civar köy ve kasabalarla yapılan ulaşım bağlantısını önemli ölçüde yüklenmiş durumdadır. Eski Konya garajı beraberinde bu bölgeye gelişi güzel yapılan oto tamiri ve yedek parça alım satımına dayanan bir iş kolunu getirmiştir. Larende Caddesi ise uzun zaman oto hurdacısından, möble imalatına kadar değişik türde fonksiyonların yer aldığı yoğun bir arter olarak kalmıştır (Alkan 1982:95).

Ayrıca Şenol Aydın (1985:62)civar köy ve kasabalardan Konya'ya günü birlik gelip (% 50) çarşının ekonomik potansiyelini artıran önemli bir grubun var olduğunu, bunun çarşının gelenekselliğinin korunmasında önemli bir etken olduğunu, çarşıda satılan malların ihtiyacı giderici olmakla birlikte, aşırı lüks mallar olmadığını belirtir. Geleneksel çarşıda satılan malların çoğu, geçmiş yıllarda el emeğine dayalı olan ve burada üretilen ve satılan mallardır. Üretimin el emeğine ve tarımsal mamullere dayalı olması demek, ürünlerin çeşit ve adet bakımından sınırlı olması anlamına gelir. Günümüzde el emeğinin yerini sanayi ürünleri almıştır. Fakat bu önemli değişime rağmen çarşıda, el emeğine dayalı üretim ve satışın yapıldığı dükkanlar da vardır. Tenekeçiler, sobacılar, çıkırıkçılar gibi. Bu dükkanlar çarşının gelenekselliğini koruyan önemli unsurlardır.

Hükümet meydanının güneyine doğru uzanan bu tarihi bedestenin kullanımı ise zeminde ticaret ve üst katlarda bürolar (avukat, doktor, terzi vb.) şeklindedir (Alkan 1982:103).

Nüfusun hızla artması ve buna paralel olarak görülen kentleşme hareketleri, Konya ticaretine canlılık kazandırmaktadır. Bu nedenle imar yönünden de büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Yeni imar planıyla yeni semtlerin kurulması sonucu, kentin ticaret ve sanayi alanları büyümüş ve yaygınlaşmıştır (Konya Ticaret Odası Rehberi 1986:XV).

İmar planının uygulanmaya başlaması ile arazi kullanımında yeni bir aşamaya gelinmiştir. İmar planı uygulama çalışmaları doğruya doğru başlayan kent merkezi gelişmesini büyük ölçüde durdurmuştur. Yaygın durumda olan (kaportacı, oto elektrikçisi vb.) küçük sanatlar Ankara yolu üzerinde yapılan küçük sanayi sitesine taşınmıştır. Bunu marangozlar ve diğerleri takip etmiştir. Böylece kent ile sanayi siteleri bağlantısı, aşırı derecede trafik yüklü Nalçacı caddesini ortaya çıkarmıştır. Bu büyük aksta gelişen ve kısa zamanda dolan konut-ticaret olgusu da Konyada merkez fonksiyonlarını tarihi merkezden başlayarak Nalçacı caddesi ile toptancılara kadar uzanan bir alana yaymıştır. Yine yeni imar planının uygulanmasıyla konuta açılan yeni Meram yolu yönünde (Kazım Karabekir cad. boyunca) merkez fonksiyonları yayılmaya devam etmiştir. Bunun yanında Şeker fabrikasına bağlı olarak gelişen Şeker Murat mahallesinde, İhsaniye kavşağında, Aydoğdu mahallesinde küçük semt merkezlerinin bilinçsiz olarak gelişmesi dikkati çekmektedir (Alkan 1982:95).

Kentin ekonomik yapısında ve yaşamında çok önemli payı olan ticaret, bu önemiyle orantılı olarak “çekirdeğe” yakın birinci bölge içinde, belli başlı bütün yolların çıktığı bir alanı kapsamıştır. Konya kenti ticaret özeği, hem toptan hem perakende dükkanlarla, eskiden yapılan 1-3 katlı ve yeni yapılan 3-5 katlı iş hanlarından kurulmuştur. Kullanılışlar arasında, birleşme genellikle vardır. Kilimciler, bakırcılar gibi (Konya İl Analitik Etütleri 1964:42). Farklı fonksiyonların mekansal farklılaşmasına ait izleri günümüzde hala görebilmek mümkündür.

Zafer meydanından başlayarak Mevlâna Müzesine kadar olan alan (Alaeddin ve Mevlana caddesi boyunca) ticaret, idare ve eğitim yapılarını içeren yaya ve taşıt trafiğinin yoğun olduğu alandır. Bu aks İstanbul caddesi boyunca ticaret ve büro binaları karışımı olarak devam etmektedir (Alkan 1982:103).

Konya ticaretinin ağırlık merkezi, Alaeddin Tepesinin doğu kısmı olmakla beraber kentin bir çok yerine dağılmıştır (Aydın 1989:44).

Daha önce de belirtildiği gibi, Konya kenti imar planında geleneksel merkeze yakın ve onunla ilişkili ikinci bir merkez öngörülmüştür. İmar planında öngörülen yeni merkezin gerçekleşme süreci, belediye binasının belirtilen noktada yapılması ve buraya taşınmasıyla başlamıştır. Plan belediye binası ile birlikte, yeni merkezin çekirdeğinde: Hükümet konağı, kültür merkezi, kütüphane ve parkları öngörmekte, ayrıca ticari aktivitelere de yer vermektedir(Alkan 1982:104).

Alkan (1994:106-7)'a göre, Konya tek merkezli bir kent olarak gelişmiş, ulaşım kanalları da tamamen geleneksel merkeze yönelmiştir. Belediye binasının yeni merkeze taşınmasına kadar, geleneksel merkezin kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü vardır. İlk etapta , yeni merkezleşme eğilimi ile başlayan ikilem şimdi ilçe merkezlerini oluşturma süreçlerinin başlaması ile çok bilinmeyenli, karmaşık bir yapıya dönüşme eğilimine girmiştir.

Sanayi Alanları Ve Gelişimi

Coğrafi özelliği, ulaşım imkanlarının fazla oluşu ve hızlı bir şekilde gelişen kentleşme hareketleri sonucunda Konya'da sanayinin geliştiğini ve Konya ekonomisine önemli katkıda bulunduğunu söylemek mümkündür.

Bir tarım kenti olan Konya'da özellikle gıda mamulleri ve zirai alet ve makinaları sanayinde hızlı gelişmeler görülmektedir .Bunların yanı sıra dokuma, kundura, lastik ve çimento sanayi de önemli yer işgal etmektedir (Konya İl Yıllığı 1973:496).

İl olarak, imalat endüstrisinde faaliyet gösteren firma sayısı, 1950'den 1960'a kadar 47'den 91'e yükselmiştir (Konya İl Analitik Etütleri 1964:45). 1960'da 354 olan iş yeri sayısı 1965'de 459, 1980'de 793'e ulaşmıştır. 1988'de sanayi ürünleri imalatı yapan 1078 iş yeri tespit edilmiştir (Tekin 1991:11).

1965 imar planında “Konya’da büyük sanayi düşünölemeyeceği” fikrinden hareketle, kentin kuzeyinde planlanan sanayi bölgeleri, zamanla değişen politik yapıya bağlı olarak boyut değiştirmiştir (Alkan 1994:101).

Konya kent merkezinde 10 organize sanayi bölgesi vardır. Bunlar: I. Organize sanayi, II. Organize sanayi, Anadolu sanayi, Meram sanayi, Karatay sanayi, Yeni sanayi, Demirciler sanayi, Marangozlar sanayi, Mobilyacılar sanayi ve Kunduracılar sanayidir (Tekin 1991:12).

Konya I. Organize sanayi bölgesinde otomotiv yan sanayi sektörü ağırlıklı olmak üzere toplam 73 işyeri bulunmaktadır. Bu bölgedeki sanayi tesisleri tamamlanarak üretime geçmiştir. II. Organize sanayi bölgesinde ise toplam 246 sanayi parseli bulunmaktadır. Otomotiv yan sanayi ağırlıklı olmak üzere toplam 74 iş yeri üretime geçmiştir. Ayrıca hızla gelişen küçük ve orta ölçekli sanayi yanında, büyük ölçekli sanayimizi teşvik etmek amacıyla III. Organize sanayi öngörülmüştür.

III. Organize sanayi Bölgesinde Otomotiv yan sanayinin yanı sıra modern ziraat ve hayvancılığa yönelik olarak sanayi ürünleri imalatı için fabrika, sosyal tesis, işçiler için sosyal konut ve yeşil alanlar oluşturulması hedeflenmiştir (Konya İli’nin Yıllık Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor 1995:37).

Kentin güney batısında eski sanayi tesislerine eklenen (lastik, tuğla ve kiremit fabrikaları, elektrik santrali, un fabrikaları, süt fabrikaları vb) organize sanayi ve yeni tek ölçekli tesislerle, aynı yönde kente 7-8 km uzaklıkta Krom magnezit fabrikası bulunmaktadır. Kuzeyde ise, Çimento fabrikasına ilave olarak TUMOSAN gibi büyük ölçekli sanayi kuruluşu mevcuttur.

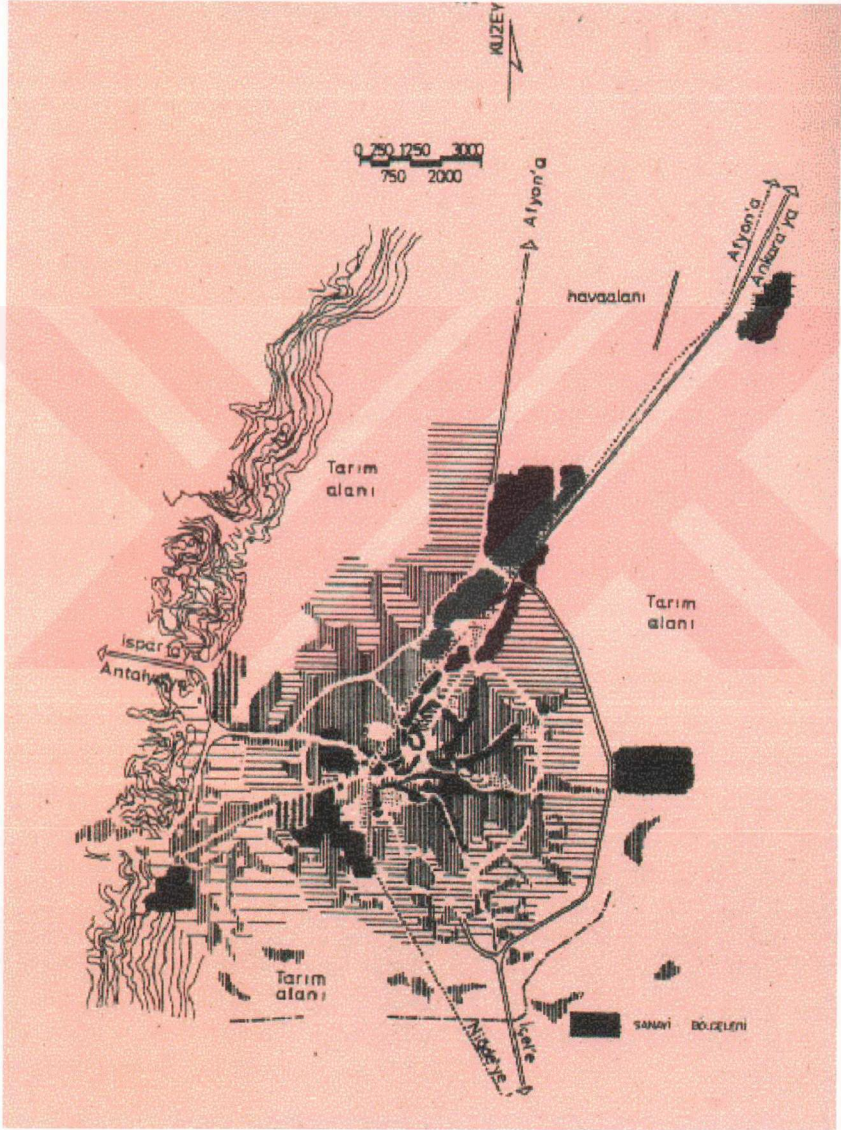
Konya’da önemli ölçüde organize sanayi adı altında (küçük ve orta büyüklükte) sanayi tesisinin gelişmesi sağlanmıştır. Buna tarımsal sanayi de

eklenince, kentin kuzeyinde bir sanayi bandının gelişmekte olduğu gözlenir. Sanayi bölgelerinin gelişmesinde, son yıllarda gözlenen önemli bir olgu da, sanayi alanlarının gelişmesindeki yön değişikliğidir. Ankara yolu boyunca, lineer bir gelişme teşvik edilmiş, kentin doğu yönünde, Ereğli yolu ve bu yolu sanayi bölgelerine bağlayan çevre yolu boyunca da, sanayi tesisleri ve kimi depolama, toptan ticaret (Buğday pazarı, gıdacılar vb) üniteleri gelişmiştir (Alkan 1994:102-3).

Konya sanayinde 14 ana meslek grubu mevcut olup, bu meslek gruplarının ürettikleri maddeler şu şekilde sınıflandırılabilir: Tarım alet ve makineler sanayi, makine ve yedek parça sanayi, otomotiv yan sanayi, metal ara sanayi, metalden mamul eşya ve aletler sanayi (profil, çelik eşya), orman ürünleri işletme sanayi (matbaa, mobilya), elektrikli makineler ve gereçler sanayi, taş ve toprağa dayalı sanayi, dokuma ve giyim sanayi, lastik ve plastik mamuller sanayi, deri ve deri mamuller sanayi, şeker ve şekerli maddeler sanayi, kimya sanayi (sabun, deterjan), un ve unlu mamuller sanayi (Tekin 1991:12-14).

Daha önce de belirtildiği gibi TÜMOSAN, Konya Çimento ve Krom magnezit fabrikaları yanında Konya Şeker fabrikası da Konya'daki önemli sanayi yatırımları arasında yer almaktadır.

HARİTA 2: KONYA KENTİ SANAYİ BÖLGELERİ

Kaynak : (Alkan 1994: 102)

2.4.1.3 KONYA İLİ VE KENTİNİN NÜFUS YAPISI

Ekoloji-suç ilişkisini ele aldığımız araştırmamızda ekolojinin nüfus analizleri ve nüfus verileriyle ilgili olmasından dolayı burada genel olarak Konya ili ve araştırma evrenimizi oluşturduğu için de daha ayrıntılı olarak Konya kentinin nüfusu, nüfus artış hızı ve yoğunluğu üzerinde durulacaktır

Konya İlinin Nüfus Yapısı

1990 ve 1997 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Konya, illerin nüfus büyüklüğü sıralamasında İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'dan sonra beşinci sırayı almaktadır(D.İ.E 1991a ve D.İ.E 1998).

TABLO 1 : SAYIM YILLARINA GÖRE KONYA İL NÜFUSU

YILLAR	NÜFUS
1955	847723
1960	982422
1965	1122622
1970	1280239
1975	1422461
1980	1562139
1985	1769050
1990	1750303
1997	1931773

Kaynak:(D.İ.E 1991a ve 1998)

Tablodan da görüldüğü gibi 1990 nüfus sayımı sonuçlarına göre, Konya ilinin nüfusu 1.750.303'tür. 1990 yılında diğer yıllara göre nüfusta bir azalma görülmektedir. Bunun nedeni ise, Konya'nın önemli ilçelerinden biri olan Karaman'ın 15.6.1989 tarih ve 3578 sayılı kanunla Konya ilinden ayrılarak il olmasından kaynaklanmaktadır (D.İ.E 1994). 1990 nüfus sayım sonuçlarına göre, Karaman'ın nüfusu 217.536'dır (D.İ.E 1991a). Karaman Konya'dan ayrılmamış olsa idi, Konya ilinin nüfusu bugün 1.967.839 olacaktı.

1990 nüfus sayım sonuçlarına göre, Konya ilinin yıllık nüfus artış hızı ‰ 22.97 olarak belirtilmiştir. Türkiye geneli toplam yıllık nüfus artış hızı ise ‰ 21.71'dir. Bu da bize Konya ili nüfus artış hızının Türkiye genelinin üzerinde olduğunu göstermektedir (D.İ.E 1991a).

1997 nüfus sayım sonuçlarına göre Konya'nın nüfusu 1.943.757'dir. İl, ilçe, bucak ve köy yerleşim birimlerinin yıllık nüfus artış hızı ‰ 13.69'dur. Bu artışın tamamına yakını il ve ilçe merkezi nüfus artış hızını göstermektedir.

Bunlarla birlikte 1990 nüfus sayım sonuçlarına göre Konya ili göç veren iller arasında yer almaktadır. Bu oran yıllık ‰ 17 düzeyindedir.

Konya ili 40.451 km² yüzölçümü ile Türkiye'nin en geniş ilidir (D.İ.E 1991b). Göller hariç yüzölçümü ise 38257 km² dir (D.İ.E 1994). İllerin nüfus büyüklüğüne göre sıralanışında 5. sırayı almasına rağmen nüfus yoğunluğu ülke ortalamasından düşüktür. Konya ilinin nüfus yoğunluğu 1985 yılında 41, 1990 yılında da 46 iken Türkiye'deki ortalama nüfus yoğunluğu 1985'te 65, 1990'da da 73'tür (D.İ.E 1991a). Konya'da nüfus yoğunluğunun düşük olmasının nedeni il topraklarının çok geniş olmasından kaynaklanmaktadır.

Konya Kentinin Nüfus Yapısı

1990 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre; il merkezlerinin nüfus büyüklüğüne göre sıralanışında Konya İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa ve Gaziantep'ten sonra 7. sırada gelmektedir (D.İ.E 1991a).

TABLO 2 : SAYIM YILLARINA GÖRE KONYA MERKEZ İLÇE NÜFUSU

YILLAR	NÜFUS
1955	92236
1960	119841
1965	157934
1970	200464
1975	246727
1980	329139
1985	439181
1990	513346
1997	623333

Kaynak: (D.İ.E 1991a ve 1998)

Konya merkez ilçe nüfusu toplamı 1990 nüfus sayımı sonuçlarına göre 513.346 ve 1997 nüfus sayımı sonuçlarına göre de 623.333'tür.

2.4.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Bu araştırma Konya Büyükşehir'e bağlı Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerini kapsamaktadır.

Örneklem oluşturulurken göz önünde bulundurulmuş sınırlar aşağıdaki gibidir.

Bilindiği gibi polis ve jandarmadan oluşan genel kolluk örgütünün yapması gereken görevler, mevzuat ve yürütme biçimi bakımından aynıdır. Alanları bakımından ise ayrıdır. İç güvenliği sağlama görevi; -ters yönde uygulamalar görülmekle birlikte- belediye sınırı içinde kurulmuş olduğu kent ve kasabalarda polise, polis örgütünün olmadığı yerde yani kırsal alanlarda ise jandarmaya verilmiştir (Cihan 1973:224). Bununla birlikte, araştırmamızda sadece kent merkezindeki karakollara intikal eden sapmış davranışlar ele alınmaktadır.

Bu nedenle araştırmamız, Konya kent merkez ilçelerine bağlı on beş karakoldan elde edilen bilgiler ve asayiş olaylarıyla ilgili suç türleri ile sınırlıdır. Bu suç türleri

asayişe müessir suçlar ve polis takibini gerektiren suçlar şeklinde iki kategoride toplanmaktadır (Polis 1994:71).

Asayişe müessir suçlar; gasp ve soygun, öldürme olayları, kasten çıkarılan yangın, zabıta kuvvetlerine saldırı, meskene saldırı, kaçırma olayları (kız-kadın, adam, çocuk), adabı umumiye ve aile nizamı aleyhine suçları (cebren ırza geçme, zina, fuhuş ve ırza tasaddi) kapsamaktadır.

Polis takibini gerektiren suçlar ise; polise hakaret- mukavemet- darp, diğer devlet memuruna hakaret-mukavemet-darp, 6136 sayılı kanuna muhalefet, darp, yaralama, dolandırıcılık, kumar, tehdit, intihar, rüşvet - zimmet-irtikap, hırsızlık olayları (oto ve diğerleri) ve tasnif dışı suçları (trafik kazaları vb.) kapsamaktadır. Araştırmamızda trafik suçları kapsam dışı bırakılmıştır.

Araştırmamızın bir diğer sınırlılığı ise; yine karakollardan elde edilen bilgiler ışığında çıkardığımız suçluların mahal olarak ikametgah yerleri, sadece Konya kenti merkez ilçelerdeki suç bölgeleri ile sınırlıdır.

Araştırmanın örneklemini oluşturmak için: Karatay İlçesi Emniyet Amirliğine bağlı Doğanlar, Fatih, Köprübaşı karakolları; Meram Emniyet Amirliğine bağlı Feridiye, Lalebahçe, Meram, Merkez karakolları; Selçuklu Emniyet Amirliğine bağlı Aydınlikevler, Cumhuriyet, Fuar, Otogar, Sille, Şehit Topel, Özal Kent ve Sanayi karakollarının kayıtlarına başvuruldu.

1994 yılı içerisinde suç/sapma davranışta bulunarak karakola intikal etmiş ve cürüm numarası almış olan sanıkların işlemiş olduğu suçun türü ve mahal olarak ikametgahları yukarıdaki her bir karakoldan çıkartıldı. Bu verilerin elde edilmesi ve mahallelere göre sınıflandırılması 1996 yılının ortalarına kadar devam etti. Ayrıca 1994 yılına ait “Asayiş Olayları İstatistik Formu” da Konya Emniyet Müdürlüğünden alındı.

Suç/sapma davranışta bulunan kişilerin mahal olarak ikametgahlarının belirlenmesiyle Konya kentindeki suç bölgeleri çıkartıldı. Suç bölgelerinin çıkartılmasında mahalle isimlerinin verilmemesi, sadece sokak ve/veya cadde isimlerinin kullanılması, semt adlarının kullanılması, bir cadde üzerinde birden fazla mahallenin olması, daha önceki mevcut mahalle isimlerinin değişmesi veya mevcut mahallelerin birkaç mahalleye ayrılması araştırmada karşılaşılan zorluklardır. Bu zorlukların aşılmasında “Konya Şoförler ve Otomobilciler Odası” (1994:184-215) tarafından yayımlanan Şoförün Eğitimi Kitabının sokak ve cadde isimleri indeksinden ve Meram İlçe Belediyesi tarafından yayımlanan (1994) “Meram, Karatay ve Selçuklu İlçelerine Bağlı Mahallelerdeki Cadde ve Sokakların Arsa Birim Fiyatları Listesi”ni gösteren kitaptan yararlanıldı. Konya haritası üzerinde sokakların yeri bulunarak hangi mahallenin sınırları içerisinde yer aldığı belirlendi. Sadece cadde isimlerinin belirtilmesi durumunda ise adı geçen cadde eğer tek bir mahallenin sınırı içerisinde ise dahil edildi, birden fazla mahallenin sınırı içerisinde ise kapsam dışı bırakıldı.

Ankara DİE’ nün Konya Büyükşehir Belediyesi Numarataj Bürosundan aldığı Konya Merkez ilçedeki mahallelerin 1990 yılına ait nüfus bilgileri elde edildi. Daha sonra Konya Büyükşehir Belediyesi Numarataj Bürosundan 1995 yılına ait nüfus bilgileri edinildi. Alınan bilgiye göre, Konya Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilçelerdeki toplam mahalle sayısı (1995 yılı itibarıyla) Selçuklu ilçesinde 56, Meram ilçesinde 100, Karatay ilçesinde de 103 olduğu görüldü.

Karakola intikal eden sanıkların hangi mahallelerde ikamet ettiğinin belirlenilmesi ve mahallelere ait nüfus bilgilerinin elde edilmesinden sonra her bir mahalledeki suç/sapma davranış sayısı nüfusa oranlanarak mahallelerin suç/sapma davranış oranları (%) ortaya çıkarıldı. Suç/sapma davranış oranlarının sıralanışı Ek’te görülmektedir. Ek’te de görüldüğü gibi suç/sapma davranış oranının dağılımı çok uç noktalarda yer almaktadır. En yüksek değer % 72.36 iken en düşük değer %0.47 dir. Bilindiği üzere istatistik sonuç çıkarmada verilerin normal dağılım göstermesi önemlidir. Bu bakımdan verilerin normal dağılımdan gelip gelmediğini test etmek için histogram ile gözlenen değerlerin dağılımına bakıldı ve boxplots tekniği

kullanıldı. En yüksek beş değer ile en düşük beş değer extrem değer olarak alındı ve buna göre aritmetik ortalama 4.95 ve standart sapma da 2.76 olarak hesaplandı. Bu değerlere bağlı olarak suç/sapma davranışı oranının düşük, orta ve yüksek olduğu mahalleler belirlendi. Buna göre suç/sapma davranışı oranı %0.47'den %1.73' e kadar olanlar düşük, %1.81'den %8.01' e kadar olanlar orta ve %8.06'dan yukarısı da yüksek suç oranına sahip mahalleler olarak görüldü.

Alan araştırmasına başlamadan önce soruların anlaşılabilirliğini sınamak için 1996 yılının aralık ayında pilot çalışma yapılmış, daha sonra uygulamaya geçilmiştir. Örnekleme yer alan mahallelerde soru kağıdını uygulamadan önce bu mahallelerin krokileri ve bu mahallelerdeki mesken sayısı Konya Büyükşehir Belediyesi Numarataj Bürosundan temin edilmiştir. Daha sonra mesken sayısı her bir mahallede uygulanacak soru kağıdı sayısına bölünerek örneklem aralığı tespit edilmiştir. Örnekleme dahil olan hanede kimse bulunamamışsa bir yandaki hane ile görüşülmüştür. Soru kağıdımızda meslekle ilgili soruların olması ve kadınların büyük bir çoğunluğunun ev kadını olmasından dolayı erkeklerle görüşülmeye çalışılmıştır. Ancak mecbur kalınan durumlarda (hane halkı reisine ulaşamama, boşanma, eşin ölmesi yada kız öğrencilerin oturduğu meskenlerde) kadınlarla görüşülmüştür. Soru kağıdı özellikle erkeklerle görüşülmeye çalışıldığı için genellikle Cumartesi ve Pazar günleri uygulanmıştır.

Görüşmeler sırasında her mahalleye bizzat araştırmacı tarafından ya tek yada öğrencilerle birlikte gidilmeye çalışılmış fakat, alana salt hafta sonu çıkıldığı için yada bazı mahallelerde (Doğanlar gibi) araştırmacının katılmasının verilen cevapları etkileyeceği düşünüldüğü için anketör olarak öğrencilerden yararlanılmıştır. Anketör olarak yardımcı olan öğrencilere soru kağıdı , mahallelerin krokisi ve uygulama hakkında bilgi verilmiştir. Soru kağıdının uygulaması 1997 yılı boyunca devam etmiştir.

Örnekleme alınan mahalleler, bu mahallelerin 1994 yılı içinde karakollara yansıyan suç/sapma davranışı oranları ve buralardaki hanelere uygulanan anket sayılarının dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 3 : ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

Y.B S.O.(%)	SELÇUKLU	N	KARATAY	N	MERAM	N	TOPLAM
YÜKSEK 8.06-(+)	Sille Ak Kılıçaslan	12 12	Doğanlar Mihmandar	12 12	Beybes Bahçelievler	12 12	72
ORTA 1.81-8.01	Selçuklu Özlem Fatih	66 65	Ovaloğlu Civar	65 65	Ş.Sadrettin Necip Fazıl	65 65	391
DÜŞÜK 1.73-(-)	Bosna-Hersek -	8 -	Karakayış Şems	7 7	Yorgancı Hacı Şaban	7 8	37
TOPLAM		163		168		169	500

Buna göre Selçuklu ilçesinde 5 ve diğer iki ilçede 6'şar olmak üzere toplam 17 mahallede anket uygulanmıştır. Bu ilçelerin yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip iki mahallesine eşit oranda 24 anket uygulanmış olmakla yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip toplam 6 mahalle yerleşim biriminde 72 haneye anket uygulandı. Aynı biçimde Selçuklu ilçesinin Selçuklu Özlem mahallesinde 66 ve diğer tüm mahallelerde 65 olmak üzere orta derecede suç/sapma davranışı oranına sahip mahallelere toplam 391 anket uygulamasına gidilmiştir. Son olarak Selçuklu ilçesinde ise 5 mahallede toplam 37 hanede anket uygulandı. Oranlı katmanlı örnekleme tekniğiyle oluşturulan bu araştırmanın örnekleme 500 haneye ulaşmıştır. Bu 500 haneye 57 çoktan seçmeli ve 24 açık uçlu olmak üzere 81 sorudan oluşan Ek'deki anket formu uygulandı.

3- EKOLOJİ- SUÇ İLİŞKİSİ VE KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Bu bölüm Konya'daki ekoloji-suç ilişkisini insan ekolojisi yaklaşımıyla inceleyen bu araştırmanın önemli bölümlerinden biridir. Burada ekoloji suç ilişkisini kısaca belirledikten sonra bu ilişkiyi daha önce irdeleyen bir çok çalışmanın ortaya çıkardığı sonuçlar ayrı ayrı edinilmektedir.

3.1 EKOLOJİ-SUÇ İLİŞKİSİ

Bilindiği üzere, ekoloji bitki ve hayvandan insana kadar uzanan ve bunların doğal ortamla ilişkisini inceleyen geniş bir alanı kapsamaktadır. Ancak, bu kavram, bu araştırmanın sınırları içerisinde, yaygın olarak kullanılan biçimiyle insan yada sosyal ekoloji olarak sınırlandırılmaktadır.

Ekoloji ile suç arasında ilişki kurulmasının en genel nedeni, suç ve suçluluğun oluşmasında öteki türden etmenlerle birlikte bölgesel yerleşmelerin önemli payı olduğu anlayışıdır (Coffey 1975:41). Bu anlayışla gerçekleştirilen çalışmalar, 19.yüzyıla kadar uzanmaktadır. İlk kriminologlar, sosyal pozisyon yada suçlu aktivitelerin ilişkisini belirleyebilmek için, belirli bir ülkenin farklı alanlarını veya bu ülkenin belirli bir kentinin farklı bölgelerini karşılaştırmışlardır. Onlar, ekolojik yöntemi kullandıkları bu karşılaştırmalarda, sosyal sapma davranışları ile “suç bölgeleri” arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmışlardır (Nettler 1984:112-13).

Henry Mayhew 1850'lerde yaptığı çalışmalar sonucu, Londra'nın bazı bölgelerinin aşırı derecede “suçlu nüfus” barındırdığını bildirmiş olsa da, bu durumu açıklayan “suç bölgesi” kavramını ilk kez kullanan Shaw olmuştur. O, bu kavramı sefalet, aşırı kalabalık ve hastalıkla eş tuttuğu büyük kentin bazı bölgelerinin, suçlu

üreten bölgeler olduğunu bildirmek üzere kullanmıştır. Shaw’a göre, “suç bölgesi” Çinlilerin oturduğu semt yada getto gibi kentlerin doğal bölgeleridir.

Buradan hareketle Shaw’ın suç bölgesi kavramını, ekolojik teorinin “doğal bölge” kavramından yararlanarak ortaya koyduğu bildirilebilir (Morris 1966:19-20). İnsan ekolojisindeki doğal alan kavramının, belirli özelliklere sahip herhangi bir nüfusun yaşadığı yeri tanımlamada kullanıldığı bilinmektedir (Üner 1972:27). Kaldı ki Shaw’da “suçlu” sıfatını, belirli bir suç bölgesinde ikamet edenlerin çoğunluğunca sergilenen davranış örüntüsüyle ilintilendirmektedir (Morris 1966:19-20).

Morris (1966:20) ise suç bölgesi kavramını, suçlu eylemlerin işlendiği alanı karşılamak üzere kullanmaktadır. O’nun anlamsal düzlemde ele aldığı suç bölgesi bu olamaz. Çünkü suç evrensel bir olgudur. Her yer/bölgede her zaman gerçekleşebilir. Ancak suçlu davranışları sergileyenlerin çoğunluğunun bir arada bulunduğu bölgeler özel bir durumu karşılayabilir. Gerçekten Shaw’ın suç bölgesi kavramını, suçluların yaşadığı alan olarak görüp görmemesi bu çalışma için de bir rehber oluşturmaktadır.

Ekoloji-suç ilişkisini açıklamada oldukça sık kullanılan diğer bir kavram da “suçluluk oranı”dır. Ozankaya (1984:110) bu kavramı, “belli bir toplumda, toplumsal kümede yada bölgede ceza yasalarına aykırı davranışların oranı” olarak tanımlamaktadır.

Kısacası yukarıda da anıldığı üzere, ekoloji-suç ilişkisi; suç ve suçluluğun oluşmasında daha olası görülen bölgelerle ilgilidir. Ekoloji-suç ilişkisinde, ekolojik örüntüler ve suç fenomeni arasındaki ilişkiler analiz edilmektedir (Kaplan 1969:174).

3.2 EKOLOJİ-SUÇ İLİŞKİSİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Suç ve suça ilişkin problemleri sosyal ve coğrafi şartların zorunlu bir sonucu olarak kabul eden ve özellikle suçun coğrafi ve sosyal bölgelerdeki dağılışı ile uğraşan görüş Fransada Guerriy ve Belçikada Quetelet tarafından temsil edilmektedir (Dönmezer 1984: 97).

Voss ve Petersen (1971:1-2)'a göre, kriminoloji alanında gerçekleştirilen ilk sistematik incelemeler ve bu incelemelerde sergilenen ekolojik yaklaşım, 19.yy'ın ilk yarısına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, biri Fransa ve ötekisi Belçika'da olmak üzere sırasıyla Guerriy ve Quetelet tarafından kullanılmıştır (Levin ve Lindesmith 1971:63).

Fransa'da 1825'de ilk olarak yayınlanan resmi istatistikler, bu alandaki çalışmalara yüksek bir standart sağlamıştır. Bunlardan da yararlanan Guerriy, suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde, özellikle mala karşı suçların yoğun olduğunu ortaya çıkarmıştır. O, endüstrileşmenin yoğun olduğu Paris gibi kentlerde ve liman kentlerinde profesyonel suçların artma eğiliminde olduğunu bildirmiştir (İçli 1994:84).

Bir istatistik bilimci olan Quetelet ise kişilere karşı işlenen suçların güneyde ve sıcak mevsimlerde arttığını buna karşılık kuzeyde ve soğuk mevsimlerde mülkiyete karşı işlenen suçların yüksek sayılar gösterdiğini açıklamıştır (Dönmezer 1984:202-203).

Görülüyor ki, 19. Yüzyılda suç ve suçluları karşılaştırmalı olarak ele alan ilk ekolojistler, sistematik verilerden önemli ölçüde yararlanmışlardır. Buradan hareketle onlar, suç ve suçluların fiziksel çevre içindeki toplam oranı, coğrafi dağılımı, toplumsal kurumları oluşturan ilişkilerin örüntüleri ve farklı toplumsal değer yapılarıyla ilgilenmişlerdir (Morris 1971:66).

Guerry ve Quetelet yaptıkları çalışmalar ve bu çalışmalarda sergiledikleri yaklaşım ile İngiltere’de Mayhew ve Fletcher’i etkilemişlerdir. Mayhew ve Fletcher de ekoloji ve suçluluk konusundaki çalışmalarıyla tanınırlar. Suça neden olan ekolojik problemler ve Londra ile ilgili istatistiklerden yararlanarak suç konusunda açıklamalar yapmışlardır. Londra’daki hükümlüler üzerine yaptıkları incelemelerde, ekolojik yapı-suç ilişkisini göstermeye çalışmışlardır (İçli 1992:35).

Barnes ve Teeters (1959:141)’a göre, yukarıda deyinen suç bilimciler erken çevreci okulun temsilcileridir. Onlar suç nedenselliğine modern sosyolojik (veya daha kesin bir ifadeyle ekolojik) yaklaşımı önceden öngörmüşlerdir. Dönmezer (1984 :232), Barnes ve Teeters’ın ekolojik araştırmanın başlangıcı olarak İngiltere’de Rawson, Mayhew, Booth ve Fransa’da Guerry tarafından yapılan araştırmaları gösterdiklerini fakat tamamı ile ekolojik nitelikteki incelemelere kriminolojide Park ve Burgess tarafından başlandığını da eklediklerini belirtir.

Kısaca ekoloji-suç ilişkisini inceleyen araştırmalara örnek olarak, Guerry’nin Fransa’daki, Quetelet’in Belçika’daki çalışmaları, Mayhew ve Fletcher’in bu çalışmalardan etkilenecek İngiltere’de gerçekleştirdikleri araştırmalar ve 1920-30’lardaki Chicago çalışmaları verilmektedir (İçli 1992:35-36).

Voss ve Petersen (1971)’ın editörlüğünü yaptığı Ekoloji, Suç ve Suçluluk (Ecology, Crime and Delinquency) adlı kitapta ekoloji-suç ilişkisi ile ilgili olarak yapılan çalışmalar dört bölümde ele alınmaktadır. Bunlar; ilk İngiliz ve Fransız ekolojisi, klasik ekoloji, çağdaş ekoloji ve ekolojide yeni yönelimlerdir. Buraya kadar ilk İngiliz ve Fransız ekolojisi içerisinde yer alan düşünürlere yer verildi. Yukarıdaki kronolojik sırayı izlediğimizde klasik ekoloji içerisinde yer alan düşünürlerin görüşlerine yer vermemiz gerekmektedir.

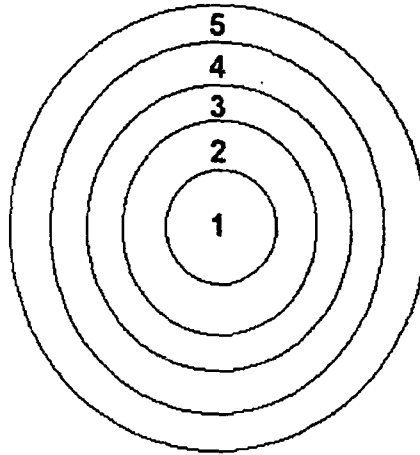
Klasik ekoloji içerisinde anılan ilk isimler Shaw ve McKay’dır. Onlar ekolojik örüntüler ile suç fenomeni arasındaki ilişkileri belirlemeye çalışmışlardır (Kaplan 1969:174). Bunun için, 1921 yılında Chicago kentindeki suç bölgelerinin ilk sistematik araştırmasını gerçekleştirmişlerdir (Voss ve Petersen 1971:13). Shaw ve

McKay, kentteki suçluluğun dağılımını belirlemekle birlikte, suçluluğu açıklamaya yönelik önemli teorilerden biri olan sosyal çözülme (social disorganization) teorisini de formüle etmişlerdir (Saran 1968:21).

Shaw ve McKay, kent yapısını ve gelişimini ekolojik ilkelere göre açıklayan Burgess'in "çemberler teorisi"nden yararlanarak suç olgusunu incelemişler ve O'nun teorik görüşlerini problem alanında test etmişlerdir. Burgess, Shaw ve McKay'in "Genç Suçlular ve Kent Alanları" (Juvenile Delinquency and Urban Areas) adlı eserinin girişinde, Chicago ve diğer Amerikan kent topluluklarında, suçluların dağılımı bölümünde sunulmuş olan verilerle teorisinin doğrulandığını görür (Lander 1971:167). Bu nedenle Shaw ve McKay'in görüşlerine yer vermeden önce Burgess'in teorisinin açıklanması yerinde olacaktır.

Burgess, kentlerin gelişim süreci ile en başta ilgilenmiştir. Bu süreci anlayıp açıklamaya yönelik olarak, esasında ekolojik süreçleri açıklamak üzere kullanılan, bazı kavramlardan yararlanmıştır. O'nun kentle ilgili ekolojik düşüncelerine, 1925'te yayımladığı Kent Topluluklarında Araştırma (Research in Urban Society) adlı çalışmasında rastlıyoruz. Burgess'in bu eserde yer verdiği doğal alan kavramı ve kentle ilgili ekolojik düşüncelerinden ortaya çıkan bilgi bütünü çemberler teorisi¹ olarak bilinmektedir (Blumer 1984:154). Burgess'in Kent Büyümesi (The Growth of the City) adlı kitabında açıklanan ve Park tarafından da benimsenen bu kuram, arsa değerlerinin kent merkezinden çevreye doğru azaldığı gözlemine dayanır (Özdeş 1974:39). Bu kurama göre kentlerin gelişimi merkezden çevreye doğru olmaktadır. Kenti aşağıda yer aldığı biçimiyle beş bölgeye ayırırlar.

¹ Bu konuda Bkz: İspir 1991, Gist ve Fava 1965, Keleş 1972, 1984, Kıray 1982a, Meray 1982, Morris 1966, Nirun 1977, Shannon 1983, Timms 1967, Yörükân 1968, Zerrin 1967.

ŞEKİL 1 : KENT BÖLGELERİ

1- Merkezi iş bölgesi, 2- Geçiş bölgesi, 3- İşçi konutları bölgesi, 4- Yüksek standartlı konut alanları, 5- Banliyöler

Ekolojik çalışmaların bir çoğu suç dağılımı ile doğrudan ilgilenmişlerdir. Shaw ve McKay, Chicago’da çeşitli bölgelerdeki suç oranlarının haritasını çıkarmak üzere bu yaklaşımı kullanmışlardır. Onlar elde ettikleri bulguları, organik çözülme ve sosyal ekoloji kuramlarının temel prensiplerini destekleyecek şekilde yorumlamışlardır. Bu prensiplere göre kentin belirli bölgeleri yüksek oranlı sapmaya karşı; öteki bölgeleri de düşük oranlı sapmaya karşı “doğal olarak” duyarlıdır. Shaw ve McKay, suçun kentin merkez iş bölgesi yakınında, slum olarak bilinen geçiş bölgesinde ve sosyal çözülmenin çok miktarda görüldüğü alanlarda toplandığını ve suç oranlarının nispeten kent merkezinden uzaklaştıkça azaldığını bildirmişlerdir (Bortner 1988:215). Gerçekten Onlar, 1920’de Chicago’da ticaret ve ikametgah alanları arasındaki geçiş alanlarının, yüksek suç oranlı alanlar olduğunu belirlemişlerdir (Jeffery 1971:217).

Shaw ve McKay (1970b :225,1971a :88)’e göre Chicago’daki topluluk tipleri arasındaki ince farklar şu genel önermenin kapsamına girer: suçlu oranının düşük olduğu alanlarda az-çok tek biçimlilik, tutarlılık, çocuk bakımı, hukuka uygunluk ve ilgili konularla alakalı uylaşımsal değer ve tutumlarda bir evrensellik söz konusudur.

Oysa, suçlu oranlarının yüksek olduğu alanlarda çekişen ve çatışan değerler sistemleri gelişmiştir. Hatta son söylenilen yerde uylaşımsal gelenekler ve kurumlar egemen olsa da, suç rekabet eden etkili bir yaşam tarzı olarak gelişmiştir. Suçluların oranının düşük olduğu, yüksek ekonomik statülü alanlarda, genelde uylaşımsal değerlerden dolayı ikamet edenlerin tutumlarında bir benzerlik vardır.

Kentin bozulmuş ve düzensizleşmiş çevrelerinde yetişen çocuklar, daha homojen ikametgah topluluklarını çevreleyen öteki endüstri ve ticaret merkezlerine doğru yer değiştirdiklerinde aynı olumlu ve sınırlı etkilere maruz kalmayacaklardır. Bu çözülmüş çevreler, tutarlı bir kültürel standartlar bütünü ve çocukta kabul edilebilir dengeli sosyal davranış biçimi geliştirmek için sağlıklı bir sosyal yaşam oluşturmayı başaramaz. Çocukların aileleriyle ilişkileri tamamı ile anne-babanın kontrol problemini güçleştirdiği ve ait olduğu ailenin sosyal çevresi ile çatıştığı için, çocukta duygusal bir çatışma karakterinin olduğu kabul edilir. Bu alanlarda bulunan suçluluk, sadece olumlu çevresel etkiler olmadığı için değil, engelleme metotlarının yetersizliğinden de kaynaklanmaktadır. Çocukların ev dışında oyun grupları ile ilişkileri sosyal dünyalarının büyümesinde önemli bir aşamadır. Onlar vasıtasıyla çocuk, çok sayıda farklı kişiliklerin, sosyal faaliyetlerin ve ahlak normlarının etkisine maruz kalır. Davranış özelliklerini belirlemede bir faktör olan bu oyun grubundaki ilişkiler, hem suçlu hem de suçlu olmayanların hayat hikayelerini incelemeye önemlidir. Onlar, özellikle tanımlanılmış çıkarlar, yeni tutumlar ve yeni sosyal değerlerin elde edildiği bir ortam olarak önemlidir. Bunun gibi gruplaşmalar genellikle kendiliğindendir ve birincil grup ilişkileri biçiminde devam eder. Bu gruplar kentin her bölgesinde bulunmakla birlikte her bir bölgeye özgü bazı ortak karakteristiklere de sahiptir. Grup içindeki sosyal kontrol ise geleneklere, ahlak standartlarına ve sosyal etkinliklere göre değişir. Bu grupların bazı sosyal değerleri ve uygulamaları, belirli kent alanlarında bir suç karakterinin temelini oluşturur. Bu gruplar, sürekli olarak üyelerinin davranışlarını belirlemede çok önemli olan suçluluk örüntüleri, geleneksel kodlar ve standartlar geliştirirler (Burgess ve Bogue 1967:297-99).

Shaw ve McKay'e göre, çocuk suçluluğunun sosyal ve kültürel arka planının incelenmesinde, ilk adım olarak suçluların ikametgah yerlerinin coğrafi dağılımını belirlemek önemlidir. Böylelikle problem alanı sınırlandırılmaktadır. Sınırları belirlenen bu alanda, suçlunun ait olduğu özel sosyal dünya çözümlenilmektedir. Bu anlayışla Chicago Üniversitesince gerçekleştirilen ilk çalışmada, böyle bir dağılımı gösteren yerleşim haritaları hazırlanmıştır (Burgess ve Bogue 1967:295). Bu haritada, merkez ticaret bölgesinin ortada toplanması ile beraber, iki mil arayla alınan beş bölgenin her biri için suçluların oranı hesaplanılmıştır. Bu oranlar, suçluların sayısı ve her bölgedeki 10-16 yaş toplam erkek nüfus dikkate alınarak belirlenmiştir (Shaw ve McKay 1971b:81).

Suçluluk oranının dikkatli bir biçimde değerlendirilmesiyle örneğin; kent merkezinden çevreye doğru bir değişimin olduğu ortaya çıkarılmıştır. En yüksek oran, kent merkezi yakını yada içindedir ve suçluluk oranları merkezden uzaklaştıkça azalmaktadır (Kaplan 1969:174).

Shaw 1900-1927 yılları arasında Chicago'da kaydedilen suç ve suçluluk istatistiklerini incelemiştir. Bu incelemede, 55 binin üzerinde genç suçlunun kentin belirli bölgelerinde yaşadığını görmüştür. Özellikle erkek genç suçluların %26'sının bekârların daha yoğun bulunduğu bölgelerden olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bazı bölgelerde, önceden saptanmış bazı kuralları bozmanın kabul edilen davranış olduğunu belirlemiştir.

Shaw, belirli bir bölgedeki yüksek suçluluk oranına üç faktörün etkide bulunduğunu bildirir. Bunlar; endüstri ve ticaretin genişlemesi, bazı bölgelerin bozulması ve komşuların varlığıyla sürdürülen sosyal kontrolün ortadan kalkmaya başlamasıdır. Bu faktörlere, gelenekler ile belli bir bölgeye ait normların çatışmaya yönelmesi ve birinci-ikinci göçmen gruplarının çatışmaları da eklenmiştir. (Coffey 1975:42).

Shaw ve McKay tarafından suçluların ikametgah yerlerinin coğrafi dağılımını belirlemek için hazırlanan harita aşağıdaki gibi yorumlanılmıştır.

1- Çok sayıda suç olayının yoğun biçimde görüldüğü çok belirgin “suç alanları” vardır. Yoğun suç alanları; iş merkezine (loop), Chicago nehri yakınında Union Stock Yards, Calumet Gölüne ve Güney Chicago’ya bitişiktir.

2- Erkek çocuk suçluların sayısının aynı yaş grubundaki erkek çocukların toplam sayısına oranı suç oranı olarak hesaplanıp istatistiksel bir ölçü olarak benimsenilmiştir.. Bu alan kentteki her mil kare için hesaplanılmış ve kentin değişik bölümleri arasında farklılıklar gösterdiği anlaşılmıştır.

3-İş merkezinden çevreye doğru gidildikçe suç oranında göze çarpan bir azalma görülür. Bütün o daireler boyunca kentin sınırına doğru gittikçe oranda sürekli bir düşme vardır.

4-Benzer bir suç oranı haritası kadın suçlular için de yapılmış ve oranlar düşük olmakla birlikte kadın suçlular için benzer bir suç haritası modeli görülmüştür

5-Farklı toplum kesimlerindeki suç oranlarının değişiminde bu oldukça tutarlı ilişkinin görülmesi son derece anlamlıdır. En yüksek suç oranının bulunduğu alan en çok fiziksel bozulmanın, yoksulluğun ve toplumsal çözülmenin olduğu alandır. Bozulma alan çevresinde çoğunlukla göçmenlerin oluşturduğu geniş bir çözülme alanı vardır. Kültürel standartların karmakarışık olduğu bu alanda göçmen kesimlerin gelenekleri ve görenekleri hızla büyüyen kentin ve farklı kültürlerin baskısı altında göçmen grupların gelenek ve görenekleri köklü değişime uğramaktadır ve suçluluk ve öteki kişisel sapma biçimleri egemen olmaktadır. Bağımsız evlerin ve apartmanların bulunduğu seçkin yerleşim yerlerinde suçluluk oranı çok düşüktür. Suçluluk çoğunlukla belirli çetelerde yerleşmiş bir toplumsal gelenektir ve bu gelenek yaşlılardan gençlere aktarılır. Bu çetelere üye olmak için o grubun suç etkinliklerine çok sık görülen bir zorunluluktur (Burgess ve Bogue 1967:295).

Shaw ve McKay (1971a:87) suçluların oranının yüksek olduğu kent alanlarının, fiziksel-ekonomik ve nüfus karakteristikleriyle ilgili olarak düşük oranlı alanlardan ayrıldığını, şimdiki yönelimin değerlerde, standartlarda, tutumlarda, gelenek ve kurumlarda daha ince farklılıklar üzerinde yoğunlaştığını belirtirler.

Shaw ve McKay (1970a:233); 1900-1906, 1917-23 ve 1927-33 yılları arasında gençlik mahkemelerini ayrı ayrı incelemişlerdir. Önceki çalışmaların 1927-33 yılındaki ile karşılaştırılması sonucunda, oranlardaki benzer değişme ve değişikliğe uğrama derecesinin bölgesel alanların fiziksel ve sosyal karakteristiklerindeki değişmelerle ilişkili olabileceği ortaya çıkmıştır. Bu seri incelemelerde suçlu çocukların çoğunluğunun ya merkez ticaret ve endüstri bölgesine yakın alanlarda ya da Chicago nehrinin iki kolu boyunca -Back of the Yards ya da Güney Chicago'da yaşadığı, diğer dış bölgelerde nispeten daha az bulunduğu da belirlenmiştir.

Bu seri incelemeler bazı genel gruplaşmaların diğerlerinde de bulunduğunu göstermiş olmakla birlikte, iki dikkate değer değişme olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunlardan ilki, yoğunlaşmalar sonraki incelemelerde, merkez ticaret bölgesi ve endüstri merkezleriyle birleşir ve biraz daha sınırlandırılır. Çünkü ilk incelemede, ikametgah amacı ile kullanılan alanların bazısının ticaret ve endüstrinin genişlemesiyle iş yeri olarak kullanıldığı böylelikle nüfus oranının düştüğü tahmin edilmektedir. İkincisi ise, 1900-1906'da oluşturulan suç haritasında ticaret bölgesinden güneye doğru alanlarda nispeten az suçluluk vardı. Oysa, 1917-23'deki haritada bu alanların bazı suçları kapsadığı ve en son 1927-33'de aşırı yoğunlaşma alanları olduğu da görülmektedir.

Shaw ve McKay (1970a:234) birkaç defa yaptıkları benzer araştırmalarda suçluların oranlarındaki değişme derecesini belirlemek için 3 metot kullanmışlardır. Bunlar:

1-Bölge ile karşılaştırma, 2- Alan karşılaştırması ve ilişkisi, 3- Yoğunlaşma derecesidir.

Shaw ve McKay çalışmalarında yüksek suçluluk alanlarının sosyal ve ekonomik özelliklerini ayrıntılı olarak inceledikten sonra yüksek suçluluk alanlarının en önemli özellikleri olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşmışlardır:

- 1- Fiziksel bozulmanın hakim olması,
- 2- Yaygın yoksulluk,
- 3- Endüstri ve ticaretle iç içe geçmiş ikametgah,
- 4- Göçmen nüfusun yoğunluğu,
- 5- İkametgahta yüksek hareketlilik; olabildiğince çabuk, çevrenin dışına hareket eden aileler,
- 6- Geleneksel topluluk yaşamını destekleyen, elverişli çevre organizasyonunu koruyan imkanların yokluğu,
- 7- Yetişkinlerin işlediği suçun yüksek oluşu (Burgess ve Bogue 1967:297).

Shaw ve McKay suçluluğun kentlerdeki mekan itibarıyla dağılışı tespit ettikten sonra, suçluluğu açıklamada “sosyal çözülme” teorisini formüle etmişlerdir (Saran 1968:21). Bu teori, kent alanları ve suç yada suçluluk oranları arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşan ekolojik geleneğin içinde önemli bir yere sahiptir (Sheley

edildi. Sapmayı anlayıp açıklama çabası içindeki sosyal ekoloji, işte bu teorinin bir uzantısıdır.

Konuya ilişkin olarak yapılan sonraki tartışmalarda bu okulun metodolojisinin bazı yönleri ya terk edilmiş yada değiştirilmiştir. Bununla birlikte ekolojik geleneği temsil edenlerin bir çoğu, Chicago okulunun ilk çalışmaları ile özdeşleşen söz konusu değişkenler üzerinde yoğunlaşmışlardır (Sheley 1991:298).

Gerçekten, sosyal ekolojistler, sapmanın sosyal organizasyonsuzluğun -yoksulluk, zihin hastalıkları, tüberküloz, nüfus değişmesi, ikametgah yerleri ve yetişkin suçlular gibi- bir çok göstergesi ile ilişkili olduğunu ileri sürerler.

Bu alanda yapılan ve suç dağılımını açıklamaya çalışan incelemelerden ilk ikisi, - biri Bernard Lander tarafından yürütülen Baltimore'daki inceleme, diğeri de Bordua tarafından yürütülen Detroit'deki çalışma- sosyal ekolojik teorinin temel varsayımlarının geçerliliğini belirlemeye çalışmıştır. Bu iki çalışmaya aşağıda ayrıntılarıyla değinilmektedir (Bortner 1988:215).

Lander, Shaw ve McKay'in gerçekleştirdiği ekolojik araştırmadan ve Park ve Burgess'in ortaya attığı ekolojik hipotezlerden hareketle, Baltimore kentindeki suçluları ekolojik yönden incelemiştir. Bu incelemede Lander, kısmi korelasyon, çoklu korelasyon ve faktör analizi gibi ileri istatistik teknikler kullanarak suçluluğun ekolojik yönden incelenmesi anlayışına yepyeni boyutlar kazandırmıştır. Bu katkısından ötürü çağdaş ekolojinin kurucusu olarak görülmüştür (Voss ve Petersen (1971:23).

Lander, yaptığı çalışmalar sonucu elde ettiği bulguların, Shaw ve McKay'in ortaya koyduğu sonuçları çürüttüğünü bildirir. Ayrıca, Burgess'in bölge hipotezi, yayılma ve doğal alanlar gibi kavramları anlayıp açıklamada teorik olarak yetersiz kaldığını işaret eder (Voss ve Petersen 1971:23)

Lander (1970) Baltimore'un Ekolojik Analizi (An Ecological Analysis of Baltimore) ve (1971) Genç Suçluları Anlamaya Doğru (Towards on Understanding of Juvenile Delinquency) adlı çalışmalarında Baltimore'da elde ettiği bulguları özetlemektedir.

Lander (1970:261-63; 1971:167-171), Baltimore araştırmasının bulgularını şu şekilde özetler:

1-a) Baltimore'daki sanayi iskân bölgelerinin yeri Burgess'in bölge hipotezine uymaz. Merkez iş bölgesi yakınında yada ağır sanayiye kuşatan bir çemberde yerleşme eğilimi yoktur. Zaten en önemli endüstriyel toplanmalar kentin dış bölgesindedir. Hemen hemen tümüyle endüstriyel kullanım için ayrılmış olan bölgeler, Baltimore'un merkezden uzak bölgelerinde iskân edilmiştir. Bu Baltimore kentinin diğer bölgelerinde de önemli endüstriyel toplanmaların bulunduğunu gösterir.

b) Bir çok endüstri bölgesi yakınında yada içindeki suçluluk oranlarının, kentin ortalama oranından yüksek olması önemlidir. Bu sonuç Burgess ve Shaw'ın hipotezleriyle uyumludur. Ancak, kentin düşük suçluluk oranlarının bazılarının endüstri bölgesi yakınında yada içinde bulunduğu gerçeği de bu hipotezlerle uyuşmamaktadır.

c) Bölge hipotezine göre, merkez iş yerleri bölgesi ile endüstriyel bölgeler, geçiş bölgesi yada slum bölgeleri ile kuşatılmıştır. Bu monografinin bulguları, ikametgahdan iş ve endüstriye geçiş bölgelerinin iç bölgelerle sınırlanmadığını, fakat kentin dış bölgelerinde de bulunduğunu gösterir. Yoksulluk, kötü yerleşim ve işçi evleri ile karakterize edilen bu alanlar daha çok kent merkezine yakın olmakla birlikte her bölgede bulunur. Baltimore'un düşük kirali ve düşük seviyeli yerleşim yerleri, kentin dışındaki bölgelerinde de görülmüştür.

d) Lander'a göre, geçiş bölgesi içindeki bölgelerin çoğunluğunda yüksek suç oranının olması, endüstri ve ticaretin yayılmasının bir fonksiyonu olarak

açıklanamaz. Lander, suç oranının anlaşılmasında alan kullanımındaki değişmelerin önemini kabul eder. O, ikametgah bölgesinin endüstri ve ticaret tarafından istila edilmesinin sosyal kontrol ve konsensus etkisini azalttığı ve böylece suç oranını etkilediği bazı örneklerin olabileceğini belirtir. Ancak, kendi bulgularının, farklı suç oranı açıklamasında bu faktöre merkez rol veren hipotezi desteklemediğini bildirir. Ayrıca McIver'ın da, "suç oranlarının, ikametgah toplulukların iş ve endüstri tarafından istilasının yanı sıra diğer koşullar ve süreçlerle ilişkili olduğunu" belirttiğini söyler. Lander'ın elde ettiği bulgular, Shaw'ın suçlu davranışın topluluk tipiyle ilişkili olduğu tezini desteklemektedir. Gerçekten, kasaba ve küçük kent topluluklarında birincil ilişkiler egemenliğinde ortaya çıkan kontrol, büyük kentte yaşayan bireyler bakımından zayıflamaktadır. Öte yandan Shaw'ın kentteki suç oranlarının değişmesini kentin büyüme sürecine bağlı görmesi ise Lander'ın bulguları ile çelişmektedir.

2-a) Kabaca bölge suç dağılım oranları, Burgess'in gradient hipotezini (suç oranlarının merkeze yaklaştıkça artma, uzaklaştıkça azalma eğiliminde olması) destekler. Birinci bölge yüksek suçluluk oranı ile karakterize edilmiştir. Birinci bölgeden yedinci bölgeye doğru gidildiğinde düzenli olmamasına rağmen suçluluk oranında bir azalma vardır. Suç oranı birinci bölgede 10.2'ye, ikinci bölgede 6.1'e ve daha sonra gelen üçüncü bölgede 2.7'ye düşer. altıncı ve yedinci bölgelerde zenci gruplar için suçluluk oranları, aslında dördüncü bölgedeki suçluluk oranlarından yüksek ve üçüncü bölgedeki suçluluk oranlarından biraz fazladır. Bölge hipotezi, suç dağılımının gerçek örüntüsünü aşırı derecede basitleştirmektedir. Çünkü her bölge yüksek ve düşük suç oranı alanlarını kapsar. Örneğin; birinci bölge içinde suç oranları genellikle 20.8 yükseklikten 1.1'in aşağısına kadar değişir. Kısacası Lander'a göre; bölge suç oranları ve yan yana bölgelerdeki farklı suç oranlarından hareketle suçun incelenmesi, her bir bölgenin suçla ilgili yapısını çözümlemek için yeterli değildir.

b) Baltimore kentinin bölge alanları "doğal alanlar" olarak planlanmamıştır. Bu alanlar, homojen bir kültür ve ekonomik yapıya sahip değildir. Her ne kadar düşük kira bedelli bölgeler kent merkezi yakınında bulunuyorsa da onlar tarafından

kuşatılmış demek değildir; bunlar her bölgede bulunur. Nitekim Baltimore'un bazı düşük kiralı bölgeleri, kentin dış bölgelerinde de bulunmuştur. Kaldı ki bu tek başına bir ölçü değildir. Çünkü, kentin en yüksek kiralı bölgelerinden bazıları da suç oranının en fazla olduğu birinci bölgede de yer almaktadır. Ortalama eğitim yılında da benzer şekilde iç bölgelerde kentin en yüksek ve en düşük eğitim ortalamalarına sahip bölgeler bulunmuştur.

Lander, Burgess'in bildirdiği bir kentteki ard-arda gelen bölgelerin; geçiş bölgesi, işçi evleri bölgesi, orta sınıf ikametgah bölgesi ve işi ile evi arasında gidip gelen kimselerin oturdukları uzak bölgeler olduğu ifadesinin Baltimore'a uygulanamayacağını belirtir. O, Baltimore'da işçi ve orta sınıf evlerin her bölgede bulunduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca, endüstri yoğunlaşmalarının da iç bölgeleri kuşatmaktan çok işi ile evi arasında gidip gelenlerin ikamet ettiği bölgelerde de bulunduğunu belirlemiştir.

Lander, Baltimore bölge suç oranları çalışmasında, 1939-42 dönemlerine ait resmi mahkeme suç verilerini ve 1940 nüfus sayım bilgilerini kullanarak yedi nüfus bölge değişkeni belirlemiştir. Bu değişkenler, beyaz olmayan ikametgah oranı, ev sahipliği oranı, aşırı kalabalık ikametgah (housing) oranı, standart altı ikametgah (housing) oranı, yabancı doğumlu olanların oranı, ortalama kira oranı ve orta öğretimde olan nüfus oranıdır. Lander özellikle bu değişkenler ile suç arasındaki istatistik ilişkileri incelemiştir (Bortner 1988: 217).

Lander sosyal yapı değişkenlerini iki kategoride toplamıştır. Bunlar:

- 1- Aşırı kalabalık, standart altı yerleşim, kira fiyatları ve eğitim düzeyi bağlamında bir alanın sosyal sınıf kompozisyonu ve,
- 2- Beyaz olmayanların ve ev sahibi-kiracı yüzdesi kavramları içinde sosyal çözülme düzeyi (Sheley 1991: 298).

Yukarıdaki değişkenlerden ikincisi üzerinde daha çok çalışan Lander suçu, beyaz olmayanların ikametgahlarının yüzdesi ve ev sahipliği yüzdesi ile ilişkilendirmiştir. O,

ayrıca sosyal organizasyonsuzluğun (disorganization) göstergesi olarak da bu iki önemli değişkeni göstermektedir (Bortner 1988: 217).

Lander, yüksek suç oranlı alanların özellikle ırk dengesi ile ilgilenmiştir. Yüksek suç oranlı alanların, homojen etnik alanlar olmadığını, zenci ve beyazların karıştığı alanlar olduğunu belirlemiştir. Gerçekten, kültür adaları olarak nitelendirilen homojen etnik alanlar, özellikle topluluk örgütlenmesi ve informal sosyal kontrol olduğu için çok düşük suç oranına sahiptir (Jeffery 1971:217).

Lander, herhangi bir bölgede beyaz olmayanların oranının sıfırdan % 50'ye doğru artması durumunda suçun arttığını, ancak bu oranın % 50'den %100'e doğru arttığında suçun da azaldığı sonucunu çıkarmıştır. O, yukarıdaki birinci durumu yüksek sosyal çözülmenin ve ikinci durumu da iyi yönde değişimin göstergesi olarak yorumlamaktadır. Lander'a göre aşırı sosyal çözülme suç oranını yükseltirken, iyi yönde değişim ekolojik dengenin yeniden kurulmasını sağlamaktadır (Bortner 1988: 217).

Suç dağılımını açıklamaya çalışan ikinci çalışmayı ise Bordua gerçekleştirmiştir. O, Lander'ın çalışmasını Detroit kentinde tekrarlamıştır. Bordua (1971:177) çalışmasında, 1948-52 dönemine ait resmi mahkeme kayıtlarındaki bölge suç oranlarını ve 1950'de Detroit'in nüfusu ve yerleşimi üzerine yayımlanmış nüfus sayımlarını kullanmıştır.

Lander'ın değişkenleri sınıflandırma yaklaşımını kullanan Bordua, suçlulukla ilişkili olan iki sosyo-ekonomik değişken (aşırı kalabalık ve eğitim) ve suçla ilişkili olan iki "sosyal istikrarsızlık" değişkeni (ev sahipliği ve yabancı doğumların yüzdesi) bulmuştur Bordua, ilk önce kendi incelemesiyle Lander'ın incelemesinin uyumlu olduğu sonucunu çıkarır. Her iki incelemede de, ev sahipliği ile suç arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur (Bortner 1988:217). Bordua'nın sonuçlarına göre, oturlan evin sahibi olma ile gençlik suçluluğu arasında güçlü bir ilişki vardır. Ayrıca öğrenim düzeyi ve aşırı kalabalık suç tahmininde güçlü belirleyiciler olarak gösterilmiştir (İçli 1994:88).

Lander'ın Baltimore'da ve Bordua'nın Detroit'te yaptığı bu çalışmalardan sonra, benzer bir çalışmayı da Chilton Indianapolis'te gerçekleştirmiştir. (Bortner 1988:217). Chilton, elde ettiği bulgular ile yukarıdaki iki çalışmanın bulgularını karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda ortaya çıkan önemli sonuçlara aşağıda değinilmektedir.

Chilton (1971:206) Indianapolis'te 1948-1950 yılları arasında yaptığı çalışma sonucu elde ettiği bulgulardan hareketle suç ile ilişkili faktörlerin genel olarak Baltimore ve Detroit için de geçerli olduğunu bildirmektedir.

Değişkenlerin sıfır düzen korelasyon katsayıları üç inceleme için de benzerdir. Ancak, yabancı doğumlularla ilgili bazı değişkenler için farklıdır.

Yine, üç kentteki çalışmalardan elde edilen veriler, basit korelasyonda benzer bulunurken, daha ileri istatistik işlemleri sonucunda farklı oldukları ortaya çıkmıştır. Sözgelimi, Lander'ın belirli bir yerleşim bölgesindeki beyaz olmayanların oranının suçun oranını belirlediği görüşü, Chilton'ın üç kentten elde edilen veriler üzerine uyguladığı çoklu regresyon analizinde doğrulanamamıştır. O halde Lander'ın ifade ettiği sonuçlar, yalnızca birkaç belirli istatistik korelasyonlar bakımından geçerlidir.

Ev sahipliği yüzdesi önemlidir ama üç kentin hepsinde aynı derecede önemli değişken değildir. Aşırı kalabalık ikametgahın (housing) yüzdesi Indianapolis ve Detroit'de önemlidir ama Baltimore'da değildir. Yabancı doğumluların ikametgahlarının yüzdesi Detroit'de önemlidir ama hem Baltimore hem de Indianapolis'de çok az önemli değişkenlerden biridir. Verilerin yeniden ileri analizi (faktör analizi istatistik tekniğini kullanma) Lander'ın Baltimore için orijinal sonuçları şüphe toplamıştır. Oysa Lander sadece beyaz olmayanların yüzdesi ve ev sahipliğiyle ilişkili olarak suçu tanımlamıştır. Chilton'ın analizi suçun orta değerli kira, eğitim ve beyaz olmayanların yüzdesi ile -ilk ikisi sosyal durağansızlığın göstergesinden ziyade sosyo-ekonomik değişkenler olarak Lander tarafından sınıflandırılmıştır- ilişkili olduğunu göstermiştir. Chilton'ın çalışması suçu

açıklamada sosyal istikrarsızlık değişkenlerinin önemini savunmuştur. Bu yeniden analiz beyaz olmayanların ikametgahlarına Lander'ın attığı aşırı önemi sorgulamıştır. Ayrıca karşı kategoriler içinde yer alan “istikrarsızlık değişkenleri” ve “sosyo-ekonomik değişkenlerin” üç kentin hepsinde benzer biçimde ilişkili olduğunu ispat etmeyle Lander'ın sınıflama ölçeğini de sorgulamıştır. Chilton'ın analizi, Lander ve Bordua'nın suç oranlarının sosyal istikrarsızlık koşulları ile değiştiği sonuçları için destek sağlamamıştır.

Bunlarla birlikte, Chilton'ın orijinal incelemeleri, dikkatli araştırması ve onun bir kent içinde toplanmış suçluların dağılımının ayrıntılı analizi, sosyal çözülme teorisi tarafından geliştirilmiş suçluluğun sosyal açıklamalarını desteklemeyi başaramamıştır (Bortner 1988:217).

Kısaca Chilton suçluluk oranlarını açıklamada bir çok değişkenin nisbi etkisini araştırmak için Indianapolis, Baltimore ve Detroit'den elde edilen verileri karşılaştırmıştır. Bu kentlerin büyüklük, yerleşme, fiziksel plan, nüfus yapısı ve tarihsel geleneklerindeki farklılıklara rağmen Chilton, hepsi için suç haritalarında dikkate değer benzerliğe işaret eder. Suçlular düşük gelir, aşırı kalabalık ve geçici durum olarak karakterize edilen bölgelerde uygunsuz olarak otururlar (Nettler 1984: 113).

Quinney (1971:263-72); Suç, Suçluluk ve Sosyal Alanlar (Crime, Delinquency and Social Areas) adlı makalesinde Lexington Kentucky'de suç ve suçluluk incelemesinden bulgular nakletmiştir.

Lexington metropoliten alanında suç ve suçluluk, 1960 Lexington tutuklama raporlarından elde edilmiş olan tutuklama istatistikleri ile ölçülmüştür. Bu kayıtlar hem suçun tipi, suçluların yaş, cinsiyet ve ırkını, hem de suçluların adreslerini sağlamıştır. Bu bilgiler daha sonra suçluların ikametgahlarına göre nüfus sayım bölgelerine dağıtılmış ve tabakalandırılmıştır. Çeşitli suç oranları moment korelasyon sonuçları tarafından üç yapı göstergesi ile ilişkilendirilmiştir. Diğer bir analiz şekli için de, nüfus sayım bölgeleri, sosyal alan göstergeleri üzerine

değerlendirmeler ve daha sonra bölgeler için suç oranlarının hesaplanmasına göre sosyal alanlar gruplandırılmıştır.

Quinney (1971:265) bulguların analizinde, düşük değerli sosyal alan değişkenlerini aşağıdaki gibi göstermiştir.

- 1- Düşük ekonomik statü; eğitim düzeyi düşük ve çoğunluğu mavi yakalı işçilerin oluşturduğu grubun bulunduğu konumu,
- 2- Düşük aile statüsü; kadınların önemli bir çoğunluğunun getirisinin düşük olduğu işlerde çalışması ve tek yapılı mesken birimlerinin yüksek oranı ile gösterilmiştir.
- 3- Düşük ırk statüsü ise beyaz ırktan olanların ikametgahlarının oranının az olmasını ifade etmektedir.

Quinney (1971:264) Lexington kentinin sosyal alan analizini ekonomik statü, aile statüsü ve etnik statü olmak üzere üç temel boyutta gruplandırılan nüfus bölgeleri içinde bulunan bir takım nüfus karakteristikleri üzerine temellendirmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi **ekonomik statü**; eğitim ve meslek ölçümleri üzerine temellendirilmiş olan bir ölçek dağılım göstergesidir. **Aile statüsü**; özellikle aile yapısı ile ilişkili olarak doğurganlık, kadın işçi yüzdesi ve bekar aile mesken birimleri yüzdesi üzerine temellendirilmiş olan faaliyetleri gösterir. **Etnik statü** ise; belirli etnik gruplara ait olan kişilerin yüzdesi ile ölçülmüş olan nüfus kompozisyonu ve farklılıklarını gösterir.

Kısaca Quinney (1971:270) sosyal alan değişkenleri olarak kullandığı ekonomik statü, aile statüsü ve ırk statüsü ile suç ve suçluluk oranları arasında korelasyon aramış ve Lexington'daki suç ve suçluluğun sosyal alan analizinden şu ampirik genel sonuçları çıkarmıştır:

- 1- Suç oranları ekonomik statü ile negatif, ırk statüsü ile pozitif olarak ilişkili, aile statüsü ile ilişkili değildir.

- 2- Suçluluk oranları, ekonomik statü ve aile statüsü ile negatif, ırk statüsü ile pozitif yönde ilişkilidir.
- 3- Suçluluğun suça oranı ekonomik statü ile pozitif, aile statüsü ve ırk statüsü ile negatif yönde ilişkilidir.
- 4- Yüksek aile statüsü sadece düşük ekonomik statülü alanlarda suça engel olarak görülür.
- 5- Yüksek aile statüsü hem düşük hem de yüksek ekonomik statülü alanlarda suçluluğa engel olarak görülür.
- 6- Suçluluğun suça oranı yüksek ekonomik statü ve düşük aile statüsünün olduğu sosyal alanlarda daha çoktur.
- 7- Beyaz nüfus içindeki suç ve suçluluk oranı beyaz olmayan nüfus içindeki ırk bölgelerindeki artışta olduğu gibi artma eğilimindedir.
- 8- Beyaz olmayan suç ve suçluların oranı, beyaz nüfuslu ırk bölgelerinde arttığı gibi artma eğilimindedir.
- 9- Sosyal alan değişkenlerinin her birinin suç ve suçluluğa oranı suç ve suçluluğun özel kategorilerine göre değişir.

Bu konuda yapılan bir başka çalışma da Cartwright ve Howard tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, on altı suçlu çetenin ikamet ettiği Chicago'da yapılmıştır. Cartwright ve Howard, öncelikle çetelerin yaşadığı suçluluk bölgesinde genç nüfusun daha çok olduğunu ve bunların eskiden beri kiracı olarak oturduklarını belirlediler. Çete bölgelerinde kadınlar tarafından yönetilen ailelerin ve boşanmış kadınların oranı yüksektir. Bu bölgedeki ailelerin geliri diğer bölgelerdeki ailelerin gelirinden daha düşüktür.

Bu tür araştırmalar bazı yönleriyle Boggs'ın St. Louis'deki araştırması ile sürdürülmüştür. St. Louis kentindeki nüfus sayım bölgeleri sosyal mevki, kentleşme ve ırk ayrımına göre oranlanmıştır. "Sosyal mevki"; eğitim ve meslek statüsünün bir göstergesidir. "Kentleşme"; doğum oranı, tek-yada ailenin ikamet ettiği birimlerin oranı ve kırdan ziyade daha çok kentte olduğu varsayılan apartmanda yaşayan çocuksuz ve küçük aileler, iş gücü içindeki kadının oranı üzerine temellenmiş bir ölçümdür. "İrk ayrımı" ise her bir nüfus sayım bölgesinde, siyahların oranlandığı bir

ayırım göstergesi ile ölçülür. Boggs'ın çalışmasının ilginç yönü, suçluların yaşadığı yerde işlenen suçun türü ve başka alanlardan suçluları çeken suç türleri arasındaki ayrıma dikkat çekmesidir. Suça maruz kalan iş yerleri yüksek statülü bölgelerdir. Suç işleyenlerin oranının yüksek olduğu yaşam çevrelerine kapalıdır. Suçluların yüksek oranının yaşadığı çevreler ise yüksek intihar oranı, saldırı, ev hırsızlığı, caddede adam soyma, silah bulundurma, hızlı kentleşme ve düşük sosyal mevkilerin bulunduğu alanlardır (Nettler 1984:113).

Nettler (1984:114), Turner'ın Philadelphia incelemesinin Boggs'un St. Louis araştırma bulgularının bazılarını desteklediğini belirtir. Turner da suçluların daha çok oranda oturduğu alanları betimler. O'na göre bu alanlar; düşük gelir, alt ekonomik statü, aşırı yoğunluk, siyahların yüksek oranı, gelire yardım etmeme ve ailede yaşayan birbiriyle ilişkisiz kişilerin yüksek oranı ile nitelendirilebilir.

Poyner ve Webb (1991:26-28), özel konutlar ve toplu konutlar arasında sosyo-ekonomik farklılıklar bulunduğunu belirtir. Bu nedenle yerleşim yerinin planlanması ve kurulmasında farklılıklar vardır. Örneğin; otomobil yolunu gerekli kılan özel konutlar toplu konutlarla karşılaştırıldığında tamamen farklıdır. Yoğunlukla özel girişimcilerce özel yol, garaj yada garaj yeri ile araba girişi her ev için sağlanır. Toplu konutta ise, evlerden ayrılmış araba girişleri uygundur ve ortak park yerleri bulunur. Özel konutlarda, özel yollar olmaksızın evler daha zor satılacaktır. Toplu konut fazla fiyat sınırlaması ile alışverişi belirlemeye sahip değildir. Planlamacıların farklı çözümler kabul etmeleri sürpriz değildir. Sosyal yapıdaki farklılıklar ve çevresel planlama birlikte değişir ve mantıklı olarak sosyal yapıdan planlamanın etkilerini ayırmak zordur.

Poyner ve Webb (1991:27) planlama yada fırsat faktörlerinin suçun oluşumunu etkilemede en az sosyal faktörler kadar önemli olduğunu tartışır. Bu tartışmalara kaynaklık eden örneklerden biri olarak kuzey-doğu Northampton'da ki 38 yerleşme bölgesinin her yerinde motosiklet hırsızlarının dağılımını gösteren alan haritasına bakmanın yeterli olduğunu belirtirler. Harita her ne kadar her bir alandaki ikametgahların yoğunluğunu göstermese de o bölgeler arasındaki suç çeşitlerinin

oranını verir. Haritada toplu konut bölgeleri gösterilir. Haritaların karşılaştırılmasıyla Northampton'da motosikletin daha çok toplu konut alanlarında çalıştığı görülmüştür. Hırsızların az miktarının özel konut yerleşmelerden geldiği tespit edilmiştir.

Poyner ve Webb (1991:27-28) bu dağılımın temel nedenini bu bölgede daha çok bulunan potansiyel suçlularda ararlar. Muhtemelen motosikleti daha çok aşağı gelir grubundaki kişiler edinirler. Eğer bu doğru ise, o zaman Northampton'un toplu konut bölgesi üzerinde daha çok motosikletin bulunacağını varsaymak mantıklıdır. Çünkü motosiklet dağılımının suçun dağılımını verdiği ispat edilmiş olacaktır. Böylece her iki biçimde de sosyal yada fırsat faktörünün hırsızlık örüntüsünü belirleyeceği sonucu ortaya çıkar.

B.L. Bloom da “sosyal sapma davranışlarının” bir başka Amerikan kentindeki dağılımını incelemiştir. Bu incelemede elde edilen bulgular ile bu konuda daha önce yapılmış olan çalışmalardaki bulgular birbiriyle örtüşmektedir. Bununla birlikte Bloom özellikle bozucu şartlar ile suçluluğun mevcut birlikteliğini buldu.

Bloom bozucu şartlar ile suçluluğun mevcut birlikteliğini aşağıdaki gibi göstermiştir;

- 1- “Ailenin çözülmesi”; anne ve babası ile yaşamayan gençlerin oranı,
- 2- “Evliliğin bozulması”; her bin evli erkek içinden boşanmış erkeklerin sayısı,
- 3- “Ekonomik bozulma”; işsiz erkek insan işgücünün yüzdesi,
- 4- Çevresel bozulma ve
- 5-“Eğitimin bırakılması”; her on bin kişiden on sekiz ve daha aşağısı yaşlardaki nüfusun okuldan ayrılanlarının sayısı (Nettler 1984:113).

Ayrıca Warner ve Lunt da Amerika'nın Yankee kentinde, sosyal statünün öneminin yoğun bir şekilde vurgulandığı suç bölgeleri araştırmalarında, bu kentte tutuklananlar ve sosyal pozisyonları arasında güçlü negatif bir ilişkinin varlığını

tespit etmişlerdir. Onlar, Yankee kentinde sosyal sınıf pozisyonu ile tutuklananların oranını aşağıda yer alan tablodaki gibi göstermişlerdir.

TABLO 4 : YANKEE KENTİNDE SOSYAL SINIF POZİSYONU İLE TUTUKLANANLARIN ORANI

SOSYAL SINIF	NÜFUSUN YÜZDESİ	TUTUKLANANLARIN YÜZDESİ
Üst	1.45	0.43
Üst-Alt	1.57	0.28
Üst-Orta	10.30	1.84
Alt-Orta	28.36	7.80
Üst-Alt	32.88	24.96
Alt-Alt	25.44	64.69

Kaynak: (Nettler 1984:112).

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi Warner ve Lunt'a göre iki üst sınıfta (üst,üst-alt) tutuklananların oranı % 1'den daha az, iki orta sınıfta % 10'a yakındır. Böylelikle Yankee kentinde suçun yaklaşık % 90'ı iki alt sınıfta toplanmaktadır (Nettler 1984:112).

4. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın bu bölümünde, örneklemden elde edilen bulgular ve bunların değerlendirilmesine yer verilmektedir.

Bulguların değerlendirilmesi beş genel başlık altında yapılmaktadır. Bunlardan birincisi araştırmaya katılanların genel özellikleri, ikincisi diğer toplumsal özellikleri ve üçüncüsü de toplumsal çevrelerinin sapma davranışı ile ilgili özellikleridir. Bu özellikler belirlendikten sonra dördüncü alt bölümde araştırmaya katılanların özellikleri ile birbirlerinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler arasındaki ilişkiler üzerinde durulmaktadır. Bulguların değerlendirilmesinin beşinci alt bölümünde ise yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenlerin özellikleri ortaya çıkarılmaktadır.

4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Araştırmaya katılanların genel özellikleri, bir çok benzer araştırmada olduğu gibi, bu çalışmanın da bağımsız değişkenleri durumundadır. Böylelikle bu özelliklerin belirlenmesi, suç/sapma davranışlarının ekoloji-suç ilişkisi açısından incelenmesini konu edinen bu çalışmanın ana bölümlerinden birini oluşturmaktadır.

Suçun gerçekleştiği çevre ile birlikte bu bağımsız değişkenler, çok yönlü ve karmaşık bir olgu olarak kabul edilen suçun açıklanılmasında çok önemli etmenler olarak görülmektedir. Bu bakımdan araştırmaya katılanların genel özellikleri olarak cinsiyetleri, doğum merkezleri, yaşları, öğrenim düzeyleri, medeni durumları, üye sayıları, meslekleri ve gelir düzeylerine aşağıda yer verilmektedir.

4.1.1 CİNSİYET

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 5 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYETLERİ	N	%
Erkek	415	83.0
Kadın	85	17.0
TOPLAM	500	100

Hane halkı reislerine uygulanan anketlerden elde edilen bulgulara dayalı bu araştırmada, erkeklerin %83 oranında yer almaları doğal bir sonuç olarak görülebilir. Araştırmanın örnekleminde geriye kalan %17 oranındaki 85 kadın, kız öğrenci evi, eşi ölmüş, boşanmış yada hane halkı erkek reisinin anketin uygulanması sırasında hanede bulunmamış olmasından ötürü yer almaktadır.

4.1.2 DOĞUM YERİ

Araştırmaya katılanların doğum merkezleri dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 6 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DOĞDUKLARI YERLEŞİM BİRİMLERİNE GÖRE DAĞILIMI

DOĞUM MERKEZLERİ	N	%	S.O.O*
Köy	125	25.0	6.6
Kasaba	114	22.8	6.3
Kent	257	51.4	9.1
Yurtdışı	4	0.8	20.1
TOPLAM	500	100	

* S.O.O= Bu kısaltma, Mahallelerin "Suç/Sapma Davranışı Oranlarının Ortalaması" anlamında kullanılmaktadır. Bu sütunda yer alan değerler, ilgili satırdaki toplam N'in her birinin ikamet ettiği mahallenin suç/sapma davranışı oranının dikkate alınarak hesaplandığı %' de ortalamasıdır.

Araştırmaya katılanların %25'inin köy yerleşim biriminde doğdukları görülmektedir. Bununla birlikte %24'ünün kasaba ve %1'inin de yurt dışı doğumlu oldukları bilinmektedir. Kent doğumlu olanların oranı ise %50'nin biraz üzerinde yer almaktadır.

Bu birbirinden farklı doğum merkezine sahip cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallenin suç/sapma davranışı oranlarının ortalamasına da bakılabilir. Araştırmaya katılanlardan köy doğumlu olanların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı ortalaması %6.6' dır. Bunu izleyen kasaba doğumluların oranı %8.3 ve kent doğumluların %9.1'dir. Yurt dışı doğumluların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranının ortalaması ise %20.1 ile en üst sırada yer almaktadır.

Bununla birlikte bireylere aslen nereli oldukları da soruldu. Bireylerin %37'sinin aslen Konyalı olduğu ve geriye kalan %63'nünde Konya'ya başka yerleşim birimlerinden göç etmiş oldukları belirlendi.

Ailesi aslen Konyalı olanların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranı ortalaması %10.2 iken Konyalı olmayanların ortalama oranı %7.2'dir.

Araştırmaya katılanlardan kendileri ve/veya aileleri aslen Konyalı olmayanların birbirinden farklı suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimleri ve mahallelere göre dağılımı da belirlendi.

Yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılan 72 kişiden 39'unun (%54) kendileri ve/veya aileleri aslen Konyalı iken 33'ünün (%46) Konya Merkez-dışından oldukları görülmüştür. Bunların mahalle yerleşim birimine göre dağılımı daha anlamlı sonuçları karşılamaktadır. Kendileri ve/veya aileleri aslen Konyalı olmayanlar Sille Ak mahallesinde %58, Kılıçaslan mahallesinde %50, Mihmandar mahallesinde %33, Beybes mahallesinde %75 ve

Bahçelievler mahallesinde %58 oranında yer alırken, yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip Doğanlar mahallesinden araştırmaya katılanların tamamı aslen Konyalı olduklarını bildirmektedir. Oysa Doğanlar mahallesinde ikamet edenlerin tamamına yakını aslen nereli olduklarını bilmedikleri gibi kendi aralarında Teberce diye bir dili kullanarak aslen Konyalı olanlardan belirgin bir biçimde ayrılmaktadır. Doğanlar mahallesindekilerin aslen Konyalı olmadıkları halde Konyalı diye bildirimde bulunmaları bu araştırmanın, “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde Konya Merkez-dışı doğumluların oranı da yüksektir” biçimindeki hipotezinin denenmesini zorlaştırmaktadır. Bu bakımdan ilgili bölümde yapılacak değerlendirme bu iki yönüyle ele alınacaktır.

Orta düzeyde suç/sapma davranışı oranını barındıran yerleşim birimlerinden araştırmaya katılan 391 kişiden 127’sinin (%32.5) kendileri ve/veya aileleri aslen Konyalı iken, 264’ünün (%67.5) Konya Merkez-dışından oldukları görüldü. Bunlardan Konya Merkez-dışı doğumlu olanların mahalle yerleşim birimlerine göre dağılımına da bakılabilir. Kendileri ve/veya aileleri Konyalı olmayanlar Selçuklu Özlem mahallesinde %97, Fatih mahallesinde %75; Necip Fazıl mahallesinde %68, Civar mahallesinde %60, Şeyh Sadrettin mahallesinde %55 ve Ovaloğlu mahallesinde %49 oranında yer almaktadır.

Düşük oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılan 37 kişiden 21’i Konya ve 16’sı da Konya Merkez-dışı doğumludur. Bu düzey içerisinde yer alan Bosna-Hersek, Karakayış, Şems ve Yogancı mahallelerindeki yabancı doğumluların sırasıyla %75, %71, %43 ve %29 oranında bulundukları belirlendi.

Kendileri ve/veya aileleri Konya Merkez-dışı doğumlu olanların aslen nereli olduklarına ilişkin alınan cevapların dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 7 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN AİLESİ ASLEN KONYALI OLMAYANLARIN NERELİ OLDUKLARINA GÖRE DAĞILIM

AİLENİZ ASLEN NERELİ?	N	%	S.O.O. ‰
Konya İlçe	98	31.3	9.8
Konya Köy	118	37.7	6.1
Başka İl	44	14.1	4.7
Başka İlçe	33	10.5	8.5
Başka Köy	18	5.8	5.1
Yurtdışı	2	0.6	3.9
TOPLAM	313	100	

Buna göre araştırmaya katılanların ailelerinin %31'i ilçe ve %38'i köy olmak üzere %70'e yakınının Konya'ya bağlı yerleşim birimlerinden geldikleri ortaya çıkmaktadır. Konya ili dışından gelenlerden %14'ü kent merkezi, %10'u ilçe ve %6'sı köy yerleşim birimi kategorisinde yer almaktadır. Konya il merkezi yada bağlı ilçe köy doğumlular Konyalı olarak kabul edilirse, yabancı doğumluların oranının ancak %30 civarında olduğu görülür. Bununla birlikte, Konya'ya bağlı ilçe ve köy doğumlular, Türkiye'de pek yaygın bir anlayış olmadığı halde, yabancı doğumlu sayılırsa Konyalı olmayanların oranının %63 gibi bir sonuca ulaştığı söylenebilir.

Konya ilçe doğumlu olanların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %9.8'dir. Bunu "Başka ilçe" doğumlular %8.5 ile izlemektedir. Daha sonra "Konya köy" doğumluların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı ortalaması %6.1 olarak üçüncü sırada gelmektedir. "Başka köy", "Başka il" ve "Yurt dışı" doğumluların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışına göre alınan ortalamaları sırasıyla %5.1, 4.7 ve 3.9'dur. Görüldüğü üzere Konya'ya "Konya ilçe" ve "Başka ilçe" doğumlu olarak gelenlerin ikamet ettikleri mahallelerin sahip oldukları suç/sapma davranışı oranları oldukça yüksektir.

Araştırmaya katılanların kendilerinin yada ailelerinin Konya'ya gelişlerinin en önemli nedeni de belirlenilmeye çalışıldı.

TABLO 8 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNİN KONYA'YA GELİŞ NEDENLERİ

AİLENİN KONYA'YA GELİŞİNİN EN ÖNEMLİ NEDENİ	N	%
İş Bulabilmek	118	37.7
Çocukların Eğitimi	37	11.8
Sağlık	1	0.3
Evlilik	12	3.8
Akraba-Hemş. Yakın Olmak	7	2.2
Tayin	54	17.3
Diğer	67	21.4
Cevapsız	17	5.4
TOPLAM	313	100

Yukarıda yer alan Tablo, göçün birden fazla ve iç içe “en önemli nedenleri”nin olabileceğini göstermektedir. Araştırmaya katılanların ailelerinin Konya'ya gelmelerinin en önemli nedeni olarak 67 kişinin “Diğer” yanıtını vermesi bu durumu desteklemektedir. “Diğer” cevabı içerisinde “İş bulabilmekten” “Akraba ve hemşehrilere yakın olmaya” kadar uzanan ve en az iki nedenin birlikte bildirildiği cevaplar yer almaktadır.

Bununla birlikte, en önemli neden sıralamasında birinci sırada %38 oranında “İş bulabilmek” yanıtı görülmektedir. Araştırmaya katılanların %17'i ise “Tayin-atama” yolu ile ailelerinin Konya'ya geldiklerini bildirmektedir. Bunu %12 oranında “Çocukların eğitimi” ve %4 oranında “Evlilik” faktörü izlemektedir. Bu çalışma için daha anlamlı bir faktör olarak değerlendirilebilecek “Akraba-hemşehrilere yakın olma” etmeni, ancak %2 oranında gerçekleşmektedir.

Araştırma örnekleminde yer alan yabancı doğumluların kendileri ve/veya ailelerinin Konya'ya geldiğinde bir sorun ile karşılaşp karşılaşmadıkları, karşılaştılsa ne gibi bir sorun yaşadıkları edinilmeye çalışıldı.

Yabancı doğumlu 313 kişinin 230'unun kendileri ve/veya ailelerinin Konya'ya geldiklerinde herhangi bir sorun ile karşılaşmadıkları belirlendi. Dokuz kişinin cevap vermediği bu soruya ancak 74 kişinin "Evet" cevabını verdikleri görüldü. Diğer bir ifadeyle cevaplayıcıların %27'sinin veya bunların ailesinin Konya'ya ilk geldiklerinde bir sorunla karşılaştıkları söylenebilir.

TABLO 9 : YABANCI DOĞUMLU CEVAPLAYICILARIN KONYA'YA GELDİKLERİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

SORUNLAR	N	%
İşsizlik	11	13.3
Ev Bulamamak	9	10.8
Kente Alışamamak	10	12.0
Tanıdık Olmaması	2	2.4
Başka(Belirtiniz)	41	49.4
Cevapsız	10	12.0
TOPLAM	83	100

Bireylerin ve/veya ailelerinin Konya'ya ilk geldiklerinde herhangi bir problemle karşılaştıklarını açıkça bildiren 74 kişiden başka 9 kişinin daha ilk gelindiğinde bir sorunla karşılaştıklarını bildirdikleri görülmektedir.

Buna göre kente ilk gelindiğinde "Tanıdık bulunmaması"nı bir sorun olarak bildiren 2 kişi ile yukarıdaki nedenlerden en az ikisi olmak üzere birden fazla ve birbirinden farklı çok özel nedenler bildiren 41 kişinin dışında kalan cevaplayıcıların hemen hemen hepsinin eşit oranda işsizlik, ev bulamamak ve kente alışamamak cevabını verdikleri belirlendi. "Başka belirtiniz" seçeneğini işaretleyen 41 kişi yukarıdaki nedenlerle birlikte iş ortamı ve/veya komşuluk ilişkilerinden hoşnut olmadığı gibi nedenleri bildirmektedir.

4.1.3 YAS

Bu çalışmanın temel hipotezlerinden birinin denenmesini sağlayacak olan yaş değişkeninin araştırmaya katılanlara göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 10 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DOĞUM TARİHLERİNE GÖRE DAĞILIMI

YAŞ ARALIKLARI	N	%	S.O.O ‰
15-19	2	0.4	6.3
20-24	20	4.0	10.9
25-29	58	11.6	5.2
30-34	75	15.0	7.6
35-39	86	17.2	6.5
40-44	69	13.8	12.2
45-49	57	11.4	7.9
50-54	45	9.0	9.4
55-59	29	5.8	9.7
60-64	22	4.4	7.5
65-69	14	2.8	11.1
70-74	17	3.4	10.0
75-79	3	0.6	4.2
80-84	2	0.4	3.7
85-89	1	0.2	2.2
TOPLAM	500	100	

Bilindiği üzere bu çalışma, mümkün olduğu ölçüde hane halkı reislerine uygulanan anketten elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Anket uygulama sürecinde hane halkı reisi bulunmadığı zaman o hanenin kadını veya çocuklarından biri ile görüşülerek araştırma sürdürülmüştür.

Örnekleimde 35-39 yaş aralığında bulunan cevaplayıcılar 86 kişi ve %17 ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada 30-34 yaş aralığında bulunanlar gelmektedir. 40-44 yaş aralığındaki cevaplayıcılar üçüncü sırayı alırken, bunu 25-29 ve 45-49 yaş aralığındakiler sırasıyla dördüncü ve beşinci sırada izlemektedir. Böylelikle araştırmanın örneklemindekilerin yaş aralıkları ile ilgili en çarpıcı sonuç ortaya

çıkmaktadır. Yaş aralıklarına göre ilk beş sırayı alan 25-49 yaş aralığındakiler toplam %70 oranındadır. Bu halde, örneklemin %50'ye yakınının da 40 ve daha aşağı yaşlarda olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlarla birlikte, 50-74 yaş aralığında bulunan hane halkı reislerinin toplam %16 oranında örnekleme yer aldıkları belirlendi. Ayrıca, 75-79, 80-84 ve 85-89 yaş aralıklarında sırasıyla 3, 2 ve 1 hane halkı reisinin de bulunduğu bildirilebilir.

Bunlarla birlikte, yukarıdaki yaş aralıklarında bulunan cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranı ortalamalarına da bakılabilir. Bu durumda 40-44 yaş aralığında bulunan 69 kişinin ikamet ettiği mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranı ortalamasının %12.2 ile birinci sırada yer aldığı söylenebilir. İkinci sırada 65-69 yaş aralığındaki 14 kişinin ortalama %11.1 oranında suç/sapma davranışına sahip mahallelerde ikamet ettiği görülüyor. Daha sonra 20-24 yaş aralığındaki 20 kişinin ortalama %10.9 oranında suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet ettikleri belirlendi. Araştırmaya katılanlardan 70-74 yaş aralığında bulunan 17 kişinin de ortalama %10 oranında suç/sapma davranışına sahip mahallelerde ikamet ettikleri ortaya çıktı.

4.1.4 ÖĞRENİM DÜZEYİ

Örnekleme yer alan bireylerin öğrenim düzeylerine göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 11 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI

ÖĞRENİM DÜZEYİ	N	%	S.O.O ‰
Okur-Yazar Değil	6	1.2	17.8
Okur-Yazar	16	3.2	21.0
İlkokul Mezunu	245	49.0	9.6
Ortaokul Mezunu	53	10.6	7.3
Lise Mezunu	86	17.2	6.9
Üniversite Mezunu	94	18.8	4.3
TOPLAM	500	100.	

Tablo'ya göre cevaplayıcıların %50'ye yakını ilkokul mezunudur. Bunu ikinci sırada %19 oranında üniversite mezunları izlemektedir. Üçüncü sırada %17 ile lise ve dördüncü sırada da %11 ile ortaokul mezunları gelmektedir. Daha sonra %3 oranında okur-yazar ve %1 oranında okur-yazar olmayanların bulunduğu bildirilebilir.

Cevaplayıcıların sahip oldukları öğrenim düzeyi esas alınarak oluşturulan yukarıdaki gruplandırmada her bir düzeyde bulunanların ikamet ettikleri mahallenin sahip olduğu suç/sapma davranışı ortalama oranlarına da bakılabilir. Burada, “okur-yazar” öğrenim düzeyine sahip 16 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %21 ile ilk sırada gelmektedir. İkinci sırada “okur-yazar olmayan” ortalama %17.8 oranında suç/sapma davranışına sahip mahallelerde ikamet eden 6 kişi yer almaktadır. Daha sonra, öğrenim düzeyi yükseldikçe cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalamalarının düştüğü gözlenmektedir. Bu halde, öğrenim düzeyi düşük cevaplayıcıların yüksek suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet ettikleri söylenebilir.

Birbirinden farklı oranda barındırdığı suç/sapma davranışına göre ayrımlanan yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların, bu yerleşim birimlerine ve mahallelere göre dağılımına da bakılabilir.

Yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların ancak %20'si lise-dengi okul ve üniversite mezunu iken %78'i temel eğitim ve daha aşağı düzeyde öğrenim görmüşlerdir. Bu grup içerisinde yer alan mahallelerden araştırmaya katılanların öğrenim düzeylerinin aşağıdaki gibi olduğu ortaya çıktı. Sille Ak mahallesindekilerin tamamı ilkokul ve daha alt düzeyde öğrenime sahiptir. Kılıçaslan mahallesindekilerin %67'si en çok temel eğitim düzeyinde öğrenim görmüştür. Doğanlar mahallesindekilerin %92'si ilkokul ve daha alt düzeyde bulunmaktadır. Mihmandar mahallesindekilerin %75'i temel eğitim düzeyinde ve

geriye kalan %25'i üniversite mezunudur. Bu grup içerisinde Beybes ve Bahçelievler mahallelerinden araştırmaya katılanların en az ilkokul mezunu oldukları ancak Beybes mahallesindekilerin %67'sinin ilkokul mezunu ve Bahçelievler mahallesindekilerin %50'sinin temel eğitim düzeyinde bulundukları belirlendi.

Orta oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanlardan lise-dengi okul ve üniversite mezunu olanlar %37 oranında yer alarak, yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinin önüne geçmektedir. Kaldı ki bu düzey içerisinde yer alan yerleşim birimlerinden araştırmaya katılan ve ancak temel eğitim düzeyinde öğrenim görmüş olanların %94'ü en az ilkokul mezunudur. Orta oranda suç/sapma davranışına sahip mahallelerden araştırmaya katılanlar içerisinde Selçuklu Özlem, Ovaloğlu ve Şeyh Sadrettin mahallelerinde okuma-yazma bilmeyen bulunmamaktadır. Şeyh Sadrettin ve Necip Fazıl mahallelerinden araştırmaya katılanların lise-dengi okul ve üniversite mezunu olanların oranı birinci mahalle için %71 ve ikinci mahalle için %63 düzeyindedir.

Düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri orta ve yüksek düzeyden belirgin bir biçimde ayrılmaktadır. Bu grup içerisinde okuma-yazma bilmeyen ve yalnızca okur-yazar olan hiç kimse bulunmamaktadır. Bu grup içerisindekilerden %43'ü temel eğitim düzeyinde öğrenim görmüşlerdir. Geriye kalan %57'si ise lise-dengi okul ve üniversite mezunudur. Düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer alan Bosna-Hersek, Karakayış ve Şems mahallelerinden araştırmaya katılan lise-dengi okul ve üniversite mezunları bu grup içerisindekilere göre %76 oranında yer almaktadır.

Konya kentinde ekoloji-suç ilişkisini irdeleyen bu araştırmanın ana hipotezlerinden biri, "suç oranının yüksek olduğu bölgelerde öğrenim düzeyinin düşük olduğu"dur. Bu hipotezin denenmesi amacıyla edinilen yukarıdaki bulguların söz konusu hipotezin geçerli olup olmayacağını belirleyecek ölçü ve dağılıma sahip olduğu bildirilebilir.

4.1.5 MEDENİ DURUM

Araştırmaya katılanların medeni durumunu gösteren dağılım aşağıda yer almaktadır.

TABLO 12 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MEDENİ DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

MEDENİ DURUM	N	%
Bekar	21	4.2
Evli	442	88.4
Eşi Ölmüş	24	4.8
Boşanmış	5	1.0
Çok Eşli	7	1.4
Eşinden Ayrı Yaşıyor	1	0.2
TOPLAM	500	100.

Yukarıdaki Tablo'ya göre cevaplayıcıların %88'inin evli olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneklemdeki 21 hiç evlenmemiş kişi, hane halkı reisi bulunmayan hanelerdeki 5'i kadın 16'sı erkek çocuk veya bekar evlerinden oluşmaktadır. İkinci sırada yer alan "eşi ölmüş" yanıtlayıcılardan 18'i kadın ve 6'sı erkektir. Yine boşanmış olanlar içinde kadınların sayısı (4) daha fazladır. Ancak çok eşli 7 kişinin tamamı ve eşinden ayrı yaşayan 1 kişi erkektir.

Araştırmaya katılanların "evlenme biçimine" bakıldığında %91'inin hem dini hem de resmi nikah yaptırdıkları görüldü. Örneklemdeki 500 kişiden 23 kişinin yalnız resmi nikah yaptırdığı ve 15 kişinin de dini nikahla evlendiği belirlendi.

Cevaplayıcılardan 443'ünün ilk ve tek evliliği olduğu ortaya çıktı. 33 kişinin birden fazla sayıda evlilik yaptıkları belirlendi. 30'u iki, 2'si üç ve 1'i de dört kez evlendiklerini bildirdi.

Cevaplayıcıların evliliklerini nasıl ve hangi yolla gerçekleştirdiklerine ilişkin soruya verdikleri yanıtların dağılımı aşağıda yer almaktadır.

**TABLO 13 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN EVLİ OLANLARIN
EVLENME BİÇİMLERİ**

EŞİNİZLE NASIL EVLENDİNİZ	N	%
Anlaşarak	95	19.8
Görücü Usulü	335	69.9
Arkadaş Aracılığıyla	17	3.5
Kaçarak	11	2.3
Diğer	12	2.5
Cevapsız	9	1.9
TOPLAM	479	100.

Türkiye'nin bir çok yerleşim biriminde olduğu gibi Konya'da da "görücü usulü" ile evlenmek yaygındır. Nitekim yanıtlayıcıların %70'inin görücü usulü ile evlendikleri ortaya çıktı. Bununla birlikte ikinci sırada %20 oranında "anlaşarak" ve üçüncü sırada %4 oranında "arkadaş aracılığıyla" evlenmiş olanların bulunması, söz konusu geleneğin ortadan kalkmaya başladığını gösterir. Bunun gibi "kaçarak" evlenmenin de az sayıda gerçekleştiği görülebilir. Ancak, yanıtlayıcıların %20'si "kız kaçırma" adetinin halen yaygın olduğu görüşündedir. Yine, evli 479 cevaplayıcının %9'unun evlenirken "başlık parası" ödediği ortaya çıktı.

4.1.6 HANEDEKİ ÜYE SAYISI

Araştırmaya katılanların hanelerindeki üye sayılarına göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 14 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN YAŞADIKLARI EVDEKİ ÜYE SAYISINA GÖRE DAĞILIMI

ÜYE SAYISI	N	%	S.O.O ‰
1	13	2.6	5.7
2	63	12.6	6.0
3	85	17.0	8.0
4	127	25.4	8.3
5	105	21.0	8.3
6	62	12.4	9.6
7	21	4.2	9.5
8	13	2.6	11.0
9	4	0.8	20.1
10	4	0.8	5.5
11	2	0.4	38.7
Cevapsız	1	0.2	3.9
TOPLAM	500	100.	

Araştırmaya katılan bireylerin birinci sırada %25 oranında en fazla 4 üyeli bir aileye sahip oldukları görülmektedir. İkinci sırada, %21 oranında en fazla 5 üyeli aile gelirken, en fazla üç üyeli aileye sahip %17 oranındaki cevaplayıcı üçüncü sırayı almaktadır. Dördüncü sırada aynı oranda 2 ve 6 üyeli aileler %12 oranında yer almaktadır. Cevaplayıcıların ailelerinin 7 ve daha fazla üyeden oluşma oranı %5'in altında kalmakta, bu oran üye sayısı arttıkça daha da azalmaktadır.

Bunlarla birlikte cevaplayıcıların üye sayıları ile ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarından elde edilen ortalamalara da bakılabilir. 11 üyeli aileye sahip 2 kişinin ikamet ettiği mahallelerin %38.7 oranında suç/sapma davranışı barındırdığı görülüyor. Bunu 9 ve 8 üyeli aileye sahip 4 ve 13 kişi sırasıyla ortalama %20.1 ve %11 oranında suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler izlemektedir.

4.1.7 MESLEK

Araştırmaya katılanların meslek gruplarına göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 15 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MESLEK GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

MESLEK KOLLARI	N	%	S.O.O %
İlmi ve Tek. Elemanlar,Serbest Mesl. Sah.	88	17.6	5.9
Müteşebbis,Direktör ve Üst Kademe Yön.	14	2.8	11.5
İdari Personel ve Benzeri Çalışanlar	34	6.8	5.1
Ticaret ve Satış Personeli	80	16.0	12.6
Hizmet İşlerinde Çalışanlar	26	5.2	12.8
Tarımcı,Hayvancı,Ormancı	19	3.8	12.8
Tarım Dışı Üretim Faaliyetleri	112	22.4	8.8
Başka Yerde Sınıflandırılmamış sıra İşçileri, Mesleksizler	45	9.0	5.6
Ev Kadını, Emekli, Öğrenci	82	16.4	6.1
TOPLAM	500	100.	

Tablo 15'e bakıldığında ilk sırada cevaplayıcılardan %22'sinin "tarım dışı üretim faaliyetleri"ndeki meslek sahibi oldukları görülmektedir. Bu faaliyetler genel olarak maden, metal, ağaç, fırın, dokuma, gıda, giyim,makine, elektrik, cam ve yapı işlerinde ustabaşı, sürveyan, işçi, kalfa yada çıрак olarak çalışanların işlerine denk gelmektedir. Bu işlerden motorlu araç kullananlar (şoför) %14 ile birinci sırada yer almaktadır. Bunu %10 ile mobilya işçileri izlerken, ayakkabı tamircileri %8, inşaat işçileri %6 ve tornacılar da %6 oranında yer almaktadır. Geriye kalanlar arasında da %3'ü oto tamircisi, %3'ü sıhhi tesisat işçisi, %3'ü terzi, %2'si tuğla ve taş duvar örücüsü olan kişiler bulunmaktadır. Bu mesleklerin hemen tamamına yakını, bedensel eylemlere dayalı iş grubuna girmektedir. Mesleğin niteliğini belirleyen en önemli ölçülerden biri olarak, görülen işin zihne dayalı olup olmaması durumu kabul edilecek olursa; araştırma evreninde birinci sırada yer alan cevaplayıcıların nitelik gerektirmeyen

mesleklere sahip oldukları söylenebilir. Bu 112 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranının ortalaması da %8.8'dir.

Tarım dışı üretim faaliyetlerinde iş görenlerin birbirinden farklı suç/sapma davranışı barındıran bölgelerin kendi içindeki dağılımı da değerlendirilebilir. Buna göre yüksek bölgede %22, orta bölgede %23 ve düşük bölgede de bu iki orandan belirgin bir biçimde ayrılarak ancak %13 oranında olduğu söylenebilir. Tarım dışı üretim faaliyetleri içerisinde yer alan meslek sahiplerinden yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Sille Ak ve Beybes mahallelerinde %41 oranı ile ilk sırayı almışlardır. Orta oranda suç/sapma davranışı barındıran Selçuklu Özlem ve Ovaloğlu mahallelerinden araştırmaya katılanların sırasıyla %46 ve %40'ı bu mesleğe sahiptir. Düşük oranda suç/sapma davranışı bulunduran mahallelerde ikamet edenlerden ise ancak 5 kişi bu meslek grubunda yer alan bir işi görmektedir. O halde tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalıştığını bildirenlerin birbirinden farklı suç/sapma düzeyine sahip olan yerleşim birimlerinin kendi içinde düşükten yükseğe doğru arttığı bildirilebilir.

Araştırma örneklemindeki cevaplayıcıların %17'si oranında "ilmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslekler" grubunda yer almaktadır. Bu grupta yer alan 88 kişiden %36'sı öğretmen, %9'u din görevlisi ve %9'da muhasebecidir. %7'sinin ziraat, %6'sının makine ve %5'inin de inşaat mühendisi olduğu ve geriye kalanların da kamu veya özel sektörde gördükleri eğitime dayalı mesleklere ait oldukları görülmektedir. Bu grupta yer alanların ikamet ettiği mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması da %5.9'dur.

İlmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri meslek grubu içerisinde yer alan cevaplayıcıların birbirinden farklı suç/sapma davranışı oranına sahip bölgeler bakımından ayrımlanmasında ortaya çıkan en önemli sonuç, yüksekten düşüğe doğru bir artış göstermesidir. Gerçekten yüksek düzeyde suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %15'i, orta düzeydekilerin %17'si ve düşük düzeydekilerin %30'u bu meslek grubunda yer almaktadır. Yüksek düzeyde suç/sapma davranışı barındıran bölge içinde yer alan Mihmandar mahallesindekilerin

%42'si, Bahçelievler mahallesinden katılanların %25'i, Beybes mahallesinden katılanların %8'i bu meslek grubunda olduğunu bildirirken Sille Ak ve Doğanlar mahallesinden hiç kimse bulunmamaktadır. Orta düzey içerisinde yer alan mahallelerden katılan cevaplayıcılar içerisinde her mahallede bu meslekten kişiler yer almaktadır. Bununla birlikte özellikle Şeyh Sadrettin ve Necip Fazıl mahallelerinden araştırmaya katılanların sırasıyla %40 ve %34'ü bu meslek grubunda değerlendirilen bir mesleğe sahip oldukları söylenebilir. Düşük düzey içerisinde de Şems mahallesindeki cevaplayıcıların %71'i Karakayış mahallesindekilerin %43'ü, Bosna-Hersek mahallesindekilerin %25'i ve son olarak Hacı Şaban mahallesindekilerin %13'ü bu meslek grubu içerisinde yer almaktadır.

Üçüncü sırada %16 oranında emekli, öğrenci ve ev kadını bulunmaktadır. Bunların suç/sapma davranışı oranı farklı olan üç bölgeye göre dağılımına bakıldığında yüksek düzey bölgedeki katılımcıların %10'u, orta düzey bölgedeki katılımcıların %19'u ve düşük düzey bölgedeki katılımcıların %5'inin bu meslek grubu içerisinde yer aldığı bildirilebilir. Mahalleler bakımından dağılımında orta düzey suç/sapma davranışına sahip grup içerisinde yer alan Fatih mahallesindeki cevaplayıcıların %51'inin bu meslek grubunda yer almaları ve düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer alan 2 kişinin de Hacı Şaban mahallesinde bulunması kayda değer birer sonuç olarak anılabilir. Bu 82 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %6.1'dir.

Dördüncü sırada %16 ile yer alan "ticaret ve satış personeli" meslek grubundakilerin %46'sının toptan ve perakende mal satan mal sahipleri oldukları ortaya çıktı. Bunu %33 ile satış personeli izlemektedir. Daha sonra %8 seyyar satıcı ve %6 tezgahlar gelmektedir. Bu grupta yer alan mesleklerin nitelikli iş standardına sahip oldukları pek söylenemez. Çünkü kendine yada başkasına ait mal satma eylemi eğer profesyonel anlamda bir pazarlamayı gerektirmiyorsa nitelikli iş grubuna girmeyebilir. Bunların birbirinden farklı suç/sapma davranışına sahip üç bölgenin her birinin kendi içindeki ağırlıkları ve mahallelere göre dağılımına da bakılabilir. Yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %21'i, orta

orana sahip birimlerdekilerin %15'i ve düşük orana sahip birimlerdekilerin de %19'u bu meslek grubu içerisinde. Mahallelere göre dağılımı değerlendirildiğinde, üç düzeyden tüm mahallelerde bu meslek grubundan cevaplayıcı bulunurken Doğanlar mahallesindekilerin %75'i ticaret ve satış personeli meslek grubu içerisinde yer alan işler gördüklerini bildirdikleri ortaya çıkmaktadır. Bunlarla birlikte bu 80 kişinin ikamet ettiği mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranış oranlarının ortalamasının da %12.6 ile yüksek bir rakama ulaştığı bildirilebilir.

Meslekleri belirlenemeyen ve/veya mesleksiz olarak görülebilecek grup %9 odanın da yer almaktadır. Bunların da %78'i "ne iş olursa yaparım" diyen ama bir iş de yapamayanlardır. Bu grupta 7 astsubay ve 3'de iş arayan ama ne iş aradığını bilmeyenler bulunmaktadır. O halde bu grupta yer alan 45 kişinin 7'si hariç tamamı niteliksiz iş görebilecek bir mesleğe sahiptir, denilebilir. Bunların suç/sapma davranış barındırma oranına göre bölgelerin kendi içindeki dağılımı yüksekte %7, ortada %9 ve düşükte de %11 olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu 45 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin sahip oldukları suç/sapma davranış oranları ortalamasının %5.6 olduğu ortaya çıkmıştır.

Örnekleme %7 ile 6. sırada yer alan "idari personel ve benzeri çalışanlar" meslek grubundaki cevaplayıcıların %74'ü kamu kuruluşlarında idare memuru, %18'i muhasebe memuru, %6'sı gar şefi ve %3'de posta dağıtıcısı olarak görev yapmaktadır. İdari personel ve benzeri çalışanlar meslek grubunda bulunan ve yüksek suç/sapma davranış oranına sahip mahallelerde oturan 6 kişi bulunmaktadır. Bu düzey içerisinde %8 oranında yer alan bu 6 kişinin 4'ü Bahçelievler ve 2'side Kılıçaslan mahallesinde ikamet etmekte, böylelikle öteki mahallelerde bulunmamaktadır. Orta oranda suç/sapma davranışına sahip mahallelerde oturan ve bu meslek grubunda yer alan cevaplayıcıların bu grup içindeki oranı %6'dır. Bunların orta oranda suç/sapma davranışına sahip mahallelere göre dağılımı da birbirine eşittir. Düşük oranda suç/sapma davranışına sahip mahalleler arasında da Bosna-Hersek'te 4 ve Karakayış'ta 1 olmak üzere toplam 5 kişi bu meslek grubunda yer almaktadır. Bu

meslek grubunda yer alan toplam 34 kişinin ikamet ettiği mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %5.1 düzeyindedir.

Yedinci sırada bireylerin %5'inin "hizmet işleri" adıyla anılan meslek grubunda oldukları görülmektedir. Bunlar arasında %27'sinin otel-kahvehane işletmecisi, %19'unun aşçı, %8'erinin polis, zabıta memuru, kapıcı ve temizlikçi ve %4'ünün de kamu ve özel kesimde bekçi mesleğine sahip oldukları belirlendi. Bu grupta yer alanların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %12.8 gibi yüksek bir düzeye sahiptir.

Bu kişilerin suç/sapma davranışı oranına göre belirlenen üç bölgeye dağılımı, yüksekten düşüğe doğru azalmaktadır. Yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip bölgede ikamet edenlerin %7'si, orta bölgedekilerin %5'i ve düşük bölgedekilerin %3'ü bu meslek grubundandır. Bunların mahallelere göre dağılımında da önemli bir fark vardır. Yüksek bölgede yalnızca Silile Ak, Doğanlar ve Beybes mahallelerinde ikamet edenler arasında bu mesleğe sahip olanlar bulunurken orta orana sahip bölgedeki bütün mahallelerde ve düşük orana sahip bölgedeki yalnızca Şems mahallesinde yer almaktadır.

Daha sonra bireylerin %4'ünün tarım ve hayvancılıkla uğraştıkları görülmektedir. Bunlardan düşük düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip mahallelerde ikamet edenleri bulunmamaktadır. Yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip grup içerisinde yer alan mahallelerden de yalnızca Beybes mahallesinde 2 kişi yer almaktadır. Geriye kalan ve orta düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip mahallelerde ikamet eden 17 kişinin 10'u Civar mahallesinde bulunmaktadır. Ayrıca bu 19 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalamasının %12.8'e ulaştığı bildirilebilir.

Araştırma örnekleminde %3 oranında yer alan "müteşebbis, direktörler ve üst kademe yöneticileri" meslek grubu son sırada yer almaktadır. Bunlar arasında %36'sının imalat-ihracat işiyle uğraştıkları, %29'unun kamu sektöründe üst kademe

yöneticisi ve %29'unun nakliyatçılık yaptıkları ve bir kişinin de banka müdürü olduğu belirlendi. Bu grup içerisinde yer alanlardan %36'sı yüksek, %50'si orta ve %14'ü de düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinde ikamet etmektedir. Bunların ikamet ettiği mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %5.9 düzeyinde bulunmaktadır.

Yukarıdaki meslek gruplarında yer alan cevaplayıcıların bu meslek gruplarında ne sıfatla görev yaptıkları da belirlendi. Bu mesleklerde %36'sının ücretli, %23'ünün kendi hesabına, %17'sinin çalışmadığı, %14'ünün emekli, %9'unun işveren ve son olarak %1'inin de günlük yevmiye esasına göre iş gördükleri ortaya çıkmıştır.

Bireylerden yaptıkları işi kaç yıldan beri sürdürdüklerine ilişkin belirlemelere de gidilmiştir. Alınan cevaplar 5, 10, 20, 40 gibi yuvarlak rakamlara denk gelmektedir. Bu durumun dikkate alınmasıyla yapılan gruplandırmadan şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bireylerin %24'ü halen gördüğü işi en fazla 5 yıldan bu yana sürdürmektedir. %21'i en fazla 10 yıl, %17'seri 15 ve 20 yıl ve %9'u da en fazla 25 yıl bu işi yapmıştır. 30 yıla yakın aynı işi görenlerin oranı %7'dir. %6'sı ise 30 yıldan daha uzun bir süre halihazırdaki mesleğini sürdürdüğünü bildirmektedir.

Araştırmaya katılanların %10'u ister 5 yıldan az isterse 30 yıldan uzun bir süre olsun halen yerine getirdikleri işi değiştirmek istemektedir. İşini değiştirmek isteyenler, birinci derecede %27 oranında yetersiz ücreti, ikinci derecede %20 oranında çalışma koşullarının uygun olmamasını ve üçüncü derecede %4 oranında kendi işini kurmak ve/veya devlet memuru olmak nedenini göstermektedirler.

İşini, yukarıdaki nedenlerle değiştirmek isteyenlerin %30'unun halen satış personeli, %28'inin tarım dışı üretim faaliyetlerinde işçi, %10'unun idari personel ve %10'unun da başka yerde sınıflandırılmamış ve/veya mesleksiz grubunda iş görenler olduğu belirlendi.

4.1.8 GELİR DÜZEYİ

Başka bir çok çalışmada olduğu gibi, bu araştırmada da suç/sapma davranışını açıklama yönünde gelir düzeyi önemli bir değişken olarak alınmaktadır. Gelir düzeyi ayrıca bu çalışmanın temel hipotezlerinden birini oluşturmaktadır. Araştırma evreninden bu yönde bilgiler de sağlanmıştır. Araştırmaya katılanların aylık ortalama gelirleri aşağıda yer almaktadır.

TABLO 16 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNİN AYLIK ORTALAMA GELİRLERİNİN DAĞILIMI

AYLIK ORTALAMA GELİR	N	%	S.O.O %
20 Milyon ve Aşağısı	69	13.8	8.5
21-35 Milyon	120	24.0	8.8
36-50 Milyon	127	25.4	10.9
51-75 Milyon	53	10.6	7.5
76-100 Milyon	49	9.8	6.2
101-200 Milyon	23	4.6	3.9
201 Milyon ve Yukarısı	6	1.2	3.9
Cevapsız	53	10.6	
TOPLAM	500	100.	

Bireylerin ailelerinin aylık ortalama geliri açık uçlu bir soru ile elde edilmiştir. Alınan cevaplar 4 milyon TL den 1 milyar TL'ye kadar uzanmaktadır. Ayrıca gelirini 20, 30, 50, 100 gibi yuvarlak rakamlarla bildirenler de bulunmaktadır. Bu iki yaklaşım, Türkiye'de insanların maddi koşulları ile ilgili sorulara çok çeşitli nedenlerden ötürü ya çok mütevazı yada abartılı sonuçları ortaya çıkarabilecek cevaplar verdiklerini göstermektedir. Bu bakımdan, alınan cevaplar yukarıdaki gibi gruplandırılmıştır. Gruplandırmanın 20 milyon TL ve aşağısı biçimindeki birinci kesimi, asgari ücretin 1997 yılında 20 milyon TL'den az olması dikkate alınarak belirlenmiştir.

Bunlardan sonra ortaya çıkan Tablo'ya bakıldığında bireylerin % 25'inin ailelerinin aylık ortalama gelirinin 36-50 milyon TL arasında olduğu görülür. İkinci sırada %24'ünün aylık ortalama gelirinin 21-35 milyon TL aralığında olduğu ve üçüncü sırada %14'ünün asgari ücret ve altında aylık ortalama gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Bundan sonra 51-75, 76-100 ve 101-200 milyon TL aralığında sırasıyla %11, %10 ve %5'inin ailelerinin aylık gelirlerinin olduğu görülmektedir. Asgari ücretin 20 milyon TL'den aşağıda bulunduğu bir zamanda bunun 10 katından fazla aylık ortalama gelire sahip 6 kişi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, bu soruya cevap vermeyen 53 kişi de vardır. Bunların 12'sinin gün bulup gün yedikleri dolayısı ile düzensiz bir gelire sahip oldukları belirlenmiştir.

Yukarıdaki gruplarda aylık ortalama gelire sahip olan bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranı ortalamaları oldukça çarpıcı sonuçları vermektedir. Bireylerden aylık ortalama 50 milyon TL ve aşağıda bir gelire sahip olanlar, 50 milyon TL'den yüksek bir gelire sahip olanlara göre daha yüksek suç/sapma davranışı oranı ortalamasına sahip mahallelerde ikamet etmektedirler. 36-50 milyon TL aylık ortalama gelire sahip 127 kişinin oturdukları mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %10.9'dur. Bunu 21-35 milyon TL aralığındaki 120 kişi %8.8 ile ikinci sırada izlerken üçüncü sırada 20 milyon TL ve aşağısında aylık ortalama gelire sahip 69 kişi ile %8.5 ortalama suç/sapma davranışını barındıran mahallelerde ikamet edenler gelmektedir. 51 milyon TL ve daha yukarı aralıklarda aylık ortalama gelire sahip cevaplayıcılardan geliri arttıkça suç/sapma davranışı barındırma ortalama oranı düşen mahallelerde ikamet etme durumu söz konusu olmaktadır.

Bu birbirinden oldukça farklı orandaki gelire sahip cevaplayıcıların yine birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerine göre dağılımı da belirlenebilir. Buna göre yapılan değerlendirmede, yüksek ve düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinde 201 milyon TL ve üzerinde gelire sahip hiç kimsenin bulunmamasından başka, üç düzeydeki yerleşim birimlerinde her gelir grubundan bireylerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Bunların mahalleler bazında ele

alınmasıyla bazı farklı sonuçlara rastlandığı da görülebilir. Sille Ak mahallesinde ikamet eden cevaplayıcılar arasında 50 milyon TL'nin üzerinde gelire sahip hiç kimse yer almamaktadır. Doğanlar, Bosna-Hersek, Şems, Yorgancı ve Hacı Şaban mahallelerindeki cevaplayıcılardan hiç biri 20 milyon TL ve aşağısı gelir grubunda değildir.

Ailelerin bu aylık ortalama gelirleri, hane halkı reisi ve/veya daha fazla kişinin kazanımlarından oluşmaktadır. Cevaplayıcıların yarısından fazlası olan 258 kişi (%52) yalnızca kendisi bu geliri sağlamaktadır. İkinci sırada 124 kişi “hane halkı reisi ile birlikte 1 kişi” ve üçüncü sırada da “hane halkı reisi ile birlikte 4 kişi”nin birarada çalışarak edindikleri geliri bildirmektedir. O halde araştırma evreninin öteki yarıya yakınının aylık ortalama geliri 1’den fazla sayıda üyenin çalışmasıyla sağlanmaktadır.

Araştırmaya katılanlardan aylık ortalama gelirlerinin geçimlerine yetip yetmediğine yönelik soruya alınan cevaplar aşağıdaki Tablo’da sunulmaktadır.

**TABLO 17 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AYLIK ORTALAMA GELİRİ
VE BU GELİRİN AİLELERİNİN GEÇİMLERİNE YETİP YETMEDİĞİNİ
GÖSTEREN DAĞILIM**

GEÇİMİNİZE YETİYOR MU? AYLIK GELİR	YETİYOR		YETMİYOR		İDARE EDİYOR		TOPLAM	%
	N	%	N	%	N	%	N	%
20 (-)	29(42.0)	6.5	34(49.3)	7.6	6(8.7)	1.34	69	15.43
21-35	77(64.2)	17.4	33(27.5)	7.4	9(7.5)	2.01	120	26.84
36-50	111(87.4)	24.8	16(12.6)	3.6	-	-	127	28.41
51-75	50(94.4)	11.2	3(5.7)	0.7	-	-	53	11.85
76-100	46(93.99)	10.3	3(6.1)	0.7	-	-	49	10.96
101-200	23(100.)	5.1	-	-	-	-	23	5.14
201-(+)	6(100.)	1.3	-	-	-	-	6	1.34
TOPLAM	342	76.7	89	19.9	15	3.4	447	100.

Buna göre, elde edilen gelirin ailenin geçimine yetip yetmediği değerlendirmesinin yalnızca gelirin oranı ile ilgili olmadığı söylenebilir. Çünkü asgari ücret ve daha aşağısını karşılayan 20 milyon TL ve daha az gelir grubunda bulunup, bu oranın

ailelerinin geçimine yettiğini bildirenlerle birlikte, bu oranın 3-4 katı gelire sahip olan başka bazı hane reisleri de elde ettikleri gelirin geçimlerine yetmediğini bildirmektedir.

Araştırmaya katılanların %77'si ailelerinin aylık ortalama gelirinin geçimlerine yettiğini bildiriyor. Bu grup içerisinde, her gelir grubundan insanlar bulunmaktadır.

Bireylerin %20'si elde ettikleri gelirin geçimlerine yetmediği düşüncesindedir. Bunlardan %38'i 20 milyon TL ve daha aşağı gelir grubundadır. %37'si ise 21-35 milyon TL gelir grubunda ikinci sırada gelirken 36-50 milyon TL gelir grubuna girenler %18 oranında üçüncü sırada yer almaktadır. Elde ettikleri gelirin ailelerinin geçimine yetmediğini bildiren 51-75 ve 76-100 milyon TL aylık ortalama gelire sahip 3'er kişi de bulunmaktadır. Son olarak, aylık ortalama geliri 35 milyon TL ve aşağısında yer alan %3 oranındaki bireylerin "idare ediyoruz" cevabını verdikleri görülmektedir.

Gelir, mesleğin saygınlığını önemli ölçüde etkilediği gibi genel olarak bir bireyin sosyo-ekonomik statüsünü de belirlemektedir. Bu bakımdan cevaplayıcıların bildirdikleri aylık ortalama gelirleri ile sahip oldukları mesleklere de bakılabilir.

TABLO 18 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MESLEKLERİ VE AİLELERİNİN AYLIK ORTALAMA GELİRLERİ

AYLIK GELİR MESLEKLER									%
	20 (-)	21-35	36-50	51-75	76-100	101-200	200-+	Toplam	
İlmi ve Tek. Elemanlar, Serbest Mesl. Sh	1	12	22	17	18	14	3	87	19.5
Müşavir, Direktör ve Üst Kademe Yön.	1	3	1	2	3	3	—	13	2.9
İdari Personel ve Benzeri Çalışanlar	1	13	9	6	4	1	—	34	7.6
Ticaret ve Satış Personeli	17	13	23	4	9	4	1	71	15.9
Hizmet İşlerinde Çalışanlar	4	9	6	2	2	—	—	23	5.1
Tarımcı, Hayvancı, Ormancı	4	5	5	1	—	—	—	15	3.4
Tarım Dışı Üretim Faaliyetleri	19	36	30	7	4	1	1	98	21.9
Başka Yerde Sınıflandırılmamış Sıra İşçileri, Mesleksizler	7	12	12	5	6	—	—	42	9.4
Ev Kadını, Emekli, Öğrenci	15	17	19	9	3	—	1	64	14.3
TOPLAM	69	120	127	53	49	23	6	447	100.

DİE'nin meslek sınıflandırmasının esas alındığı yukarıdaki meslek grupları ile aynı meslek grubunda bulunanların ailelerinin aylık ortalama gelirleri birbirinden çok farklı oranlara sahiptir. Bu, bir yandan birbirinin katı gelire sahip mesleklerin aynı grup içinde yer alması ve öte yandan bildirilen gelirin tamamının yalnızca o mesleğin getirisi olmamasından kaynaklanmaktadır. Nitekim cevaplayıcıların aylık ortalama gelirlerini belirleyen yalnızca kendisinin olmadığı bilinmektedir. Araştırmaya katılanları %35'inin hanesinde birden fazla insanın gelir getiren bir işte çalıştığı belirlenmiştir.

Bununla birlikte, her meslek grubunda bulunan bireyler ile ailelerinin aylık ortalama gelirleri arasındaki dağılımı veren Tablo yukarıdan aşağıya doğru sırasıyla bildirilebilir. Buna göre 1. grup meslek sahiplerinden 36-100 milyon TL gelire sahip olanların %65 oranında bulundukları söylenebilir. 2. grup meslek sahiplerinin 200 milyon TL'nin altında ve 20 milyon TL'den daha az gelir grubu arasında birbirine yakın oranda bir dağılım sergilediği görülmektedir. Ticaret ve satış personelinin önemli bir çoğunluğunun (%75) 50 milyon TL'nin altındaki gelir grubuna girdikleri belirlendi. Tarım, hayvancılık ve ormancılık yapanların tamamının en fazla 75 milyon TL'ye kadar bir gelire sahip oldukları görülmektedir. Tarım dışı üretim faaliyetlerinde bulunanların da %86'sının 50 milyon TL ve daha aşağıda yer alan bir gelire sahip oldukları belirlendi. Başka yerde sınıflandırılmamış ve mesleksizler grubu içerisindekilerin %83'ünün 20 milyon ile 100 milyon TL arasında bir gelire sahip olmaları ilginç olabilir. Ayrıca son ve 9. grup meslek içerisinde yer alan "ev kadını-emekli ve öğrenci"lerin önemli bir çoğunluğunun (%80) 50 milyon TL'den aşağı aylık gelirinin olduğu da bildirilebilir. Yine 20 milyon TL ve daha az gelire sahip insanların tüm meslek gruplarında yer aldığı görülmektedir. Bundan başka 200 milyon ve üzerinde aylık ortalama gelire sahip olan 6 cevaplayıcıdan 3'ünün birinci grup meslek sahibi ve diğer üçünden her birinin de ticaret ve satış personeli, tarım dışı üretim faaliyetlerinde bulunanlar ve ev kadını-emekli-öğrenci meslek grubundakilerden

Meslek grubuna göre, aylık ortalama gelirlerini yeterli bulmayanların ilişkisine de değinilebilir. Aylık ortalama gelirlerinin ailelerinin geçimlerine yetmediğini bildiren 89 kişi arasında %25'i ticaret ve satış personeli, %24'ü tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışan, %19'u ev kadını-emekli-öğrenci ve %16'sı da başka yerde sınıflandırılmamış ve mesleksizler grubunda bulunmaktadır. Geriye kalan %17'si ise diğer meslek gruplarına birbirine yakın oranda dağılmaktadır.

Araştırmaya katılanların bu genel özelliklerinden başka, onların “diğer toplumsal özellikleri”de belirlenebilir.

4.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ

Araştırmaya katılanların genel özelliklerinden sonra, onların “diğer toplumsal özellikleri”ne de yer verilmektedir. Araştırmaya katılanların “genel özellikleri” ile “diğer toplumsal özellikleri” birbirinden analitik amaçlarla ayrılmaktadır. Birinci grup özellikler doğrudan doğruya bireyin kendisi ve ikinci grup özellikler de bireyin ikamet ettiği ev ve yerleşim birimi ile ilgilidir.

Araştırmaya katılanların diğer toplumsal özellikleri olarak, onların ikamet ettikleri ev ve içinde yer aldıkları bir yerleşim birimi olan mahalleye ilişkin özellikler belirlenilmektedir.

4.2.1 İKAMET EDİLEN EV İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılanların ikamet ettikleri evin mülkiyetine ilişkin cevaplar aşağıda yer almaktadır.

TABLO 19 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN İKAMET ETTİKLERİ EVİN MÜLKİYETİNE İLİŞKİN DAĞILIM

EVİN MÜLKİYETİ KİME AİT	N	%	S.O.O ‰
Kiracı	153	30.6	5.6
Kendime	216	43.2	10.1
Eşime	35	7.0	11.1
Anne-Babama	62	12.2	6.6
Akrabalarım	9	1.8	19.1
Eşime-Kendime	8	1.6	5.5
Kooperatife	8	1.6	1.8
Lojman-Kapıcı	9	1.8	11.8
TOPLAM	500	100.	

Araştırmaya katılanlardan 216 kişinin (%43) halen oturduğu evin maliki olduğu ortaya çıkmaktadır. İkinci sırada 153 kişinin (%30) kiracı olduğu görülüyor. Daha sonra 62 kişinin (%12) anne-babasına, 35 kişinin (%7) eşine, 9 kişinin (%20) akrabalarına, 8 kişinin (%2) eşi ve kendisine ait ortak evde, 8 kişinin de (%2) mülkiyeti halen kooperatife ait evde oturdukları belirlendi. Son olarak, mülkiyeti kamuya ait lojman ve mülkiyeti özel kimselere ait apartmanların kapıcı dairesinde ikamet eden 9 kişi (%2) gelmektedir.

Halen oturulan evin maliki olup olmama durumu ile içinde ikamet edilen mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalamalarına da bakılabilir. Oturdukları evin mülkiyeti akrabalarına ait olan 9 kişinin içinde ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması ‰19.1 düzeyde, birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada lojman ve/veya apartmanın kapıcı dairesinde oturan 9 kişinin içinde yer aldığı mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması ‰11.8 oranıyla gelmektedir. Daha sonra evin mülkiyeti eşine ait olanların ikamet ettikleri mahallelerin ‰11.1 ortalama suç/sapma davranışı barındırdığı kesim üçüncü sırayı alırken, evin mülkiyetine sahip 216 kişinin oturdukları mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması ‰10.1 düzeyinde dördüncü

sırada bulunmaktadır. Kiracıların ancak ortalama %5.6 oranını karşılayan suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet ediyor olmaları kayda değer bir sonuç olarak görülebilir.

Bunlarla birlikte yukarıdaki Tablo iki genel grupta toplanabilir. Bu gruplardan ilki, kiracılar ve ikincisi de oturlan evin mülkiyeti kendisine ait olmayanların da içinde yer aldığı kira ödemeyenlerdir. Çünkü, evin mülkiyeti kendisine ait olmadığı halde kira ödemeyen 71 kişi bulunmaktadır.

TABLO 20 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN OTURDUKLARI EVİN MÜLKİYETİNE SAHİP OLMAYANLARIN KİRA ÖDEMELERİ İLE İLGİLİ DAĞILIM

KİRA ÖDÜYOR MUSUNUZ?			
EVİN MÜLKİYETİ KİME AIT	EVET	HAYIR	TOPLAM
Anne-Babama		61	61
Akrabalarına	6	3	9
Eşime-Kendime		1	1
Kooperatife	8		8
Lojman-Kapıcı	3	6	9
TOPLAM	17	71	88

Evin mülkiyeti kendisine ait olmadığı halde kira ödemeyen bu 71 kişinin 61'i anne-babasına, 6'sı apartmanın sahip/sahiplerine, 3'ü akrabalarına ve 1'i de aynı zamanda eşine ait olan evde oturmaktadır. Öte yandan mülkiyeti halen kooperatife ait olan evlerde oturup kira ödeyen 8 kişi, akrabalarının evinde oturup kira ödeyen 6 kişi ve lojman/kapıcı dairesinde oturup kira ödeyen 3 kişi ile birlikte 17 kişinin daha kiracı oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma evreninde yer alan cevaplayıcıların %34 oranındaki 170'inin kiracı %66 oranında 330'unun da kira ödemeyenler olduğu söylenebilir. Bununla birlikte "kiracıyız" seçeneğini doğrudan

işaretleyen 153 kişinin yüksek, orta ve düşük düzey suç/sapma davranışına sahip bölgeler ve bu bölgeler içinde yer alan mahallelere göre dağılımına da bakılabilir. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler içerisinde yer alan bireylerin %13'ü, orta oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerdeki bireylerin %35'i ve düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerdeki bireylerin de %24'ü kiracıdır. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler içerisinde anılan Bahçelievler ve Mihmandar'dan araştırmaya katılanların %25'i ve diğerlerinden de birer kişi kiracı konumundadır. Orta oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler içerisinde kiracı olanların oranı biraz daha fazladır. Bunlar içinde Şeyh Sadrettin %48, Fatih %44, Ovaloğlu %40 ve Necip Fazıl %35 oranında kiracıdır. Düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler içerisindeki Bosna-Hersek mahallesinden araştırmaya katılanlar arasında kiracı bulunmamaktadır. Karakayış ve Şems mahallelerindeki kişilerden 3'er kişi, Hacı Şaban mahallesindeki kişilerden 2 kişi ve Yorgancı mahallesindeki kişilerden 1 kişi kiracıdır.

Kiracıların ödedikleri kira bedellerinin dağılımı aşağıda yer almaktadır.

**TABLO 21 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN KİRACI OLANLARIN
ÖDEDİKLERİ KİRA BEDELLERİNİN DAĞILIMI**

KİRA BEDELİ	N	%	S.O.O. ‰
1-5 Milyon	67	38.3	6.0
6-10 Milyon	63	36.0	5.3
11-15 Milyon	29	16.6	7.3
16-(+)	11	6.3	3.7
Cevapsız	5	2.8	
TOPLAM	175	100.	

Araştırmaya katılanlardan kiracı olanların aylık kira ödentileri 1 milyon TL ile 44 milyon TL arasında değişmektedir. 5 milyon TL'nin üzerindeki bildirimler 10 ve 15 gibi yuvarlak değerlerde toplanmaktadır. Bu bakımdan yukarıda yer alan Tablo'daki gruplamaya başvurulmuştur.

Buna göre kiracıların %38'inin 1-5 milyon TL arasında kira ödedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu grup içerisinde 1 ve 2 milyon gibi kira ödentisinde bulunan 8 kişinin aslında kira adı altında kooperatif evine, diğer kooperatif üyelerinden daha önce taşınmış olmalarının farkını ödemektedir. Esasen bu grupta 3, 4 ve 5 milyon TL aylık kira ödeyenler %80 oranında yer almaktadır. Bunların ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %6'dır.

Aylık kirası 6-10 milyon TL arasında olan evlerde ikamet edenler %36 oranındadır. Bunların da %29'unun 10 milyon TL, %24'ünün 6 milyon TL ve %23'ünün de 8 milyon TL ödedikleri belirlendi. Bu grupta yer alan kiracıların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %5.3'tür.

Üçüncü sırada 11-15 milyon TL aylık kira ödeyen %17 oranındaki bireyler gelmektedir. Bunların %50'ye yakını olan 14 kişi, 15 milyon TL kira ödemektedir. Bu 29 kişinin içinde bulundukları mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %7.3 ile birinci sırada gelmektedir.

Dördüncü sırada 16 milyon ve üzerinde kira ödeyen 11 kişi (%6) yer almaktadır. Bunların da 6'sı 30 milyonun altında ve 5'i de 30 milyonun üzerinde en son 44 milyon TL olmak üzere kira ödedikleri ortaya çıkmaktadır. 16 milyon TL ve üzerinde kira ödeyenlerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması ise ancak %3.7 düzeyinde bulunmaktadır.

Araştırmaya katılanların oturdukları evin yaşı ve oda sayısı da belirlenmiştir. Evin yaşı, mekanın fiziksel bozulmaya maruz olup olmadığını önemli ölçüde gösterebilmektedir. Oturulan evdeki oda sayısı ise yaşayanların ortalama yaşam standardı ve yaşadıkları evdeki konforu ortaya çıkarabilir.

**TABLO 22 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN OTURDUKLARI EVİN
YAŞININ YAŞ ARALIKLARINA GÖRE DAĞILIMI**

EVİN YAŞI	N	%	S.O.O. ‰
1-10	134	26.8	8.60
11-20	143	28.6	7.90
21-30	81	16.2	5.70
31-50	44	8.8	7.01
51-(+)	24	4.8	9.05
Cevapsız	74	14.8	
TOPLAM	500	100.	

Bireylerden %29'u 11-20 yıl önce inşa edilmiş olan evlerde ikamet etmektedir. Bunu 10 yaşına kadar olan evlerde ikamet eden %27 oranındaki bireyler izlemektedir. Daha sonra %16 oranındaki bireyler 21-30 yıl, %9 oranındaki bireyler 31-50 yıl ve %5 oranındaki bireylerde 50'den fazla yıl önce yapılmış evde ikamet etmektedir. 20 yıldan daha uzun bir süre önce inşa edilmiş ev ve bu evlerde oturanların toplam oranı %30'u bulmaktadır. 20 yıldan daha fazla yıl önce yapılmış evlerden 31'i 25 yıllık, 21'i 30 yıllık, 10'u 35 yıllık, 16'sı 50 yıllık ve 10'u da 100 yıllıktır. Bununla birlikte yeni sayılabilecek 20 yıllık ve aşağısı yıl önce yapılmış evlerin oranı da %55'dir.

İkamet edilen ev ve evlerin yaşlarına ilişkin yukarıdaki dağılımda yer alan her bir grubun üyelerinin içinde yer aldıkları mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranına da bakılabilir. Buna göre, 51 ve daha yukarı yaşlardaki evlerde ikamet eden %5 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranı ortalaması ‰9.05 ile birinci sırada yer almaktadır. 1-10 yaş aralığında bulunan evlerde ikamet eden %27 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin suç/sapma davranışı ortalaması ‰8.60 ile ikinci sırada yer almaktadır. Daha sonra 11-20 yaş aralığındaki evlerde bulunan ve %7.90 ortalamasına sahip mahallelerde ikamet eden %29 oranındaki bireyler gelmektedir. Bunu %7.01 ortalama suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet eden ve aynı zamanda 31-50 yıl yaş aralığında bulunan evlerde oturan %9 oranındaki bireyler izlerken son sırada 21-30 yıl yaş aralığındaki

evlerde ikamet edenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı ortalaması (%5.70) gelmektedir.

4.2.2 OTURULAN YERLEŞİM BİRİMİ İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER

Araştırmaya katılanların “diğer toplumsal özellikleri”nin ikinci grubu, oturulan yerleşim birimi ile ilgilidir.

İnsanların sergilediği suç/sapma davranışını anlayıp açıklamaya çalışan bir çok araştırma, suç/sapma davranışı ile bu davranışın içinde yer aldığı yerleşim birimi arasındaki ilişkileri irdelemeye dayanmaktadır. Bu ilişkileri belirlemede oturulan yerleşim biriminin yerleşmişlik düzeyi ile ikamet edenlerin yerleşim birimine ilişkin düşünceleri önemli iki genel ölçü olarak alınmaktadır.

Bu iki genel ölçü doğrultusunda, cevaplayıcıların ikamet ettikleri yerleşim biriminde bulundukları süre ve bu süre sonucunda halen bu yerleşim biriminde kalıp kalmamaya ilişkin düşünceleri belirlenilmektedir.

TABLO 23 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNDEKİ BULUNMA SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI

KAÇ YILDIR BU MAH. OTURUYOR SUNUZ?	N	%	S.O.O. %
1-5	180	36.0	8.3
6-10	92	18.4	7.4
11-15	48	9.6	5.1
16-20	42	8.4	7.1
21-25	36	7.2	7.9
26-(+)	89	17.8	11.0
Cevapsız	13	2.6	
TOPLAM	500	100.	

Araştırmaya katılanların aylık ortalama gelir, yaş ve ikamet edilen evin yaşına ilişkin yuvarlama rakamlarla verdikleri cevapları, oturdukları yerleşim biriminde kaç yıldan bu yana bulunduklarına yönelik bildirimlerinde de tekrar ettikleri görüldü. Özellikle 5 yıldan uzun sürelerin bildiriminde 10, 15, 20 gibi yıllarda yoğunlaşmalar olduğu belirlendi. Bu belirlenime göre gruplandırmalara gidildi.

Oturulan yerleşim biriminde kalma sürelerinin gruplandırıldığı yukarıdaki Tablo 23'e göre, cevaplayıcılardan %36'sı halen oturdukları mahallede 5 yıl ve daha az bir süreden buyana bulunmaktadır. Halen oturduğu mahallede henüz 1 yıl bulunan 52 kişiyle birlikte 2, 3, 4 ve 5 yıl gibi kısa sayılabilecek bir süreden beri oturan kişilerin sayısı (30 civarında) birbirine çok yakındır. İkinci sırada %18 oranındaki bireyler halen oturdukları yerleşim biriminde 6-10 yıl süreden beri bulunmaktadır. Daha sonra 25 yıldan daha uzun süre halen bulunduğu mahallede oturanlar gelmektedir. 11 ile 25 yıl arasında birbirine yakın oranlarda aynı mahallede oturanlar da bulunmaktadır.

Bireylerden 5 ve daha aşağı yıl halen bulunduğu mahallede ikamet edenlerin, ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %8.3'tür. 6-10 yıl aralığında halen oturdukları mahallede ikamet edenlerin mahallelerinin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması ise %7.4'tür. Bu iki sonuç mahalledeki yerleşmişlik düzeyinin düşük grubu içerisinde değerlendirilecek olursa bu mahallelerde ikamet eden %54 oranındaki bireylerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalamasının %7.85 olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte halen oturduğu mahallede 11-15 ve 16-20 yıldan bu yana bulunan sırasıyla 48 ve 42 kişinin mahallelerinin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %5.1 ve %7.1 düzeyinde olduğu da bildirilebilir. Mahalledeki yerleşmişlik düzeyinin orta grubu içerisinde değerlendirilebilecek olan bu son iki grubun ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması da %6.1 düzeyinde kalmaktadır. 21-25 yıl arasında halen oturduğu mahallede bulunan %7 oranındaki bireylerin ait oldukları mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %7.9 iken, 26 ve daha yukarı yıldan beri araştırmaya katıldığı andaki mahallede ikamet eden %18 oranındaki bireylerin ait oldukları mahallenin sahip

olduğu suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %11 ile üst sırada yer almaktadır. O halde 21 ve daha yukarı yıldan beri aynı mahallede oturanların, oturdukları mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %9.45 düzeyi ile ilk sırada yer almaktadır, denilebilir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği anda bireylerin mahallede oturma sürelerinin belirlenmesiyle birlikte daha önce nerede oturdukları da ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Buna göre, “Hep bu mahallede oturduk” diye bildirenler 169 kişidir. Cevap vermeyen 3 kişi den başka 272 kişi başka bir mahalle, 31 kişi başka bir kent, 21 kişi köy-kasaba ve 4 kişi de yurt dışında daha önce oturduklarını bildirmektedir. Böylelikle cevaplayıcıların %60’ının halen oturdukları mahalleden önce başka bir ve/veya bir kaç yerleşim birimlerinde bulundukları söylenebilir. Nitekim araştırmaya katılanların %57’sinin Konya’da en az iki ve en çok 10 farklı mahallede ikamet ettikleri belirlendi. Bunlardan 166 kişinin 3, 28 kişinin 4 mahalle değiştirdikleri ortaya çıktı. Bundan başka Konya’da 9 ve 10 kez birbirinden farklı mahalle değiştiren 1’er kişi de bulunmaktadır.

Tüm bunlarla birlikte, araştırmanın gerçekleştirildiği an ve mahallede cevaplayıcıların halen oturdukları mahalleyi tercih etmelerinin en önemli nedeni de belirlendi.

TABLO 24 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN HALEN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNİ TERCİH ETMELERİNİN EN ÖNEMLİ NEDENLERİ

BU MAHALLEDE OTURMANIZIN EN ÖNEMLİ NEDENİ	N	%	S.O.O %
Ev Kendimizin	267	53.4	8.7
Ev Kiraları Ucuz	36	7.2	9.6
İşyerime Yakın	55	11.0	7.6
Çocukları Okuluna Yakın	18	3.6	4.8
Akraba-Hemşehriler Burada	24	4.8	12.1
İyi Bir Semt	49	9.8	4.0
Ev Kendimizin ve Akraba-Hemşehriler Burada	11	2.2	21.5
Ev Kendimizin ve İyi Bir Semt	5	1.0	2.5
Ev Kiraları Ucuz ve Akraba-Hemşehriler Burada	2	0.4	5.0
Başka	29	5.8	8.0
Cevapsız	4	0.8	
TOPLAM	500	100.	

Araştırmaya katılanların yarısından fazlası evin maliki olmaları nedeniyle halen bulundukları yerleşim biriminde oturmaktadır. Mahallede oturma'nın en önemli nedeni olarak evin maliki olmayı tek başına gösteren %53 oranındaki bireyler ile birlikte evin kendisine ait olmasından başka akraba ve hemşehrilerine yakın olması ve iyi bir semt olmasını bir arada sırasıyla 11 ve 5 kişinin bildirdiğini de dikkate aldığımızda, evi olduğu için halen oturduğu mahalleyi tercih edenlerin oranı %57'yi bulmaktadır. Oturulan mahalleyi tercih etmenin en önemli nedeni olarak ikinci sırada yoğunlukta iş yerine yakın olması gösterilmektedir. İyi bir semt olması, ev kiralının ucuz olması ve akraba-hemşehrilerin bulunması sırasıyla 3., 4. ve 5. sırada yer almaktadır. Oturulan evin, çocukların okuluna yakın olması da mahalleyi tercih nedeni olarak bildirilmektedir.

Bireylerin halen oturdukları mahalleyi tercih etme nedenleri ile ortaya çıkan grupların içinde yer alanların halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalamasına da bakılabilir. “Ev kendimizin ve akraba-hemşehrilere yakın” nedeni ile halen oturduğu mahalleyi tercih edenlerin, oturdukları bu mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %21.5 düzeyinde ve ilk sırada yer almaktadır. Bunu ikinci sırada “Akraba-hemşehriler burada” nedenini tek başına bildirenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması %12.1 ile izlemektedir. Daha sonra “Ev kiralı ucuz”, “Ev kendimizin” ve “İşyerime yakın” seçeneklerinin oluşturduğu gruplarda yer alanların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalaması sırasıyla %9.6, %8.7 ve %7.6 düzeyinde bulunarak yer almaktadır. Bunlardan başka “Çocukların okuluna yakın”, “İyi bir semt” ve “Ev kendimizin ve iyi bir semt” seçeneklerinin oluşturduğu gruplarda yer alanların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalamalarının sırasıyla %4.8, %4.0 ve %2.5 gibi oldukça düşük sayılabilecek bir düzeyde bulunmaları bildirilebilir.

Bunlarla birlikte yanıtlayıcıların halen oturdukları mahallede kalıp kalmamaya yönelik düşünceleri de belirlendi. Araştırmaya katılanlardan %23'ü oturdukları

mahalleden taşınmayı düşündüklerini bildirmektedirler. Mahalleden taşınma isteğinin dayandığı temel nedenler aşağıda yer almaktadır.

TABLO 25 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN HALEN OTURDUKLARI YERLEŞİM BİRİMİNDEN TAŞINMAYI DÜŞÜNENLERİN BİLDİRDİKLERİ NEDENLER

BU MAHALLEDEN NEDEN TAŞINMAK İSTİYORSUNUZ?	N	%	S.O.O %
Kendi Evimize Geçmek	20	17.4	4.9
Ev Kiraları Ucuz Olan Semte Geçmek	7	6.1	5.1
İş Yerime Yakın Olmak	6	5.2	8.3
Çocukların Okuluna Yakın Olmak	2	1.7	4.4
Akraba-Hemşehrilere Yakın Olmak	3	2.6	3.8
İyi Bir Semte Geçmek	31	27.0	12.6
Büyük ve Rahat Bir Eve Taşınmak	14	12.2	5.0
Birden Fazla Neden Bildiren	31	27.0	13.1
Cevapsız	1	0.8	
TOPLAM	115	100.	

Buna göre bireylerden halen oturduğu mahalleyi değiştirmek isteyen %23 oranındaki bireylerin %27'si yukarıda yer alan nedenlerden en az ikisini bildiren ve Tablo'da "Başka" seçeneğinde yer alanlardır. Diğer %27 oranındaki birey de "Daha iyi bir semte" geçmek üzere halen oturduğu mahalleyi değiştirmek istemektedir. Daha sonra üçüncü sırada %17 oranındaki bireyler kendine ait bir ev edinip başka bir mahalleye geçmeyi düşünmektedir. Halen oturduğu evin küçük olmasını neden olarak görüp daha büyük ve rahat bir eve taşınmak isteyenlerin oranı %12'dir. Ev kiralının ucuz olduğu bir semte, iş yerine yakın bir semte, akraba hemşehrilerin bulunduğu bir semte ve çocukların okuluna yakın bir semte taşınmak isteyen sırasıyla 7, 6, 3 ve 2 kişidir.

Oturduğu mahalleyi değiştirmek isteyenler arasında "Daha iyi bir semte geçmek" gerekçesini öne süren %27 oranındaki bireylerin gösterdiği bu neden ile içinde halen

ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı örtüşmektedir. Gerçekten bu cevaplayıcıların içinde yer aldıkları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %12.6 ile yüksek düzeyde yer almaktadır. Bununla birlikte mahalleden taşınmak isteğini en önemli birkaç neden göstererek bildirenlerin de halen ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranlarının ortalamasının %13.1 olduğu bildirilebilir. Bunlardan başka “İşyerine yakın olmak” gerekçesiyle mahalleden taşınmak isteyenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalamasının %8.3 olduğu kayda değer bulunabilir. Daha sonra mahalleden taşınmak yönünde gösterilen gerekçeler ne olursa olsun, bunların halen ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması %5.0’ın altında kalmaktadır.

Öte yandan halen oturduğu mahalleden taşınmak istemeyen 384 kişinin bildirdiği nedenler üzerinde de durulabilir. Böylelikle bu sonuçlar, mahallede oturma nedenleri ile karşılaştırılıp denetlenebilir.

Bireylerin %37’si halen oturduğu evin maliki olması nedeniyle mahalleden taşınmak istememektedir. Oysa mahallede oturma en önemli nedeni olarak ev sahibi olmayı gösteren bireylerin oranı %53’tür. Demek ki evin sahibi olduğu halde taşınmak isteyen %16 oranında bireyler bulunmaktadır. Yine, ev kiralının ucuz olması, iş yerine, çocukların okuluna, akraba-hemşehrilere yakın olması nedenleri de mahalleden taşınma yada taşınmama düşüncesini ortaya çıkarmada çok önemli bir belirleyici olamamaktadır. Çünkü “Bu mahallede oturma en önemli nedeni nedir” sorusunda bildirilen nedenler, “Bu mahalleden taşınmayı istememenizin nedeni nedir” sorusunda gösterilen gerekçeler ile aynı olmasına karşın, oranlarda ikincisinin aleyhine bir düşme olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu bakımdan, araştırmaya katılanların komşuları ile ilişkilerine bakılabilir. Cevaplayıcıların başları sıkıştığında kimlerden yardım alabileceği ve komşuları ile görüşüp görüşmediği, görüşmüyorsa nedeninin ne olduğu belirlenerek, halen

oturdıkları mahalleden taşınmayı düşünüp düşünmeme gerekçeleri biraz daha fazla açıklığa kavuşturulabilir.

Araştırmaya katılanlara “Bu mahallede başınız sıkıştığında kimlerden yardım alabilirsiniz?” biçiminde bir soru yöneltildi. Alınan cevaplar içerisinde bireylerin %45’inin “Komşularımdan” seçeneğini bildirdiği belirlendi. İkinci sırada %22 oranındaki bireyler “Akrabalarımdan” cevabını verirken bunu “Hiç kimseden” yardım almayacağını bildiren %21 oranındaki bireyler izlemektedir. Daha sonra %10 oranındaki bireyler “Başka” seçeneğini işaret ederken son sırada %2 oranındaki bireyler “Hemşehrileri”nden yardım alabileceğini bildiriyor.

Başı sıkıştığında komşularından yardım alabileceğini bildiren %45 oranındaki bireylerden oturduğu mahalleyi tercih etmesinin nedenleri arasında birinci sırada %54’ünün ev sahibi olması ve ikinci sırada %13’ünün iyi bir semt olduğunu bildirmesi ile “Hiç kimseden yardım almayacağı”nı bildiren %21 oranındaki bireylerden birinci sırada %50’sinin ev sahibi olması ve ikinci sırada %11’inin iyi bir semt olduğunu bildirmesi birbiriyle örtüşen bir sonucu karşılamaktadır. Bu benzerlik mahallede oturma süresi ile de örtüşmektedir. Başı sıkıştığında komşularından yardım alabileceğini bildirenlerin ve hiç kimseden yardım almayacağını bildirenlerin mahallede oturma süreleri birinci sırada 1-5 yıl arasında ve ikinci sırada 26 yıldan fazladır. Bunlarla birlikte başı sıkıştığında komşularından yardım alabileceğini bildirenlerin ancak %17’si halen oturdıkları mahalleden taşınmayı düşünürken, hiç kimseden yardım almayacağını bildirenlerin %31’i halen oturdıkları mahalleden taşınmayı düşünmektedir. Mahalleden taşınma gerekçeleri açısından da bu iki grup arasında bir fark olduğu gözlemlendi. Birinci grupta kendi evine geçmek için taşınmayı düşünenler çoğunlukta olduğu halde, ikinci grupta iyi bir semte geçmek için taşınmayı düşünenler birinci sıradadır.

Yine, araştırmaya katılanlara “Ailecek komşularınızla görüşüyor musunuz?” biçiminde bir soru da yöneltildi. Alınan cevaplar içerisinde %45’i “Hepsiyle”, %32’si “Bir kaç ile” ve %14’ü “Ailecek değil ama gündüz hanımlar görüşüyor” derken %7

oranındaki bireyler hiç kimseyle görüşmediğini bildiriyor. Bu %7 oranındaki bireylerin %21'i komşularıyla anlaşamadığını ve bu nedenle halen oturduğu mahalleyi değiştirmeyi düşündüğünü açıkça bildirmektedir.

Bütün bunlarla birlikte, halen bulunduğu mahalleden taşınmak isteyen 115 kişinin %62'sinin en çok 10 yıldan beri bu mahallede ikamet ettiği, başı sıkıştığında %56'sının hiç kimseden yardım almayacağı ve ancak akrabalarından yardım alabileceğini bildirdiği, %14'ünün hiç kimseyle görüşmediği ve %3'ünün de komşularıyla geçinemediği belirlendi.

Araştırmaya katılanların diğer toplumsal özellikleri olarak ikamet edilen ev ve oturulan yerleşim birimi ile ilgili bu bildirimlerinden sonra, onların kendilerinin ve içinde yer aldıkları toplumsal çevrenin suç/sapma davranışı ile ilgili özellikleri de belirlenebilir.

4.3 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN VE İÇİNDE YER ALDIKLARI TOPLUMSAL ÇEVRENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ

Oluşturulan örneklemden elde edilen bulguların bir bölümü bundan önce değerlendirilmiştir. Bu bölümde ise araştırmaya katılanların ve içinde yer aldıkları toplumsal çevrenin suç/sapma davranışı ile ilgili özelliklerine yer verilmektedir. Bu özellikler kapsamında sırasıyla araştırmaya katılanların ailelerinin, akrabalarının , komşularının ve içinde yer aldıkları mahallede bulunan diğer insanların suç/sapma davranışında bulunma biçim ve dereceleri ele alınmaktadır.

4.3.1 AİLE VE AKRABALARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ

Konya kentindeki karakollara yansıyıp kaydedilmiş bulunan suç/sapma davranışı oranlarını dikkate alan bu çalışmada, araştırmaya katılanların “karakolluk” olup olmadıklarını ilk başta belirlemek yerinde olacaktır.

**TABLO 26 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KARAKOLLUK OLUP
OLMAMALARINA GÖRE DAĞILIMI**

KARAKOLLUK OLDUNUZ MU?	N	%	S.O.O ‰
Evet	94	18.8	15.0
Hayır	406	81.2	6.8
TOPLAM	500	100.	

Karakolluk olmak deyimi şikayette bulunmak ve tanıklık etmekten fail olarak karakola gitmeye kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır. Buna rağmen araştırma evrenindeki cevaplayıcıların ancak %19'unun karakolluk olduğu ortaya çıkmaktadır. Oysa, araştırmaya katılanlara “Aile üyeleri arasındaki ilişkiler dışında haksız bir uygulama ile karşılaştığınızda ilk nereye başvurursunuz?” biçiminde yöneltilen soruya “Karakol ve/veya resmi kurumlara” seçeneği %58 oranında ilgi ile karşılanmıştı. Bu iki sonuç arasındaki ilişki biraz ilginç bulunabilir.

Bununla birlikte araştırmaya katılanlardan kendileri ve/veya ailelerinden herhangi bir üyenin karakolluk olduğunu bildirenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması, karakolluk olmadığını bildirenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalamasının iki katını aşarak bu sonuçları doğrulamaktadır. Çünkü karakolluk olanların mahallelerinin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması %15.0 düzeyinde iken, bu soruya olumsuz cevap

verenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması ancak %6.8 düzeyinde kalmaktadır.

Kendileri ve/veya ailelerinden herhangi bir üyenin karakolluk olduğunu bildiren bu %19 oranındaki bireylerin, karakollara yansiyıp kaydedilmiş bulunan suç/sapma davranışı oranına göre belirlenen yüksek, orta ve düşük suç/sapma davranışı barındıran bölge ve mahallelere göre dağılımına da bakılabilir.

Buna göre, kendileri yada ailelerinden herhangi bir üyenin karakolluk olduğunu bildiren 94 kişiden %22'si yüksek, %74'ü orta ve %4'ü de düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran bölgelerde ikamet etmektedir. Böylelikle suç/sapma davranışını yüksek oranda barındıran bölgede ikamet edenlerin %29'unun, orta oranda barındıran bölgede ikamet edenlerin %18'inin ve düşük oranda barındıran bölgede ikamet edenlerin %8'inin karakolluk oldukları ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte karakolluk olduğunu bildirenlerin mahalle yerleşim birimine göre dağılımına bakıldığında oldukça çarpıcı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Beybes mahallesinin %33'ü, Doğanlar mahallesinin %83'ü ve Sille Ak mahallesinin %33'ü karakolluk olduğunu bildirmektedir. Orta oranda suç/sapma davranışı barındıran Şeyh Sadrettin mahallesinin %23'ü, Fatih mahallesinin %20'si ve Selçuklu Özlem mahallesinin %16'sı karakolluk olmuştur. Düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahalleler içinde ise Bosna-Hersek mahallesinin %25'i ve Yorgancı mahallesinin %14'ü kendileri ve/veya aile üyelerinden birinin karakolluk olduğunu bildirmektedir.

Karakolluk olan bu 94 kişinin neden karakolluk olduğunun belirlenmesi daha ilginç sonuçları doğurmaktadır. Gerçekten birinci sırada %30'unun kavga yaptığı için karakolluk olduğu, ikinci sırada %17'sinin trafik kurallarını ihlal etmesi nedeniyle bulunduğu ve üçüncü sırada da %12'sinin karakola başvurmak ve/veya şahitlik yapmak için karakolluk olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlarla birlikte az sayıda birbirine yakın oranda yaralama, sarhoşluk ve/veya uyuşturucu madde kullanımı, siyasi

nedenlerle işlenen suç/sapma davranışı ve alacak verecek sorunu nedeniyle karakolluk olanlar da bulunmaktadır.

Bireylerden ancak %19'unun yukarıdaki genel nedenlerle karakolluk olmalarını bildirmiş olmaları, araştırmanın evrenine ilişkin özelliklerle tam olarak örtüşmemektedir. Çünkü, Konya kentinde karakola yansıyan suç/sapma davranışı oranı ve bu davranışın türü, cevaplayıcıların bildiriminden biraz farklı sonuçları göstermektedir.

Konya il geneli 1994 Asayiş Olayları İstatistik Formu incelendiğinde yukarıdaki yargıyı destekleyen bulguların bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Buna göre, 1994 yılı sanık sayısı yakalanan 10692 ve firarda olan 253 kişi ile birlikte 10945 kişidir. Bunlardan 663'ü Asayişe Müessir Suçlar olarak bilinen gasp ve soygun, öldürme , kasten çıkarılan yangın, zabıta kuvvetlerine saldırı, meskene saldırı, kız-kadın, adam ve çocuk kaçırmaya, cebren ırza geçme, zina, fuhuş ve ırza tasaddi suçlarıdır. Geriye kalan 10282'si Polis Takibini Gerektiren Suçlar olarak bilinen polise ve diğer devlet memuruna hakaret, 6136 sayılı kanuna muhalefet, darp, yaralama, dolandırıcılık, kumar, tehdit, intihar, rüşvet-zimmet-irtikap, hırsızlık ve tasnif dışı bırakılmış suçlardır.

Araştırmaya katılanların kendileri ve/veya aileleriyle ilgili olarak alkol kullananlar, kumar oynayanlar ve suç işleyip hüküm giyenler de belirlendi.

TABLO 27 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİNDE ALKOL KULLANAN VE KULLANMAYANLARIN DAĞILIMI

AİLENİZDE ALKOL KULLANAN VAR MI?	N	%	S.O.O %
Evet	133	26.6	9.8
Hayır	365	73.0	7.8
Cevapsız	2	0.4	
TOPLAM	500	100.	

Buna göre araştırmaya katılanların %27'sinin kendileri ve/veya ailelerindeki üyeler alkol kullanmaktadır. Alkol kullananların halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %9.8 ve kullanmayanların halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması ise %7.8'dir.

Kendileri ve/veya ailelerinde alkol kullanan üye bulunduğunu bildirenlerin birbirinden farklı suç/sapma davranışı barındıran bölge ve mahallelere göre dağılımına da bakılabilir. Yüksek düzey suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %25'i ailelerinde alkol kullanıldığını bildirmektedir. Burada Doğanlar mahallesi %75 oranı ile ilk sırayı almaktadır. Orta düzey suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %28'i ailelerinde alkol kullanıldığını işaretleyerek bu değişken açısından yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip bölgenin önünde yer almaktadır. Bununla birlikte orta suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimleri içerisinde Şeyh Sadrettin mahallesinden araştırmaya katılanların %43'ünün ailelerinde alkol kullanıldığını bildirdiğini ve buna yakın oranlarda Selçuklu Özlem ve Fatih mahallelerindeki cevaplayıcıların sırasıyla %36 ve %32'sinin bu soruya olumlu cevap verdiğini görüyoruz. Son olarak düşük düzey suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %16'sının kendileri ve/veya aile üyelerinin alkol kullandığını bildirdiği belirtilebilir. Bu grup içerisinde Hacı Şaban mahallesinden araştırmaya katılanların %38'inin ve Karakayış mahallesinden araştırmaya katılanların %29'unun kendileri ve/veya ailelerindeki üyelerin alkol kullandığı bildirilebilir. Kendileri ve/veya ailelerindeki üyelerin alkol kullandığını bildiren bu 133 kişinin %11'i her gün alkol alırken, haftada ve ayda bir kaç kere alkol kullandığını bildiren sırasıyla %24 ve %32 oranındadır. Özel günlerde ve düğünlerde alkol alanlar ise %24 oranındadır. Her gün alkol alan %11 oranındaki bireyin bu eylemi “alışkanlık” haline getirdiği söylenebilir, Bu durum, onların her gün “sarhoş” olduğu anlamına gelmese de “sarhoş” olduğu gerekçesiyle bulunan suç/sapma davranışı eylemine girişme riskini yüksek oranda taşıdığını gösterir.

Toplum tarafından onaylanmayan, suç/sapma davranışına yol açma riskini içinde taşıyan ve bunlardan da önce kendisi bir sapma davranışı olan “kumar” oynama ile ilgili bilgiler de edinildi.

TABLO 28 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN VEYA AİLE ÜYELERİNİN KUMAR OYNAYIP OYNAMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

AİLENİZDE KUMAR OYNAYAN VAR MI?	N	%	S.O.O %
Evet	21	4.2	13.6
Hayır	469	93.8	8.2
Cevapsız	10	2.0	
TOPLAM	500	100.	

Tablo 28’e göre cevaplayıcıların ancak %4’ünün kumar oynadığı ortaya çıkmaktadır. Bu oran cevaplayıcıların ve/veya aile üyelerinin alkol kullananlarından daha azdır. Gerçekten tüm toplumda da toplam alkol kullananlar, toplam kumar oynayanlardan daha fazladır. Bu, kumar oynamanın alkol kullanmaya oranla daha çok ve ağır yaptırımlarla karşılaşmış olmasının yanı sıra kumar oynama olanağının alkol kullanma fırsatından az olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, bireylerin alkol kullanma konusundaki bildirimlerini kumar oynama konusundaki bildirimlerinden daha rahat yapmaları da “kumar oynama” oranının düşük çıkmasına yol açtığı söylenebilir. Çünkü kumar gizli oynanmakta ve oynandığı da gizlenmektedir.

Ailesinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %13.6 ile bu soruya olumsuz cevap verenlere göre yeterince yüksek bir düzeyde bulunmaktadır. Çünkü ailesinde kumar oynayanların bulunmadığını bildirenlerin halen ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranları ortalaması ancak %8.2’dir.

etmektedir. Bunlardan 3'ü Doğanlar, 1'i Kılıçaslan ve 1'i de Bahçelievler mahallesindendir. Geriye kalan 16 kişinin tamamı orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinde bulunmaktadır. Bu birimler içerisinde sırasıyla Selçuklu Özlem (5), Necip Fazıl (4), Fatih (3), Ovaloğlu (2) ve Şeyh Sadrettin (2) mahalleleri yer almaktadır.

Araştırmaya katılanların alkol kullanma ve kumar oynamaya ilişkin kendileri ve/veya aileleri ile ilgili bilgilerden başka kendileri ve/veya aileleriyle ilgili suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmadığı da belirlendi.

TABLO 29 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KENDİLERİ VE/VEYA AİLELERİNDEN BİR ÜYENİN SUÇ İŞLEYİP HÜKÜM GİYME DURUMUNU GÖSTEREN DAĞILIM

AİLENİZDE SUÇ İŞLEYİP HÜKÜM GİYEN OLDU MU?	N	%	S.O.O ‰
Evet	24	4.8	24.0
Hayır	473	94.6	7.6
Cevapsız	3	0.6	
TOPLAM	500	100.	

Ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin oranı %5'dir. Bunların %75'i cevaplayıcının kendisiyken, %8'i eşi, %8'i oğlu ve %8'i de ailede yaşayan kayınbiraderdir. Bu 24 kişinin işlediği suç türleri de 5'i geçmeyen sayıda ve birbirine yakın oranda kavga, yaralama, cinayet, uyuşturucu madde kullanımı ve siyasi nedenlerle sergilenen eylemler olarak belirlendi.

Araştırmaya katılanlar içerisinde ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin halen ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %24 gibi oldukça yüksek bir düzeyde yer alarak bu araştırmanın örnekleminin oluşturulmasındaki başarıyı ortaya çıkardığı söylenebilir. Çünkü ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunmadığını bildirenlerin halen ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması ancak %7.6 düzeyindedir.

Ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin %34'ü yüksek ve %66'sı da orta oranda suç/sapma davranışı barındıran bölgelerde bulunmaktadır. Buna göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran bölgelerde ikamet edenlerin %11'inin ve orta oranda suç/sapma davranışı barındıran bölgelerde ikamet edenlerin %4'ünün ailelerinde suç işleyip hüküm giyenlerin olduğu ortaya çıkmaktadır. Birinci grup içerisinde bulunan %34 oranındaki bireylerin %75'i Doğanlar mahallesindendir. İkinci grup içerisinde bulunan %66 oranındaki bireylerin Şeyh Sadrettin ve Civar mahallelerinde %63 ve Ovaloğlu ile Fatih mahallelerinde %37 olarak dağılım sergilediği belirlendi.

Bunlarla birlikte cevaplayıcıların akrabaları ile ilgili olarak suç işleyenlerin olup olmadığı ve işledikleri suç türü de belirlendi.

TABLO 30 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AKRABALARININ SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

AKRABANIZDA SUÇ İŞLEYEN VAR MI?	N	%	S.O.O %
Evet	80	16.0	12.7
Hayır	415	83.0	7.5
Cevapsız	5	1.0	
TOPLAM	500	100.	

Bireylerin akrabalarından suç işleyenlerin oranı %16'dır. 5 kişinin cevapsız bıraktığı bu soruda %83'ünün akrabalarından suç işleyip hüküm giyen olmadığı görülmektedir. Akrabalarından suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin halen ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması %12.7 iken, bu soruya olumsuz cevap verenlerin ise ancak %7.5'dir.

Akrabalarından suç işleyenlerin bulunduğunu bildirenlerin, birbirinden farklı suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerine göre dağılımına da bakılabilir. Yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip bölgede %18 oranında ve kendi içinde

%19 oranında bireyler yer almaktadır. Bunlardan %71'i Doğanlar mahallesinde ikamet etmektedir. Orta oranda suç/sapma davranışına sahip bölgede %76 oranında ve kendi içinde %15 oranında bireyler bulunmaktadır. Burada da %26 oranında bireyler ile Selçuklu Özlem mahallesi ilk sırayı alırken Fatih ve Necip Fazıl mahalleleri %15'er oranındaki bireyler ile bunu izlemektedir. Düşük oranda suç/sapma davranışına sahip bölgede ancak %6 oranındai ve kendi içinde %13 oranında bireyler yer almaktadır. Bu bölge içerisinde her bir mahalleye 1'er kişi düşmektedir.

Araştırmaya katılanlardan akrabaları suç işleyen bu 80 kişinin işledikleri suç türüne de bakılabilir. Suç türleri arasında birinci sırada %26'sının cinayet işlediği ortaya çıktı. Tüm zamanlarda ve bütün toplumlarda cinayetin toplum yaşamını tehdit eden en önemli eylemlerden biri olduğu ve ağır yaptırımlarla karşılandığı bilinmektedir. Araştırmaya katılanların akrabalarından suç işleyenlerin toplam birinci sırada bu eylemi gerçekleştirmiş olmaları ilginç bir sonucu karşılamaktadır. Yine, bireylerin %24'ünün akrabalarının ikinci sırada yaralama suçunu işleyip hüküm giymiş olmaları ve üçüncü sırada %13'ünün akrabalarının kavga nedeniyle hüküm giymiş olmaları cana karşı işlenen suç oranının yüksek olduğunu gösterir. Bununla birlikte toplam 5'i geçmeyen sayıda cevaplayıcının akrabaları trafik kurallarını ihlal, hırsızlık, uyuşturucu kullanma, kız kaçırma, sahte para bulundurma, ruhsatsız silah taşıma ve siyasi amaçlarla eylemde bulunma gibi suçları işleyip hüküm giydikleri ortaya çıkmaktadır.

4.3.2 KOMŞULAR VE AYNI YERLEŞİM BİRİMİNDE İKAMET EDEN DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ

Öteki türden bir çok davranışın olduğu gibi suç/sapma davranışının da anlaşılıp açıklanılması, hiç kuşkusuz bu davranışı sergileyen kişinin içinde yer aldığı aile, akraba grubu ve komşuların durumunun ortaya çıkarılmasına dayanmaktadır. Bu yönden araştırmaya katılanların komşularının suç işleme durumuna da bakılabilir.

TABLO 31 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARININ SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

KOMŞULARINIZDAN SUÇ İŞLEYEN VAR MI?	N	%	S.O.O ‰
Evet	60	12.0	16.1
Hayır	419	83.8	7.4
Cevapsız-Bilmiyor	21	4.2	
TOPLAM	500	100.	

Konya kentindeki ekoloji-suç ilişkisini irdeleyen bu çalışma, kentteki karakollara yansıyor kaydedilmiş olan sapma davranışlarının mahallelere göre dağılım oranı dikkate alınarak oluşturulan örneklemden elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler, bu farklılıklarıyla karşılaştırılmaktadır.

Araştırmaya katılanların kendileri suç/sapma davranışı sergilememiş olabilir. Ancak, örnekleme tesadüfen dahil edilmesi, içinde bulunduğu mahallenin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranıdır. Karakollarda kayıtlı olan bu davranışların cevaplayıcılar tarafından bildirimleri, cevaplayıcıların içinde bulundukları toplumsal çevrenin belirlenmesinde önemli bir yol olarak görünmektedir.

Buna göre bireylerin %12'sinin komşuları suç işlemiş durumdadır. 21 kişi komşularının suç işleyip işlemediklerini bilmedikleri halde %84 oranındaki bireyler komşularının suç işlemediğini bildirmektedir. Araştırma örnekleminde yer alan 500 kişiye oranla düşük sayılabilecek bu bildirim, araştırmaya katılanlara yöneltilen “Çevrenizde suç işlemiş olanlara nasıl davranırlar?” sorusuna alınan cevaplarda kendisini açığa vurmaktadır. “Hiç bir şey olmamış gibi” davranırlar diyen %22 oranındaki kişiyle birlikte, “Onlara iyi gözle bakmazlar” (%38), “Aileleri ve yakın

araştırmaya katılanlar için çevresinde suç işleyenlere ister hiç bir şey olmamış gibi, isterse iyi gözle bakılmadığı yönünde olsun sergilenen tepkiler, çevrede suç işleyenleri bildirim konusunda çekinceler yaratmaktadır. Bununla birlikte komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildiren cevaplayıcıların, oturdukları mahalle ve bu mahallenin karakola yansıyıp kaydedilmiş olan suç/sapma davranışı oranı ile örtüştüğü bildirilebilir. Çünkü komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildirenlerin oturdukları mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması (%16.1), bu soruya olumsuz cevap verenlerin oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalamasının (%7.4), iki katından fazla bir düzeye sahiptir. Ayrıca yüksek düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim biriminden araştırmaya katılanların komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildirenlerin oranı %36'dır. Bu oran orta düzeydeki bölgede %8 ve düşük düzeydeki bölgede %5'dir. Yüksek düzeydeki yerleşim birimleri içerisinde komşularından suç işlediğini bildirme oranı bakımından birinci sırada %75 ile Doğanlar mahallesi gelmektedir. İkinci sırada %58 ile Kılıçaslan mahallesi yer alırken, bunu %41 ile Bahçelievler mahallesi ve %25 ile Sile Ak mahallesi izlemektedir. Orta düzeydeki yerleşim birimleri içerisinde de Selçuklu Özlem mahallesi %22 ile birinci sırayı almaktadır. Bunu ikinci sırada %12 ile Civar mahallesi ve üçüncü sırada %6 ile Fatih mahallesi izlemektedir. Son olarak düşük düzeydeki yerleşim birimleri içerisinde Bosna-Hersek, Yorgancı ve Hacı Şaban mahallelerinde ikamet edenlerin bildirimde bulunmadığı ancak Karakayış ve Şems mahallelerinden araştırmaya katılan birer kişinin komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildirdiği belirtilebilir.

Araştırmaya katılanların komşularının işlediği suç türlerine de bakılabilir. Komşuların işledikleri suç türü de aile üyeleri ve akrabaların işledikleri suç türü ile örtüşmektedir. Çünkü, komşuların işlediği bildirilen suç türlerinde de ilk üç sırayı cana karşı işlenen suçlar almaktadır. Bunlar, %27 cinayet, %27 kavga ve %23 yaralama biçimindedir. Daha sonra %12'ssinin komşusu hırsızlık, %11'inin komşusu sarhoşluk-uyuşturucu madde kullanımı ve %7'sinin komşusu kadın pazarlama suçunu işlemişlerdir. Komşusunun işlediği suçu bildiren öteki cevaplayıcıların andıkları diğer suç türleri arasında aile-içi geçimsizlik, karşılıksız çek, evrakta sahtekarlık, gasp,

zimmete para geçirmek, siyasi amaçlarla sergilenen eylemler ve bunların bir çoğunu içeren suç/sapma davranışı anılabilir.

Bu araştırmanın örnekleminde yer alan 500 kişinin kendileri ve/veya aileleri, akrabaları ve yakın komşularının suç davranışında bulunanlarını birlikte değerlendirmek bazı çarpıcı sonuçları karşılamaktadır. Buna göre toplam %33 oranındaki cevaplayıcı, aile üyeleri, akrabaları ve komşularının suç işlediğini bildirmektedir. %6 oranındaki bireyin cevapsız bıraktığı bu yöndeki soruya aile üyeleri, akrabaları ve komşularından suç işlemediğini bildirerek cevap verenler de %61 oranındadır.

Böylelikle bireylerin %33'ünün çok yakın çevresindeki üyelerden birilerinin suç işlemiş oldukları ortaya çıkmaktadır. Bunların bildirdikleri suç türleri de oldukça ciddi suçlardır. Özellikle cana karşı işlenen suç türlerinin ilk üç sırayı aldığı görülmektedir. Bunlar; 42 cinayet, 38 yaralama ve 31 kavga biçimindedir. Bildirilen öteki türden suçlar da önemli türler arasında anılabilir. Bunlar hırsızlık, uyuşturucu madde kullanımı, ruhsatsız silah taşıma, sahte para bulundurma, siyasi amaçlarla eylemde bulunma ve kadın pazarlama suçlarıdır.

Araştırmaya katılanların yakın çevresini oluşturan aile üyeleri, akrabaları ve komşularının suç/sapma davranışında bulunma durumlarının bu belirlenimlerinden sonra, onların içinde yer aldıkları mahallenin bazı özelliklerine de bakılabilir. Bu özellikler, mahalledeki doğrudan suç/ sapma davranışının kendisi olabildiği gibi suç/ sapma davranışının içinde sergilenme şansının fazla olacağı ortamı karşılayan eylemler de olabilir. Bunun için, cevaplayıcılardan, mahallelerinde alkol ve alışkanlık yapan madde kullananları, kumar oynayanları, kadın ticareti yapanları ve kavga edenleri bildirmeleri istendi.

Bilindiği üzere Türkiye'deki idari yapılanmada en küçük yerleşim birimi mahalledir. Mahalleler yalnızca muhtarın sorumluluk alanı ile birbirinden ayrılmaz. Bunun yanı sıra her bir mahalle fiziksel görünümünden başlayarak içinde yaşayan bireylere ve bu

bireylerin aralarındaki ilişkinin biçimi ve yoğunluğuna kadar bir çok bakımdan diğer mahalleden ayrılır. Bu birbirinden farklı mahalleler, farklı ilişki kalıpları ve bu kalıpların da içinde yer aldığı süreçleri yaratır. Yaratılan bu ilişki süreçlerinin suç/sapma davranışına meydan bırakma, yol açma ve engelleme öğelerinin de derece farklılığıyla birbirinden ayrıldığı bilinir. Birbirinden bir çok bakımdan ayrılan mahalleler, içinde barındırdığı suç/sapma davranışı oranı bakımından da ayrılarak kendine özgü bir yerleşim birimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlardan hareketle araştırmaya katılanların, içinde yer aldıkları mahalleye ilişkin değerlendirmelerine başvurulmaktadır. Bu değerlendirmelerin başında mahalledeki alkol kullanımının belirlenmesi gelmektedir.

TABLO 32 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİ YADA ÇEVRELERİNDEKİ BİREYLERİN ALKOL KULLANIP KULLANMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

MAHALLE YADA ÇEVRENİZDE ALKOL KULLANAN VAR MI?	N	%	S.O.O ‰
Evet	221	44.2	10.1
Hayır	246	49.2	7.0
Cevapsız-Bilmiyor	33	6.6	
TOPLAM	500	100.	

Mahallesi yada yakın çevresinde alkol kullananların olduğunu bildirenlerin oranı %44'dür. %7 oranındaki bireyin cevapsız bıraktığı bu soruda %49 oranındaki bireyler mahallesi yada yakın çevresinde alkol kullanan olmadığını bildirmektedir. Bunlardan birinci grupta yer alanların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları ortalaması ‰10.1 ile ikinci gruptan ayrılmaktadır. Mahalle yada çevrelerinde alkol kullanan kişi yada kişilerin bulunduğunu bildirenlerin, birbirinden farklı suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerine göre dağılımı da belirlenebilir. Buna göre, yüksek düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %68'i, orta düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %41'i ve düşük düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların

%32'si mahalle yada çevresinde alkol kullananların bulunduğunu bildirdiği ortaya çıkmaktadır. Suç/sapma davranışının yüksek düzeyde bulunduğu yerleşim birimlerinden araştırmaya katılan Doğanlar mahallesindekilerin tamamı, Bahçelievler mahallesindekilerin %92'si, Mihmandar mahallesindekilerin %83'ü ve Kılıçaslan mahallesindekilerin %75'i mahalle yada çevresindekilerin alkol kullandığını bildirmektedir. Orta düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanlar içinde Selçuklu Özlem mahallesindekilerin %59'u, Şeyh Sadrettin mahallesindekilerin %44'ü ve Civar mahallesindekilerin %41'i mahalle yada çevrelerinde alkol kullananların bulunduğunu işaret etmektedirler. Bu konuda yüksek düzeyden orta düzeye geçilirken gözlemlenen düşüş, düşük düzeyde de kendini göstermektedir. Düşük düzey suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimleri içerisinde bu bildirim oranı %14'e kadar inmektedir.

Çevresinde yada mahallesinde alkol kullananların olduğunu bildiren bu %44 oranındaki bireyin yarısından fazlası, alkol kullananların bunu alışkanlık haline getirdiğini ve kullanımda sarhoş olduğunu bildirmektedir. Daha öncede bildirildiği üzere, bu araştırma bakımından alkol kullanımının kendisinden çok, alkol kullananların suç/sapma davranışında bulunma olasılığı üzerinde durulmaktadır. Kuşkusuz alkol kullanımı, kullanan kişiye, kullanma sıklığına ve kullanma oranına bağlı olarak değişmekle birlikte suç/sapma davranışında bulunma riskini artırmaktadır. Bu halde, cevaplayıcıların yakın çevresi ve/veya mahallelerinde alkolün etkisiyle suç/sapma davranışında bulunma riski taşıyanların oranı %44'dür.

Suç/sapma davranışında bulunma riskini alkol kullanımına göre çok daha fazla oranda barındıran esrar, eroin, baz morfin ve kokain gibi alışkanlık yapan madde kullanımları vardır. Alışkanlık yapan ve aynı zamanda kullanımının dahi suç sayıldığı bu maddelerin gerek elde edilmesi gerekse kullanılması sürecinde suç/sapma davranışında bulunma olasılığı çok yüksektir. Araştırmaya katılanların %6'sına göre mahallelerinde yukarıda anılan alışkanlık yapan madde kullananlar bulunmaktadır. %9'unun cevapsız bıraktığı bu soruda %85 oranındaki bireyler mahallelerinde alışkanlık yapan madde kullananların bulunmadığını bildirmektedir.

Esrar, eroin, baz morfin ve kokain gibi maddelerin kullanımıyla birlikte alınması ve dağıtılmasının da ağır yaptırımlarla karşılandığı bilinmektedir. Bu durumda bu maddeleri kullananların bilinmesi ve bilinenlerin bildirilmesi çok zordur. Buna rağmen %6 gibi yüksek bulunabilecek oranda yanıtlayıcının mahallelerinde bu maddeleri kullanan olduğunu bildirdiği görülüyor. Bunların yüksek, orta ve düşük düzeye göre her biri içindeki oranı sırasıyla %13, %5 ve %3'tür. Yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim biriminde ikamet ederek bu soruya olumlu cevap verenlerin %78'i Doğanlar mahallesinde ikamet etmektedir. Bu soruya düşük oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerindeki mahallelerden olumlu cevap alınamazken orta oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimleri içerisinde Selçuklu Özlem mahallesi %68 ile ilk sırayı almaktadır. Mahallelerinde alışkanlık yapan madde kullananların bulunduğunu bildirenlerin ikamet ettikleri diğer mahalleler ise Kılıçaslan, Mihmandar, Fatih, Civar, Şeyh Sadrettin ve Necip Fazıl'dır.

Araştırmaya katılanlardan mahallelerinde kumar oynayanların bulunup bulunmadığını bildirmeleri de istenildi. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo'da yer almaktadır.

TABLO 33 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİ YADA ÇEVRELERİNDEKİ BİREYLERİN KUMAR OYNAYIP OYNAMAMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

MAHALLE YADA ÇEVRENİZDE KUMAR OYNAYAN VAR MI?	N	%	S.O.O %
Evet	89	17.8	13.9
Hayır	360	72.0	6.9
Cevapsız-Bilmiyor	51	10.2	
TOPLAM	500	100.	

Tablo 33'e göre mahallesi yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildiren oranı %18'dir. %10'unun cevap vermediği bu soruda mahallesi yada

çevresinde kumar oynayanların bulunmadığını bildirenlerin oranı %72'dir. Daha önce de bildirildiği üzere kumar, çoğunlukla gizli yerlerde gizlice oynanmaktadır. Bu bakımdan %18'inin mahallesinde yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirmesi bile yüksek bir oranı karşılamaktadır, denilebilir. Mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirenlerin halen ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %13.9 düzeyine ulaşmaktadır. Mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunmadığını bildirenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı oranları ortalaması ise ancak %6.9 düzeyinde kalmaktadır.

Bunların yüksek, orta ve düşük düzey suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimleri ve bu birimler içerisinde yer alan mahallelere göre dağılımı da değerlendirilebilir. Birbirinden farklı suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların mahalle yada çevrelerinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirme oranları da yüksek düzeyden düşük düzeye doğru belirgin bir biçimde azalmaktadır. Gerçekten yüksek suç/sapma davranışı oranına sahip yerleşim birimlerinden araştırmaya katılanların %42'si, orta düzeydekilerin %15'i ve düşük düzeydekilerin %5'i mahalle yada çevrelerinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirmektedir. Bu bildirimlerin mahallelere göre dağılımı da birbirinden farklı oranları işaret etmektedir. Yüksek düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahip Doğanlar mahallesinin %92'si, Kılıçaslan-Mihmandar ve Bahçelievlerin %50'si bu soruya "Evet" cevabını vermişlerdir. Orta düzeydeki Selçuklu Özlem mahallesinden araştırmaya katılanların %29'u, Necip Fazıl mahallesindekilerin %21'i ve Civar mahallesindekilerin %14'ü mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirirlerken düşük düzeyde Karakayış ve Şems mahallelerinden yalnızca 1'er kişi bu soruya olumlu cevap vermektedirler.

Kumar oynandığının bilinip bildirilmesinden daha çok saklanan bir başka eylem de kadın ticaretidir. Yasal olmayan yerlerde, yasa dışı bir biçimde gerçekleştirilen kadın ticaretinin kendisi başta olmak üzere bu ticaretin gerçekleştiği süreç ve bu süreçte taraflar arasındaki ilişkiler ya suç/sapma davranışdır yada suç/sapma davranışına yol açma riskini yüksek oranda barındıran bir eylemdir.

Araştırmaya katılanlara, mahallelerinde kadın ticareti yapanların olup olmadığı da soruldu. Alınan cevaplar aşağıdaki Tablo'da görülmektedir.

TABLO 34 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİNDE KADIN TİCARETİ YAPANLARIN BULUNMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

MAHALLENİZDE KADIN TİCARETİ YAPAN VAR MI?	N	%	S.O.O %
Evet	36	7.2	12.6
Hayır	438	87.6	8.1
Cevapsız-Bilmiyor	26	5.2	
TOPLAM	500	100.	

Buna göre mahallesinde kadın ticareti yapanların olduğunu bildirenlerin oranı %7'dir. %5'inin cevapsız bıraktığı bu soruda %88 oranındaki bireyler mahallesinde kadın ticareti yapan bulunmadığını bildirmektedir. Mahallesinde kadın ticareti yapanların bulunduğunu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranları ortalaması %12.6 düzeyindedir. Bu soruya "Hayır" diyenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı oranları ortalaması ise %8.1 oranındadır. Mahallesinde kadın ticareti yapanların bulunduğunu bildirenlerin içinde yer aldıkları suç/sapma davranışı oranına bağlı yerleşim birimi bakımından yüksekte %22 ve ortada %5 iken düşükte hiç kimse bulunmamaktadır. Bunların hangi mahallelerde ikamet ettikleri de belirlenebilir. Buna göre araştırmaya katılanlardan yüksek düzeyde suç/sapma davranışına sahip Kılıçaslan mahallesindekilerin %42'si, Bahçelievler ve Mihmandar mahallesindekilerin %33'ü ve Doğanlar mahallesindekilerin %25'i mahallelerinde kadın ticareti yapanların bulunduğunu bildirmektedir. Bu bildirim düşük düzeyde hiç yer almazken orta düzeyde Selçuklu Özlem, Şeyh Sadrettin, Necip Fazıl ve Civar mahallelerinde sırasıyla %14, %8, %6 ve %3 oranında bulunmaktadır.

Araştırmaya katılanların mahalleleriyle ilgili değerlendirmelerinden sonuncusu, mahallelerinde kavga olup olmadığını, kavga oluyorsa bunun sıklık derecesini bildirmeleridir.

TABLO 35 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN MAHALLELERİNDE KAVGANIN BULUNUP BULUNMAMASINA GÖRE DAĞILIM

MAHALLENİZDE KAVGA OLUR MU?	N	%	S.O.O ‰
Evet	93	18.6	13.6
Hayır	402	80.4	7.2
Cevapsız-Bilmiyor	5	1.0	
TOPLAM	500	100.	

Bireylerin %19'u mahallelerinde kavga olduğunu bildirmektedir. Ancak %1'inin cevapsız bıraktığı bu soruya %80 oranındaki bireyler mahallelerinde kavga olmadığını bildirmektedir. Bunlar içinde mahallesinde kavga olduğunu bildirenlerin halen oturdukları mahallelerin suç/sapma davranışı oranları ortalaması %13.6 oranındayken, mahallesinde kavga olmadığını bildirenlerin mahallelerinin sahip olduğu suç/sapma davranışı oranları ortalaması %7.2 oranında yer almaktadır.

Araştırmaya katılanlardan mahallesinde kavga olduğunu bildirenlerin birbirinden farklı suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinin kendi içindeki dağılımı yüksekte %44, ortada %14 ve düşükte %16 biçimindedir. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Doğanlar, Mihmandar, Sille Ak, Bahçelievler ve Kılıçaslan mahallelerinden araştırmaya katılanların sırasıyla %92, %58, %41, %41 ve %33'ü mahallelerinde kavga olduğunu bildirmektedir. Orta oranda suç/sapma davranışı barındıran Selçuklu Özlem, Civar, Fatih, Ovaloğlu, Necip Fazıl ve Şeyh Sadrettin mahallelerinden araştırmaya katılanların sırasıyla %30, %19, %11, %9, %9 ve %6'sı mahallelerinde kavga olduğunu işaret etmektedir. Mahallelerinde kavga olup olmadığına yönelik soruya alınan cevaplar bakımından düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenlerin verdikleri olumlu cevap oranı, orta

düzeydekilerden yüksektir. Gerçekten düşük düzey suç/sapma davranışına sahip mahallelerden Karakayış'takilerin %43'ü, bu soruya olumlu cevap vermiştir.

Mahallelerinde kavga olduğunu bildiren bu 93 kişiden 23'üne göre her gün, 28'ine göre haftada bir ve geriye kalanına göre de ara sıra kavga olmaktadır.

Buraya kadar araştırmaya katılanların genel özellikleri, diğer toplumsal özellikleri ve içinde yer aldıkları toplumsal çevrenin özellikleri belirlenmiş oldu. Bundan sonraki bölümde örneklemin birinci ve temel kotasını oluşturan barındırdığı suç/sapma oranına göre seçilen mahalleler bazında değerlendirmelere başvurulacaktır. Bilindiği üzere örneklem, Konya kentinde karakollara yansıyıp kaydedilmiş bulunan suç/sapma davranışının farklı oranına sahip mahalleler belirlenerek oluşturuldu. Bu mahallelerde suç/sapma davranışında bulunmuş olup olmamasına bakılmaksızın önceden tesadüfi örnekleme tekniğiyle belirlenen hane halkı reislerine anket uygulandı. Hane halkı reislerinden alınan cevaplar ile yüksek, orta ve düşük düzeyde suç/sapma davranış oranına sahip mahalle sınıflandırmasında hangisinin içinde yer alıyorsa o mahallenin genel özellikleri ile örtüşüp örtüşmediğine ilişkin değerlendirmelere bundan sonraki bölümde yer verilecektir.

4.4 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖZELLİKLERİ İLE BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANINA SAHİP MAHALLE YERLEŞİM BİRİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Bu bölümde de, araştırma evreninde yer alan toplam 202 mahalle içerisinde oluşturulan 17 mahallelik örneklemden elde edilen bulgular değerlendirilmektedir. Bilindiği üzere bu 17 mahallenin 6'sı % 8.06 ve yukarı oranda suç/sapma davranış barındırmakla yüksek düzeyde suç/sapma davranış barındıran grup içerisinde yer almaktadır. Diğer 6'sı % 1.81-8.01 aralığında barındırdığı suç/sapma davranış ile orta düzeyde suç/sapma davranış barındıran grup olarak ayrılmaktadır. Son olarak geriye kalan 5 mahalle ise % 1.73 ve aşağı oranda suç/sapma davranış barındırmakla düşük düzey grubunu oluşturmaktadır. İşte burada bu grupların içerisinde yer alan mahallelerde ikamet eden hane halkı reislerinin özellikleri ile ikamet ettikleri

mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığı denetlenilmektedir.

Araştırma örnekleminde yer alan hane halkı reislerinin özellikleri ile aynı zamanda içinde ikamet ettiği mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkinin denetlenilmesi yönünde **Çift-Değişimli (Bivariate) Korelasyon** uygulandı. Böylelikle araştırmanın tüm değişkenleri ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiler belirlendi. Aralarında anlamlı ilişki bulunanlar **Tek-Yönlü Varyans Analizine** tabi tutuldu. Elde edilen sonuçlar ile bu araştırmanın temel hipotezlerinin geçerli olup olmadığı denetlendi.

Bilindiği üzere, birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerden araştırmaya katılan hane reislerinin özellikleri üç grupta toplanılmıştı. Analitik amaçlarla yapılan bu gruplama; araştırmaya katılanların genel özellikleri, diğer toplumsal özellikleri ve içinde yer aldıkları toplumsal çevrenin suç/sapma davranışı ile ilgili özellikleri biçimindeydi.

İşte, araştırmanın bu bölümünde de yukarıda yer alan gruplama sırasıyla izlenecektir. Burada, her bir grup içerisinde yer alan değişkenler ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiler belirlenecektir.

4.4.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Araştırmaya katılanların genel özellikleri olarak belirlenen değişkenler ile ikamet edilen mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi gösteren Çift-Değişimli (Bivariate) Korelasyon tablosunun ilgili kısmı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 36 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ İLE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI

DEĞİŞKEN MAH.SUÇ.OR.	CİNSİYET	DOĞUM MERK.	YAŞ	EĞİTİM	MEDENİ DURUM	HANE HALKI SAYISI	KAÇ ÇOCUĞU VAR	MESLE- Ğİ	AYLIK GELİR
1,0000 (500) P= ,	,0646 P=,149	,0822 P=,066	,0419 P=,350	-,2082 P=,000	,0401 P=,371	,1146 P=,010	,2033 P=,000	-,0160 P=,720	-,0552 P=,218

Yukarıda yer alan Tablo'nun okunmasında dikkate değer iki nokta bulunmaktadır. Bunlardan ilki mahallelerdeki suç/sapma davranışı oranı ile herhangi bir değişken arasında pozitif ve/veya negatif bir ilişkinin varlığı ,1000 değerinin üzerinde bir orana denk gelmesidir. İkincisi ise bu değerın Pearson Korelasyon Katsayısı'nın ,05 ve daha aşağı bir değere denk düşmesidir. Böylelikle herhangi iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir.

Bu testin ortaya çıkardığı Ek'te yer alan ancak Tablo'da yer verilmeyen yukarıdaki değişkenlerin birbirleri ile ilişkisine değindikten sonra Tablo'nun okunmasına geçilebilir. Buna göre aralarında ilişki bulunan değişkenler şunlardır. Cinsiyet ile medeni durum, hane halkı sayısı ve meslek arasında; doğum merkezi ile öğrenim düzeyi, hane halkı sayısı, çocuk sayısı ve aylık gelir arasında; yaş ile öğrenim düzeyi, medeni durum, hane halkı sayısı ve çocuk sayısı arasında; öğrenim düzeyi ile medeni durum, hane halkı sayısı, çocuk sayısı, meslek ve aylık gelir arasında; medeni durum ile çocuk sayısı arasında; hane halkı sayısı ile çocuk sayısı arasında; çocuk sayısı ile aylık gelir arasında ve meslek ile aylık gelir arasında farklı derecede de olsa bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Yukarıdaki Tablo'ya göre mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri, hane halkı sayısı ve sahip oldukları çocuk sayısı

arasında bir ilişkinin bulunduğu ve diğer değişkenlerle aralarında bir ilişkinin bulunmadığı ortaya çıkmaktadır.

Bu durumda, öncelikle mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile araştırmaya katılanların genel özelliklerinden cinsiyet, doğum merkezi, yaş, medeni durum, meslek ve gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı ilişkinin bulunmamasının nedenlerine kısaca değinmek gerekmektedir.

Bilindiği üzere bu araştırma hane halkı reislerine uygulanan anketten elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu bakımdan mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile araştırmaya katılanların cinsiyeti, yaşı ve medeni durumları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmaması araştırma örnekleminin özellikleri ile örtüşmektedir, denilebilir. Ancak bunlardan yaş değişkeni ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkinin anlamlı olmaması, bu araştırmanın temel hipotezlerinden ikincisini yani “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde genç nüfus oranı yüksektir” olanını yakından ilgilendirmekle üzerinde durulabilir. Araştırmanın hane halkı reislerine uygulanması ile ortaya çıkan bu durum, kendi içinde değerlendirilebilir. Değerlendirme sonucunda 15-44 yaş aralığındakilerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı ile 45-89 yaş aralığındakilerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı ortalamalarının % 8.1 ve 8.78 ile birbirine çok yakın değerler aldığı ortaya çıkmaktadır. Böylelikle bu araştırmanın örnekleminde elde edilen bulgulardan hareket edildiğinde “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde genç nüfus oranı yüksektir” hipotezinin kabul edilemeyeceği söylenebilir. Bununla birlikte, araştırmaya katılanların ikametgahlarında yer alan çocuklarının yaşları ile ikamet ettikleri mahallenin suç/sapma davranışı oranı arasında 155 çocukta $p=,036$ ölçüsünde ,1681 değer olarak anlamlı bir ilişki sergilediği de bildirilebilir.

Araştırmaya katılanların köy, kasaba, kent ve yurtdışı seçenekli doğum merkezleri ile ikamet ettikleri mahallenin suç/sapma davranışı oranı arasında da anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Bununla birlikte, araştırmaya katılanların ailelerinin aslen nereli

olduklarını belirlemeye yönelik soruya alınan cevapların dağılımı bakımından anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Yalnız, bu anlamlı ilişki, bu araştırmanın “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde Konya merkez-dışı doğumluların oranı yüksektir” biçimindeki birinci hipotezin tam tersi yöndedir. Başka bir ifade ile suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edenler içinde Konya-merkez doğumluların oranı yüksektir, denilebilir. Bunun temel nedeni ise yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Doğanlar mahallesinden araştırmaya katılanların tamamı, Mihmandar mahallesinde ikamet edenlerin % 67’si, Kılıçaslan mahallesindekilerin % 50’si ve Sille Ak mahallesindekilerin % 42’sinin ailelerinin aslen Konyalı olmasıdır.

Bu araştırmanın, “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde gelir düzeyi düşüktür” diye kurulan bir başka hipotezi de gerçekleşmemektedir. Bunun temel nedeni, yüksek, orta, düşük düzey suç/sapma davranışı oranına sahip mahallelerin her birinde aylık ortalama 20 milyon ve aşağısından 201 milyon ve yukarısına kadar her gelir grubundan cevaplayıcının bulunmasıdır. İlgili bölümde ayrıntılarıyla gerekçelendirilen bu durum, somut gerçekliği tam olarak yansıtmamaktadır. Çünkü, cevaplayıcıların aylık ortalama gelirlerini bildirmelerinde bazı kaygıların etkisinde kaldığı bilinmektedir. Bu bakımdan, araştırmaya katılanların aylık ortalama gelirleri ile ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında belirleyici bir ilişkinin açıkça gözlemlenmediği bildirilebilir.

Bunlardan başka bu araştırmanın, “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde nitelikli işlerde çalışmayanların oranı yüksektir” ve “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde işsizlik oranı yüksektir” diye kurulan iki temel hipotezinin de doğrulanmadığı ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu genel sonuç, biraz daha ayrıntılarıyla değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılanların gördükleri iş ve/veya meslekleri ile ilgili belirlenim, D.İ.E’nün meslekleri sınıflandırdığı esasa göre yapılmıştır. Bu sınıflandırma, meslekleri

niteliklerine göre ayırmıyordu. Bu nedenle mesleğin aynı zamanda niteliğini ortaya koyabilecek olan bazı ölçülere başvurulmuştu. Bu ölçüler, ilgili kişinin bildirdiği meslekle birlikte, bu mesleğin kafa ve/veya kol işine dayalı olup olmaması, belli bir öğrenim düzeyini gerekli kılıp kılmaması ve getirdiği gelir olarak belirlenip, değerlendirilmişti. Bunlara göre, ilgili bölümde üzerinde durulup belirlendiği gibi, içinde nitelik gerektirmeyen işlere denk düşen mesleklerin daha fazla oranda yer aldığı meslek grupları “Ticaret ve Satış Personeli”, “Tarımcı, Hayvancı, Ormancı”, “Tarım Dışı Üretim Faaliyetleri” ve “Başka Yerde Sınıflandırılmamış İşçiler, Mesleksizler”dir. Bunların dikkate alınması sonucu araştırmaya katılanların meslekleri ve ikamet ettikleri mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişki Tek-Yönlü Varyans Analizi’ne tabi tutuldu. Elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

TABLO 37 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE MESLEK İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLILIĞI
GRUPLAR ARASI	8	4117.7336	514.7167	2.6916	,0066
GRUP İÇİ	491	93892.7764	191.2277		
TOPLAM	499	98010.5099			

Buna göre, araştırmaya katılanların meslekleri ile ikamet ettikleri mahallenin birbirinden farklı suç/sapma davranışı oranı arasında ,0066 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Gerçekten, özellikle “Hizmet İşlerinde Çalışanlar”, “Tarımcı , Hayvancı, Ormancı” ve “Ticaret ve Satış Personeli” sırasıyla % 12.8, 12.8 ve 12.6 ortalama oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet ediyor olmalarıyla bu sonucu doğrulamaktadır. O halde, bu araştırmada ifadesini bulan “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde nitelikli işlerde çalışmayanların oranı da yüksektir” hipotezi gerçekleşmektedir.

Bu sonuç, “İşinizde ne sıfatla çalışıyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların dağılımı ile denetlendiğinde $F=,0202$ düzeyinde mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile anlamlı ilişkiler sergilemesiyle de desteklenmiştir. Bu soruya alınan cevaplar arasında özellikle “Yevmiyeli”, “Kendi hesabıma” ve “Çalışmıyor” seçeneklerini işaretleyen cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranlarının yüksek olduğu bildirilebilir.

Öte yandan, yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde işsizlerin oranının yüksek olduğu yönündeki değerlendirme, bu araştırmanın örnekleminde elde edilen bulgularla desteklenememiştir. Çünkü, meslek sınıflandırmasında yer alan “başka yerde sınıflandırılmamış meslekler ve mesleksizler” grubundakilerin bir kısmı bir iş gördüklerini bildirmektedir. Bununla birlikte, “Siz dahil, bu evde kaç kişi çalışıyorsunuz?” diye yöneltilen soruya alınan cevaplar ile yapılan denetleme sonucunda, “Hane halkı reisi dahil hiç kimse çalışmıyor” cevabını veren 66 kişi ile diğer seçenekleri işaretleyenler arasında anlamlı bir farklılık gözlenememiştir. Örneğin hanelerinde hiç kimsenin çalışmadığını bildiren 66 kişi ile yalnızca hane reisinin çalıştığını bildiren 258 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı ortalamaları birbirine yakındır. Bu yöndeki denetlemeyi sürdürünce “Siz dahil, bu evde kaç kişi çalışıyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların dağılımı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkıyor. Buna göre, hanede çalışan çocuk sayısı fazla olan ailelerin suç/sapma davranışının daha fazla oranda bulunduğu mahallelerde ikamet ettikleri söylenebilir. Başka bir ifade ile yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde yer alan hanelerde çalışan çocuk(lar) fazladır. Bu yönde yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarını gösteren Tablo aşağıda yer almaktadır.

TABLO 38 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÇALIŞAN ÇOCUKLARIN BULUNDUĞU AİLELER ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLIĞI
GRUPLAR ARASI	4	2073.3556	518.3489	2.8130	.0250
GRUP İÇİ	458	84394.9192	184.2684		
TOPLAM	462	86468.3148			

Tablo'ya göre hanede çalışan çocukların bulunması ile birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet etme durumu arasında ,0250 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

O halde, “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde çalışan çocukların oranı yüksektir” yönündeki hipotez gerçekleşmektedir. Buna karşın, yukarıda bildirilen biçimiyle “yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimlerinde işsizlerin oranı yüksektir” hipotezi de gerçekleşmemektedir.

Verilere uygulanan Çift-Değişimli Korelasyon sonuçlarına göre, araştırmaya katılanların genel özellikleri kapsamında yer alıp mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile anlamlı ilişkisi bulunan hane halkı sayısı, hane halkı reisinin çocuk sayısı ve öğrenim düzeyi değişkenlerine biraz daha ayrıntılarıyla yer verilebilir.

Bu araştırmanın ilgili bölümünde bildirildiği üzere araştırmaya katılanların bildirdiği hane halkı sayısı ile sahip oldukları çocuk sayısı arasında bir benzerlik bulunmaktadır. Cevaplayıcıların hane halkı sayısının toplam 2148 ve sahip oldukları çocuk sayısının 1323 olması bir çelişki gibi görünse de çocuk sayısının üzerine 500'e yakın eşi, birden fazla üyenin kaldığı bekar evlerini ve hane reisinin anne-babasını eklediğimizde hane halkı sayısına ulaşırız. Her iki halde de üye sayısı ile mahalledeki suç/sapma davranışı

oranı arasında oldukça anlamlı bir ilişki gözlenmektedir. Bu bakımdan burada hane halkı ile diğer değişkenler arasında bulunan anlamlı ilişkiler ve sahip olunan çocuk sayısı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi gösteren Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına yer verilmektedir.

Mahalledeki suç/sapma davranışı oranına göre, cevaplayıcıların hane halkı sayısı ile diğer özellikleri arasındaki ilişkileri belirlemek üzere Basit Faktöriyel Varyans Analizi'ne başvuruldu. Buna göre mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile hane halkı sayısı, ailenin Konyalı olup olmaması, ailede suç, akrabada suç, komşuda suç, öğrenim düzeyi, çocuk sayısı, ailede karakolluk olup olmama gibi bir çok değişkenin arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Bununla birlikte, cevaplayıcıların çocuk sayısı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi gösteren Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına da bakılabilir.

TABLO 39 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÇOCUK SAYISI İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLIĞI
GRUPLAR ARASI	4	10523.5623	1169.2847	6.1190	.0000
GRUP İÇİ	436	83315.0247	191.0895		
TOPLAM	445	93838.5870			

Buna göre, mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile aynı mahallede ikamet eden hane reisinin çocuk sayısı arasında oldukça yeterli bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu ilişki **Çoklu Karşılaştırma Testleri** ile denenebilir.. Bu testlerden ,05 düzeyinde aralarında anlamlı farklılık olduğunu gösteren **LSD** (Least-Significant Difference) testi sonuçlarına göre ortalama çocuk sayısının fazla olduğu Beybes, Doğanlar, Sille Ak ve Mihmandar mahalleleri ile ortalama çocuk sayısının az olduğu Bahçelievler, Şeyh Sadrettin, Fatih, Necip Fazıl ve Civar mahalleleri birbirinden ayrılmaktadır. **Bonferroni** testi sonucu da çocuk sayısının az ve orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran Şeyh Sadrettin mahallesi ile çocuk sayısının fazla ve yüksek düzeyde suç/sapma davranışı barındıran Doğanlar ve Beybes mahallelerinden ayrıldığını göstermektedir. Yine, **Tukey HSD** ve **Tukey B** testi sonuçları da bu durumu desteklemektedir. Bu test sonuçlarına göre, orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran ve çocuk sayısı az olan Şeyh Sadrettin mahallesi ile yüksek düzeyde suç/sapma davranışı barındıran ve çocuk sayısının fazla olduğu Sille Ak, Doğanlar ve Beybes mahalleleri birbirinden ayrılmaktadır.

O halde, ortalama çocuk sayısının fazla olduğu ve yüksek düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahalleler, ortalama çocuk sayısının az olduğu ve orta-düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahallelerden belirgin bir biçimde ayrılmaktadır. Bu durumda, bu araştırmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde çocuk sayısı fazladır” yönündeki hipotezinin gerçekleştiği söylenebilir.

Şimdi de araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri ile içinde ikamet ettikleri mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkilere bakılabilir.

Bu ilişkinin ilk boyutu Tek-Yönlü Varyans Analizi ile ortaya çıkarılabilir. Konuya ilişkin sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

TABLO 40 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE ÖĞRENİM DÜZEYİ İLİŞKİSİNİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLILIĞI
GRUPLAR ARASI	4	5191.8839	1297.9710	6.9221	.0000
GRUP İÇİ	495	92818.6160	182.5124		
TOPLAM	499	98010.5099			

Buna göre araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri ile içinde ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranış oranı arasında oldukça anlamlı bir ilişki bulunduğu bildirilebilir.

TABLO 41 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI İLE CEVAPLAYICILARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNDEKİ YIĞILMAYI GÖSTEREN TABLO

GRUP	N	ORTALAMA	STANDART SAPMA	STANDART HATA	%95 DÜZEYDE GÜVEN ARALIĞI
OKUR-YAZAR/ İLKOKUL MEZ. DEĞİL	22	20.1627	22.3592	5.4066	8.9191 TO 31.4064
İLKOKUL MEZ.	245	9.5782	15.2491	.9742	7.6592 TO 11.4971
ORTAOKUL MEZ.	53	7.2589	13.2952	1.8262	3.2874 TO 10.9235
LİSE MEZ.	86	6.9240	12.3071	1.3271	4.2864 TO 9.5647
ÜNİVERSİTE MEZ.	94	4.3354	2.3390	.2412	3.8564 TO 4.8145
TOPLAM	500	8.3562	14.0148	.6268	7.1248 TO 9.5877

Öğrenim düzeylerinden oluşturulan gruplardaki yığılmaya kabaca bakıldığında birinci grup olan okur yazar değil-okur yazar ama ilkokul mezunu olmayanların, lise ve/veya üniversite mezunlarından açık bir biçimde ayrıldığı görülmektedir. Birinci

Bununla birlikte araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri ile kendileri ve/veya ailelerinin Konyalı olup olmaması, ailede-akrabada-komşuda suç, çocuk sayısı, ailenin karakolluk olup olmaması, ailede-akrabada-mahallede içki-kumar ve uyuşturucu madde kullanımı ve mahallede kavga değişkenleri arasında da ilişkiler olduğu gözlenmiştir.

Araştırmaya katılanların öğrenim düzeyleri ve ikamet ettikleri mahallenin suç/sapma davranışı oranı ile diğer tüm değişkenler arasındaki ilişkiyi Çoklu Karşılaştırma Testleri ile denetlemek de olanaklıdır. Bu testlerden ,05 düzeyinde anlamlı ilişkiyi belirleyen LSD testi sonuçlarına göre, aynı zamanda yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde (ortalama suç/sapma davranışı 20.1627) ikamet eden ve okur-yazar değil ile okur-yazar ama ilkokul mezunu olmayan grup; aynı zamanda suç/sapma davranışı oranı düşük mahallelerde ikamet eden ilkokul mezunu (ortalaması: 9.5782), ortaokul mezunu (ortalaması: 7.2589), lise mezunu (ortalaması: 6.9260), ve üniversite mezunundan (ortalaması: 4.3354) açık bir biçimde ayrılmaktadır. Ayrıca ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı bakımından üniversite mezunları da ilkokul mezunlarından ayrılmaktadır. Bu sonuçlar Bonferroni, Tukey-HSD ve Tukey-B Çoklu Karşılaştırma Testleri ile de desteklenmektedir.

Yine, birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde farklı öğrenim düzeyine sahip cevaplayıcıların oranları arasındaki ilişkiye bakılarak birbirinden ayrılan mahalleler de belirlenebilir. Kuşkusuz bu belirleme de Çoklu Karşılaştırma Testleri ile gerçekleştirilebilir.

Bu testlerden mahalleler arasındaki farklılaşmayı ,05 düzeyinde gösteren LSD testi sonuçları, daha açık görülebilmesi için aşağıda Tablo halinde sunulmaktadır.

**TABLO 42 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNİN
ORTALAMALARININ MAHALLELERE GÖRE FARKLILIĞINI GÖSTEREN
LSD TESTİ SONUÇLARI**

MAHALLELER	ÖĞRENİM DÜZEYİ ORTALAMASI	MAHALLELER												
		3	1	1	9	5	7	4	8	2	1	1	6	
				0							6	4		
3. DOĞANLAR	2.3333													
1. SİLLE AK	2.8333													
10. CİVAR	3.1846	*												
9. OVALOĞLU	3.2769	*												
5. BEYBES	3.5000	*												
7. S.ÖZLEM	3.5455	*	*											
4. MİHMANDAR	3.6667	*												
8. FATİH	3.9385	*	*	*	*									
2. KILIÇ ASLAN	4.0000	*	*	*	*									
16. YORGANCI	4.1429	*	*	*										
14. KARAKAYIŞ	4.4286	*	*	*	*									
6. BAHÇELİEVLER	4.5000	*	*	*	*	*	*	*						
17. HACI ŞABAN	4.5000	*	*	*	*	*	*	*	*					
13. BOSNA-HERSEK	4.6250	*	*	*	*	*	*	*	*	*				
12. NECİP FAZIL	4.7231	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*			
11. Ş. SADRETTİN	5.0000	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
15. ŞEMS	5.4286	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	

Tablo'ya göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Doğanlar mahallesinden araştırmaya katılanların ortalama öğrenim düzeyleri ile Silile Ak dışında kalan diğer 15 mahallenin tamamı arasında bir farklılık ilk sırada göze görünmektedir. Bunun temel nedeni, Doğanlar mahallesinden araştırmaya katılanların ortalama öğrenim düzeyinin en düşük olmasıdır. Yine yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran ve aynı zamanda ortalama öğrenim düzeyi ikinci sırada düşük olan Silile Ak mahallesi ile Doğanlar, Civar, Ovaloğlu, Beybes ve Mihmandar mahalleleri dışında kalan öteki 11 mahalleden ayrılmaktadır. Bu Tablo'yu okumayı sürdürmek olanaklıdır. Ancak çarpıcı görünen bir grup mahalle ile bunlardan ayrılanları bildirmek yeterli bulunabilir. Buna göre Şeyh Sadrettin, Necip Fazıl ve Şems mahallelerinin Doğanlar, Silile Ak, Civar, Ovaloğlu, Beybes, Selçuklu Özlem, Mihmandar, Fatih, Kılıçaslan ve Bahçelievlerden ayrıldığı bildirilebilir. Böylelikle orta ve düşük düzey suç/sapma

davranışı barındıran gruplar içerisinde yer alan mahallelerin yüksek düzey suç/sapma davranışı barındıran mahallelerden ortalama öğrenim düzeyi açısından da ayrıldığı ortaya çıkmaktadır. Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey-B testleri de benzer sonuçları göstermektedir.

4.4.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Araştırmaya katılanların diğer toplumsal özellikleri olarak belirlenen değişkenler Anket Formu'ndaki soru sırası ve adlarıyla "45- Bu mahallede oturmanızın en önemli nedeni nedir?, 47- Kaç yıldır bu mahallede oturuyorsunuz?, 52- Bu mahalleden taşınmayı düşünür yada ister misiniz?, 53- Bu mahalleden neden taşınmak istiyorsunuz?, 54- Bu mahalleden taşınmak istememenizin nedeni nedir?, 55- Şu anda oturduğunuz evin mülkiyeti kime ait?, 56- Evinize kira ödüyor musunuz?, 58- Oturduğunuz ev yaklaşık kaç yıllıktır? ve 59- Evinizde kaç oda bulunmaktadır?" yönündeki sorulara alınan cevaplardan oluşmaktadır. Bunlar ile ikamet edilen mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere ilk olarak Çift-Değişimli (Bivariate) Korelasyon testine başvuruldu. Elde edilen sonuçların ilgili kısmı aşağıda yer almaktadır.

TABLO 43 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL ÖZELLİKLERİ İLE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI

DEĞİŞKEN MAH.SUÇ.OR.	45	47	52	53	54	55	56	58	59
1,0000 (500) P= ,	,0184 P=,681	,0737 P=,100	-,0363 P=,418	,1652 P=,076	,0032 P=,949	,0397 P=,376	,0829 P=,443	-,0389 P=,385	-,0794 P=,076

Yukarıda yer alan Tablo'nun okunmasına geçmeden önce Ek'te ayrıntılarıyla verilen bu değişkenlerin birbirleriyle ilişkisine de bakılabilir. Buna göre aralarında ilişki bulunan değişkenler şunlardır. Mahallede oturmanın en önemli nedeni ile mahalleden taşınmak isteği ve evin mülkiyetinin ait olduğu kimse/kimseler arasında; mahallede oturma süresi ile oturulan eve kira ödeyip ödememe ve evin yaşı arasında; mahalleden taşınmayı düşünüp düşünmemek ile mahalleden taşınmak isteme arasında; mahalleden taşınmayı düşünmek ile evin yaşı arasında ; mahalleden taşınmayı istememek ile evin mülkiyeti arasında; evin mülkiyeti ile evdeki oda sayısı arasında ve evin mülkiyeti ile eve kira ödeyip ödememe arasında birbirinden farklı oranda da olsa bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Bu değişkenlerin mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile ilişkisini gösteren yukarıdaki Tablo'ya bakıldığında hiç birinin yeterli ilişkisinin olduğu söylenemez. Ancak, mahalleden taşınma isteğinin nedenleri ile o mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında az da olsa bir ilişki olduğu gözlenmektedir.

Bunlarla birlikte bu araştırmanın “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde oturanların ikamet süreleri düşüktür” ve “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edilen evin sahibi olma oranı düşüktür” yönündeki hipotezlerinin denetlenilmesi için biraz daha ayrıntılı çözümlemelere başvurulabilir.

Yukarıdaki birinci hipotez, tam tersi yönde gerçekleşmektedir. Çünkü, aynı mahallede 26 ve yukarısı yıl ikamet edenlerin mahallelerinin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 11.0 ile birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırayı 5 yıl ve daha az süreli ikamet edenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı oranı (% 8.3) almasına karşın bunu üçüncü sırada 21-25 yıl ikamet edenlerin mahallelerinin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı (% 7.9) izlemektedir. Bu halde, Konya'da suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde oturanların ikamet süreleri uzundur gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Oysa, yapılan çalışmalar oturulan yerleşim biriminin yerleşmişlik düzeyi arttıkça, bu yerleşim biriminin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı da düşer, yönünde bilgiler sunmaktadır. Ancak bu durum Konya için geçerli görünmemektedir.

Ayrıca, “Kaç yıldır bu mahallede oturuyorsunuz?” sorusuna alınan cevaplar ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiler Tek-Yönlü Varyans Analizi’ne tabi tutulduğunda da ilişki bulunmadığı ortaya çıkmaktadır.

O halde, bu araştırmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde oturanların ikamet süreleri düşüktür” yönündeki hipotezi gerçekleşmemektedir.

İkinci olarak, bu araştırmanın bulgularının Bivariate korelasyonunda ilişki görünmeyen evin mülkiyetinin kime ait olduğuna yönelik soruya alınan cevapların karşıladığı hipotez denetlenebilir.

Bilindiği üzere, “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edilen evin sahibi olma oranı düşüktür” yönündeki hipotez, Lander’ın Baltimore’de, Bordua’nın Detroit’te ve Chilton’un Indianapolis’teki çalışmaları ile gerçekleşmektedir.

Ancak, bu araştırmanın örneklemeden elde edilen bulgular üzerinde yapılan denetlemeler, yukarıdaki hipotezin gerçekleşmediğini göstermektedir. Zaten, “Şu anda oturduğunuz evin mülkiyeti kime ait?” biçimindeki soruya alınan cevaplar ve bu cevapların oluşturduğu gruplardakilerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları da bu sonucu doğrulamaktadır. Çünkü, oturduğu evin mülkiyeti akrabalarına, eşine ve kendisine ait olan cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı ortalamaları sırasıyla % 19.1 ve 11.1 ve 10.1 iken kiracı olan 153 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı yalnızca % 5.6 düzeyindedir. Bu durumda, evin mülkiyeti

kendisine ait olmayıp, kira ödeyen cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranının düşük düzeyde yer aldığı bildirilebilir.

Bu duruma ilişkin yapılan Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçları da aynı yönü göstermektedir. Başka bir ifadeyle mahalledeki suç oranı ile evin mülkiyetine ait ilişki, $F=,0034$ düzeyinde evin eşi, kendisine ve akrabalarına ait olması yönünde anlamlı bir çerçeveye oturmaktadır.

Bu yöndeki çözümlemelere Çoklu Karşılaştırma Testleri ile de başvurulabilir. Bu testlerden değişkenler arasındaki ,05 düzeyinde yer alan farklılığı gösteren LSD testine göre, kiracılar ile evin mülkiyeti kendisine, eşine ve akrabalarına ait olanlar arasında oldukça anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmiştir. Çoklu Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni ve Tukey-HSD testleri de kiracılar ile evin mülkiyeti kendisine ait olanların birbirinden ayrıldığı, Tukey-B testi de buna ek olarak kiracılar ile evin mülkiyetinin akrabalara ait olmasının birbirinden ayrıldığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Bütün bunlardan sonra, bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak Konya’da, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edilen evin maliki kendisi, eşi ve akrabaları olanlar çoğunluktadır, denilebilir.

O halde, bu araştırmanın “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edilen evin sahibi olma oranı düşüktür” yönündeki hipotezi gerçekleşmemiştir.

4.4.3 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN TOPLUMSAL ÇEVRELERİNİN ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Bilindiği üzere bu çalışma, Konya kentindeki suç/sapma davranışlarının ekolojik yaklaşımla anlaşılıp açıklanılmasına yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Ekolojik yaklaşım ve özellikle insan ekolojisi aynı yeri paylaşan insanlar arasında bir etkileşim

ilişkisinin bulunduğu sayılısından hareket eder. Böylelikle belirli bir yerleşim birimindeki suç/sapma davranışı oranı, esasında o yerleşim biriminde ikamet eden insanlara genellenebilir, sonucu ortaya çıkmaktadır.

Suç/sapma davranışının oluşması ve sergilenmesinde birçok etmenin yanı sıra kendine özgü yapılarıyla bölgesel yerleşmelerin de çok önemli etkisi olduğu anlayışı 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu yönde Mayhew, Shaw, Mc Kenzie, Burgess, Park ve Lander'in gerçekleştirdikleri çalışmalar, önemli birer örnek olarak gösterilebilir. İşte bu örneklerden hareketle bu bölümde, araştırmaya katılanların içinde yer aldıkları toplumsal çevrenin suç/sapma davranışları ve/veya suç/sapma davranışına yol açma riski taşıyan özellikleri belirlenilmektedir. Belirlenen bu özellikler ile bu özelliklere sahip bireylerin içinde yer aldığı mahallelerin suç/sapma davranışı oranları arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak gerekmektedir. Bunun için, yine analitik amaçlarla iki grup oluşturuldu. Birincisi araştırmaya katılanların aileleri ve akrabalarının suç/sapma davranışları yada bu davranışa yol açma riski taşıyan diğer davranışları ile içinde ikamet edilen mahallenin suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesidir. İkincisi ise araştırmaya katılanların komşuları ve mahalledeki diğer insanların suç/sapma davranışı yada bu davranışa yol açma riski taşıyan öteki davranışları ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkilerin belirlenip çözümlenmesidir.

4.4.3.1 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Araştırmaya katılanların aileleri ve akrabalarının suç/sapma davranışı ve/veya bu davranışa yol açma riski taşıyan diğer özellikleri olarak belirlenen grup içerisinde değerlendirilen sorular ve cevapları Anket Formu'ndaki sıra ve adlarıyla aşağıdaki biçimdedir.

“64- Siz yada ailenizin herhangi bir ferdi her hangi bir nedenden dolayı hiç karakolluk oldunuz mu?, 66- Ailenizde herhangi bir nedenden dolayı suç işleyip, hüküm giyen oldu mu?, 70- Akrabalarınızdan hiç suç işleyen var mı? ve 77- Ailenizde alkol kullanan kişi yada kişiler var mı?”.

Yukarıda yer alan sorulara alınan cevapların oranı ile ikamet edilen mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere ilk olarak Çift-Değişimli (Bivariate) Korelasyon testine başvuruldu. Elde edilen sonuçların ilgili bölümü Tablo’da yer almaktadır.

TABLO 44 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI

DEĞİŞKEN MAH.SUÇ.OR.	64	66	70	77	80
1,0000 (500) P= ,	-,2274 P=,000	-,1940 P=,000	-,1123 P=,012	-,0671 P=,134	-,0180 P=,689

Yukarıdaki Tablo’da yer alan ve Ek’te tümüyle verilen değişkenlerin birbirleriyle ilişkisine deyilerek Tablo’nun yorumuna geçilebilir. Buna göre yukarıdaki soruların karşıladığı bulguların bir çoğunun birbiriyle ilişkili olduğu gözleniyor. Kendileri ve/veya ailelerinden birisinin karakolluk olup olmaması ile ailelerinde alkol kullananların, ailelerinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması arasında; akrabalarında suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması ile ailelerinde kumar oynayanların bulunup bulunmaması, ailelerinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması ve akrabalarında suç işleyenlerin bulunup bulunmaması arasında; ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması ile ailesinde karakolluk

olanların bulunup bulunmaması ve akrabalarında suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması arasında bir ilişkinin olduğu bildirilebilir.

Bunlarla birlikte, yukarıdaki değişkenlere alınan cevapların oranı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi gösteren Tablo'ya bakılarak değerlendirmeler sürdürülebilir. Tablo'ya göre mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı ile kendisi ve/veya ailesinden bir üyenin karakolluk olup olmaması, ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması ve akrabalarında suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması arasında bir ilişki olduğu; ailesinde alkol kullananların bulunup bulunmaması ve ailesinde kumar oynayanların bulunup bulunmaması arasında da anlamlı bir ilişki olmadığı bildirilebilir.

Bu değişkenler arasındaki ilişkileri, verilen cevapların içinde yer aldığı mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranına bakılarak denetlemek olanaklıdır. Öncelikle Bivariate testinde ilişkili çıkan sonuçlara bakılabilir. Kendisi ve/veya ailesinden birisinin karakolluk olduğunu bildirenlerin içinde ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 15 iken, olmadığını bildirenlerin mahallelerinin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 6.8'dir. Bu sonuç, mahalledeki suç/sapma davranışı ile bu mahallede ikamet edenlerin ve/veya ailelerinden birisinin karakolluk olması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösterir. Görülen bu sonuç, karakollara yansıyor kaydedilmiş olan suç/sapma davranışı oranlarından hareketle oluşturulan bu araştırmanın örnekleminin araştırma evrenini temsil yeteneğinin yüksek olduğunu bildirir. Aynı durum, ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin, içinde ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranının (% 24), bulunmadığını bildirenlere göre (% 7.6) üç katı fazla olması ile de desteklenebilir. Yine, akrabalarında suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğunu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranının % 12.7 ve akrabalarından suç işleyip hüküm giyenlerin bulunmadığını bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranının da %7.5 olmasıyla tekrarlandığı bildirilebilir.

Öte yandan Bivariate testi sonuçlarına göre ilişkili görünmeyen değişkenlerin, mahalle suç/sapma davranışı oranları ile değerlendirilmesi de yapılabilir. Buna göre, ailesinde alkol kullananların bulunduğu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 9.8 ve kullananların bulunmadığını bildirenlerin mahallelerinin suç/sapma davranışı ortalama oranının da %7.8 olması arasında bir yakınlık olduğu belirtilebilir. Ayrıca ailesinde kumar oynayanların bulunduğu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı ile bulunmadığını bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı arasında örneklem büyüklüğünden kaynaklı bir farklılığın olmadığı bildirilebilir.

Yukarıdaki sorulara alınan cevapların dağılımı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkileri Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçları ile de denetlemek gerekmektedir.

Mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile cevaplayıcıların kendisi yada ailesinden herhangi bir üyenin karakolluk olup olmaması durumu arasındaki ilişkinin Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre; $F=,000$ düzeyinde oldukça anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu ilişkide Çoklu-Karşılaştırma Testlerinden LSD ve Tukey-B testlerine göre suç/sapma davranışı oranı yüksek olan mahallelerden araştırmaya katılanların kendileri ve/veya ailelerinden bir üyenin karakolluk olup olmaması durumu arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bildirilebilir. Bonferroni ve Tukey-HSD testlerine göre ise yüksek ile düşük düzey suç/sapma davranışı barındıran mahalleler arasında anlamlı bir farklılık gözlemlendi.

Mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile cevaplayıcıların ailesinde herhangi bir nedenden dolayı suç işleyip hüküm giyenlerin bulunup bulunmaması durumu arasındaki ilişkinin Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre; $F=,000$ düzeyinde oldukça anlamlı bir ilişki olduğu bildirilebilir. Bu ilişkinin farklı suç/sapma davranışı oranına sahip mahalle grupları arasında farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemeye yönelik Çoklu-Karşılaştırma Testleri sonuçlarına da bakılabilir. Bunlardan yalnızca

LSD testinde suç/sapma davranışı oranı yüksek olan mahalleler ile düşük olan mahalleler arasında bir farklılık olduğu gözlemlendi.

Cevaplayıcıların akrabalarından suç işleme ve/veya işlememe durumu ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasında Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre; $F=,0026$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Çoklu-Karşılaştırma Testleri sonuçlarına göre farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler bazında bir farklılık görülmemektedir.

Bunlarla birlikte, Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucuna göre, cevaplayıcıların ailelerinde alkol kullananların ve kumar oynayanların bulunup bulunmaması ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı gibi bunların Çoklu-Karşılaştırma Testi sonuçlarına göre de birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler bazında bir farklılık sergilemediği bildirilebilir.

4.4.3.2 ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE MAHALLELERİN- DEKİ DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İÇİNDE YER ALDIKLARI MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Araştırmaya katılanların bildirdikleri komşuları ve mahallelerindeki diğer insanların suç/sapma davranışı ve/veya bu davranışa yol açma riski bulunan diğer özellikleri olarak belirlenen sorular Anket Formu'ndaki sıra ve ifade biçimleriyle aşağıdaki gibidir.

“72- Komşularınızdan hiç suç işleyen var mı?, 79- Mahalle yada çevrenizde alkol kullanan kişi yada kişiler var mı?, 81- Mahalle yada çevrenizde kumar oynayan kişi yada kişiler var mı?, 82- Mahallenizde kadın ticareti yapan kişi yada kişiler var mı?, 83- Mahallenizde alışkanlık yapan maddeleri kullanan kişi yada kişiler var mı? ve 84- Mahallenizde kavga olur mu?”

Bu sorulara alınan cevapların oranları ile ikamet edilen mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere ilk olarak Çift-Değişimli Korelasyon testine başvuruldu. Elde edilen sonuçların ilgili bölümü de aşağıdaki Tablo'da yer almaktadır.

TABLO 45 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE MAHALLELERİNDEKİ DİĞER İNSANLARIN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ VE İKAMET ETTİKLERİ MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ KORELASYON SONUÇLARI

DEĞİŞKEN MAH.SUÇ.OR.	72	79	81	82	83	84
1,0000 (500) P=,	-,1705 P=,000	-,0829 P=,064	-,1279 P=,004	-,0583 P=,194	-,0745 P=,096	-,1537 P=,001

Öncelikle yukarıdaki Tablo'da yer verilmeyen ama Ek'te tümüyle bildirilen Bivariate testi sonuçları içerisinde bulunan bu değişkenlerin birbirleriyle ilişkileri vurgulanabilir. Buna göre bildirilecek ilişkiler şunlardır: Araştırmaya katılanların komşularından suç işleyenlerin bulunup bulunmaması ile mahalle yada çevresinde alkol kullananların, kumar oynayanların, kadın ticareti yapanların, alışkanlık yapan madde kullananların ve kavga edenlerin bulunup bulunmaması arasında; mahalle yada çevresinde alkol kullananların bulunup bulunmaması ile mahallesinde kumar oynayanların, kadın ticareti yapanların, alışkanlık yapan madde kullananların ve kavga edenlerin bulunup bulunmaması arasında; mahallesinde kadın ticareti yapanların bulunup bulunmaması ile mahallesinde alışkanlık yapan madde kullananların ve kavga yapanların bulunup bulunmaması arasında ve son olarak mahallesinde alışkanlık yapan madde kullananların bulunup bulunmaması ile mahallesinde kavga yapanların bulunup bulunmaması arasında anlamlı ilişkiler olduğu gözlenmiştir.

Öte yandan yukarıdaki Tablo'da yer alan sorulara alınan cevapların dağılım oranı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiler de değerlendirilebilir. Buna göre, mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile komşularından suç işleyenlerin bulunup bulunmaması, mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunup bulunmaması ve mahallesinde kavga edenlerin bulunup bulunmaması arasında anlamlı bir ilişki gözlenirken mahalle yada çevresinde alkol kullananların bulunup bulunmaması, mahallesinde kadın ticareti yapanların ve alışkanlık yapan madde kullananların bulunup bulunmaması arasında da anlamlı bir ilişki görülememiştir.

Mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile aralarında anlamlı ilişki bulunan sorulara alınan cevapların dağılımı ve bu dağılımın içinde yer aldığı mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranlarına da bakılabilir. Komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 16.1 iken, bulunmadığını bildirenlerin mahallelerinin ortalama oranı % 7.4'dür. Mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 13.9 düzeyindeyken, bulunmadığını bildirenlerin mahallelerinin ortalama oranı % 6.9'dur. Son olarak mahallesinde kavga olduğunu bildirenlerin mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 13.6 olmasına karşın, olmadığını bildirenlerin mahallelerinin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 7.2 olduğu gözlenmiştir.

Ayrıca yukarıdaki sorulara alınan cevapların dağılımı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkileri Tek-Yönlü Varyans Analizi'ne tabi tutarak denetlemek de olanaklı görünmektedir.

Cevaplayıcılardan komşularının suç işlediğini ve/veya işlemediğini bildirenler ile bunların mahallelerinin suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi gösteren Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçları aşağıdaki Tablo'da yer almaktadır.

TABLO 46 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN KOMŞULARINDAN SUÇ İŞLEYİP İŞLEMEME ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLILIĞI
GRUPLAR ARASI	1	3972.4531	3972.4531	20.2313	.0000
GRUP İÇİ	477	93659.7662	196.3517		
TOPLAM	478	97632.2193			

Bu iki değişken arasında oldukça anlamlı ($F=.0000$) bir ilişki olduğu bildirilebilir. Bu ilişkinin mahalleler bazında birbirinden ayrıldıklarını da Çoklu-Karşılaştırma Testleri sonuçları ile denetlemek gerekmektedir.

En az düzeyde farklılığı gösteren LSD Testine göre, Doğanlar mahallesi, Kılıçaslan mahallesi dışındaki diğer tüm mahallelerden bu yönde ayrılmaktadır. Kılıçaslan mahallesi ise Doğanlar ve Bahçelievler mahalleleri dışındaki diğer tüm mahallelerle farklılık sergilemektedir. Yine Bahçelievler mahallesinin de Doğanlar, Kılıçaslan, Sille Ak, Karakayış ve Şems mahallelerinden ayrıldığı bildirilebilir. Son olarak , Sille Ak mahallesi ile Necip Fazıl mahallesi arasında da bir ayrılık olduğunun gözlemlendiği söylenebilir. Çoklu-Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey- B testi sonuçlarına göre, Doğanlar mahallesi ile Civar, Selçuklu Özlem, Mihmandar, Şeyh Sadrettin, Fatih, Ovaloğlu, Beybes, Necip Fazıl, Bosna-Hersek, Yorgancı ve Hacı Şaban mahalleleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kılıçaslan mahallesi ile de Civar, Selçuklu Özlem, Şeyh Sadrettin, Fatih, Ovaloğlu ve Necip Fazıl mahalleleri arasında bir farklılık olduğu bildirilebilir.

Cevaplayıcıların mahallelerinde yada çevrelerinde alkol kullananların bulunup bulunmaması ile bunların mahallelerinin suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik Çift-Değişimli Korelasyon sonucunda anlamlı sayılabilecek bir

ilişki gözlenmemiştir. Ancak bu iki değişken arasındaki ilişkiyi Tek-Yönlü Varyans Analizi'ne tabi tuttuğumuzda anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili Tablo aşağıda yer almaktadır.

TABLO 47 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE ALKOL KULLANAN YADA KULLANMAYANLARIN ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLILIĞI
GRUPLAR ARASI	1	1089.8917	1089.8917	5.5198	.0192
GRUP İÇİ	465	91815.3849	197.4524		
TOPLAM	466	92905.2766			

Görüldüğü üzere bu iki değişken arasında $F=.0192$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin mahalleler bazında farklılıklarını Çoklu-Karşılaştırma Testleri ile denetlemek mümkündür.

Çoklu-Karşılaştırma Testleri'nden LSD'ye göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Kılıçaslan , Doğanlar, Mihmandar ve Bahçelievler mahalleleri öteki tüm mahallelerden ayrılmaktadır. Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey- B Testleri sonuçları da Doğanlar mahallesi ile Fatih, Ovaloğlu ve Necip Fazıl mahalleleri arasında bir farklılık bulunduğunu göstermektedir.

Cevaplayıcıların mahallelerinde kumar oynayanların bulunduğu yada bulunmadığı yönündeki oranlar ile bunların mahallelerinin suç/sapma davranışı oranı arasındaki Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır.

TABLO 48 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE KUMAR OYNAYANLARIN BULUNUP BULUNMAMASI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLIĞI
GRUPLAR ARASI	1	3470.4799	3470.4799	18.9005	.0000
GRUP İÇİ	447	82077.6356	183.6189		
TOPLAM	448	85548.1154			

Buna göre, bu iki değişken arasında $F=.0000$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu bildirilebilir. Bu ilişkinin mahalleler arasındaki farklılıklarını belirlemeye yönelik yapılan Çoklu-Karşılaştırma Testleri sonuçlarına bakılabilir. Bunlardan LSD'ye göre yüksek oranda suç/sapma davranışı oranına sahip Doğanlar mahallesi ile diğer tüm mahalleler arasında; yine Kılıçaslan, Mihmandar ve Bahçelievler mahalleleri ile Şeyh Sadrettin, Fatih, Civar, Necip Fazıl, Ovaloğlu, Sille Ak ve Beybes mahalleleri arasında ve Selçuklu Özlem mahallesi ile de Civar, Necip Fazıl, Ovaloğlu, Sille Ak ve Beybes mahalleleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlendi. Diğer Çoklu-Karşılaştırma Testleri'nden Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey- B'ye göre benzer bir biçimde yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Doğanlar mahallesi ile yine yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Kılıçaslan, Mihmandar ve Bahçelievler mahallelerinin dışındaki diğer tüm mahalleler ile farklılık ilişkisinin olduğu bildirilebilir.

Bilindiği üzere Bivariate Testine göre cevaplayıcıların mahallesinde kadın ticareti yapanların bulunup bulunmaması ile mahallelerinin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında bir ilişki gözlenememiştir. Bu durum Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucunda da değişmemiştir. Yine de Çoklu-Karşılaştırma Testi 'sonuçlarında mahalleler arasındaki farklılıklar belirlenebilir. Buna göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerden Kılıçaslan, Doğanlar, Mihmandar ve Bahçelievlerin diğer mahallelerden ayrıldıkları sonucu vurgulanabilir.

Çift-Değişimli Korelasyon sonuçlarına göre mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile alışkanlık yapan madde kullanan ve/veya kullanmayanların oranı arasında bir ilişki gözlenmemiştir. Ancak Tek-Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre bu iki değişken arasında oldukça anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili Tablo aşağıda yer almaktadır.

TABLO 49 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE ALIŞKANLIK YAPAN MADDE KULLANAN VE/VEYA KULLANMAYANLARIN ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLILIĞI
GRUPLAR ARASI	1	3910.5237	3910.5237	19.8367	.0000
GRUP İÇİ	451	88908.1601	197.1356		
TOPLAM	452	92818.6838			

Bu testin sonucuna göre, söz konusu değişkenler arasında oldukça anlamlı ($F=,0000$) bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu ilişkiyi anlamlı bir noktaya taşıyan mahalleler arasındaki farklılıklara da bakılabilir. Bu yönde kullanılan Çoklu-Karşılaştırma Testleri sonuçları şöyledir. LSD'ye göre, Doğanlar mahallesi ile diğer tüm mahalleler birbirinden ayrılmaktadır. Şeyh Sadrettin ve Selçuklu Özlem mahalleleri de Fatih, Civar, Necip Fazıl, Mihmandar ve Beybes mahalleleri ile farklılık yönünde bir ilişki içindedir. Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey-B Testleri sonuçları da Doğanlar ve Şeyh Sadrettin mahallelerinin Fatih, Ovaloğlu ve Necip Fazıl mahallelerinden ayrıldığını göstermektedir.

Son olarak, cevaplayıcıların mahallelerinde kavga olup olmadığına yönelik bildirimlerinin oranı ile mahalledeki suç/sapma davranışı oranı arasındaki Tek-Yönlü Varyans Analizi sonucuna bakılabilir. Bu konudaki Tablo aşağıda yer almaktadır.

TABLO 50 : MAHALLELERİN BİRBİRİNDEN FARKLI SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI İLE CEVAPLAYICILARIN MAHALLELERİNDE KAVGA OLUP OLMADIĞINA YÖNELİK ALINAN CEVAPLARIN ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TEK-YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

VARYASYON KAYNAĞI	SD	KARELERİN TOPLAMI	KARELERİN ORTALAMASI	F	F'İN ANLAMLIĞI
GRUPLAR ARASI	1	3091.8224	3091.8224	16.0404	.0001
GRUP İÇİ	492	94834.2959	192.7526		
TOPLAM	493	97926.1182			

Böylelikle, bu iki değişken arasında $F=,0001$ düzeyinde bir ilişkinin olduğu bildirilebilir. Bununla birlikte bu iki değişken arasındaki ilişkiden kaynaklı mahalleler bazındaki farklılığa da bakılabilir. Çoklu-Karşılaştırma Testlerinden LSD'ye göre, Doğanlar mahallesi ile öteki tüm mahalleler arasında; Mihmandar, Selçuklu Özlem mahalleleri ile Civar, Ovaloğlu, Fatih, Necip Fazıl, Şeyh Sadrettin ve Beybes mahalleleri arasında; Sille Ak ve Bahçelievler mahalleleri ile Fatih, Necip Fazıl, Şeyh Sadrettin ve Beybes mahalleleri arasında; Kılıçaslan mahallesi ile Şeyh Sadrettin ve Beybes mahalleleri arasında; ve Şeyh Sadrettin mahallesi ile de Civar ve Ovaloğlu mahalleleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Yine Çoklu-Karşılaştırma Testlerinden Bonferroni, Tukey- HSD ve Tukey-B Testlerinin üçünde de Doğanlar mahallesi ile Kılıçaslan, Selçuklu Özlem, Civar, Ovaloğlu, Fatih, Necip Fazıl, Şeyh Sadrettin ve Beybes mahalleleri arasında; Mihmandar mahallesi ile Fatih, Necip Fazıl, Şeyh Sadrettin ve Beybes mahalleleri arasında ve Selçuklu Özlem mahallesi ile de Necip Fazıl ve Şeyh Sadrettin mahalleleri arasında anlamlı bir farklılık ilişkisi bulunduğu bildirilebilir.

Buraya kadar, araştırmaya katılanların toplumsal çevrelerinin özellikleri ile içinde ikamet ettikleri mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranları arasındaki ilişkiler irdelenmiştir. Bu ilişkilerden hareketle bu araştırmanın temel varsayımlarından “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde suç/sapma davranışına neden olma riski fazla olan eylemlerde bulunanların oranı da fazladır” yönündeki olanının gerçekleştiği bildirilebilir. Çünkü, araştırmaya katılanların kendisi ve/veya ailesinden bir üyenin karakolluk olması, ailesinden ve akrabalarından bir üyenin hüküm giymiş bulunması, komşularından suç işleyenlerin yer alması, mahallesinde alkol kullananların, kumar oynayanların, alışkanlık yapan madde kullananların bulunması ve mahallesinde kavga olması ile mahallenin yüksek oranda barındırdığı suç/sapma davranışı arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu belirlenmiştir.

Bunlarla birlikte, bu araştırmanın “suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimleri sanayi bölgelerinin etrafında yer almaktadır” yönündeki hipotezinin durumuna da bakılabilir. Bununla ilgili harita (Bkz Harita 3) ve bu yönde yapılan değerlendirmeler ile ulaşılan sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Konya Büyükşehir Belediyesi İmar Müdürlüğü Numarataj Bürosunca hazırlanan harita ve Harita Genel Komutanlığı ile Konya Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile hazırlanan harita üzerinden Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerindeki sanayi kuruluşlarının yerleri işaretlendi. Civarında mahalle yerleşim birimi bulunan sanayi kuruluşlarının ilçelere göre dağılımı belirlendi.

HARİTA 3: YÜKSEK SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANINA SAHİP YERLEŞİM BİRİMLERİ VE SANAYİ BÖLGELERİ

Sanayi Bölgeleri

Yüksek Suç/Sapma Davranışı Oranına Sahip Mahaller

Merkez İlçe Sınırları

Selçuklu ilçesinde Küçük Sanatlar, Zafer Sanayi, Anadolu Teknik Sanayi, I. Organize Sanayi, Mobilyacılar Sanayi, Ağaç İşleri, Dökümcüler, Demirciler, Karatay Sanayi, Kunduracılar Sanayi ve Gıda Sanayi yer almaktadır. Bunların civarında yer alan mahalleler, bu mahallelerin nüfusu, suç sayısı ve suç/sapma davranışı oranı aşağıda tablo halinde sunulmaktadır.

TABLO 51 : ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN SELÇUKLU İLÇESİNDE-Kİ SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI

MAHALLELER	NÜFUS	SUÇ SAYISI	SUÇ ORANI %
Aydınlıkevler	11534	139	12.05
Şeker Murat	4148	39	9.40
Cumhuriyet	7246	55	7.59
K. İhsaniye	4066	30	7.37
Horozluhan	302	2	6.62
Işıklar	8867	52	5.86
Fatih	8530	48	5.62
Selçuk	3699	17	4.59
Peyami Sefa	2665	9	3.37
Kocatepe	4421	10	2.26
TOPLAM	51.057	401	

Buna göre Selçuklu ilçesinde yüksek düzeyde suç/sapma davranışı barındıran Aydınlıkevler mahallesi dışında kalan öteki 9 mahallenin tamamı orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer almaktadır. Bunun yanı sıra, sanayi bölgeleri civarında bulunan bu 10 mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı % 7.85 düzeyindedir. Bunlarında içinde yer aldığı Selçuklu ilçesindeki 52 mahallenin toplam nüfusu 259636, toplam suç sayısı 1571 ve suç/sapma davranışı ortalama oranının da % 6.05 düzeyinde olduğu belirlendi. Bu iki sonuç birlikte değerlendirildiğinde söz konusu hipotezin Selçuklu ilçesi sınırlarında gerçekleşebileceği bildirilebilir.

Karatay ilçesinde 5 sanayi kuruluşu ve bunların civarında da 5 mahalle bulunmaktadır. Bu ilçede Gıda Sanayi, Matbaacılar Sanayi, Yorgancılar Sanayi, Dericiler Sanayi ve Tüpçü-Briket-Hurdacılar Sanayi vardır. Bunların civarında yer alan mahalleler aşağıdaki Tablo'da bildirilmektedir.

TABLO 52 : ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN KARATAY İLÇESİNDEKİ SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI

MAHALLELER	NÜFUS	SUÇ SAYISI	SUÇ ORANI %
Tatlıcak	854	7	8.19
Mezbaha	1774	12	6.76
H.Yusuf Mescit	4228	28	6.62
Fevzi Çakmak	1270	8	6.29
Ulubathı Hasan	6045	32	5.29
TOPLAM	14171	87	

Görüldüğü üzere Karatay ilçesinde de bir tek Tatlıcak mahallesi yüksek düzeyde suç/sapma davranışı oranına sahiptir. Diğer 4 mahalle orta düzey grup içerisinde bulunmaktadır. Bunların barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı ‰ 6.13 düzeyindedir. Karatay ilçesindeki toplam 77 mahallenin nüfusu 144722, toplam suç sayısı 864 ve suç/sapma davranışı ortalama oranı da ‰ 5.97'dir. Yukarıdaki iki sonuç, söz konusu hipotezin Karatay ilçesi sınırlarında gerçekleştirilebileceğini gösterebilecek durumdadır.

Meram ilçesinde ise Şeker Fabrikası, Hurdacılar Sanayi ve Bardakçı Sanayi yer almaktadır. Bunların yakınında 2 mahalle bulunmaktadır.

**TABLO 53 : ARAŞTIRMA EVRENİNDE YER ALAN MERAM İLÇESİNDEKİ
SANAYİ BÖLGELERİ CİVARINDA BULUNAN MAHALLELER VE
SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANLARI**

MAHALLELER	NÜFUS	SUÇ SAYISI	SUÇ ORANI %
Dede Korkut	3420	20	5.84
Toprak Sarnıç	2167	9	4.15
TOPLAM	5587	29	

Buna göre Meram ilçesindeki sanayi bölgeleri civarında yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalle bulunmamaktadır. Bu iki mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı % 5.19'dur. Meram ilçesindeki toplam 73 mahallenin nüfusu 194462, toplam suç sayısı 811 ve suç/sapma davranışı ortalama oranı % 4.17'dir. Bu sonuçlar birlikte ele alındığında, söz konusu hipotezin Meram ilçesi sınırlarında da gerçekleştirilebileceği bildirilebilir.

Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerinin ayrı ayrı değerlendirildiği yukarıdaki bildirimler bir arada da verilebilir. Buna göre Konya Merkez nüfusu 598820 olarak ortaya çıkıyor. Karakollara yansıyor kaydedilmiş bulunan suçlu sayısı 3246 ve suç/sapma davranışı ortalama oranı da % 5.42'dir. Burada sanayi bölgesi civarında yer alan 17 mahalle bulunmaktadır. Bunların 70815 kişiyi barındırdığı belirlendi. Bu insanlardan 517'sinin karakollara yansıyor kaydedilmiş olan suç/sapma davranışında bulunduğu ortaya çıktı. Böylelikle sanayi bölgeleri civarında bulunan mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranının % 7.30 olduğu görülüyor. Bu sonuçlardan hareketle bu araştırmanın "suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimleri sanayi bölgelerinin etrafında yer almaktadır" yönündeki hipotezinin gerçekleştirildiği bildirilebilir.

4.5 ARAŞTIRMAYA KATILANLARDAN YÜKSEK ORANDA SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI BARINDIRAN MAHALLE YERLEŞİM BİRİMLERİNDE İKAMET EDENLERİN ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, araştırma örnekleminde elde edilen bulgulardan hareketle yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalle yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin, diğer mahallelerde ikamet edenlerden belirgin bir biçimde ayrılan özellikleri ve bu özelliklerinin kendi içinde anlamlı ilişkiler sergileyenleri belirlenilmektedir. Böylelikle yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler ile ikamet ettikleri mahallenin suç/sapma davranışı oranı arasındaki ilişkilerin biçimi ve yönü ortaya çıkarılmaktadır.

Örnekleme yer alan cevaplayıcıların “genel özellikleri” ile ilgili sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Araştırmaya katılanlardan doğum merkezi yurtdışı olan %1 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı % 20.1 ve doğum merkezi kent olan %51 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı oranı % 9.1 olarak ilk iki sırayı almaktadır.

Cevaplayıcılardan 40-44, 65-69 ve 20-24 yaş aralıklarında bulunanlar ortalama suç/sapma davranışı en yüksek olan sırasıyla % 12.2, 11.1 ve 10.9 oranındaki mahallelerde ikamet etmektedirler.

Öğrenim düzeyi okur-yazar ve daha alt düzeyde bulunan %4 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 19.8 iken ilköğretim mezunu ve daha üst düzeyde bulunan %96 oranındaki bireylerin mahallelerinin ortalama suç/sapma davranışı oranı %7.02’dir.

Hanedeki üye sayısı bakımından 6 ve daha fazla üyeli %21 oranındaki hanenin reisinin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 15.7 olan mahallelerde bulunmasına karşın üye sayısı 5 ve daha aşağı olan %79 oranındaki hanenin reisi de suç/sapma davranışı ortalama oranı % 7.6 olan mahallelerde ikamet etmektedirler.

Araştırmaya katılanların %16'sı Ticaret ve Satış Personeli, %5'i Hizmet İşlerinde Çalışanlar ve %4'ü Tarımcı-Hayvancı-Ormancı meslek grubundan olanların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 12.73 düzeyinde yer alırken diğerlerinin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 7.16 düzeyindedir.

Bireylerin aylık ortalama geliri 50 milyon TL ve aşağısında yer alan %63'ünün ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 9.4 iken aylık ortalama geliri 51 milyon TL ve üzerinde bulunan %26 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı % 5.3'tür.

Çift-Değişimli Korelasyon sonucuna göre yukarıdaki değişkenler ile mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında ilişki bulunanlar, öğrenim düzeyi, hane halkı sayısı, hane halkı reisinin çocuk sayısı ve meslek'tir. Bu değişkenlerin sergilediği anlamlı ilişkinin yönüne bakıldığında diğerlerine göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde okur-yazar ve okuma-yazma bilmeyenler, hane halkı ve çocuk sayısı 5'in üzerinde olanlar ve meslek grubu içerisinde "tarımcı-hayvancı-ormancı" "hizmet işlerinde çalışanlar", "ticaret ve satış personeli" olanlar ve işinde kendi hesabı ile günlük yevmiye esasına göre çalışanlar ikamet etmektedir.

Örnekleme de yer alan cevaplayıcıların "diğer toplumsal özellikleri" ile ilgili sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Araştırmaya katılanlardan ikamet ettikleri evin mülkiyeti kendine, eşine ve akrabalarına ait olup kira ödemeyen %51 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı % 13.06 iken diğer %49

oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı % 6.26'dır.

Bireylerin ikamet ettikleri evin yaşı değişkeni ile bu cevaplayıcıların içinde ikamet ettiği mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı arasında bir farklılık görülmemektedir. Birinci sırada 51 ve daha uzun yaşa sahip evlerin içinde bulunduğu mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 9.05 iken diğerleri bunu birer puan aralıklarla izlemektedir.

Mahalledeki ikamet süresi bakımından 26 ve daha uzun süre bulunan %19 oranındaki bireylerin mahallelerinin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 11 düzeyinde ilk sırayı alsa bile bunu 5 yıldan az süre ikamet eden %16 oranındaki bireylerin mahallelerinin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 8.3 olarak izlemektedir. Bu bakımdan cevaplayıcıların ikamet ettikleri mahallede bulunma süreleri ile o mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı arasında bir farklılık olmadığı bildirilebilir. Bununla birlikte ikamet edilen mahalleyi tercih nedenlerine de bakılabilir. Burada “Ev kendimizin ve akraba-hemşehriler burada”(%2) ve “Akraba-hemşehriler burada”(%5) gerekçelerini bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranları sırasıyla % 21.5 ve 12.1 düzeyinde ilk iki sırayı almaktadır. İkamet ettikleri mahalleden taşınmak isteğine birden fazla neden bildiren %27 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 13.1 düzeyinde ilk sırayı alırken, “İyi bir semte geçmek” isteğiyle taşınmak isteyen yine %27 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 12.6 ile ikinci sırada gelmektedir.

Çift-Değişimli Korelasyon sonucuna göre yukarıdaki değişkenlerin mahalledeki suç/sapma davranışı oranı ile ilişkili olmadığı belirlenmiş olsa bile bu değişkenlere alınan cevapların dağılımı ile mahalledeki suç/sapma davranışı ortalama oranı arasındaki ilişkiden hareketle yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran yerleşim birimindekilerin ön plana çıkan özellikleri anılabilir. Buna göre, daha üst düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet eden cevaplayıcıların oturdukları

evin mülkiyeti kendilerine-eşine ve akrabalarına ait olanlar, ikamet süresi ya 26 yıldan fazla yada 5 yıldan az olanlar, mahalleyi oturduğu evin maliki olması ve akraba-hemşehrilerinin bulunması nedeni ile tercih edenler ile oturduğu mahalleden taşınmak isteğine birden fazla neden gösteren ve daha iyi bir semte geçmek isteyenlerden olduğu bildirilebilir.

Örneklemede yer alan cevaplayıcıların “toplumsal çevrelerinin suç/sapma davranışı ile ilgili özellikleri”ne ait sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Araştırmaya katılanlardan karakolluk olan %19 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı ‰ 15 iken, olmayanların mahallelerinin ortalama oranı ancak ‰ 6.8’dir.

Ailesinde kumar oynayanların bulunduğunu bildiren %4 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı ‰ 13.6 düzeyinde bulunurken bu soruya olumsuz cevap verenlerin mahallelerinin ortalama oranı ‰ 8.2 düzeyinde kalmaktadır.

Bireylerden %5’inin ailesinde suç işleyip hüküm giyenlerin bulunduğu belirlendi. Bunların mahallelerinin suç/sapma davranışı ortalama oranı ‰ 24 gibi oldukça yüksek bir düzeydedir. Bulunmadığını bildirenlerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı ise ‰ 7.6’dır.

Aynı biçimde, akrabalarından suç işleyenlerin bulunduğunu bildiren %16 oranındaki bireylerin ikamet ettiği mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı (‰ 12.7) akrabalarından suç işleyenlerin bulunmadığını bildirenlere (‰ 7.5) göre yüksek düzeyde yer almaktadır.

Komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu bildiren %12 oranındaki bireylerin ortalama ‰ 16.1 oranındaki suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet etmekle diğerinden (‰ 7.4) ayrılmaktadır.

Mahalle yada çevresinde alkol kullananların bulunduğunu bildiren %44 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 10.1 iken bu soruya olumsuz cevap verenlerin ikamet ettikleri mahallelerin ortalama suç/sapma davranışı oranı % 7 düzeyindedir.

Bireylerden mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunduğunu bildirenlerin oranı %18'dir. Bunların ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 13.9'dur. Mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunmadığını bildirenlerin mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı ise % 8.1'dir.

Son olarak, mahallesinde kavga olduğunu bildiren %19 oranındaki bireylerin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı % 13.6 düzeyinde bulunduğu ve mahallesinde kavga olmadığını bildirenlerin de mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranının % 7.2 düzeyinde kaldığı belirtilebilir.

Çift-Değişimli Korelasyon sonucuna göre yukarıdaki değişkenler ile mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında ilişki bulunanlar, komşularından suç işleyenlerin bulunup bulunmaması, mahalle yada çevresinde kumar oynayanların bulunup bulunmaması ve mahallesinde kavganın olup olmamasıdır. Bunların yanı sıra mahalledeki suç oranı ile ilişkisi Tek-Yönlü Varyans Analizi ile belirlenenler de cevaplayıcıların mahalle yada çevresinde alkol kullananların bulunup bulunmaması ve mahallesinde alışkanlık yapan madde kullananların bulunup bulunmamasıdır. Bu değişkenlerin sergilediği anlamlı ilişkinin yönüne bakılarak, ortalama yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenlerin aileleri ve toplumsal çevrelerinin suç/sapma davranışında bulunma ve/veya bu davranışa yol açma riski taşıyan diğer özellikleri belirlenebilir. Buna göre yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler, ailelerinde karakolluk olanların ve kumar oynayanların bulunması, ailelerinde suç işleyip hüküm giyenlerin olması, akrabalarında ve komşularında suç işleyenlerin bulunması, mahalle yada çevresinde alkol kullananların ve kumar oynayanların yer alması ve mahallesinde kadın ticareti yapanların bulunması ile mahallelerinde kavga olması özelliklerine sahiptir, denilebilir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada, suç/sapma davranışının ekolojik nedenlere bağlanabileceği anlayışının Konya Büyükşehir’de geçerli olup olmadığı belirlendi. Bu görüş içerisinde yer alan insan ekolojisi yaklaşımının genel ilkelerinden hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada, mahalle yerleşim birimlerinin yalnızca idari olarak değil, toplumsal bakımdan da birbirlerinden ayrıldığı varsayılmaktadır. Bunların başında, örneklemin oluşturulmasında karakollara yansiyıp kaydedilmiş olan suç/sapma davranışı oranı kotası gelmektedir. Belirlenen suç/sapma davranışı oranlarından hareketle mahallelerin yüksek, orta ve düşük düzeyler içerisinde gruplandırılması ise insan ekolojisi yaklaşımının genel ilkelerinin belirlenilmesini sağlamaktadır. Birbirinden farklı oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler, bazı özellikleri ile birbirinden ayrılmaktadır. Yine bu özellikleri ile ikamet ettikleri mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı ile arasında bir ilişki bulunmaktadır. Bu düşünce, “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde; Konya-merkez dışı doğumluların, genç nüfusun, hanedeki üye sayısının, nitelikli işlerde çalışmayanların, işsizlerin, çalışan çocukların ve suç/sapma davranışına neden olma riski yüksek olan eylemlerde bulunanların oranı yüksek ve suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde; öğrenim düzeyi, gelir düzeyi, ikamet edilen evin sahibi olma ve bu evlerin sanayi bölgeleri dışında bulunma oranı düşüktür” ifadelerinde yerini bulan hipotezlerin belirlenilmesini kapsamaktadır. Bu çerçevede yapılan çalışmalarla elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda toplu olarak belirtilmektedir.

Araştırma, Konya Büyükşehir sınırları içerisinde yer alan Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerine bağlı 17 mahallede gerçekleştirildi. Selçuklu ilçesinden Sille Ak, Kılıçaslan, Selçuklu Özlem, Fatih ve Bosna-Hersek mahalleleri; Karatay ilçesinden Doğanlar, Mihmandar, Ovaloğlu, Civar, Karakayış ve Şems mahalleleri ve Meram ilçesinden de Beybes, Bahçelievler, Şeyh Sadrettin, Necip Fazıl, Yorgancı ve Hacı

Şaban mahalleleri örnekleme alındı. Bu mahallelerden yüksek düzeyde (% 8.06-(+)) suç/sapma davranışı barındıran Silile Ak, Kılıçaslan, Doğanlar, Mihmandar, Beybes ve Bahçelievler'de ikamet eden hane reislerine 12'şerden toplam 72 anket uygulandı.

Orta düzeyde (% 1.81-8.01) suç/sapma davranışı barındıran Fatih, Ovaloğlu, Civar, Şeyh Sadrettin ve Necip Fazıl'da ikamet eden hane reislerine 65'er ve Selçuklu Özlem mahallesinde ikamet eden hane reislerine 66 olmak üzere toplam 391 anket uygulandı.

Son olarak düşük düzeyde (% 1.73-(-)) suç/sapma davranışı barındıran , Karakayış, Şems, Yorgancı'da ikamet eden hane reislerine 7'şer ve Bosna-Hersek ile Hacı Şaban'da ikamet edenlere de 8'er olmak üzere toplam 37 anket uygulanmasına gidildi.

Bireyin içinde doğduğu sosyo-kültürel ortam ve bu ortamın sınırının dar ya da geniş olması onun özelliklerini belirleyen faktörlerden biri olarak görülmektedir. Bireyin içine doğduğu ve bir süre yaşadığı sosyo-kültürel ortamın yaşama yönelik değer yapısı ve bu değerlerin aktarılma biçim ve derecesi, o bireyin dünya görüşü ve görgüsünden başka, onun eylem ve etkinliklerinin çerçevesini de belirler. Bu anlamda bireylerin suç/sapma davranışta bulunma eğilim ve durumları, içine doğup bir süre yaşadıkları yerleşim birimleri ile ilişkilendirilebilir. Bu yerleşim biriminin değer yapısı ve bu yapının doğumla ya da göçle yeni katılanlara aktarılma biçimi köy, kasaba, kent ve yurtdışı düzeyinde anlamlı farklılıklar sergileyebilir. Bu farklılıklar, bulunulan yerleşim biriminin merkez ve/veya merkez-dışı doğumlu değişkenleri açısından da kendisini gösterebilir.

Bu çalışmanın, "suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde Konya-merkez dışı doğumluların oranı yüksektir" yönündeki hipotezi gerçekleşmemiştir. Çünkü, kendileri ve/veya aileleri aslen Konyalı olanların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı %10.2 düzeyindeyken, Konyalı olmayanların ortalama oranı %7.2'dir. Gerçekten ailesi ve/veya kendisi Konyalı olup yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler bu grup içinde %54 oranındadır. Orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler ise %32.5'tir. Düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde Konyalı olanların oranı (%56.7) yüksek

gibi görünse bile bu grup içerisinde Şems ve Yorgancı mahallelerinden araştırmaya katılanların tamamına yakınının Konyalı olmasını dikkate almak gerekir. Bu durumda, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin içinde Konya-merkez doğumluların oranının yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır, denilebilir.

Bu sonuç, Shaw ve McKay'ın Chicago'da yüksek suçluluk alanlarının en önemli özelliği olarak bildirdiği, yabancı doğumlu nüfusun yoğunluğu göstergesi ile çelişiyor gibi görünmektedir. Ancak Shaw ve McKay'ın yabancı doğumlu olarak belirlediği nüfus, ülke dışı doğumlulardır. Oysa bu çalışmada Konya-merkez dışı doğumlular ele alınmaktadır. Bunlar da Konya'nın merkez dışı ilçeleri ve köyleri olabileceği gibi başka kent, ilçe ve köy doğumlular da olabilir.

Yine, ekoloji-suç ilişkisinde ırk statüsü üzerinde duran Lander, Chilton, Quinney, Bogs ve Turner de belli bir yerleşme bölgesinde beyaz ve/veya beyaz olmayanların oranları ile o bölgedeki suçlu davranış oranı arasında ilişkiler kurmuşlardır.

Konya Büyükşehir'de yabancı doğumlu ve ayrı ırktan sayılabilecek yerleşmeler olduğunu bildirmek çok zordur. Bununla birlikte, haklarında, hem yabancı doğumlu oldukları hem de ayrı bir ırktan ve kültürden geldikleri yönünde uyuşmasal fikir bulunan, ancak kendilerinin Konyalı olduğunu bildiren Doğanlar mahallesi özel bir konumda değerlendirilebilir. Bu mahallede ikamet edenler, kendi aralarında "Teberce" diye bir dil kullanmaktadırlar. Doğanlar mahallesi, %65.42 oranında barındırdığı suç/sapma davranış ile Konya'da ikinci sıradadır. İkinci sırada olmasıyla birlikte, suç/sapma davranışına yol açma riski fazla olan eylemlerde bulunanların oranı bakımından birinci sıradadır.

Günümüze kadar suç ve/veya sapma davranışını anlayıp açıklama çabası içerisine giren hemen tüm çalışmalar, "yaş değişkeni" üzerinde önemle durmuşlardır. Suçu açıklamaya yönelik teorilerin bir çoğunda olduğu gibi, son zamanlardaki çalışmalarda da yaş değişkeni üzerinde yoğunlaşmıştır.

Yaş değişkeni suç işleme riskini ve işlenen suçun türünü önemli ölçüde belirlemektedir.

Yaşın suç oranı ile ters yönlü bir ilişkisinin olduğu hemen hemen tüm ülkeler için söylenebilir (İçli 1992:21). Suç işleme oranı genç yaşlar yada gençlik yaşının bitimine doğru artmaktadır. Sutherland ve Cressey gençlerin yaşlılardan daha sık suç işlediklerini bildirmektedir (İçli 1992:19). Yine 1900'lü yıllar boyunca yaş yapısı ve suç arasındaki ilişkiyi irdeleyen Cohen ve Land (1987:170)'e göre suç ile yaş arasında simetrik bir ilişki bulunmaktadır. Bu yazarlar, 1946-1984 yılları arasında ABD'de görülen cinayet ve motorlu araç hırsızlığı yıllık oranları ve bu suçu gerçekleştirenlerin yaş yapısından hareketle ABD'deki suçun makrodinamik yapısını belirlemeye çalışmışlardır.

Steffensmeier ve arkadaşlarına göre suç türüne göre yaş-suç ilişkisini açıklayan sistematik bir çalışma olmasa da işlenen suçun türü ile yaş arasındaki ilişki hemen bir çok çalışmada ele alınmaktadır. Başta bu yazarlar söz konusu eksikliği gidermeye çalışmışlardır. Sözgelimi, hırsızlık gibi suçlarda, suça katılımın erken yaşlarda doruk noktasına ulaştığını ve sonra hızla düşmeye başladığını ortaya koymuşlardır (İçli 1992:21-22). Evans (1992:46) ev soygunlarını gerçekleştirenlerin 16-24 yaş aralığında yoğunlaştığını bildirmektedir. Bu konuda en çarpıcı sonucu Cohen ve arkadaşları ifade etmektedir. Onlara göre, suçun her türlü ile ilgili olan yaş, genç yaşlarda fail ve geç yaşlarda mağdur olmayı doğurmaktadır (Cohen, Kluegel ve Land 1981: 505).

Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenler arasında genç nüfus oranı fazladır, yönündeki hipotezin denetlenilmesinde, bu araştırmanın hane reislerine uygulanan anketten elde edilen bulgulara dayanması nedeniyle bazı güçlükler ortaya çıkmıştır. Ortalama suç/sapma davranışı oranı yüksek olan yaş grupları 40-44, 65-69, 20-24 ve 70-74 olarak görününce denetleme işlemi, hanede bulunan çocukların yaşları ile sürdürülmüştür. Buna göre yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip yerleşim birimlerinde daha genç sayılabilecek nüfusun

daha fazla olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılanların ikametgahlarında yer alan çocukların yaşları ile bunların mahallelerinin suç/sapma davranışı oranı arasında bir ilişki olduğu belirlendi. Bu ilişkinin, 155 çocuğun dikkate alınmasıyla yapılan değerlendirmede, yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet edenlerin çocuklarının ortalama yaşlarının, öteki mahallelere göre daha genç olduğu yönünde gerçekleştiği bildirilebilir.

Toplumsal yaşamın daha iyi koşullara kavuşturulması çabalarının başında, ilgili toplumun bireylerinin öğrenim düzeyini görece daha üst seviyelere ulaştırmak gelmektedir. Genel kabul gören biçimiyle öğrenim düzeyi, okuma-yazma etkinliğinden bitirilen en üst okula kadar uzanmaktadır. Bu anlayışa göre okur-yazar olmamak bir öğrenim düzeyi değildir. Olsa olsa bir eğitim düzeyidir. Bu çerçevede, bu araştırmada “öğrenim düzeyi” sınıflaması esas alınmaktadır.

Öğrenim düzeyi kavramı, günümüz toplumlarının sınıflandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Herhangi bir toplumda toplam bireylerin ortalama öğrenim düzeyi, o toplumun gelişmiş yada gelişmemiş bir toplum olarak sınıflandırılmasını önemli ölçüde belirlemektedir. Sözgelimi Türkiye bu sınıflamada, “gelişmekte olan toplum” kategorisine girmektedir.

Araştırmaya katılanlardan suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin ortalama öğrenim düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrenim düzeyi ile mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu ilişkinin, öğrenim düzeyi arttıkça mahalledeki suç/sapma davranışı oranının azaldığı yönünde olduğu bildirilebilir. Cevaplayıcılardan okur-yazar olmayan ve yalnızca okur yazar olanların ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı ortalama suç/sapma davranışı oranı sırasıyla %17.8 ve 21.0 düzeyindedir. Buna karşın lise mezunlarının ortalama %6.9 ve üniversite mezunlarının ortalama % 4.3 oranında suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde ikamet ettikleri belirlendi. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer alan Sille Ak mahallesindekilerin tamamı, Doğanlar mahallesindekilerin %92’si ve Beybes

mahallesindekilerin %67'sinin en çok ilkokul mezunu oldukları ve Mihmandar mahallesindekilerin %75'i, Kılıçaslan mahallesindekilerin %67'si ve Bahçelievler mahallesindekilerin %50'sinin de en çok ortaokul mezunu oldukları ortaya çıktı. Oysa orta düzeyde suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde Selçuklu Özlem, Ovaloğlu ile Şeyh Sadrettin mahallelerinde ve düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran bütün mahallelerde okuma-yazma bilmeyen yada yalnızca okur-yazar olan hiç kimse bulunmamaktadır. Böylelikle bu çalışmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde öğrenim düzeyi düşüktür” yönündeki hipotezinin gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır.

Ortaya çıkan bu sonuç, Quinney'in Lexington Kentucky kentinde, Boggs'un St.Louis kentinde ve Bloom'un gerçekleştirdiği çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir.

Ekoloji-suç ilişkisini Konya kenti örneğinde inceleyen bu çalışmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde hanedeki üye sayısı ve/veya çocuk sayısı fazladır” yönündeki hipotezi de gerçekleşmiştir. Hanedeki üye sayısı bakımından 6 ve daha fazla üyeli 106 hanenin reisinin suç/sapma davranışı ortalama oranı %15.7 olan mahallelerde bulunmasına karşın, üye sayısı 5 ve daha az olan 393 hanenin reisi ise suç/sapma davranışı ortalama oranı %7.6 olan mahallelerde ikamet etmektedir. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer alan Doğanlar, Sille Ak, Mihmandar ve Beybes mahallelerindeki ortalama çocuk sayısı, orta oranda suç/sapma davranışı barındıran Fatih, Civar, Şeyh Sadrettin ve Necip Fazıl mahallelerindeki ortalama çocuk sayısından fazla orandadır. Bu durumda, bu araştırmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde hanedeki üye sayısı ve/veya çocuk sayısı fazladır” yönündeki hipotezinin gerçekleştiği söylenebilir.

Sosyal sapma ve suç ile ilişkisi irdelenen bir diğer önemli değişken de meslektir. Nitekim bu araştırmanın da doğrudan iki temel ve yakından bir temel hipotezi meslek ile ilgilidir.

Meslek, toplumsal yaşamın işbölümüne dayalı olarak sürdürülebileceği gerçeğinin bir sonucudur. Farklı işlerin farklı kimseler tarafından yapılmasını ifade eden işbölümünde farklılaşma ve uzmanlaşmaya bağlı olarak meslekler oluşmuştur. Eş deyişle meslekler, çağdaş işbölümünün birinci niteliğini karşılamaktadır.

Bireylerin toplum içindeki statüsünü önemli ölçüde belirleyen meslek, toplumdaki uzmanlaşma oranı ve hızına bağlı olarak bir çok türe ayrılmaktadır. Bu türlerin belirli gruplar altında sınıflandırılması artık bir sorun olmaktadır. Bu çalışmada da buna benzer bir sorun yaşandı. Bu sorunun aşılabilmesi için Devlet İstatistik Enstitüsü'nün meslekleri gruplandırması esas alındı (D.İ.E. 1990). Ayrıca, mesleğin niteliği ölçüsünü belirleyebilmek için de bir yandan cevaplayıcıların iş/mesleklerine ilişkin değerlendirmeleri öte yandan bunların öğrenim ve gelir düzeyleri ile ilgisinden yararlanıldı.

Bireylerin toplumsal statüsü ve ait oldukları tabakayı belirlemede önemli bir gösterge olarak kullanılan meslek (Kemerlioğlu 1996:59) nitelik ve saygınlık bakımından da derecelendirilmektedir. Mesleklerin nitelik ve saygınlık ölçüsü, toplumlara ve her bir toplumun kendi içindeki tarihsel dönemlere bağlı olarak değiştiği düşünülse de dünyanın değişik ülkelerinde yapılan araştırmaların sonuçları, mesleklerin saygınlıklarına göre derecelendirilmelerinde çok yüksek bir uyumluluk bulunduğunu göstermektedir (Kemerlioğlu 1996:66). Bu uyumluluğu mesleğin, çok özel yeteneklere sahip olanların yerine getirebilmesi, toplumsal yaşamın düzen ve devamlılığına çok önemli katkılar sunması, uzun sayılabilecek bir süre zahmetli bir eğitimi gerektirmesi gibi özelliklere sahip olmasının yanı sıra, ona sahip olan bireyin toplumdaki öteki bireylere oranla daha iyi ve ayrıcalıklı bir düzeyde yaşam sürmesi, görece daha çok ödüllendirilmesi ve iyi bir gelir getirmesi gibi belirgin özellikleri de sağlamaktadır.

Kuşkusuz bu çalışmada, yukarıda yer alan meslek gruplarının saygınlık derecelendirilmesi düşünülmemektedir. Ancak, onların saygınlık derecesini de bir

ölçüde belirleyen ve bu çalışmanın temel hipotezlerinden biri olan mesleğin “nitelik”lerini ortaya çıkarmak gerekmektedir. Gerek saygınlıkları gerekse niteliklerini belirlemede bu iç içe geçmiş haldeki meslek grupları bazı ölçüler de sunmaktadır.

Belirlenen bu ölçülere bağlı olarak yapılan değerlendirmeler sonucu suç/sapma davranışı oranı ile mesleğin niteliği, işsizlik oranı ve çalışan çocuk sayısı arasındaki ilişkiler irdelendi.

Bu araştırmanın birbiriyle ilgili üç hipotezinin denetlenilmesinde birden fazla ve birbirinden farklı sorulara alınan cevapların dağılımına başvuruldu. Bu üç hipotezden ilki suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde nitelikli işlerde çalışmayanların oranı yüksektir, ikincisi bu yerleşim birimlerinde işsizlik oranı yüksektir ve üçüncüsü de çalışan çocukların oranı fazladır. Meslek sınıflandırmasında; nitelik gerektirmediği belirlenen “Ticaret ve Satış Personeli”, “Hizmet İşlerinde Çalışanlar” ve “Tarımcı-Hayvancı-Ormancı” grubu içerisinde yer alan işleri görenlerin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranları % 12’nin üzerinde yer alarak diğer meslek gruplarından ayrılmışlardır. Bunlar içerisinde özellikle işinde “kendi hesabı” ve “yevmiye esası”na bağlı olarak çalışanlar, yüksek oranda suç/sapma davranışına sahip mahallelerde ikamet etmektedirler. Bu durumda, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde nitelikli işlerde çalışmayanların oranı fazladır, yönündeki hipotez gerçekleşmektedir. Öte yandan yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde işsizlerin oranının da yüksek olduğu yönündeki hipotezin gerçekleşmediği bildirilebilir. Bir iş görmediğini bildiren 66 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı ile iş gördüğünü bildirenlerin oranı arasında anlamlı bir fark gözlenememiştir. Ancak, “Siz dahil, bu evde kaç kişi çalışıyorsunuz?” sorusuna alınan cevapların dağılımı ile mahalledeki suç/sapma davranışı ortalama oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Bu ilişkinin hanede çalışan çocuk sayısının artması ile bu hanelerin içinde yer aldığı mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranlarının yükseldiği yönünde olduğu ortaya çıktı. Bu durumda da, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde çalışan çocukların oranı yüksektir, denilebilir.

Bu sonuçlar, Quinney'in Lexington kentinde gerçekleştirdiği çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Gerçekten Quinney'de yüksek suç oranlı alanların sosyal analizinde, çoğunluğu mavi yakalı işçilerin oluşturduğu bölgeler ve getirisi düşük olan mesleklerde kadınların çalışmasını özellikle vurgulamıştır. Bunlardan getirisi düşük olan işlerde çalışan çocuk sayısının fazlalığı da bizim çalışmamız da belirlenmiştir.

Bireylerin toplum içindeki statüsünü meslekle birlikte onların gelir düzeyleri de önemli ölçüde belirler. Bu iki ve bunlarla yakından ilgili başka bazı göstergeler, bireylerin toplumdaki sosyo-ekonomik statüsünü ortaya çıkarır. Bireylerin sosyo-ekonomik statüleri, suç/sapma davranışını araştırmaya yönelen hemen tüm çalışmalarda önemli bir değişken olarak ele alınmaktadır.

Sözgelimi suç işleyen özellikle yetişkinlerle onların statüleri arasında güçlü bir ilişkinin olduğu ortaya çıkarılmıştır (Thornberry, Farnworth 1982:505). Statüyü belirleyen göstergelerden biri olarak meslekle ilgili bir durum olan "işsizlik" suçla yakından ilişkilendirilmektedir.

"İşsizlik oranları ve bu oranlardaki düşme-yükselme yönündeki dalgalanmalar ile suç oranı" arasında anlamlı ilişkiler olduğu bildirilmektedir (Cantor, Land 1985:317). Statüyü belirleyen bir başka değişken olarak gelir düzeyi alınmaktadır. Gelir düzeyi ile suç/sapma davranışı da çok yakın ilgiler kurularak değerlendirilmektedir. Bireylerin gelir düzeyleri, suç/sapma davranışında bulunma riskini belirlediği gibi işlenen suçun türüne de etkide bulunmaktadır. Gelir düzeyi yalnızca suç/sapma davranışında bulunma riskini belirlemekle kalmamakta hatta bu davranışın kurbanı olma riskine de yol açmaktadır (Cohen, Kluegel, Land 1981:505).

Başka bir çok çalışmada olduğu gibi, bu araştırmada da suç/sapma davranışını açıklama yönünde gelir düzeyi önemli bir değişken olarak alınmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın temel hipotezlerinden birini oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın verilerinden hareketle suç/sapma davranışı oranının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edenlerin gelir düzeylerinin düşük olduğu gibi bir sonucun tam olarak gerçekleştiği söylenemez. Aylık ortalama geliri 50 milyon TL ve altında yer aldığını bildiren 316 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı %9.4 ve aylık ortalama gelirinin 51 milyon TL ve üzerinde yer aldığını bildiren 131 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranının %5.3 düzeyinde olması sonucu bile yukarıda yer alan ifadelerin karşıladığı hipotezin gerçekleşmesini sağlayamamıştır. Çünkü, 53 kişinin cevapsız bıraktığı bu soruya alınan cevapların dağılımı yüksek, orta ve düşük düzey suç/sapma davranışı barındıran mahalleler bazında anlamlı bir farklılık sergilememiştir.

Oysa, yapılan çalışmaların gelir ile ilgili bölümlerinde yüksek suçluluk oranına sahip bölgelerde ikamet edenlerin gelirlerinin düşük olduğu bildirilmektedir. Chilton, Quinney, Cartwright ile Howard, Boggs, Turner, Bloom ve Warne ile Lunt, düşük ekonomik statü ile yüksek oranlı suç bölgeleri arasında ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Böylece, bu değişken açısından, bizim çalışmamız ile yukarıdaki yazarların çalışmaları arasında bir farklılık olduğu ortaya çıkmaktadır.

Suç-ekoloji ilişkisini irdeleyen bir çok çalışmada suç/sapma davranışı ile oturlan ev arasındaki ilişki değerlendirilmektedir. Özellikle ev sahipliği ve kiracı olma durumu ile suç/sapma davranışında bulunma arasındaki ilişkiler belirlenilmeye çalışılmaktadır.

Bu çalışmalardan birini Lander gerçekleştirmiştir. Lander'in Baltimore kentinde gerçekleştirdiği bölge suç oranları çalışmasında ev sahipliği oranı ile suç oranı arasında ilişki kurulduğu bilinmektedir. Aynı yönde Detroit'te bir araştırma yapan Bordua'da, ev sahipliği ile suç oranı arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu yargısında Lander ile uyuştuğunu bildirmiştir. Lander'in Baltimore ve Bordua'nın Detroit'teki bu çalışmalarına benzer bir araştırmayı Chilton, Indianapolis kentinde gerçekleştirmiştir. Chilton, bu üç kentteki verileri karşılaştırmıştır. O, elde ettiği sonuçlardan bu bölümle

ilgili olanında, suç oranının artıp azalmasında ev sahipliği oranının önemli olduğu ancak üç kentte aynı oranda etkili olmadığını belirlemiştir. Bu son belirlenim, herhangi bir yerleşim birimindeki ev sahipliği-kiracılık durumu ve oranı ile suç/sapma davranışında bulunma oranı arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu, ancak bu ilişkinin yoğunluğu ve yönünün her bir yerleşim birimine göre farklılıklar sergileyebileceğini göstermektedir. Bu bakımdan Konya kentindeki ekoloji-suç ilişkisini irdeleyen bu çalışmada da söz konusu iki değişken arasında bulunması olası ilişkiyi ortaya koyabilecek olan ikamet edilen ev ile ilgili özellikler de belirlenilmektedir.

Suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde ikamet edilen evin sahibi olma oranı düşüktür, yönündeki hipotez gerçekleşmemiştir. İkamet ettikleri evin mülkiyeti kendine, eşine ve akrabalarına ait olup kira ödemeyen 254 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin suç/sapma davranışı ortalama oranı %13 iken diğer 246 kişinin ikamet ettikleri mahallelerin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı ancak %6.2 düzeyinde kalmıştır. O halde, Konya’da yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerde evin sahibi olanlar fazla ve kiracılar azdır, denilebilir. Bu durum, ev sahipliği ile suç oranı arasında ilişki kuran bir çok çalışmanın sonuçlarından ayrılmaktadır. Özellikle Lander’in Baltimore ve Bordua’nın Detroit kentlerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarda ulaştıkları ev sahipliği yüzdesi ile suç oranı arasındaki anlamlı ilişki, bizim çalışmamızda görülememiştir.

Suç/sapma davranışını anlayıp açıklamaya çalışan bir çok araştırma, suç/sapma davranışı ile yerleşim birimi arasındaki ilişkileri irdelemeye dayanmaktadır. Bu ilişkileri belirlemede oturan yerleşim biriminin yerleşmişlik düzeyi de önemli bir ölçü olarak alınmaktadır.

Shaw ve McKay, yüksek suçluluk alanlarının en önemli özelliklerinden biri olarak, ikametgahta yüksek hareketlilik olmasını göstermektedir.

Bunlarla birlikte, bu araştırmanın “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde oturanların ikamet süreleri düşüktür”, yönündeki hipotezi de

gerçekleşmemiştir. Çünkü, aynı mahallede 26 yıl ve daha fazla ikamet eden 89 kişinin mahallelerinin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı %11 ile ilk sırayı almaktadır. Bunu 1-5 yıl arası ikamet edenler %8.3 ile izlemektedir. 11-15 yıl arası süre ile ikamet edenlerin mahallelerinin ortalama suç/sapma davranışı oranı %5.1 iken diğerleri %7 dolayındadır. Bütün bu gruplar içerisinde yüksek, orta ve düşük düzey suç/sapma davranışı barındıran mahalleler bulunmaktadır. Bu bakımdan mahalledeki ikamet süreleri ile mahallelerin suç/sapma davranışı oranı arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenemez.

Bu araştırmanın, “suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimleri sanayi bölgeleri etrafında yer almaktadır” biçiminde ifade edilen hipotezi gerçekleşmiştir. Konya’da 202 mahalle bulunmaktadır. Bunların suç/sapma davranışı ortalama oranı %5.42’dir. Sanayi bölgelerinde yer alan mahalle sayısı ise 17’dir. Bunların da suç/sapma davranışı ortalama oranı %7.30’dur. Böylelikle sanayi bölgeleri civarında bulunan mahallelerin yüksek oranda suç/sapma davranışı barındırdığı bildirilebilir.

Görüldüğü üzere, sanayi bölgeleri civarında yer alan mahalleler ile diğerlerinin ortalamaları kabaca ele alındığında birbirinden ayrılmaktadır. Gerçekten, sanayi bölgeleri etrafında yer alan 17 mahallenin barındırdığı suç/sapma davranışı ortalama oranı kent ortalamasının üzerindedir.

Bununla birlikte, Konya’da sanayi bölgelerinin etrafında yer alan bu 17 mahallenin yalnızca 3’ü yüksek oranda suç/sapma davranışı barındırmaktadır. Yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran 36 mahalle daha bulunmaktadır. Bunlardan hiç biri sanayi bölgeleri etrafında değildir.

Bu sonuç, Shaw ve McKay’ın Chicago’da gerçekleştirdikleri çalışmaların sonuçlarından ayrılmakta, Lander’ın Baltimore ve Bordua’nın Detroit’teki çalışmalarının sonuçları ile örtüşmektedir.

Öncelikle Konya'daki sanayi bölgelerinin kentin bir çok alanına yayıldığını bildirmek gerekir. Daha sonra, bu sanayi bölgeleri içerisinde ya da civarında yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran mahalleler bulunduğu gibi orta oranda suç/sapma davranışı barındıran mahallelerin de yer aldığı bildirilebilir. Böylelikle Konya kentindeki sanayi iskan bölgelerinin dağılımının Burgess'in bölge hipotezine uymadığı bildirilebilir.

Bununla birlikte, Konya kentinin gelişim süreci 1960'lara kadar Burgess'in çemberler teorisi ile uyumlu görünürken, bu tarihten sonra birden fazla merkezli bir gelişim gösterdiği de bildirilebilir. Böylelikle Shaw, McKay ve Park tarafından benimsenerek yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ile Konya kentinde gerçekleştirilen bu çalışmanın sonuçlarının örtüşmediği ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın son hipotezi olarak, suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim birimlerinde suç/sapma davranışına neden olma riski fazla olan eylemlerde bulunanların oranı da yüksektir, yönündeki hipotezi karşılayan veriler üzerinde elde edilen değerlendirmeler bildirilebilir. Cevaplayıcılardan ailesinde karakolluk olanların olduğunu (%15), kumar oynayanların bulunduğunu (%13.6), suç işleyip hüküm giyenlerin yer aldığını (%24), akrabalarından suç işleyenlerin olduğunu (%12.7), komşularından suç işleyenlerin bulunduğunu (%16.1), mahalle yada çevresinde kumar oynayanların yer aldığını (%13.9), kadın ticareti yapanların olduğunu (%12.6) ve kavga yapıldığını (%13.6) bildirenlerin mahallelerinin barındırdığı ortalama suç/sapma davranışı oranı bildirmeyenlerin iki katından fazladır. Yukarıdaki sorulara olumlu cevap verenlerin mahalleleri de çoğunlukla yüksek oranda, biraz orta oranda ve az da düşük oranda suç/sapma davranışı barındıran grup içerisinde yer almaktadır. Bunlar; yüksek oranda suç/sapma davranışı barındıran Sille Ak, Kılıçaslan, Doğanlar, Mihmandar, Beybes ve Bahçelievler mahalleleri, orta oranda suç/sapma davranışı barındıran Selçuklu Özlem, Necip Fazıl, Fatih ve Ovaloğlu mahalleleri ile düşük düzeyde suç/sapma davranışı barındıran Karakayış ve Şems mahalleleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durumda, "suç/sapma davranışının yüksek olduğu yerleşim

birimlerinde suç/sapma davranışına yol açma riski fazla olan eylemlerde bulunanların oranı da yüksektir” yönündeki hipotezin gerçekleştiği bildirilebilir.

Gerçekten bu sonuç, Quinney’in Lexington kenti, Cartwright ile Howard’ın Chicago kenti, Boggs’un Louis kenti, Turner’ın Philadelphia kenti ve Poyner ile Webb’in Northampton kenti ile ilgili çalışmalarında da yer almaktadır.

Bütün bunlarla birlikte, suç/sapma davranışının yüksek oranda yer aldığı mahalle yerleşim birimlerinde ikamet eden hane reislerinin; içinde ikamet ettikleri il merkezi doğumlu olması, çocuklarının genç yaşta olması, öğrenim düzeylerinin düşük olması, hanelerindeki üye ve çocuk sayılarının fazla olması, nitelik gerektirmeyen işlerde kendi hesabı ve yevmiye esasına göre çalışması, çalışan çocuk sayısının fazla olması, oturdukları evin maliki durumunda bulunması ve toplumsal çevrelerinde suç/sapma davranışına yol açma riski fazla olan eylemlerde bulunanların yer alması oranları fazladır, denilebilir.

Sonuç olarak, Konya Büyükşehir’e bağlı Selçuklu, Karatay ve Meram ilçelerinin karakollarına yansıyıp kaydedilmiş bulunan suç/sapma davranış oranlarından hareketle oluşturulan örneklemdaki hane reislerine uygulanan anketten elde edilen bulgular ve bunlara dayalı sonuçlar başka bazı yerleşim birimlerinde de gerçekleştirilerek denetlenebileceği gibi geliştirilebilir. Böylelikle Türkiye’de temel toplumsal sorunlardan biri olarak görülebilecek suç/sapma davranışlarının anlaşılıp açıklanılmasına katkılar sunulabilir.

KAYNAKÇA

ALKAN, Ahmet

1982 **Tarihi Çevre Düzenleme İlkeleri - Konya Örneği-**

Konya: KDMMA Yayınları.

1994 **Konya Tarihi: Kentin Planlama Sorunları.**

Konya: Yayınevi Belirtilmemiş.

AYDIN, Şenol

1989 **Geleneksel Konya Çarşısının Karakteristik Özellikleri.**

Konya: SÜFB Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Tezi.

BAILEY Kenneth D.

1987 **Methods of Social Research.**

New York: The Free Press.

BARNES, H.E. ve N.K. TEETERS

1959 **New Horizons in Criminology.**

New York: Prentice-Hall, Inc.

BLUMER, Herbert

1984 **The Chicago School of Sociology Institutionalization, Diversity
and The Rise of Sociological Research.**

Chicago: The University of Chicago Press.

BORDUA, David J.

1971 "Juvenile Delinquency and Anomie: An Attempt at Replication."

H. L. VOSS, D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and
Delinquency.**

New York: Meredith Corporation, 175-187.

BORTNER M. A

1988 **Delinquency And Justice & Crisis.**

New York: Mc Graw Hill Book Comp..

BURGESS, Ernest W. ve D.J. BOGUE

1967 "The Delinquency Research of Clifford R. Shaw and Henry D. Mc Kay and Associates."

E.W. BURGESS, D.J. BOGUE (Ed.), **Urban Sociology.**

Chicago: Phoneix Books The Universty of Chicago Press, 293-317.

CANTOR, David ve K. C. LAND

1985 "Unemployment and Crime Rates in The Post-World War II United States: A Theoretical and Empirical Analysis."

American Sociological Review, 50, 317-332.

COHEN E. Lawrence, J.R. KLUEGEL ve K.C. LAND

1981 "Social Inequality and Predatory Criminal Victimization: An Exposition and Test of a Formal Theory."

American Sociological Review, 46, 505-524.

COHEN E. Lawrence ve K.C. LAND

1987 "Age Structure and Crime: Symmetry Versus Asymmetry and The Projection of Crime Rates Through The 1990s."

American Sociological Review, 52, 170-183.

CHILTON, Roland J.

1971 "Continuity in Delinquency Area Research: A Comparison of Studies for Baltimore, Detroit and Indianapolis."

H. L. VOSS, D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**

New York: Meredith Corparation, 189-208.

COFFEY, Alan R.

1975 **The Prevention of Crime and Delinquency.**

New Jersey: Prentice Hall Inc..

COSER, Lewis A. ve Diğerleri

- 1983 **Introduction to Sociology.**
New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc..

CİHAN, Erol

- 1973 “Şehirleşme ve Zabıta.”
Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu.
İstanbul: İ.Ü.H.F. Ceza Hukuku ve Kriminoloji Enstitüsü Yayını, 193-230.

DERBYSHIRE, Robert L.

- 1970 “The Social Control Role of the Police in Changing Urban Communities.”
D. CLASER (Ed.), **Crime in the City.**
New York: Harper-Row Publishers, 210-218.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ

- 1990a **1990 Genel Nüfus Sayımı: Daimi İkametgaha Göre İç Göçün Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri.**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.
- 1990b **Meslek ve İktisadi Faaliyet Klasifikasyonu.**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.
- 1991a **1990 Genel Nüfus Sayımı İdari Bölünüş.**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.
- 1991b **Türkiye İstatistik Cep Yıllığı (1990).**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.
- 1994 **1990 Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (İli Konya).**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.
- 1998 **Haber Bülteni: 30 Kasım 1997 Genel Nüfus Tespiti İdari Bölünüşe Göre Kesin Sonuçlar.**
Ankara: D.İ.E. Matbaası.

DOĞRU, Halime

- 1995 **XVIII. Yüzyıla Kadar Osmanlı Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü.**

Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

DÖNMEZER, Sulhi

- 1984 **Kriminoloji.**

İstanbul: Filiz Kitabevi Yayınları.

ERKAN, Hüsnü

- 1987 **Sosyal Ekonomik Bölgesel Gelişme, Teorik ve Uygulamalı Bir Yaklaşım.**

Ankara: D.İ.E. Matbaası.

ERGÜN, Mustafa

- 1995 **SPSS For Windows.**

Ankara: Ocak Yayınları.

EVANS David J.

- 1992 "Left Realism and The Spatial Study of Crime."

D.J. Evans, N.R. Fyfe ve D.T. Herbert (Ed.), **Crime, Policing and Place.**

Londan: Routledge, 36-59.

FICHTER, Joseph

- 1990 **Sosyoloji Nedir?**

(Çev. Nilgün Çelebi),

Konya: S.Ü.Fen-Ed.Fak. Yayınları, No:6.

GIST, Noel P. ve S.F. FAVA

- 1965 **Urban Sociology.**

New York: Thomas Y. Crowell Comp..

GOTTMAN, Jean

- 1976 **Şehirsel Merkeziyetin Gelişmesi.**
(Çev. Nazmiye Özgüç),
İstanbul: İ.Ü.Coğrafya Enstitüsü Yayını.

GÖRMEZ, Kemal

- 1991a **Türkiye Çevre Politikaları.**
Ankara: Gazi Büro Yayınları.
1991b **Şehir ve İnsan.**
İstanbul: M.E.B.Yayınları.

HAWLEY, Amos H.

- 1971 **Urban Society: An Ecological Approach.**
New York: The Ronald Press Company.

İÇLİ, Tülin G.

- 1987 **Sosyal Bilimlerde İstatistik.**
Ankara: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
1992 **Türkiye’de Suçlular, Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Özellikleri.**
Ankara: Bizim Büro Basımevi.
1994 **Kriminoloji.**
Ankara: Bizim Büro Basımevi.

İSPİR, Eyüp

- 1982 **Kentleşme, Metropolitan Alan ve Yönetimi.**
Ankara: A.İ.T.İ.A. Yayınları.
1991 **Şehirleşme ve Meseleleri.**
Ankara: Gazi büro Yayınevi.

JEFFERY, Ray C.

- 1971 **Crime Prevention Through Environmental Desing.**
London: Sage Publications Inc..

KAPLAN, Sidney J.

- 1969 “The Geography of Crime.”
Sociology of Crime.
New York: Green Wood Press, 160-192.

KELEŞ, Ruşen

- 1971 **Eski Ankara'da Bir Şehir Tipolojisi.**
Ankara: A.Ü.S.B.Fak. Yayınları.
- 1972 **Şehirciliğin Kuramsal Temelleri.**
Ankara: A.Ü.S.B. Fak. Yayınları.
- 1983 **100 Soruda Türkiye'de Şehirleşme, Konut ve Gecekondu.**
İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- 1984 **Kentleşme ve Konut Politikası (Kentbilim İlkeleri).**
Ankara: A.Ü.S.B.F. Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları .

KELEŞ, Ruşen ve C.HAMAMCI

- 1993 **Çevrebilim.**
Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

KEMERLİOĞLU, Eyüp

- 1996 **Toplumsal Tabakalaşma ve Hareketlilik.**
İzmir: Saray Kitabevleri.

KEMERLİOĞLU, Eyüp., S. KIZILÇELİK ve M. GÜNDÜZ

- 1997 **Araştırma ve Yazım Teknikleri.**
İzmir: Saray Kitabevleri.

KONYA

- 1964 **Konya İl Analitik Etüdüleri.**
Ankara: İller Bankası Şehircilik İşleri Müdürlüğü Şark Matbaası.
- 1973 Konya: Konya Valiliği Yayınları.
- 1990 Konya: Konya Valiliği Yayınları.
- 1994 **Konya Şoför, Nakliyeciler ve Otomobilciler Odası Şoförün Eğitim Kitabı, Konya Rehberi.**
Konya: Konya Şoförler ve Otomobilciler Odası Eğitim Yayınları.
- 1994 **T.C. Konya İli Karatay-Meram-Selçuklu İlçe Belediyeleri Emlak Vergi Müdürlüğü Cadde, Sokak, Farklı Bölge Mücavir Alanlarının Emlâk Vergisi Asgari Arsa Birim Değerler Cetveli.**
Konya: Meram İlçe Belediyesi Yayını.

KONYALI, İbrahim Hakkı

1965 **Tarihte Konya.**

Konya: Yayınevi Belirtilmemiş.

KONYA İL YILLIĞI

1967 Konya: Konya Valiliği Yayınları.

1973 Konya: Konya Valiliği Yayınları.

KONYA SANAYİ VE TİCARET MÜDÜRLÜĞÜ

1995 **1994 Yılı Konya İli'nin Yıllık Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor.**

Konya: Petek Ofset Matbaacılık.

KONYA TİCARET ODASI REHBERİ

1986 Konya: Konya Ticaret Odası Yayınları.

KÜÇÜKDAĞ, Yusuf ve C.ARABACI

1994 **Selçuklular ve Konya.**

Konya: Selçuklu Belediyesi Kültür Yayınları No:3.

LANDER, Bernard

1970 "An Ecological Analysis of Baltimore."

The Sociology of Crime And Delinquency.

New York: John Wiley & Sons Inc. 247-265.

1971 "Towards an Understanding of Juvenile Delinquency."

H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**

New York: Meredith Corporation, 161-174.

LEWIN, Yale, A.LINDESMITH

1971 "English Ecology and Criminology of the Past Century."

H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**

New York: Meredith Corporation, 47-64.

MC CAGHY, Charles H.

1985 **Deviant Behavior, Crime, Conflict and Interest Groups.**

New York: Macmillan Publishing Com..

MENGÜŞOĞLU, Takiyettin

1979 **İnsan ve Hayvan, Dünya ve Çevre.**

İstanbul: İ.Ü.E.F. Yayınları.

MERAY, Seha L.

1982 **Toplumbilim Üzerine.**

İstanbul: Hil Yayınları.

MERTON, Robert K. ve R. NİSBET

1961 **Contemporary Social Problems.**

New York: Harcourt Brace and Wold.

MORIS, Terence

1966 **The Criminal Area A Study in Social Ecology.**

New York: Humanities Press.

1971 "Some Ecological Studies of the 19th Century."

H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**

New York: Meredith Corporation, 65-76.

NETTLER, Gwynn

1984 **Explaining Crime.**

New York: Mc Graw Hill Book Company.

NİRÜN, Nihat

1977 **Sosyoloji.**

Ankara: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Yayını.

1991 **Sistemik Sosyoloji Yönünden Sosyal Dinamik Bünye Analizi.**

Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

O'DONNELL, Gerard

1988 **Mastering Sociology.**

London: Macmillan Master Series.

OZANKAYA, Özer

1984 **Temel Toplumbilim Terimleri Sözlüğü.**

Ankara: Savaş Yayınları.

ÖNDER, Mehmet

1962 **Konya, Coğrafyası, Tarihi, Eski Eserleri, Bugünkü Konya.**

Konya Şahap Kitabevi .

1971 **Mevlâna Şehri Konya.**

Ankara: Konya Turizm Derneği Yayını.

ÖNER Sevil ve H.B. KAÇMAZOĞLU

1997 "Göç Olgusu ve Doğu Anadolu."

II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç.

Ankara:Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.

ÖZEK, Çetin

1973 "Türkiye'de Şehirleşmenin Ana Nitelikleri."

Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu.

İstanbul: İ.Ü.H.F. Kriminoloji Ens. Yayınları, 15-87.

PICCA, Georges

1992 **Kriminoloji.**

(Çev. Ebru Erbaş),

İstanbul: İletişim Yayınları.

POYNER, Barry, B.WEBB

1991 **Crime Free Housing.**

Oxford: Part of Reed International Books.

POLİS DERGİSİ

1993-1994-1995.

Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları.

QUINNEY, Richard

- 1971 "Crime Delinquency and Social Areas."
H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**
New York: Meredith Corporation, 263-272.

SARAN, Nephane

- 1968 **İstanbul Şehrinde Polisle İlgisi Olan On Sekiz Yaşından Küçük Çocukların Sosyo-Kültürel Özellikleri Hakkında Bir Araştırma.**
İstanbul: İ.Ü.E.F. Yayınları.

SAYIN, Önal

- 1985 **Sosyolojiye Giriş.**
İzmir: Erdem Kitabevi Bilim Dizisi.

SELÇUKLU REHBERİ

- 1996 Konya: Selçuklu Belediyesi Başkanlığı Yayınları.

SENCER, Muzaffer

- 1989 **Toplum Bilimlerinde Yöntem.**
İstanbul: Beta Yayınları.

SHANNON, Thomas R.

- 1983 **Urban Problems in Sociological Perspective.**
Illinois: Waveland Press, Inc..

SHAW, Clifford R.ve H.D. Mc KAY

- 1970a "An Ecological Analysis of Chicago."
M.E. WOLFGAN, L. SAVITZ ve N.JOHSTON (Ed.), **The Sociology of Crime and Delinquency.**
New York: John Wiley & Sons, Inc., 233-237.
- 1970b "Cultural Transmission"
M.E. WOLFGAN, L. SAVITZ, N.JOHSTON (Ed.) **The Sociology of Crime and Delinquency.**
New York: John Wiley & Sons, Inc. 225-232.

- 1971a “Juvenile Delinquency and Urban Areas: Theory.”
H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency**.
New York: Meredith Corporation, 87-99.
- 1971b “Juvenile Delinquency and Urban Areas: Research.”
H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency**.
New York: Meredith Corporation, 79-86.

SHELEY, Joseph

- 1991 **Criminology**.
Belmont : Wadsworth Pub. Comp..

STARK, Rodney

- 1985 **Sociology**.
California: Wadsworth Publishing Comp..

ŞENYAPILI, Önder

- 1981 **Kentlileşemeyen Ülke Kentlileşen Köylüler**.
Ankara: O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Ara Yayınları.

TEKİN, Mahmut

- 1991 **Konya Sanayi Bölgesi Verimlilik Araştırması**.
Konya: S.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.

TERENCE, P. Thornberry ve M.Farnworth

- 1982 “Social Correlates of Criminal Involvement: Further Evidence on The Relationship Between Social Status and Criminal Behavior.”
American Sociological Review , 47, 505-518.

TIMMS, Noel

- 1967 **A Sociological Approach to Social Problems**.
New York: The Humanities Press.

ÜNER, Sunday

1972 **Nüfusbilim Sözlüğü.**

Ankara: H.Ü. Yayınları.

VITO, Gennaro F. ve R.M. HOLMES

1994 **Criminology, Theory, Research and Policy.**

California: Wadsworth Publishing Company.

VOSS, Harwin L. ve D.M. PETERSEN

1971 "Introduction."

H. L. VOSS ve D. M. PETERSEN (Ed.), **Ecology, Crime and Delinquency.**

New York: Meredith Corporation, 1-44.

WOOD, Arthur Lewis

1974 **Deviant Behavior and Control Strategies.**

London: Lexington Books.

YAVUZ, Fehmi

1975 **Çevre Sorunları, Genellikle ve Ülkemiz Açısından.**

Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları.

YAVUZER, Haluk

1988 **Çocuk ve Suç.**

İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

YÖRÜKAN, Ayda

1968 **Şehir Sosyolojisinin Teorik Temelleri Temel Kavramlar, Teoriler ve Problemler.**

Ankara: İmar ve İskan Bakanlığı, Mesken Genel Müd. Sosyal Araştırma Dairesi Yayınları.

YÜCEL, Mustafa

1986 **Kriminoloji "Suç ve Ceza".**

Ankara: Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Yayınları.

ZERRİN, Toprak

1988 **Kent Yönetimi ve Politikası.**

İzmir: Akevler Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi Yayınları.

EK 1 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ İLE MAHALLEDEKİ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELASYON SONUÇLARI

	MAH.SUÇ OR.	4	5	6	7	11	20	29	38	39
MAH. SUÇ. OR.	1,0000 (500) P= ,	,0646 P=,149	,0419 P=,350	,0822 P=,066	-,2082 P=,000	,0401 P=,371	,1146 P=,010	-,0160 P=,720	-,0552 P=,218	,2033 P=,000
4	,0646 P=,149	1,0000 (500) P= ,	,0556 P=,214	-,0955 P=,033	,0107 P=,811	-,1457 P=,001	,1166 P=,009	-,2487 P=,000	-,0022 P=,960	,0410 P=,361
5	,0419 P=,350	,0556 P=,214	1,0000 (500) P= ,	-,0084 P=,851	-,1954 P=,000	,1608 P=,000	,1136 P=,011	-,0037 P=,934	,0133 P=,766	,4988 P=,000
6	,0822 P=,066	-,0955 P=,033	-,0084 P=,851	1,0000 (500) P= ,	,1817 P=,000	-,0873 P=,051	-,1036 P=,021	-,0932 P=,037	,1122 P=,012	-,1427 P=,001
7	-,2082 P=,000	,0107 P=,811	-,1954 P=,000	,1817 P=,000	1,0000 (500) P= ,	-,1575 P=,000	-,1590 P=,000	-,5285 P=,000	,3556 P=,000	-,3212 P=,000
11	,0401 P=,371	-,1457 P=,001	,1608 P=,000	,0873 P=,051	-,1575 P=,000	1,0000 (500) P= ,	-,0394 P=,379	-,0020 P=,965	-,0567 P=,206	,1401 P=,002
20	,1146 P=,010	,1166 P=,009	-,1136 P=,011	-,1036 P=,021	-,1590 P=,000	-,0394 P=,379	1,0000 (500) P= ,	,0430 P=,337	-,0648 P=,148	,4386 P=,000
29	-,0160 P=,720	-,2487 P=,000	-,0037 P=,934	-,0932 P=,037	-,5285 P=,000	,0401 P=,371	,0430 P=,337	1,0000 (500) P= ,	-,2677 P=,000	,0445 P=,321
38	-,0552 P=,218	-,0022 P=,960	,0133 P=,766	,1122 P=,012	,3556 P=,000	-,0567 P=,206	-,0648 P=,148	-,2677 P=,000	1,0000 (500) P= ,	-,1006 P=,025
39	,2033 P=,000	,0410 P=,361	,4988 P=,000	-,1427 P=,001	-,3212 P=,000	,1401 P=,002	,4386 P=,000	,0445 P=,321	-,1006 P=,025	1,0000 (500) P= ,

4- Görüşme yapılan kişinin cinsiyeti.

5- Doğum tarihiniz

6- Doğum yeriniz

7- Öğrenim durumunuz

11- Medeni durumunuz

20- Bu evde siz dahil kaç kişi yaşıyorsunuz?

29- Mesleğiniz nedir?

38- Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır?

39- Kaç çocuğunuz var?

**EK 2 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN DİĞER TOPLUMSAL
ÖZELLİKLERİ İLE MAHALLEDEKİ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI
ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE)
KORELASYON SONUÇLARI**

	MAH.SUÇ .OR	45	47	52	53	54	55	56	58	59
MAH. SUÇ. OR	1,0000 (500) P= ,	,0184 P=,681	,0737 P=,100	-,0363 P=,418	,1652 P=,076	,0032 P=,949	,0397 P=,376	-,0829 P=,443	-,0389 P=,385	-,0794 P=,076
45	,0184 P=,681	1,0000 (500) P= ,	-,0008 P= ,986	-,0586 P= ,191	-,1886 P= ,043	,4342 P= ,000	-,1561 P=000	-,1055 P=,328	-,0201 P=,654	,0238 P=,595
47	,0737 P=,100	-,0008 P=,986	1,0000 (500) P= ,	,0492 P=,272	,1605 P=,085	-,0618 P=,226	,0570 P=,203	-,2701 P=,011	,1194 P=,007	,0178 P=,692
52	-,0363 P=,418	,0586 P=,191	,0492 P=,272	1,0000 (500) P= ,	,1879 P=,043	,0655 P=,200	,0631 P=,159	,1467 P=,172	-,0775 P=,083	,0244 P=,586
53	,1652 P=,076	-,1886 P=,043	,1605 P=,085	,1879 P=,043	1,0000 (500) P= ,	, , P= ,	,1552 P=,096	,0096 P=,968	,2257 P=,015	-,1538 P=,099
54	,0032 P=,949	,4342 P=,000	-,618 P=,226	,0655 P=,200	, , P= ,	1,0000 (500) P= ,	-,1613 P=,001	-,1141 P=,354	,0442 P=,387	,1582 P=,002
55	,0397 P=,376	,1561 P=,000	,570 P=,203	,0631 P=,159	,1552 P=,096	-,1613 P=,001	1,0000 (500) P= ,	-,5828 P=,000	-,0062 P=,891	-,0761 P=,089
56	-,0829 P=,443	-,1055 P=,328	,2701 P=,011	,1467 P=,172	,0096 P=,968	-,1141 P=,354	-,5828 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,1880 P=,142	-,0477 P=,659
58	-,0389 P=,385	-,0201 P=,654	,1194 P=,007	-,0775 P=,083	,2257 P=,015	,0442 P=,387	-,0062 P=,891	,1580 P=,142	1,0000 (500) P= ,	,0907 P=,043
59	-,0794 P=,076	,0238 P=,595	,0178 P=,692	,0244 P=,586	-,1538 P=,099	,1582 P=,002	-,0761 P=,089	-,0477 P=,659	,0907 P=,043	1,0000 (500) P= ,

- 45- Bu mahallede oturmanızın en önemli nedeni nedir?
 47- Kaç yıldır bu mahallede oturuyorsunuz?
 52- Bu mahalleden taşınmayı düşünüyor yada ister misiniz?
 53- Bu mahalleden neden taşınmak istiyorsunuz?
 54- Bu mahalleden taşınmayı istememenizin nedeni nedir?
 55- Şu anda oturduğunuz evin mülkiyeti kime aittir?
 56- Evinize kira ödüyor musunuz?
 58- Oturduğunuz ev yaklaşık kaç yıllıktır?
 59- Evinizde kaç oda bulunmaktadır?

**EK 3 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN AİLELERİ VE
AKRABALARININ SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ
VE MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ
İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELASYON
SONUÇLARI**

	MAH.SUÇ. OR.	64	66	70	77	80
MAH.SUÇ. OR.	1,0000 (500) P= ,	-,2274 P=,000	-,1940 P=,000	-,1123 P=,0122	-,0671 P=,134	-,0180 P=,689
64	-,2274 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,3594 P=,000	,1510 P=,001	,1715 P=,000	,0346 P=,441
66	-,1940 P=,000	,3594 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,2727 P=,000	,1644 P=,000	,0572 P=,226
70	-,1123 P=,0122	,1510 P=,001	,2727 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,2292 P=,000	,1096 P=,014
77	-,0671 P=,134	,1715 P=,000	,1644 P=,000	,2292 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,1135 P=,011
80	-,0180 P=,689	,0346 P=,441	,0572 P=,202	,1096 P=,014	,1135 P=,011	1,0000 (500) P= ,

64- Siz yada ailenizin herhangi bir üyesi herhangi bir nedenden dolayı hiç karakolluk oldunuz mu?

66- Ailenizden herhangi bir nedenden dolayı suç işleyip, hüküm giyen oldu mu?

70- Akrabalarınızdan hiç suç işleyen var mı?

77- Ailenizde alkol kullanan kişi yada kişiler var mı?

80- Ailenizde kumar oynayan kişi yada kişiler var mı?

**EK 4 : ARAŞTIRMAYA KATILANLARIN KOMŞULARI VE
MAHALLELERİNİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİ
VE MAHALLENİN SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANI ARASINDAKİ
İLİŞKİLERİ GÖSTEREN ÇİFT-DEĞİŞİMLİ (BİVARIATE) KORELASYON
SONUÇLARI**

	MAH.SUÇ. OR.	72	79	81	82	83	84
MAH.SUÇ. OR.	1,0000 (500) P= ,	-,1705 P=,000	-,0829 P=,064	-,1279 P=,004	-,0583 P=,194	-,0745 P=,096	-,1537 P=,001
72	,1705 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,1897 P=,000	,2406 P=,000	,1996 P=,000	,0751 P=,093	,1326 P=,003
79	-,0829 P=,064	,1897 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,4362 P=,000	,2464 P=,000	,2076 P=,000	,1671 P=,000
81	-,1279 P=,004	,2406 P=,000	,4362 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,3786 P=,000	,3460 P=,000	,2167 P=,000
82	-,0583 P=,194	,1996 P=,000	,2464 P=,000	,3786 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,3429 P=,000	,1654 P=,000
83	-,0745 P=,096	,0751 P=,093	,2076 P=,000	,3460 P=,000	,3429 P=,000	1,0000 (500) P= ,	,2052 P=,000
84	-,1537 P=,001	,1326 P=,003	,1671 P=,000	,2167 P=,000	,1654 P=,000	,2052 P=,000	1,0000 (500) P= ,

72- Komşularınızdan hiç suç işleyen var mı?

79- Mahalle yada çevrenizde alkol kullanan kişi yada kişiler var mı?

81- Mahalle yada çevrenizde kumar oynayan kişi yada kişiler var mı?

82- Mahallenizde kadın ticareti yapan kişi yada kişiler var mı?

83- Mahallenizde alışkanlık yapan maddeleri kullanan kişi yada kişiler var mı?

84- Mahallenizde kavga olur mu?

EK 5: SUÇ/SAPMA DAVRANIŞI ORANININ MAHALLERE GÖRE SIRALANIŞI

MAHALLELER	NÜFUS	SUÇ SAYISI	SUÇ ORANI	İLÇE- LER ¹
1-Beybes	152	11	72.36	M
2-Doğanlar	963	63	65.42	K
3-Yeni Mahalle	1635	53	32.41	K
4-Akbaş	976	30	30.73	M
5-Zenburi	1189	32	26.91	K
6-İbni Şahin	150	4	26.66	K
7-Sille Ak	2425	51	21.03	S
8-Hoşhavanata	195	4	20.51	M
9-Çimenlik	1924	39	20.27	K
10-Emirgazi	2018	40	19.82	K
11-Uzun Harmanlar	1603	30	18.71	M
12--Sille Subaşı	781	13	16.64	S
13-Polatlar	1049	14	13.34	K
14-Beyhekim	2149	28	13.02	S
15-Bordo Başı	466	6	12.87	M
16-Aydınlık Evler	11534	139	12.05	S
17-Molla Gürani	2826	33	11.67	S
18-Tercüman	1457	17	11.66	K
19-Kılıçaslan	12810	139	10.77	S
20-Mücellit	653	7	10.71	M
21-Selimiye	1086	11	10.52	M
22-Bahçelievler	2213	23	10.39	M
23-Büyük İhsaniye	3101	32	10.31	S
24-H. Dede Mescit	2244	23	10.24	K
25-Şeker Furuş	1392	14	10.05	M
26-H.Hanaybaşı	1110	11	9.90	S
27-İç Karaaslan	310	3	9.67	K
28-Durak Fakih	838	8	9.54	K

¹ S=Selçuklu, K=Karatay, M=Meram

29-Şeker Murat	4148	39	9.40	S
30-Kürkçü	534	5	9.36	M
31-Bulgur İmam	1081	10	9.25	K
32-G. Osman Paşa	1574	14	8.89	K
33-Furgan Dede	233	2	8.59	M
34-H. Cihan 100.Yıl	2941	25	8.50	S
35-Devle	240	2	8.33	K
36-Tatlıcak	854	7	8.19	K
37-Mehmet Akif	14319	116	8.10	S
38-Mihmandar	744	6	8.06	K
39-Fakih Dede	624	5	8.01	K
40-Hacı Sadık	2908	23	7.90	K
41-Cumhuriyet	7246	55	7.59	S
42-Küçük İhsaniye	4066	30	7.37	S
43-Gazanfer	3131	23	7.34	M
44-Cedidiye	1906	14	7.34	M
45-Mengene	4846	35	7.22	K
46-Emir Halil	279	2	7.16	M
47-Abdülaziz	2938	21	7.14	M
48-Büyük Sinan	2693	19	7.05	K
49-Öğretmenevleri	996	7	7.02	M
50-Civar	1141	8	7.01	K
51-Sille Parsana	728	5	6.86	S
52-Gazi Alemşah	2186	15	6.86	M
53.Tarla	2194	15	6.83	S
54.Yeni Selçuk	7657	52	6.79	S
55.Mezbaha	1774	12	6.76	K
56.Fahrunnisa	1783	12	6.73	M
57.Hacı Yusuf Mescit	4228	28	6.62	K
58.Horozluhan	302	2	6.62	S
59.Darıcalar	306	2	6.53	K
60.Gemalmaz	1685	11	6.52	M
61.Nişantaş	4317	28	6.48	S
62.BüyükKumköprü	2662	17	6.38	K
63.Çandır	785	5	6.36	M
64.Fevzi Çakmak	1270	8	6.29	K
65.Küçük Aymanas	3038	19	6.25	M

66.Karakurt	323	2	6.19	M
67.Babuaksaray	490	3	6.12	K
68.Selam	497	3	6.03	M
69.Hacı İbali	1997	12	6.00	K
70.Işıklar	8867	52	5.86	S
71.Dede Korkut	3420	20	5.84	M
72.Geçit	3489	20	5.73	M
73.Esenler	8729	50	5.72	S
74.Hacı Cemil	1223	7	5.72	K
75.Aksinne	2292	13	5.67	M
76.Fatih	8530	48	5.62	S
77.Akıncılar	5350	30	5.60	S
78.Büyük Aymanas	2685	15	5.58	M
79.Orta Mescit	1623	9	5.54	K
80.Doğuş	4904	27	5.50	K
81.Şeyh Şamil	10775	59	5.47	S
82.Hamidiye	1829	10	5.46	S
83.Gürbicedit	556	3	5.39	M
84.Hacı Kaymak	6331	34	5.37	S
85.Ulubatlı Hasan	6045	32	5.29	K
86.Keçeciler	3224	17	5.27	K
87.Ekmek Koçu	1340	7	5.22	M
88.Ferhuniye	1157	6	5.18	S
89.Dumlupınar	11012	57	5.17	S
90.Şeyh Sadrettin	6780	35	5.16	M
91.K. Kumköprü	981	5	5.09	K
92.Dr.Ziya Barlas	2556	13	5.08	M
93.Selim Sultan	3570	18	5.04	K
94.Eren Köy	2987	15	5.02	S
95.Devri Cedit	797	4	5.01	S
96. S. Özlem	5807	29	4.99	S
97.Sırçalı Mescit	1609	8	4.97	K
98.Yeni Şehir	3886	19	4.88	S
99.Hocacihan Hacılar	3327	16	4.80	S
100.Hatıp	840	4	4.76	M
101.Yaka	1900	9	4.73	M
102.Kalecelp	644	3	4.65	M

103.Malazgirt	8383	39	4.65	S
104.Selçuk	3699	17	4.59	S
105.Şeyh Ulema Yahşi	440	2	4.54	K
106.Hoca Habip	883	4	4.53	K
107.Kuzgun Kavak	3745	17	4.53	K
108.Akşemsettin	5098	23	4.51	S
109.Saraçoğlu	4900	22	4.48	K
110.Mahmuriye	4468	20	4.47	M
111.Harmancık	3361	15	4.46	M
112.Akçeşme	450	2	4.44	K
113.Beyazıt	4969	22	4.42	S
114.Orhan Gazi	2270	10	4.40	K
115.Yediler	1817	8	4.40	K
116.Sarı Yakup	1593	7	4.39	K
117.İstiklal	2779	12	4.31	K
118.Yaylapınar Kaş	4011	17	4.23	M
119.Karacıgan	3788	16	4.22	K
120.Özalan	2142	9	4.20	S
121.Çataltömek	1193	5	4.19	K
122.Durunday	715	3	4.19	M
123.Yunus Emre	2149	9	4.18	M
124.Selver	2149	9	4.18	M
125.Toprak Sarnıç	2167	9	4.15	M
126.Erenler	4181	17	4.06	K
127.Süleyman Şah	2470	12	4.05	M
128.Lalebahçe	2968	12	4.04	M
129.Mimar Sinan	5930	24	4.04	S
130.Müskî	501	2	3.99	K

140.Hamzaoglu	2281	8	3.50	K
141.Melihşah	6880	24	3.48	M
142.Medrese	3739	13	3.47	S
143.Rauf Orbay	5774	20	3.46	S
144.Musalla Bağları	5287	18	3.40	S
145.Kalenderhane	3269	11	3.39	K
146.Peyami Safa	2665	9	3.37	S
147.Hoca Faruk	594	2	3.36	M
148.B.Kovanağzı	3318	11	3.31	M
149.Kerimdede Çeşme	1507	5	3.31	K
150.Ferit Paşa	7272	24	3.30	S
151.Turgut Reis	2742	9	3.28	M
152.Zincirli Kuyu	626	2	3.19	K
153.Gazali	5059	16	3.16	S
154.Alavardı	7021	22	3.13	M
155.Pirebi	4510	14	3.10	M
156.Yanık Cami	645	2	3.10	K
157.Muradiye	2928	9	3.07	M
158.Sakarya	5298	16	3.02	S
159.Nehrikafur	3393	10	2.94	K
160.Çiftemerdiven	3400	10	2.94	K
161.Yenice	4331	11	2.53	M
162.Dere Aşıklar	1584	4	2.52	M
163.Kasap Sinan	407	1	2.45	K
164.H. Cihan Saray	1657	4	2.41	S
165.Elmacı	1667	4	2.39	K
166.Kaşkarlı Mahmut	7159	17	2.37	S
167.Hüsametdin Çelebi	4241	10	2.35	S
168.Kocatepe	4421	10	2.26	S
169.Dolap Cami	446	1	2.24	K
170.Ş.U. Çavuşoğlu	1799	4	2.22	K
171.Orta Sinan	906	2	2.20	K
172.Necip Fazıl	4609	10	2.16	M
173.Babalık	1422	3	2.10	S
174.Osman Gazi	3344	7	2.09	M
175.Gülbahçe	3351	7	2.08	M
176.K.Sinan	975	2	2.05	K

177.Tırılırmak	4950	10	2.02	M
178.Karakulak	4973	10	2.01	K
179.Y.Süleymaniye	3032	6	1.97	M
180.Hacı İsa Efendi	2143	4	1.86	M
181.Kalfalar	12705	23	1.81	M
182.Sarnıç	1154	2	1.73	K
183.Bosna Hersek	2980	5	1.67	S
184.Karakayış	1909	3	1.57	K
185.U. Ali Hoca	1316	2	1.51	M
186.Hacı Süleyman	660	1	1.51	K
187.Baba Sultan	686	1	1.45	K
188.Hocalar Köprüsü	1499	2	1.33	K
189.Şems	780	1	1.28	K
190.Hacı Veyiszade	1643	2	1.21	K
191.Ahmet Fakih	864	1	1.15	K
192.Armağan	4467	5	1.11	M
193.Akabe	4545	5	1.10	K
194.Küçük Kovanağzı	7400	8	1.08	M
195.Ahmet Dede	1039	1	0.96	K
196.Hasan Köy	1166	1	0.85	M
197.Çatal Höyük	2512	2	0.79	K
198.Hacı Şaban	1399	1	0.71	M
199.Saadet	2853	2	0.70	M
200.Yorgancı	1552	1	0.64	M
201.Mehmet Vehbi	1669	1	0.59	M
202.Ş.U. Recepağa	2084	1	0.47	K
TOPLAM	598820	3246	1312.95	

EK 6 : ANKET FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ .SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SOSYOLOJİ ANABİLİM

DALI

DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ANKET FORMU'DUR.

1-Görüşme Yapılan İlçenin Adı

2-Görüşme Yapılan:

Mahallenin Adı

Cadde/Sokağın Adı

Hane No

3- Görüşme Yapılan Mahallenin Suç/Sapma Davranışı Oranı.....

4- Görüşme yapılan kişinin cinsiyeti

1. () Kadın

2. () Erkek

5- Doğum tarihiniz

6- Doğum yeriniz

1. () Köy

2. () Kasaba

3. () Kent

4. () Yurtdışı

7- Öğrenim durumunuz

1. () Okur-yazar değil

2. () Okur-yazar, ilkokul mezunu değil

3. () İlkokul mezunu

4. () Ortaokul mezunu

8. soruya **EVET** diyenler 9 ve 10. soruyu cevaplandıracaklardır.

9- Hangi dil ya da dilleri biliyorsunuz?.....

10- Evde hangisini konuşursunuz?.....

11- Medeni durumunuz nedir?

1. () Hiç evlenmemiş
2. () Evli
3. () Eşi ölmüş
4. () Boşanmış
5. () Çok eşli
6. () Eşinden ayrı yaşıyor

Aşağıdaki 12, 13 ,14, 15, 16 ve 17. sorular evli veya evlenmiş olanlara sorulacaktır.

12- Eşinizle evlenme biçiminiz nedir ?

1. () Resmi nikah
2. () Dini nikah
3. () Her ikisi de
4. () Diğer

Kaç yaşında evlendiniz?

13- Sizin evlenme yaşıınız.....

14- Eşinizin evlenme yaşı

15- Evliliğiniz yaptığınız ilk evlilik mi?

1. () Evet
2. () Hayır

Aşağıdaki soruyu 15. soruya **HAYIR** diyenler cevaplandıracaktır.

16- Kaçınıcı evliliğiniz?.....

17- Eşinizle nasıl evlendiniz ?

1. () Evlenmeye birlikte karar verdik
2. () Görücü usulu ile evlendik
3. () Arkadaşlar aracılığıyla evlendik
4. () Kaçarak evlendik
5. () Diğer

18- Evlenirken başlık parası ödediniz mi?

1. () Evet
2. () Hayır

19- Törenizde evlenmek için kız kaçırma adeti yaygın mıdır?

1. () Evet
2. () Hayır

16. Bu evde siz dahil kaç kişi yaşıyorsunuz?

17. Bu evde birlikte oturduğunuz kişiler neyiniz olur, yaşları , doğum yerleri , medeni durumları , öğrenim durumları ve meslekleri (lütfen bizzat yaptığı işe bakılsın. Örneğin;SSK'da çaycı,doktor gibi) ile birlikte söyler misiniz?

NEYİNİZ OLDUĞU	YAŞI	DOĞUM YERLERİ	MEDENİ DURUMLARI	ÖĞRENİM DURUMU	MESLEĞİ

21- Dininizin gereklerini yerine getiriyor musunuz?

1. () Evet
2. () Hayır

21.soruya **EVET** diyenler 22. soruyu cevaplandıracaktır.

22- Aşağıdakilerden hangisini yerine getiriyorsunuz? (Birden fazla işaretlenebilir)

- 1.(☐) Beş vakit namaz kılmak
- 2.(☐) Cumaya gitmek
- 3.(☐) Bayram namazı kılmak
- 4.(☐) Oruç tutmak
- 5 (☐) Zekat vermek
- 6.(☐) Hacca gitmek
- 7.(☐) Kurban kesmek
- 8.(☐) Kur'an okumak
- 9.(☐) Başka, belirtiniz.....

23- Aileniz aslen Konya'nın (İl merkez) içinden mi?

1. (☐) Evet
2. (☐) Hayır

23.soruya **HAYIR** diyenler 24, 25, 26, 27 ve 28 soruları cevaplayacaktır.

24- Aileniz aslen nereli ?

1. (☐) İl merkez
2. (☐) İlçe merkez
3. (☐) Köy
4. (☐) Yurtdışı

25- Konya'ya hangi yılda geldiniz ?

26- Ailenizin Konya'ya gelişinin **en önemli nedeni** nedir?

1. (☐) İş bulabilmek için
2. (☐) Çocukların eğitimi için
3. (☐) Sağlık nedeniyle
4. (☐) Evlenmek için
5. (☐) Akraba ve hemşehrilere yakın olmak için
6. (☐) Tayin nedeniyle
7. (☐) Başka belirtiniz

27- Aileniz Konya'ya geldiği zaman herhangi bir problemle karşılaştı mı?

1. (☐) Evet
2. (☐) Hayır

27. soruya **EVET** diyenler 28. soruyu cevaplayacaklardır.

28- Ne gibi bir problemle karşılaştınız ? (Birden fazla işaretlenebilir)

1. () İşsizlik problemiyle karşılaştık
2. () Ev bulamadık
3. () Kent ortamına alışamadık
4. () Hiç tanıdığımız kimse yoktu
5. () Başka belirtiniz

29- Mesleğiniz nedir ?

30- İşinizde ne sıfatla çalışıyorsunuz ?

1. () Emekli
2. () Çalışmıyor
3. () Ücretli/maaşlı
4. () İşveren
5. () Kendi hesabıma
6. () Başka belirtiniz

31, 32 ve 33. sorular 30. sorudaki **emekli ve çalışmıyor** cevabını verenlere sorulmayacaktır

31- Şu anda çalıştığınız işi değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

1. () Evet
2. () Hayır

31. soruya **EVET** diyenler 32. soruyu cevaplayacaklardır.

32- İşinizi neden değiştirmek istiyorsunuz ?

1. () Ücret yeterli değil
2. () Kendi işimi kurmak istiyorum
3. () Memur olarak devlet işinde çalışmak istiyorum
4. () Çalışma koşulları iyi değil
5. () Çalışma arkadaşlarımla anlaşamıyorum.
6. () İşyerim evime çok uzak
7. () Başka belirtiniz

33- Şu andaki işinizde kaç yıldır çalışıyorsunuz ?

34- Herhangi bir sosyal güvenceniz var mı ?

1. () Evet 2. () Hayır

34. soruya **EVET** diyenler aşağıdaki soruyu cevaplandıracaklardır.

35- Hangi sosyal güvenlik kuruluşuna üyesiniz ?

1. () SSK
 2. () Bağkur
 3. () Emekli Sandığı
 4. () Özel sigorta kuruluşu
 5. () Oyak
 6. () Başka belirtiniz

36- Siz dahil bu evde kaç kişi çalışıyorsunuz ?

1. () Hane halkı reisi dahil kimse çalışmıyor
 2. () Sadece hane halkı reisi çalışıyor
 3. () Hane halkı reisi ile birlikte iki kişi çalışıyor
 4. () Hane halkı reisi ile birlikte üç kişi çalışıyor
 5. () Hane halkı reisi ile birlikte dört kişi çalışıyor
 6. () Başka belirtiniz

37- Ailenizin geliri geçiminize yetiyor mu ?

1. () Evet yetiyor
 2. () Hayır yetmiyor

38- Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır ?

39- Kaç çocuğunuz var ?.....

40, 42, 42 ve 43. soruları çocuğu olan aileler cevaplandıracaklardır.

40- Okula giden çocuğunuz var mı ?

1. () Evet 2. () Hayır

41- Daha önce okula gitmiş ya da şu anda okula gitmekte olan çocuklarınızdan hiç okuldan kaçan oldu mu ?

1. () Hayır hiç kaçmadılar
2. () Evet bir iki kez kaçtıkları oldu
3. () Evet sık sık kaçarlardı, devamsızlıktan sınıfta kaldılar
4. () Başka belirtiniz

42- Okula gitmiş ya da gitmekte olan çocuklarınızdan hiç sınıfta kalan oldu mu ?

1. () Evet
2. () Hayır

43- Bu evde oturan aile fertleri, çocuklarının ev dışında nerede, kimlerle birlikte olduklarını ve ne yaptıklarını kontrol eder mi ?

1. () Hayır hiç etmez
2. () Evet ederiz
3. () Başka belirtiniz.....

44- Bu mahalleye taşınmadan önce nerede oturuyordunuz ?

1. () Hep bu mahallede oturduk
2. () Bu kentin başka bir mahallesinden geldik
3. () Başka bir kentten geldik
4. () Yurtdışından geldik
5. () Başka belirtiniz

45- Bu mahallede oturmanızın en önemli nedeni nedir ?

1. () Ev kendimizin olduğu için
2. () Burada ev kiralari ucuz olduğu için
3. () İş yerime yakın olduğu için
4. () Çocukların okuluna yakın olduğu için
5. () Akrabalarım hemşehrilerim burada olduğu için
6. () İyi bir semt olduğu için
7. () Başka belirtiniz

46- Bu mahalle kentteki kaçınıcı yerleşim yeriniz ?

47- Kaç yıldır bu mahallede oturuyorsunuz ?

48- Sizce Konya’da en belalı mahalle yada mahalleler hangileridir?.....

.....

49- Mahallenizde yardıma muhtaç aileler var mı ?

1. () Evet 2. () Hayır

Yukarıdaki soruya **EVET** diyenler 50. soruyu cevaplandıracaklardır.

50- Bu aileler herhangi bir yardım görüyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

50. soruya **EVET** diyenler aşağıdaki soruyu cevaplandıracaklardır.

51- Bu aileler ne tür yardım görüyorlar?

1. () Komşular ve hayırsever kişiler yardım ediyorlar
2. () Fak - Fuk Fondan yardım alıyorlar
3. () Yaşlılık aylığı alıyorlar
4. () Başka belirtiniz

52- Bu mahalleden taşınmayı düşünür yada ister misiniz ?

1. () Evet 2. () Hayır

Yukarıdaki soruya **EVET** diyenler 53. soruyu cevaplandıracaklardır.

53- Bu mahalleden neden taşınmak istiyorsunuz?

1. () Kendi evimize geçmek için
2. () Ev kiralının daha ucuz olduğu bir semte geçmek için
3. () İş yerime yakın olmak için
4. () Çocukların okuluna yakın olmak için
5. () Akraba-hemşehrilerime yakın olmak için
6. () İyi bir semte geçmek için
7. () Başak belirtiniz

52. soruya **HAYIR** diyenler aşağıdaki soruyu cevaplandıracaklardır.

54- Bu mahalleden taşınmayı istememenizin nedeni nedir ?

1. () Ev kendimizin olduğu için
2. () Burada ev kiralari ucuz olduğu için
3. () İşyerime yakın olduğu için
4. () Çocukların okuluna yakın olduğu için
5. () Akrabalarım-hemşehrilerim burada olduğu için
6. () İyi bir semt olduğu için
7. () Başka belirtiniz

55- Şu anda oturduğunuz evin mülkiyeti kime aittir?

1. () Evde kiracıyız
2. () Kendime
3. () Eşime
4. () Anne ,babama
5. () Akrabalarımıza
6. () Başka belirtiniz

56. soru evin mülkiyeti anne babasına veya akrabalarına ait olanlara sorulacaktır.

56- Evinize kira ödüyor musunuz ?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Başka

57. soru kiracılar ve kira ödeyenlere sorulacaktır.

57- Aylık ne kadar kira ödüyorsunuz ?

58- Oturduğunuz ev yaklaşık kaç yıllıktır ?

59- Evinizde kaç oda bulunmaktadır ?

60- Bu mahallede başınız sıkıştığında kimlerden yardım alabilirsiniz?

1. () Hiç kimseden
2. () Akrabalarımından
3. () Hemşehrilerimden
4. () Komşularımından (Akraba ve hemşehri olmayan)
5. () Başka belirtiniz

TC İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
MİLLÎ EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
MİLLÎ EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

61- Ailecek komşularınızla görüşüyor musunuz?

1. () Hayır kimseyle görüşmüyoruz
2. () Hayır ailece görüşmüyoruz, ama gündüz hanımlar görüşüyor
3. () Evet hepsiyle görüşüyoruz
4. () Sadece birkaçı ile iyi görüşüyoruz
5. () Başka belirtiniz

62. soruyu yukarıdaki soruda hayır, kimseyle görüşmüyoruz diyenler cevaplandırıcaklardır.

62- Komşularınızla görüşmemenizin nedeni nedir ?

1. () Akraba çevremiz çok geniş, komşulara zaman ayıramıyoruz
2. () Komşularla anlaşamadığımız için görüşmüyoruz.
3. () Başka, belirtiniz.....

63- Aile üyeleri arasındaki ilişkiler dışında haksız bir uygulama ile karşılaştığınızda ilk nereye başvurursunuz?

1. () Hiçbir yere başvurmam
2. () Eşime
3. () Yetişkin çocuklarıma
4. () Karakol ,mahkeme, belediye gibi resmi bir kuruluşa
5. () İşveren patron veya amirime
6. () Akrabalarıma
7. () Hemşehrilerime
8. () İmama, hocaya, şeyhe
9. () Başka belirtiniz.....

64- Siz yada ailenizin herhangi bir ferdi herhangi bir nedenden dolayı hiç karakolluk oldunuz mu ?

1. () Evet
2. () Hayır

64. soruya EVET diyenler aşağıdaki soruyu cevaplandırıcaklardır.

65- Karakolluk olmanızın nedeni nedir?

66- Ailenizde herhangi bir nedenden dolayı suç işleyip, hüküm giyen oldu mu?

1. () Evet
2. () Hayır

66. soruya **EVET** cevabını verenler 67 ve 68. soruları cevaplandıracaklardır.

67- Ailenizde kaç kişi suç işledi?.....

68- Ailenizde suç işleyenler neyiniz olur?

1. () Kendim
2. () Eşim
3. () Oğlum
4. () Kızım
5. () Başka belirtiniz.....

69- Hangi suçtan dolayı hüküm giydiniz ya da giydiler ?

.....

70- Akrabalarınızdan hiç suç işleyen var mı ?

1. () Evet
2. () Hayır

Aşağıdaki soru 70. soruya **EVET** cevabını verenlere sorulacaktır.

71- Akrabalarınız hangi suçu işlediler?

.....

72- Komşularınızdan hiç suç işleyen var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

72. soruya **EVET** diyenler 73 ve 74. soruları cevaplandıracaklardır.

73- Komşularınızdan suç işleyenler kaç kişidir ?

74- Komşularınız hangi suçu işlediler?

.....

75- Yakın bir akrabanızla bir yabancıнын kavgasına tanık olsanız hangi tarafı tutarsınız?

1. () Akıabamı
2. () Yabancıyı
3. () Haklı olan tarafı tutarım
4. () Tarafsız kalırım
5. () Başka belirtiniz

76- Çevrenizde suç işlemiş olanlara nasıl davranırlar?

1. () Hiç bir şey olmamış gibi
2. () Onlara iyi gözle bakılmaz
3. () Aileleri ve yakın çevreleri onları kabul etmez
4. () Tekrar aynı suçu işleyecek diye ondan uzaklaşılır
5. () Onlara kız verilmez
6. () Başka belirtiniz

77- Ailenizde alkol kullanan kişi ya da kişiler var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

77. soruya EVET diyenler 78. soruyu cevaplandıracaklardır.

78- Ne kadar sıklıkla alkol alırlar?

1. () Her gün içlerler
2. () Haftada bir kaç kere içlerler
3. () Ayda bir kaç kere içlerler
4. () Başka belirtiniz.....

79- Mahalle ya da çevrenizde alkol kullanan kişi ya da kişiler var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

80- Ailenizde kumar oynayan kişi ya da kişiler var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

81- Mahalle ya da çevrenizde kumar oynayan kişi ya da kişiler var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

